

PLAN RAZVOJA GRADA PULA-POLA

ZA RAZDOBLJE OD 2020. DO 2030. GODINE

Grad Pula

URBANE

IMPRESSUM

PLAN RAZVOJA GRADA PULA-POLA ZA RAZDOBLJE OD 2020. DO 2030. GODINE

Naručitelj

Grad Pula-Pola

Forum 1, 52 100 Pula-Pola

Izrađivač

Urbanex

Boktuljin put 26, 21 000 Split
Vlaška 95, 10 000 Zagreb

2023.

SADRŽAJ

1.	UVOD.....	3
2.	METODOLOGIJA	5
2.1.	Metodologija utvrđivanja razvojnih potreba i potencijala	5
2.2.	Metodologija strateškog okvira i akcijskog plana	6
3.	OPIS RAZVOJNIH POTREBA I POTENCIJALA.....	7
3.1.	TERITORIJALNI KONTEKST.....	7
3.1.1.	Geoprostorni i geoprometni položaj.....	7
3.1.2.	Prirodno-geografska obilježja	9
3.2.	DRUŠTVO	10
3.2.1.	Demografski trendovi.....	10
3.2.2.	Stanovanje i stambeni fond.....	16
3.2.3.	Društvena infrastruktura	18
3.2.4.	Socijalna uključenost i skrb	23
3.2.5.	Odgoj i obrazovanje	26
3.3.	GOSPODARSTVO	35
3.3.1.	Opća gospodarska kretanja	35
3.3.2.	Tržište rada.....	38
3.3.3.	Poslovno okruženje	42
3.3.4.	Turizam.....	47
3.3.5.	Prerađivačka industrija	54
3.3.6.	Poljoprivreda i ribarstvo.....	55
3.4.	URBANO OKRUŽENJE.....	59
3.4.1.	Gospodarenje okolišem i izloženost rizicima	59
3.4.2.	Upravljanje javnim urbanim površinama.....	67
3.4.3.	Komunalna infrastruktura.....	77
3.4.4.	Promet i mobilnost.....	83
3.4.5.	Širokopojasna infrastruktura.....	97
3.5.	OKVIR UPRAVLJANJA RAZVOJEM	99
3.5.1.	Javni sektor	99
3.5.2.	Privatni sektor.....	100
3.5.3.	Civilni sektor	101

4.	SWOT ANALIZA	103
4.1.	Društvo	103
4.2.	Gospodarstvo	105
4.3.	Urbano okruženje	106
5.	SREDNJOROČNA VIZIJA RAZVOJA	109
6.	STRATEŠKI OKVIR	111
6.1.	Prioriteti	111
6.2.	Posebni ciljevi, mjere i aktivnosti s pripadajućim pokazateljima ishoda	120
7.	USKLAĐENOST S NACIONALNOM RAZVOJNOM STRATEGIJOM	142
8.	RAZVOJNI PROJEKTI	145
8.1.	Baza projekata	145
8.2.	Terminski plan provedbe strateških projekata	148
9.	INDIKATIVNI FINANCIJSKI OKVIR	155
10.	OKVIR ZA PRAĆENJE I VREDNOVANJE	156
11.	PARTICIPATIVNI PRISTUP	157
12.	SAŽETAK REZULTATA PROVEDENOG POSTUPKA VANJSKOG VREDNOVANJA	158
13.	POPIS LITERATURE I IZVORA	161
14.	PRILOZI	167

Radi rasterećenja teksta i lakšeg čitanja, pri pisanju Plana razvoja Grada Pula-Pola korištene su sljedeće skraćenice i kratice:

skraćenica	značenje
BDP	bruto domaći proizvod
BDP pc	bruto domaći proizvod per capita [po stanovniku]
DC	društveni centar
dr.	drugo
DZS	Državni zavod za statistiku
EU	Europska unija
g.	godina
GIS	geografski informacijski sustav
HAKOM	Hrvatska agencija za mrežne djelatnosti
HEP	Hrvatska elektroprivreda
HRK	hrvatska kuna
HZZ	Hrvatski zavod za zapošljavanje
HŽ	Hrvatske željeznice
JLS	jedinica lokalne samouprave
km	kilometar
kn	kuna
NBS	nature based solutions; rješenja temeljena na prirodi
NN	Narodne novine
npr.	na primjer
NUTS	Nomenclature des unités territoriales statistiques; Nomenklatura prostornih jedinica za statistiku
OIE	obnovljivi izvori energije
OPG	obiteljsko poljoprivredno gospodarstvo
OSI	osobe s invaliditetom
Sl.	slika / grafički prilog
STEM	Science, Technology, Engineering and Mathematics; znanost, tehnologija, inženjerstvo i matematika
STEAM	Science, Technology, Engineering, Arts and Mathematics
Tab.	tablica
TZ	turistička zajednica
tzv.	takozvani
UP	Urbano područje

Napomena:

S obzirom kako se u hrvatskom jeziku koristi ista riječ za formalni grad (grad što ga čini kompaktno sagrađeni prostor s cjelokupnim urbanim sadržajem; Vresk, 2002) i administrativni grad (grad što ga čini kompaktno sagrađen prostor zajedno s urbaniziranom i funkcionalno integriranom okolicom; Vresk, 2002), u Planu razvoja će se koristiti ustaljena geografska praksa pisanjem riječi grad s malim početnim slovom kada se misli na formalni grad te s velikim početnim slovom kada se misli na administrativni grad.

1. UVOD

Sukladno Zakonu o sustavu strateškog planiranja i upravljanja razvojem Republike Hrvatske (NN 123/17), Grad Pula-Pola kao jedinica lokalne samouprave izradila je Plan razvoja Grada kao srednjoročni akt strateškog planiranja u kojem definira posebne ciljeve za provedbu strateških i posebnih ciljeva iz strateških dokumenata višeg reda. Ovaj dokument služit će kao početna točka planiranja svih lokalnih razvojnih politika i projekata, kao i sredstvo kvalitetne komunikacije ciljeva gradske uprave s građanima, poduzetnicima, ulagačima i posjetiteljima te definirati viziju razvoja Pule do 2030. godine, kao i strateške razvojne ciljeve te ključne inicijative i razvojne mjere Grada u tom periodu.

Plan razvoja Grada Pula-Pola za razdoblje 2020.-2030. godine izrađuje se kao temeljni akt strateškog planiranja za Grad Pula-Pola koji će služiti kao osnova na temelju koje se strukturiraju razvojni projekti Grada u navedenom razdoblju. Svrha plana razvoja jest utvrditi posebne ciljeve i prioritete cjelokupnog teritorijalnog razvoja u suradnji i suglasju s gradskim vlastima, kao i s predstavnicima javnog, privatnog i civilnog sektora procesom participativnog uključivanja dionika.

Participativan proces uključivanja građana i javnosti proveden je u nekoliko stadija. U prvom stadiju provedene su fokus grupe na kojima su se identificirali razvojni izazovi, potrebe razvoja te potencijali budućeg održivog razvoja grada. Rezultati su integrirani u analitičke elemente dokumenta. U drugom stadiju je provedena anketa među građanima u kojima su građani imali mogućnost prioritizacije smjernica razvoja, davanje prijedloga budućeg modela razvoja te davanje vizije o tome kakvu Pulu žele imati do 2030. godine. Rezultati ovog stadija su uključeni u strateške elemente dokumenta. Po izradi nacrtu strateškog okvira, zbog COVID mjera, provedeni su online sastanci s pojedinim sektorskim dionicima radi prilagodbe nacrtu strateškog okvira. Nadalje, s ciljem primjene načela partnerstva te omogućavanja što veće razine participativnosti i transparentnosti u izradi i provedbi Plana razvoja Grada Pula-Pola uspostavljeno je Partnersko vijeće. Vijeće se sastoji glavnih dionika i nadležnih tijela Grada Pula-Pola te predstavnika niza udruga i institucija iz različitih sektora i područja djelovanja koji su svojim komentarima i prijedlozima doprinijeli izradi Plana.

Slijedom navedenog participativnog procesa, utvrđena je vizija Grada Pula-Pola za razvoj do 2030. godine, a koja glasi: *Pula-Pola je zelen grad po mjeri stanovnika, unaprijeđen principima održivog, otpornog i kružnog razvoja, koji svojim inovativnim okruženjem potiče razvoj zajednice.* Takvom vizijom usustavljen je strateški okvir, koji u svom sažetku sadrži:

- PRIORITET 1: Grad po mjeri čovjeka
 - o Posebni cilj 1.1. Grad znanja i inovacija
 - o Posebni cilj 1.2. Grad kulture
 - o Posebni cilj 1.3. Uključiv grad
 - o Posebni cilj 1.4. Digitalan grad
- PRIORITET 2: Zelena urbanizacija
 - o Posebni cilj 2.1. "Zero-waste and circular society"
 - o Posebni cilj 2.2. Zeleni urbani prostor

- Posebni cilj 2.3. Otpornost na klimatske promjene, prirodne i antropogene rizike
- PRIORITET 3: Čist i fleksibilan promet
 - Posebni cilj 3.1. Zelena urbana mobilnost
 - Posebni cilj 3.2. Redistribucija prometnih tokova
- PRIORITET 4: Produktivan grad
 - Posebni cilj 4.1. Transformacija gospodarstva
 - Posebni cilj 4.2. Poljoprivreda i ribarstvo 21. stoljeća

Za svaki posebni cilj utvrđeni su pokazatelji ishoda kojima će se pratiti i evaluirati provedba plana razvoja.

MACRPT

2. METODOLOGIJA

2.1. Metodologija utvrđivanja razvojnih potreba i potencijala

Prvi korak u metodologiji procesa izrade Plana razvoja Grada Pula-Pola čini analiza stanja i trendova u Gradu. Zaključci dobiveni analizom stanja koriste se kao podloga za strateško planiranje budućeg razvoja. Analiza se temelji na multisektorskom pristupu i identificira glavne trendove u stvaranju održivog razvoja pri čemu se proučavaju trendovi u društvu, gospodarstvu i prostoru, tj. urbanom okruženju. Analiza identificira različite probleme koje je potrebno prepoznati u razvojnoj politici i nadvladati da bi se mogao postići teritorijalno ujednačen, održiv i strateški usmjeren razvoj Grada. Analiza stanja bazira se na analizi niza kvalitativnih i kvantitativnih podataka prikupljenih iz relevantnih sekundarnih izvora podataka. U proces strateškog planiranja razvoja uključena je i javnost te su stoga održane fokus grupe na kojima su posebno prikupljeni kvalitativni podatci, čime su lokalno stanovništvo i lokalni dionici razvoja imali priliku iskazati svoj pogled i ideje vezane uz osnovne probleme, prepreke i izazove te snage i mogućnosti razvoja Grada.

Prikupljeni podatci dodatno su obrađeni statističkim metodama i metodama analiza u GIS-u, kao i različitim metodama kartografske vizualizacije u cilju osiguranja njihove prostorne i vremenske preglednosti i komparabilnosti. Podatci su analizirani na razini jedinice lokalne samouprave Grada Pula-Pola, odnosno naselja Pula koje je jedino naselje u toj jedinici lokalne samouprave, a isti podatci u mjeri u kojoj je to bilo relevantno uspoređeni su i s podacima susjednih jedinica lokalne samouprave, kao i usporedivim podacima na razini Istarske županije odnosno Republike Hrvatske.

Na temelju podataka i zaključaka dobivenih analizom stanja provodi se analiza snaga, slabosti, prilika i prijetnji razvoju Grada Pula-Pola, tj. SWOT analiza. Snage i prilike analiziraju se s namjerom utvrđivanja razvojnih potencijala, a slabosti i prijetnje analiziraju se s namjerom identifikacije osnovnih razvojnih potreba i izazova. Komponente SWOT analize definirane su prema sljedećim obilježjima:

- *snage* – odnose se na područja, resurse i sposobnosti unutar Grada Pula-Pola koje on može iskoristiti u razvoju i koje pružaju najveće mogućnosti za razvoj Grada;
- *slabosti* – odnose se na područja, resurse i sposobnosti unutar Grada Pula-Pola koje stvaraju ograničenja ili onemogućuju razvoj Grada te ih je potrebno smanjiti/zaustaviti;
- *prilike* – odnose se na područja, resurse i sposobnosti izvan Grada Pula-Pola koje se mogu iskoristiti u razvoju Grada, odnosno kroz koje bi se mogle povećati snage i/ili smanjiti slabosti;
- *prijetnje* – odnose se na područja, resurse i sposobnosti izvan Grada Pula-Pola koje mogu ugroziti njegov razvoj, odnosno koje bi mogle smanjiti snage i/ili povećati slabosti (obratno od prilika) te ih je stoga potrebno izbjeći.

Rezultati SWOT analize korišteni su prilikom definiranja sljedećeg koraka Plana razvoja Grada koji obuhvaća izradu strateškog okvira.

2.2. Metodologija strateškog okvira i akcijskog plana

Izrada Plana razvoja Grada Pula-Pola usmjerena je postavkama Zakona o sustavu strateškog planiranja i upravljanja razvojem Republike Hrvatske (NN 123/17) i Zakona o regionalnom razvoju Republike Hrvatske (NN 147/14, 123/17, 118/18). Ministarstvo regionalnoga razvoja i fondova Europske unije je dodatno razradilo Upute za izradu planova razvoja jedinica lokalne i područne (regionalne samouprave) koje osiguravaju ujednačen pristup izradi i primjeni odredbi zakonodavnog okvira koji usmjerava strateško planiranje. Navedenim Uputama razrađen je pristup i sadržaj planova razvoja te koncept razrade strateškog okvira.

Sukladno Uputama, strateški okvir započinje srednjoročnom vizijom razvoja, a koja daje sliku željenog stanja JLS u srednjoročnom razdoblju. Vizija mora biti usklađena s vizijama nadređenih akata strateškog planiranja, usmjerena na prioritetna područja javnih politika, sažeta i jednostavna te inspirativna i ostvariva. Nakon izrade vizije, utvrđuju se posebni ciljevi koji se nadovezuju na strateške ciljeve Nacionalne razvojne strategije, a koji utvrđuju glavne kategorije razrade strateškog okvira. Kako bi se posebni ciljevi kategorizirali, usustavljeni su razvojni prioriteti koji služe za utvrđivanje scenarija razvoja. Scenarij razvoja predstavlja željeni ostvareni rezultat realizacije posebnih ciljeva. Nadalje, za svaki posebni cilj utvrđeni su pokazatelji ishoda, a koji su odabrani iz Biblioteke pokazatelja. Na poziciji gdje nije bilo moguće utvrditi valjan pokazatelj iz Biblioteke pokazatelja (nedostatak podataka, nedostatak relevantnog pokazatelja i dr.), strukturirani su alternativni pokazatelji radi efikasnosti praćenja provedbe. Sukladno Uputama, svaki posebni cilj detaljnije je razrađen kroz popis mjera koje doprinose realizaciji posebnog cilja. Svaka mjera sadrži specifične aktivnosti koje podrobnije pojašnjavaju realizaciju mjera. Navedeno predstavlja hijerarhijsku strukturu strateškog okvira.

Akcijski plan je prilog dokumenta, a njegove sastavnice su integrirane u dokument kroz terminski plan provedbe strateških projekata važnih za razvoj JLS s naznačenim ključnim koracima i rokovima u provedbi te indikativan financijski okvir s prikazom financijskih pretpostavki za provedbu posebnih ciljeva plana razvoja. Akcijski plan moguće je ažurirati na godišnjoj razini uslijed pomnijeg povezivanja s proračunskim mogućnostima i vanjskim izvorima financiranja, te sukladno rezultatima praćenja i vrednovanja provedbe.

3. OPIS RAZVOJNIH POTREBA I POTENCIJALA

3.1. TERITORIJALNI KONTEKST

3.1.1. Geoprostorni i geoprometni položaj

Grad Pula - Pola smješten je na južnom dijelu poluotoka Istra. Na sjeverozapadu područje Grada graniči s Općinom Fažana, na sjeveru s Gradom Vodnjanom, na istočnoj strani s Općinama Ližnjan i Marčana te na jugu s Općinom Medulin. Na zapadnoj strani Grad Pula-Pola ima izlaz na Jadransko more, a također obuhvaća i Brijunsko otočje¹ te nekoliko manjih otočića i hridi. Pula je najveći urbani centar u Istri, koji je prema prvim rezultatima Popisa stanovništva 2021. g. brojio 52.411 stanovnika, a također je i glavno gospodarsko središte Istarske županije. Teritorij Grada Pula-Pola sastoji se od jednog, istoimenog naselja Pula (Pola), a prostire se na površini od 53,55 km², što je 1,9% ukupne površine Istarske županije.

Prema uvjetno-homogenoj (fizionomskoj) regionalizaciji Hrvatske, Pula pripada regiji Sjevernog hrvatskog primorja i njegovoj subregiji Istri, odnosno prostornoj cjelini Jugozapadnog istarskog priobalja (Magaš, 2013). Pulska zaljev prirodno je oblikovana luka koja je, zajedno s blago valovitim terenom i poljoprivrednim potencijalom okolice, omogućila koncentraciju stanovništva na ovom području. U prošlosti se Istra nalazila na pomorskom putu između važnih središta Zapada i Istoka i to može objasniti današnje kulturno bogatstvo ovog područja. Današnji položaj Istre između Tršćanskog zaljeva na sjeverozapadu i riječke luke nudi velike mogućnosti za daljnju valorizaciju i razvoj ovog područja (Riđanović, 1975).

Usprkos rubnom položaju Grada Pula-Pola u krajnjem južnom dijelu poluotoka Istra, njegov geoprometni položaj može se smatrati povoljnim. Kroz područje Grada Pula-Pola ne prolazi nijedan međunarodni prometni pravac, iako se važni prometni pravci nalaze relativno blizu Grada. Pula-Pola je relativno blizu dva značajna TEN-T koridora; Mediteranskog koridora koji povezuje južnu obalu Španjolske, Francuske, sjevernu Italiju, Sloveniju, Hrvatsku i Mađarsku, a čiji krakovi prolaze kroz obližnje luke Rijeku, Koper i Trst te koridora Baltik – Jadran koji povezuje luke Baltičkog mora s lukama na Jadranskom moru, na koji Pula-Pola ima vezu preko luka Koper i Trst (MMPI, 2021). Jedan krak još ne u potpunosti valoriziranog longitudinalnog jadransko-jonskog pravca prolazi sjevernim i središnjim dijelom Istre dionicom autoceste i brze ceste GP Plovanija – Umag – Kanfanar – Pazin – Učka – Rijeka (Magaš, 2013). Grad Pula-Pola od tog je pravca udaljen je dvadesetak kilometara. Ta je dionica ceste nosi oznaku europske ceste E751. Pula sa sjeverozapadnim dijelom Istre te s Koprom u Sloveniji i Trstom u Italiji povezuje autocesta A9 Umag – Pula, od koje se kod mjesta Kanfanar odvaja autocesta A8 Kanfanar – Rijeka, čiji je puni profil trenutno izgrađen na dionici između Kanfanara i Cerovlja, a dalje se do Rijeke preko tunela Učka nastavlja kao dvotračna brza cesta, čiji je puni profil trenutno u izgradnji. Ta se mreža autocesta na području Istre često naziva Istarskim epsilonom zbog svojeg oblika (Sl. 2). Grad Pula-Pola povezan je državnim cestama s autocestom A9. Postoje tri glavna prometna pravca na kojima su postoje državne ceste koje se spajaju u Puli. Prvi je pravac smješten uz zapadnu obalu Istre, a na njemu se nalazi državna cesta D75 (Umag – Pula), odnosno autocesta A9, drugi je pravac koji povezuje Pulu i Pazin putem državne ceste D77 i treći je pravac uz istočnu obalu Istre na kojemu je državna cesta D66 (Pula – Rijeka). Dobra cestovna veza prema Srednjoj Europi i Italiji pozitivno utječe na razvoj

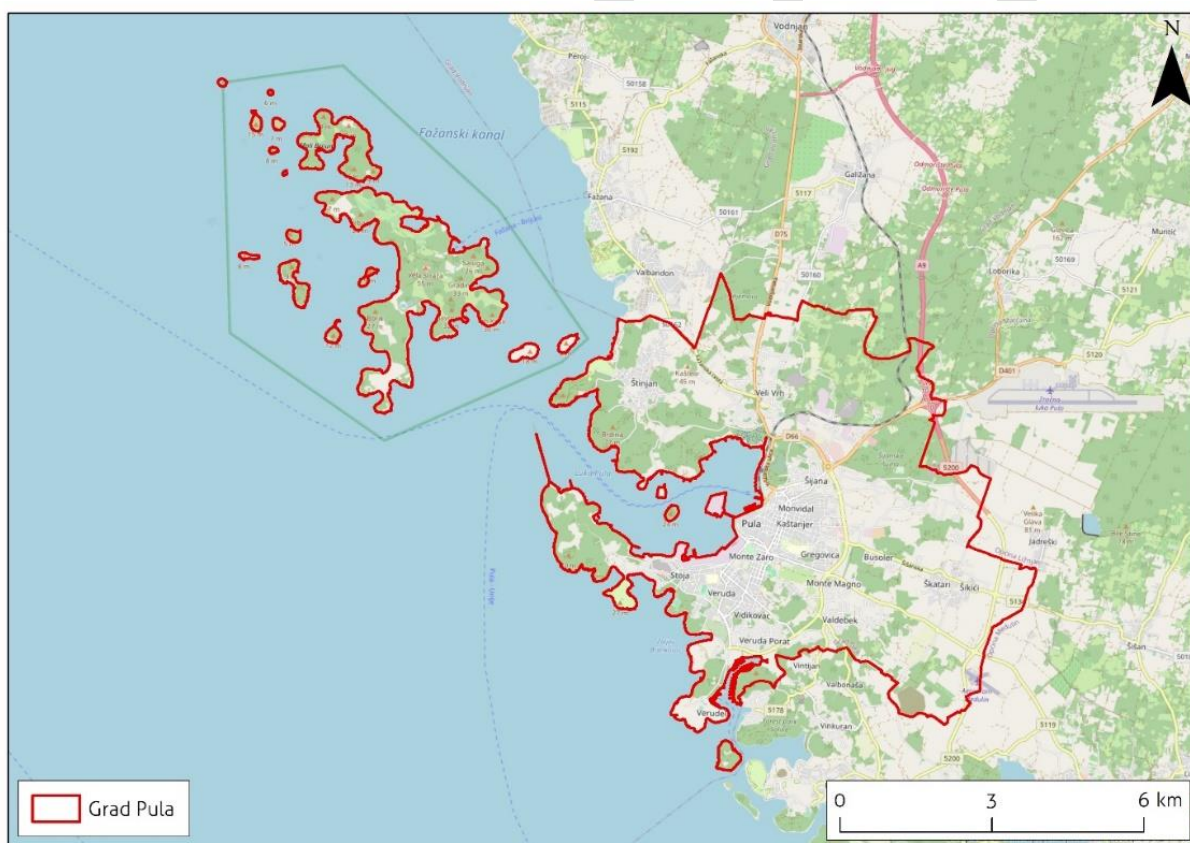
¹ Sukladno Zakonu o otocima (NN 116/18, 73/20, 70/21), otočje Brijuna nalazi se na administrativnom području Grada Pule kao jedinice lokalne samouprave, a pod upravljanjem Javne ustanove Nacionalni Park Brijuni. U dokumentu je otočje prikazano na kartografskim prikazima, no strateške mjere i aktivnosti se ne odnose na navedeni prostor, već za taj prostor vrijede strateške odrednice nadležne ustanove.

turizma u Istri jer veliki broj turista iz navedenih emitivnih turističkih područja u Istru dolazi raznim oblicima individualnog cestovnog prijevoza.

Kroz teritorij Grada Pula-Pola prolazi i regionalna željeznička pruga R101 Državna granica – Buzet – Pula. Ta je pruga neelektrificirana i spaja se na željezničku mrežu Republike Slovenije. Veza Istre i ostatka Hrvatske željeznicom ne postoji, a njeno uspostavljanje pretpostavljalo bi gradnju željezničkog tunela kroz Učku.

Pula također ima i pomorsku luku. U vrijeme Austro-Ugarske Monarhije luka u Puli bila je glavna ratna luka austrijskog dijela Monarhije. U međunarodnom teretnom pomorskom prometu ta luka nema veliko prometno značenje, što je rezultat blizina velikih teretnih luka poput Trsta, Kopra i Rijeke iz kojih je moguće zbog razvijene prometne (željezničke i cestovne) infrastrukture u luci i kopnenom zaleđu učinkovitije i u kraćem vremenu prevesti teret dalje u unutrašnjost Europe. Redoviti međunarodni putnički promet trajektima iz luke Pula ne postoji. U funkciji je povremeni brzobrodski promet između Pule i Venecije, namijenjen uglavnom za prijevoz turista.

Zračna luka Pula, koja se nalazi na teritoriju Općine Ližnjan, luka je iz koje prometuje veći broj međunarodnih linija u vrijeme turističke sezone. Veliki dio zračnih prijevoznika koji koristi tu luku čine low-cost prijevoznici koji povezuju Pulu i veće europske gradove.

Sl. 1. Teritorijalni obuhvat Grada Pula-Pola

Izvor: OSM, 2021

Sl. 2. Geografski i geoprometni položaj Grada Pula-Pola

Izvor: OSM, 2021

3.1.2. Prirodno-geografska obilježja

Područje Grada Pula-Pola nalazi se u jugozapadnom istarskom priobalju, koje je prema svojim reljefnim karakteristikama nisko zaravnjeno područje nastalo na krškoj podlozi, obično nazvano istarskom vapnenačkom zaravni (Magaš, 2013). Nadmorska visina blago raste prema unutrašnjosti Istre. Cijelo područje Grada Pula-Pola ne doseže nadmorsku visinu višu od 100 m.

Po svojim geološkim karakteristikama prostor Grada Pula-Pola dio je tzv. crvene Istre, područja koje obuhvaća zapadni i južni dio Istre. Naziv crvena Istra potječe po tlu crvenici (terra rossa) koje je najraširenija vrsta tla na tom prostoru (Riđanović, 1975), a tek na manjim površinama javljaju se smeđa tla na vapnencima. Iako je crvenica tlo koje je pogodno za poljoprivredu, prostor južne Istre zbog nešto slabije kvalitete tla nije značajno agrarno vrednovan kroz povijest nego se stanovništvo poljoprivredom bavilo uglavnom na manjim posjedima (Magaš, 2013).

Zbog krškog terena na području Grada Pula-Pola ne postoji nijedan stalni vodotok. Najveći značaj u hidrogeografskom smislu za Pulu ima Jadransko more, koje karakteriziraju mala dubina (do najviše 50 m), veća godišnja amplituda temperatura i područje tople jadranske morske struje. Morsko područje uz Pulu identificirano je kao područje u znatnoj opasnosti od onečišćenja, ponajprije zbog industrije i turizma u obalnim gradovima te materijala koji u Jadransko more utječu iz sjevernotalijanskih vodotoka (Magaš, 2013).

Prema Köppenovoj klasifikaciji klima prostor Grada Pula-Pola može se svrstati u područja s umjereno toplom vlažnom klimom s vrućim ljetima (Cfa). To je prijelazni (submediteranski) klimatski tip. Tu klimu obilježava visoka temperatura ljeti, ali ne i nedostatak padalina tijekom ljetnog razdoblja, kao što je to karakteristično za područje Dalmacije koja ima sredozemni tip klime. Prosječne siječanjske temperature kreću se između 2 i 6 °C, a ljetne između 22 i 24 °C (Šegota i Filipčić, 1996; Magaš, 2013). Broj sunčanih sati iznosi između 2200 i 2400 sati, po čemu je to područje slabije osunčano od ostalih obalnih područja u Hrvatskoj. Prosječna godišnja količina padalina iznosi oko 1000 mm, nešto više nego u područjima sa sredozemnom klimom (Magaš, 2013).

Biljni i životinjski svijet na prostoru Grada Pula-Pola obilježavaju različite vrste koje obitavaju u većem dijelu primorskih područja Hrvatske. Najveći broj različitih biljnih i životinjskih vrsta prisutan je u Nacionalnom parku Brijuni. Dio tih vrsta čine domaće zaštićene i ugrožene vrste, osobito određene vrste ptica koje se gnijezde na području Brijunskog otočja, a dio njih uvezen je na otočje, na kojemu je iz tog razloga uređen i zoološki vrt.

3.2. DRUŠTVO

3.2.1. Demografski trendovi

Prema prvim rezultatima Popisa stanovništva 2021. g.² utvrđeno je da je u Gradu Pula-Pola i u njegovom jedinom naselju, Puli, živi 52.411 stanovnika, što čini ukupno 26,8 % ukupnog broja stanovnika Istarske županije, a Pula je šesto urbano naselje po veličini u Hrvatskoj. Demografska analiza obuhvaća analizu tri demografska elementa relevantna za razvoj Grada, a to su kretanje stanovništva, dobno-spolna struktura stanovništva i etničke skupine i manjine. Analiza navedenih elemenata preduvjet je za izradu sljedećih koraka analize koji obuhvaćaju analizu stambenog fonda, društvene infrastrukture, socijalne skrbi te sustava i strukture odgoja i obrazovanja.

3.2.1.1. Kretanje stanovništva

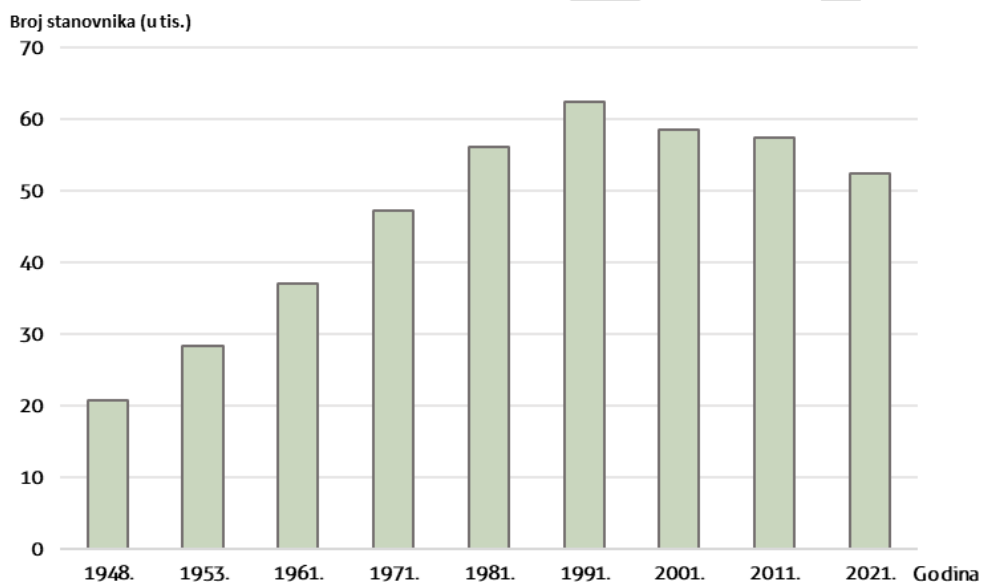
U ovome su dokumentu analizirana četiri različita oblika kretanja stanovništva čiji se elementi izvode iz podataka koje objavljuje Državni zavod za statistiku: međupopisno kretanje, prirodno kretanje, prostorno kretanje i opće kretanje stanovništva.

Međupopisno kretanje stanovništva temelji se na analizi kretanja broja stanovnika prema dostupnim podacima koji su prikupljeni popisima stanovništva, uglavnom u desetogodišnjem intervalu (Naselja i stanovništvo, 2005; Popis stanovništva 2011.; Prvi rezultati Popisa stanovništva 2021., 2022). U ovoj analizi kao prvi popis stanovništva od kojeg započinje analiza uzet je Popis stanovništva 1948. g. To je prvi popis stanovništva nakon II. svjetskog rata i talijanske vlasti u Istri te popis nakon kojega su

² Prvi rezultati Popisa 2021. sadržavaju podatke o ukupnom broju popisanih osoba te o ukupnom broju stanovnika, kućanstava i stambenih jedinica, na razini Republike Hrvatske, statističkih regija 2. razine, županija, gradova, općina i naselja. Prvi rezultati još su podložni promjenama jer je potrebna detaljna obrada podataka. Konačni rezultati Popisa 2021. bit će poznati po završetku obrade podataka te će se objaviti prema programima publiciranja i kalendarima objavljivanja statističkih podataka Državnog zavoda za statistiku.

započeli suvremeni demografski procesi, poput litoralizacije, industrijalizacije, a kasnije i turistifikacije koji su mijenjali demografsku sliku Grada Pula-Pola.

Kretanje broja stanovnika u Puli u razdoblju 1948.-2021. g. prikazano je na priloženom dijagramu (Sl. 3.). Prema prikazanim podatcima, broj stanovnika od 1948. g. do 1991. g. kontinuirano je rastao. Pula je 1948. g. imala 20.812 stanovnika, a 1991. g. 62.378 stanovnika, što je porast za dva puta. Taj se porast može objasniti procesima urbanizacije i industrijalizacije koji su privlačili stanovništvo iz okolice Pule, Istre, ali i šireg područja nekadašnje države da se doseljavaju u Pulu. Godina demografskog maksimuma bila je 1991. g., a nakon toga započeo je trend pada broja stanovnika, u nižim stopama nego što je bio rast u prethodnom razdoblju. Stanovništvo Pule u razdoblju 1991.-2011. smanjilo se za 7,9 %, prema prvim rezultatima Popisa stanovništva iz 2021. g. trend se intenzivirao u posljednjem međupopisnom razdoblju te se broj stanovnika smanjio za 8,8 %. Razlog takvim demografskim trendovima su niže stope nataliteta u odnosu na stope mortaliteta, procesi suburbanizacije i dinamičnog razvoja turističkih djelatnosti u Puli i u okolnim jedinicama lokalne samouprave. Prateći trendove razvoja gradskih regija u Europi (Vresk, 2002), može se pretpostaviti da će Pula i u budućim razdobljima bilježiti pad broja stanovnika, a da će naseljima u njezinoj okolici rasti broj stanovnika.

Sl. 3. Kretanje broja stanovnika u Gradu Pula-Pola od 1948. do 2021. godine

Izvor: Naselja i stanovništvo, 2005; Popis stanovništva 2011.; Prvi rezultati Popisa stanovništva 2021.

Drugi element kretanja stanovništva prirodno je kretanje stanovništva. Prirodno kretanje očituje se kroz prirodnu promjenu, odnosno kroz dinamiku kretanja dviju sastavnica prirodne promjene, rodnosti (nataliteta) i smrtnosti (mortaliteta). Natalitet i mortalitet mogu se prikazati apsolutnim brojevima i relativnim pokazateljima, odnosno stopama, koje se izražavaju u promilima i pokazuju koliki je broj rođenih i umrlih na 1.000 stanovnika. Razlika između te dvije stope daje stopu prirodne promjene.

U petogodišnjem razdoblju 2015.-2019. g. u Gradu Pula-Pola (živo)rođeno je ukupno 2.098 djece, a umrlo je 3.515 osoba, što znači da je prirodna promjena negativna i iznosi -1.417 osoba (Gradovi u statistici, 2021). Ukoliko se navedeni pokazatelji iskažu kao godišnje stope, prosječna godišnja stopa nataliteta iznosi 7,5 ‰, a prosječna godišnja stopa mortaliteta iznosi 12,5 ‰. Time se dobiva prosječna godišnja stopa prirodne promjene od -5,0 ‰ (Gradovi u statistici, 2021). Prema tome, Grad Pula-Pola je u razdoblju 2015.-2019. g. godišnje gubio pet stanovnika na 1.000 stanovnika. Za usporedbu, prosječna godišnja stopa prirodne promjene za Istarsku županiju u istom je razdoblju iznosila -3,6 ‰, što znači da je stopa prirodne promjene Grada Pula-Pola negativnija od županijskog prosjeka. Negativne stope prirodne promjene rezultat su demografskog stanja u kojemu se nalazi cijela

Hrvatska, a to je posttranzicijska etapa demografske tranzicije. Tu fazu karakteriziraju niske stope rodnosti i smrtnosti koje osciliraju od godine do godine, ali sve je češća pojava da je stopa mortaliteta veća od stope nataliteta te to rezultira prirodnim padom stanovništva (Nejašmić, 2005). Za očekivati je kako će se takvi trendovi nastaviti i u daljnjem razvoju te da će gubitak broja stanovnika dugoročno predstavljati razvojni izazov, na što je potrebno odgovoriti odgovarajućim modelom populacijske politike.

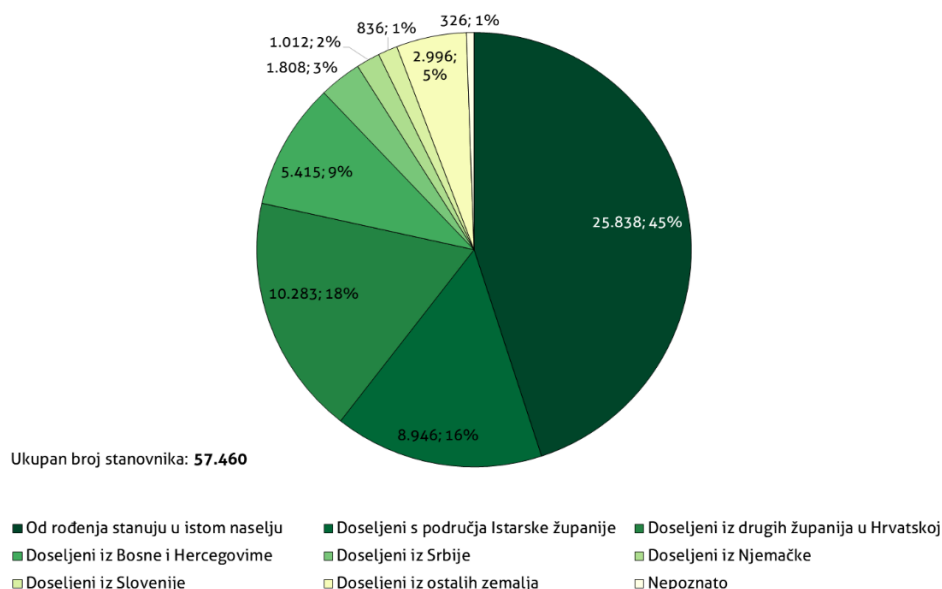
Tab. 1 Prosječna godišnja stopa prirodne promjene u Gradu Pula-Pola i Istarskoj Županiji 2015. – 2019.

	Prosječna godišnja stopa prirodne promjene
Grad Pula-Pola	-5,0 ‰
Istarska županija	-3,6 ‰

Izvor podataka: Gradovi u statistici, 2021

Treća vrsta kretanja koja se analizira je prostorno kretanje stanovništva. Prostorno kretanje obuhvaća trajne i privremene migracije u kojima stanovništvo napušta mjesto prebivališta potaknuto nekim razlogom ili potrebom (Nejašmić, 2005). Iako u pojam migracija ulaze i dnevna i tjedna kretanja zaposlenih osoba, učenika i studenata, ona nisu analizirana u sklopu ovog potpoglavlja, nego u potpoglavlju 3.3.2.3. Dnevne migracije.

Popisom stanovništva bilježe se podatci o strukturi stanovništva prema migracijskim obilježjima. Prema podacima prikupljenima Popisom stanovništva 2011. g. (Sl. 4.), te je godine u Gradu Pula-Pola zabilježeno 25.838 stanovnika (45,0 % ukupnog broja stanovnika) koji su u Puli živjeli od svojeg rođenja. Drugu skupinu po brojnosti čine stanovnici koji su u Pulu doselili s područja Hrvatske, od kojih je nešto više od dvije petine doselilo s područja Istarske županije, a ostatak iz drugih područja u Hrvatskoj. Nešto manje od desetine stanovništva činili su stanovnici koji su doselili s područja Bosne i Hercegovine, a u nešto većem broju zabilježeni su i doseljenici iz Srbije, Njemačke i Slovenije. Osnovni razlog visokog udjela doseljenog stanovništva su urbane funkcije rada i stanovanja koje su od sredine 20. st. nadalje privlačile stanovništvo na doseljavanje u Pulu.

Sl. 4. Stanovnici Grada Pula-Pola prema migracijskim obilježjima 2011. godine

Izvor podataka: Popis stanovništva 2011.

Državni zavod za statistiku također objavljuje podatke od broju doseljenih i odseljenih stanovnika po godinama, pa su ti podatci analizirani kako bi se dobio kvalitetniji pregled migracija u Grad Pula-Pola u

posljednjim godinama. Iako podatci o broju doseljenih i odseljenih možda nisu u potpunosti točni, zbog nesavršenosti sustava prijave i odjave prebivališta u Hrvatskoj, oni ipak upućuju na postojeće trendove u migracijskim kretanjima u Puli.

Prikaz podataka o broju doseljenih i odseljenih po godinama u razdoblju 2015.-2019. g. dostupan je u priloženoj tablici (Tab. 2.). U svim navedenim godinama migracijski saldo je pozitivan, a nešto je izraženiji u zadnje dvije godine promatranog razdoblja. Međutim, kao što je to učinjeno i s prirodnom promjenom, zbog toga što se radi o manjem području i manjim brojevima moguće su različite fluktuacije između godina, te je stoga izračunat i petogodišnji prosjek za navedeno razdoblje. Migracijski saldo u svih pet godina iznosio je +1.090 osoba, a prosječna godišnja opća stopa neto migracije iznosila je 3,9 ‰, što znači da se svake godine promatranog razdoblja broj stanovnika u Puli u prosjeku povećao za četiri osobe na svakih 1.000 osoba.

Tab. 2. Podatci o broju doseljenih, odseljenih, migracijskom saldu i općoj godišnjoj stopi neto migracije u Gradu Pula-Pola od 2015. do 2019. godine

Godina	Broj doseljenih	Broj odseljenih	Migracijski saldo	Godišnja opća stopa neto migracije Grada Pula-Pola (u ‰)
2015.	1.189	1.094	95	1,7
2016.	1.508	1.260	248	4,3
2017.	1.619	1.453	166	2,9
2018.	1.852	1.533	319	5,7
2019.	1.997	1.735	262	4,6
Ukupno	8.165	7.075	1.090	3,9

Izvor podataka: Popis stanovništva 2011.

U razdoblju 2015.-2019. g. najveći je broj doseljenih u Pulu doselio iz inozemstva (3.507 osoba, 43,0 % svih doseljenih), a podjednak broj osoba doselio je iz drugih županija u Hrvatskoj (2.374 osoba, 29,1 %) i iz drugih jedinica lokalne samouprave u Istarskoj županiji (2.284 osoba, 28,0 %) (Gradovi u statistici, 2021). S druge strane, broj odseljenih pokazuje nešto drugačiju raspodjelu. Najviše stanovnika također je odselilo u inozemstvo (2.880 osoba, 40,7 %), nešto manji broj u druge jedinice lokalne samouprave u Istarskoj županiji (2.551 osoba, 36,1 %), a znatno manji broj odselio je u neku drugu hrvatsku županiju (1.644 osobe, 23,2 %) (Gradovi u statistici, 2020).

Na temelju iznesenih podataka o međupopisnom, prirodnom i prostornom kretanju stanovništva moguće je odrediti tip općeg kretanja stanovništva. Tipovi općeg kretanja stanovništva temeljeni su na utvrđivanju odnosa i utjecaja prirodne promjene i migracije na kretanje broja stanovnika u nekom razdoblju (Nejašmić, 2005). Postoje dva osnovna tipa općeg kretanja stanovništva, imigracijski i emigracijski, koji se određuje za neko područje ovisno o tome koliko je intenzivan imigracijski ili emigracijski karakter područja, a podtipovi navedena dva tipa utvrđuju se ovisno o kategoriji pozitivnog ili negativnog prirodnog kretanja. Tip općeg kretanja stanovništva određen je na temelju dostupnih podataka o procijenjenom broju stanovnika područja koje Državni zavod za statistiku objavljuje u statističkoj publikaciji Gradovi u statistici (2021). Iako su ti brojevi procjene bazirane na podacima o prirodnom i prostornom kretanju stanovništva te se ne mogu smatrati u potpunosti točnima, dovoljno su reprezentativni da se na temelju njih odredi tip općeg kretanja stanovništva.

Tip općeg kretanja stanovništva izračunat je za razdoblje 2015.-2019. g., a za to su korišteni sljedeći pokazatelji:

- prosječna godišnja stopa prirodne promjene: -5,0 ‰
- prosječna godišnja stopa opće neto migracije: 3,9 ‰
- procijenjena stopa ukupnog kretanja stanovništva: -0,9 ‰

Na temelju navedenih pokazatelja određen je tip općeg kretanja stanovništva I4 – vrlo slaba obnova imigracijom (Nejašmić, 2005), jer se broj stanovnika smanjuje negativnom prirodnom promjenom, a

stopa opće neto migracije, usprkos tome što je pozitivna, nije dovoljno visoka da bi zaustavila pad broja stanovnika.

Procijenjeni pad broja stanovnika u Gradu Pula-Pola je malen i iznosi –0,9 %. To upućuje na činjenicu da se u Puli u blažoj mjeri događaju procesi karakteristični za brojne veće gradove u Europi, kojima se stanovništvo smanjuje dok istovremeno raste broj stanovnika u njihovoj okolici (Vresk, 2002). Negativno prirodno kretanje može u budućnosti postati razvojni izazov, stoga je potrebno racionalnim mjerama populacijske politike utjecati na to da se potakne stvaranje pozitivne prirodne promjene.

3.2.1.2. Dobno-spolni sastav stanovništva

Osim kretanja stanovništva, važan element demografske analize čini analiza sastava odnosno strukture stanovništva. Sastav stanovništva definira se kao razdioba pojedinaca koji čine stanovništvo prema nekom određenom i u široj mjeri prisutnom obilježju (Nejašmić, 2005). Sastav stanovništva može se promatrati na temelju više različitih obilježja, a za ovu analizu osobito je relevantan biološki, odnosno dobno-spolni sastav stanovništva. Taj je sastav važan pri definiranju razvojnih politika jer izravno proizlazi iz prošlih i postojećih trendova u kretanju stanovništva i pokazuje kako se ta kretanja trenutno impliciraju na društveni i gospodarski razvoj te kakvu je implikaciju moguće očekivati u budućnosti.

Za iskazivanje dobnog i spolnog sastava stanovništva postoje različiti pokazatelji. Pokazatelji koji su korišteni u ovoj analizi proizlaze iz podataka o broju stanovnika prema dobi i spolu prikupljenih Popisom stanovništva 2011. g. Osnovni pokazatelj dobne strukture su udjeli velikih dobnih kontingenata u ukupnom stanovništvu. Tako je u 2011. g. u Gradu Pula-Pola živjelo 13,2 % stanovništva u mladom dobnom kontingentu (0-14 g.), 67,5 % u kontingentu zrelog stanovništva (15-64 g.) i 19,3 % u kontingentu starog stanovništva (65 i više godina). Navedeni pokazatelji upućuju na to kako je Pula snažno zahvaćena procesom demografskog starenja jer je broj starog stanovništva premašio broj mladog stanovništva. Indeks starosti koji pokazuje koliko je starog stanovništva na 100 mladih stanovnika iznosi 146,7 (Popis stanovništva 2011.), što znači da je 46,7% više starog od mladog stanovništva. Taj indeks značajno je viši od prosjeka za Hrvatsku koji je 2011. g. iznosio 116,3.

Tab. 3 Indeks starosti u Gradu Pula-Pola i RH u 2011. g.

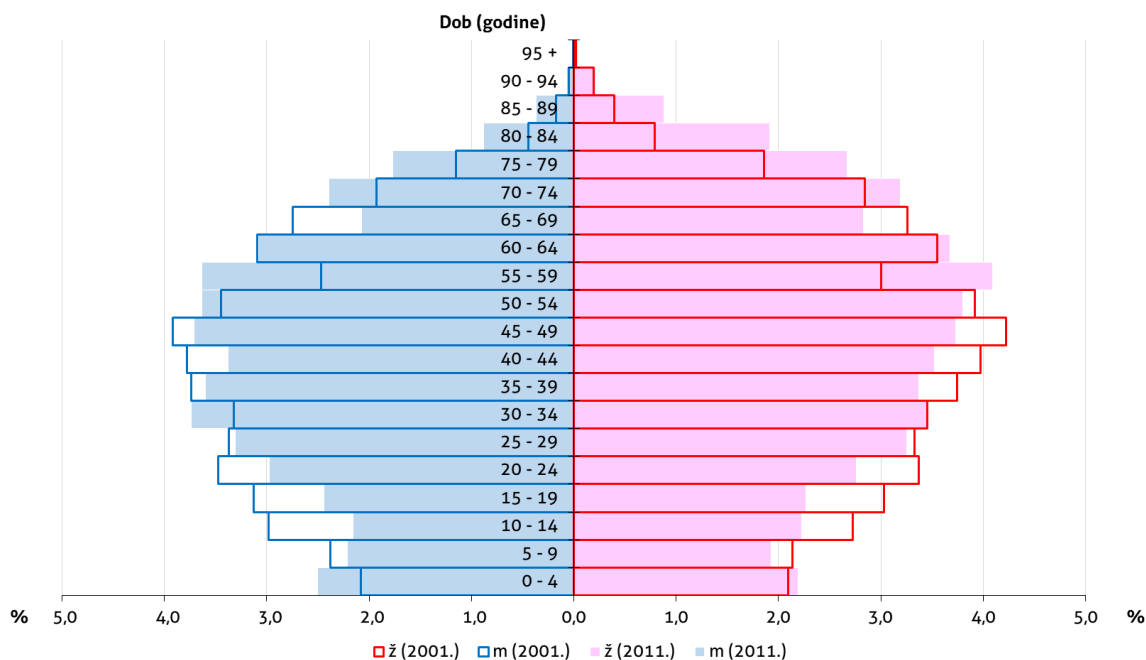
	Indeks starosti
Grad Pula-Pola	146,7
Republika Hrvatska	116,3

Izvor podataka: Popis stanovništva 2011.

Pokazatelj spolnog sastava stanovništva je koeficijent feminiteta koji pokazuje broj žena na 100 muškaraca. On za Grad Pula-Pola iznosi 108,6 i nešto je viši od prosjeka za Hrvatsku koji je 2011. g. bio 107,4 (Popis stanovništva 2011.). Nešto viši koeficijent feminiteta karakterističan je za urbana područja u Hrvatskoj (Nejašmić, 2005), pa to blago odstupanje od prosjeka za Hrvatsku ne predstavlja veliki nesrazmjer u spolnoj strukturi ni potencijalan razvojni izazov. Drugi pokazatelj je udio žena u fertilnoj dobi (15-49 g.), koji je 2011. g. iznosio 43,0 %, a vrlo blizu je prosjeku za Hrvatsku koji je te godine iznosio 43,8 %. Ne postoji značajan nedostatak žena u fertilnoj dobi koji bi implicirao negativne trendove u prirodnoj promjeni.

Razlike po spolu i dobnim kohortama mogu se vidjeti iz grafičkog prikaza dobno-spolne strukture (Sl. 5.). Prema izgledu dobno-spolne strukture može se utvrditi da ona odgovara starom, odnosno kontraktivnom stanovništvu. Obilježje te strukture je niži udio stanovništva u najnižim dobnim skupinama, dok se istovremeno kohorta s najzastupljenijom skupinom nalazi u jednoj od kategorija zrelog stanovništva. Tako je 2011. g. kohorta u kojoj je bilo najviše stanovnika ona 55-59 g. Isto stanovništvo obuhvaćeno je i dobnom kohortom 45-49 g. 2001. g., što znači da se prosječna starost stanovništva povećala. Pozitivan pomak može se vidjeti jedino u najmlađoj dobnj skupini, 0-4 g., u kojoj je 2011. g. bilo više djece nego 2001. g. U spolnoj strukturi vidljive su razlike u najmlađim i

najstarijim dobnim skupinama. U mlađim dobnim skupinama ima više muškog stanovništva u odnosu na žensko stanovništvo, što je posljedica diferencijalnog mortaliteta, pojave da se prosječno rađa nešto više muške djece u odnosu na žensku djecu. S druge strane, u starijim dobnim skupinama viši je udio ženskog stanovništva, što je posljedica diferencijalnog mortaliteta, odnosno pojave da je prosječna dob zbog životnih uvjeta i genetske otpornosti ženskog stanovništva duža u odnosu na muško stanovništvo. U zreloj dobnj skupini nema značajne razlike u broju i udjelu muškog i ženskog stanovništva.

Sl. 5. Dobno-spolni sastav stanovništva Grada Pula-Pola 2001. i 2011. godine

Izvori podataka: Popis stanovništva 2001., Popis stanovništva 2011.

Osnovni razvojni izazov koji proizlazi iz dobnog i spolnog sastava stanovništva je proces demografskog starenja koji je zahvatio područje Pule. To je izazov zbog toga što utječe na gospodarstvo umanjujući dostupnost radne snage na tržištu rada i otežavajući njenu prilagodljivost na tehnološki napredak, a utječe i na socijalnu politiku, budući da veći broj starijeg stanovništva zahtijeva odgovarajuću skrb i institucionalnu potporu.

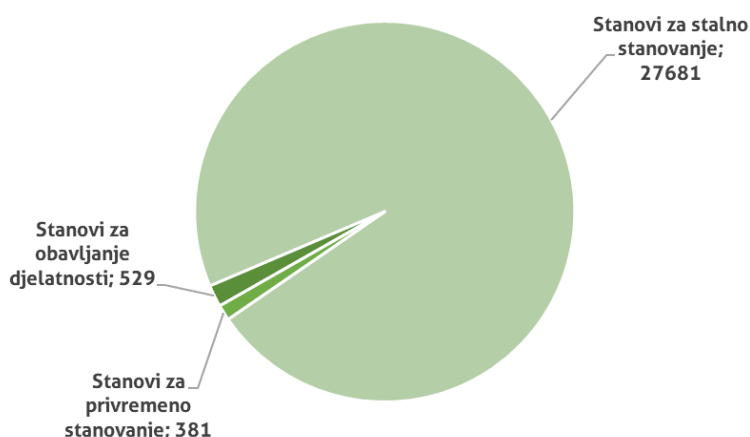
3.2.1.3. Etničke skupine i manjine

Po dostupnim podacima koji su prikupljeni Popisom stanovništva 2011. g. u Gradu Pula-Pola prevladavajuća etnička skupina bili su Hrvati, koji su činili 70,1 % stanovništva Grada. Taj broj sličan je prosjeku za Istarsku županiju u kojoj je udio Hrvata navedene godine bio 68,3 %. Sljedeće etničke skupine prema zastupljenosti u Puli bili su Srbi (6,6 %), Talijani (4,4 %), Bošnjaci (3,5 %), a nakon toga ostale etničke skupine koje su zastupljene s manje od 1 %. Razmjerno velik dio stanovništva, 7,2 %, nije se izjasnilo kao pripadnici etničkih skupina, nego po regionalnoj pripadnosti. Ukoliko se navedeni podatci uspoređuju s podacima iz Popisa stanovništva 2001., ne postoji značajna razlika, osim što se nešto viši udio stanovnika izjasnilo u smislu regionalne pripadnosti.

Budući da je u Istarskoj županiji prisutan veći broj pripadnika talijanske nacionalne manjine, sedam gradova i trinaest općina na području županije proglašene su Statutom Istarske županije (Lalli Pačelat i dr., 2020). Među te jedinice lokalne samouprave ubraja se i Grad Pula-Pola, u kojemu je zajamčena ravnopravna uporaba hrvatskog i talijanskog jezika za razne oblike komunikacije i interakcije s javnom upravom.

3.2.2. Stanovanje i stambeni fond

Stambeni fond na prostoru Grada Pula-Pola, prema prvim rezultatima Popisa stanovništva 2021. g. čini ukupno 31.194 stambenih jedinica³. Time je zabilježen značajan porast od 27,3 % u odnosu na Popis kućanstava i stanova 2011. g. kada su zabilježene 22.671 stambene jedinice. Broj stanova namijenjenih za stalno stanovanje se također povećao, ali u znatno manjoj mjeri, s 27.681 u 2011. g. na 28.524 u 2021. g., odnosno za 3 %. Porast u broju stambenih jedinica, uz istovremeno daleko nižu stopu rasta stanova namijenjenih za stanovanje, može se povezati sa sve većim interesom lokalnog stanovništva za sudjelovanjem u turističkom sektoru. Naime, prema podacima TZ grada Pule u Puli je u 2011. g. bilo 735 iznajmljivača koji su iznajmljivali ukupno 3.459 osnovnih kreveta, a u 2021. godini je ukupno 2.683 iznajmljivača koji iznajmljuju ukupno 12.349 osnovnih kreveta, u 4.148 smještajnih jedinica. Pretpostavka je stoga da će daljnja obrada podataka s Popisa stanovništva 2021. g. ukazati na bitno drugačiju kategorizaciju stanova prema namjeni u odnosu na onu iz 2011. g., kada je Popisom utvrđeno 97 % stanova za stalno stanovanje, svega 1 % za privremeno stanovanje te 2 % za obavljanje djelatnosti. Prema podacima na razini županije, prosječna površina nastanjenih stanova iznosi 80 m², što je nešto niže od hrvatskog prosjeka. Također, na području istarske županije prevladavaju stanovi i stambene zgrade izgrađene prije 1919., a visoko su zastupljeni i objekti izgrađeni između 1971. i 1980. godine. Grad Pula-Pola je u posljednjih nekoliko godina pokrenuo projekte s ciljem estetske i funkcionalne obnove postojećeg stambenog fonda te je na tragu toga potrebno nastaviti obnovu i pristupiti novom „valu obnove“ u okviru Europskog zelenog plana koji teži dekarbonizaciji okoliša putem energetske učinkovite obnove i ozelenjivanja zgrada (ISPGP, 2018; REGEA, Europska inicijativa za obnovu zgrada).

Sl. 6. Stambeni fond Grada Pula-Pola prema namjeni 2011. godine

Izvor podataka: Popis stanovništva, kućanstava i stanova, stanovi prema načinu korištenja, 2011

Naseljeni stanovi su prema Popisu 2011. g. pokazivali vrlo visoku razinu opremljenosti pomoćnim prostorijama i osnovnim komunalnim instalacijama (99%), no potrebno je povećati pokrivenost stambenog fonda plinskim instalacijama (49%). Valja imati na umu kako su korišteni dostupni podatci DZS-a iz 2011. te kategorije plina, klimatizacije i interneta su znatno više od postojećih podataka.

Prema prvim rezultatima Popisa stanovništva iz 2021. g. na prostoru Grada Pula-Pola stanuje 21.744 privatnih kućanstava, s prosječnim brojem od 2,4 člana po kućanstvu. Time se broj kućanstava smanjio za 5,2 % u odnosu na 2011. g. kada je zabilježeno 22.934 privatnih kućanstava, a smanjio se i prosječan broj članova po kućanstvu koji je tada iznosio 2,47 (PSKS Kućanstva, 2011). Promjene u broju

³ Ukupan broj stambenih jedinica je zbroj nastanjenih stanova, kolektivnih stanova i ostalih stambenih jedinica.

kućanstava rezultat su snižavanja nataliteta koji utječe na starenje stanovništva i porasta broja samačkih kućanstava, ali rasta i životnog standarda omogućio je život u zasebnim kućanstvima. Među kućanstvima njih 84% je 2011. g. živjelo u privatnim ili suvlasničkim stanovima, a 15% je bilo u određenom obliku najamničkog odnosa (PSKS Kućanstva, 2011). Prema podacima Izvješća o tržištu nekretnina Grada Pula-Pola za 2020. godinu (2021), ostvareno je 353 kupoprodaja stanova/apartmana uz prosječnu cijenu od 9.493,67 kn/m² te 16 kupoprodaja stambenih zgrada ili obiteljskih kuća uz prosječnu cijenu od 1.457,07 kn/m² (Tab. 5.). Gledajući prosječnu cijenu u odnosu na kvadraturu stana, odnosno apartmana, najvišu cijenu postižu stanovi između 25m² i 39m² (ITNGP, 2021) (Tab. 6.). Visoke tržišne cijene i manjak ponude državnih stanova stvaraju prepreke stanovništvu, a posebno mladim obiteljima, u osiguravanju stambenog pitanja te je potrebno nastaviti razvijati modele lakšeg stjecanja stambene nekretnine. Na nacionalnoj razini, država nastoji na takve potrebe odgovoriti programom društveno-poticane stanogradnje, koja se provodi i na području Grada Pula-Pola (APN, 2021).

Tab. 4. Opremljenost naseljenih stanova na prostoru Grada Pula-Pola 2011. godine

Pomoćne prostorije/instalacije	Broj stanova	Udio
Sanitarni čvor	22621	99%
Kupaonica	22540	99%
Kuhinja	22625	99%
Vodovod	22626	99%
Kanalizacija	22623	99%
Električna energija	22632	99%
Plin	11101	49%
Klimatizacija	13031	57%
Internet	12204	54%

Izvor podataka: Popis stanovništva, kućanstava i stanova, stanovi prema načinu korištenja, 2011

Tab. 5. Kretanje tržišta stambenih nekretnina na području Grada Pula-Pola

Stan/apartman	Prosječna cijena	9.493,67 kn/m ²
	Broj kupoprodaja	353
Stambena zgrada/obiteljska kuća	Prosječna cijena	1.457,07 kn/m ²
	Broj kupoprodaja	16

Izvor podataka: ITNGP, 2021

Tab. 6. Kretanje tržišne cijene stanova/apartmana po površini u Gradu Pula-Pola za 2020.g.

Površina stana/apartmana	Prosječna cijena (kn/m ²)
15 m ² - 24 m ²	7.559,82
25 m ² - 39 m ²	10.549,38
40 m ² - 59 m ²	9.445,37
60 m ² - 74 m ²	9.649,87
75 m ² - 119 m ²	9.293,07
< 120 m ²	9.413,69

Izvor podataka: ITNGP, 2021

Analiza stanja pokazuje kako velika većina stanovnika Grada Pula-Pola živi u privatnim stanovima s osiguranim osnovnim instalacijama i pomoćnim prostorijama za kvalitetan život, no potrebno je dalje nastaviti razvijati prilike za lakšu akviziciju nove nekretnine, posebno za mlade obitelji. Postojeća stambena infrastruktura Grada Pula-Pola je većim dijelom dotrajala i energetske nedostatkno učinkovita te je potrebno nastaviti ulagati u projekte obnove kako bi analizirano područje napredovalo, ne samo u funkcionalnom i estetskom smislu, već i razvijalo održivost sukladno zelenoj politici. Grad Pula-Pola potrebuje smislenu i strateški usmjerenu urbanu obnovu.

U Gradu Pula-Pola je značajan udio stambenih jedinica u prizemlju koji su pretvoreni u poslovne prostore, posebice u središtu grada, pa je pronalazak adekvatnog mjesta za stanovanje za OSI otežan (DOSTI, 2021).

Sudionici participativnih radionica s dionicima naglasili su kako je potrebno provođenje stambene politike na način da se mladim obiteljima s djecom omoguće poticaji za kupnju stanova, zbog toga što

su tržišne cijene stanova visoke i dio stanovnika, pogotovo mladog, ne može si priuštiti kupnju stana, što rezultira negativnim demografskim trendovima. Problem u stanovanju je visoka cijena stanova u središtu Grada, u kojima tijekom ljeta često ne mogu boraviti stalni podstanari, nego se iznajmljuju turistima. Osim toga, intenzivna gradnja stambenih i poslovnih objekata u pojedinim dijelovima Grada narušava prirodne vrijednosti prostora, dok s druge strane pojedini stambeni prostori nisu iskorišteni. Kao izazov je navedeno i iseljavanje iz središnjeg dijela Grada, što je potrebno zaustaviti kako se središte ne bi pretvorilo u potpuno turistificiranu zonu. Specifičan problem je izgradnja stambenih zgrada bez okućnica i parkirnih mjesta, pa su zbog parkiranja vozila zakrčene prometne površine. Iz tog razloga potrebno je stvoriti održiv i planski upravljani sustav gradnje stambenih i poslovnih objekata.

3.2.3. Društvena infrastruktura

Društvena ili nematerijalna infrastruktura obuhvaća objekte, uređaje i usluge koji izravno utječu na kvalitetu života pojedinca i društva u cjelini, a obuhvaća sektore poput zdravstva, socijalne skrbi, stanovanja, kulture, obrazovanja, sporta, i dr. Drugim riječima radi se o vrsti infrastrukture određene zemlje, regije, ili jedinice lokalne samouprave koja omogućava funkcioniranje socijalne države. Ulaganje u razvoj i unaprjeđenje kvalitete društvene infrastrukture je izrazito važno kako bi se stvorili preduvjeti za socioekonomski razvoj određenog područja i time pridonijelo kvaliteti života određenog područja (Šimović i Deskar-Škrbić, 2020). Budući da su pojedini segmenti društvene infrastrukture detaljnije analizirani unutar drugih poglavlja dokumenta, u ovom poglavlju fokus je stavljen na analizu kulturne, zdravstvene i sportsko-rekreacijske infrastrukture.

3.2.3.1. Pregled infrastrukture i usluga

Prema podacima relevantnih strateških dokumenata, godišnjeg izvještaja Nastavnog zavoda za javno zdravstvo Istarske županije te registra udruga Ministarstva pravosuđa i uprave, na području Grada Pula-Pola ukupno je evidentirano 587 subjekata društvene djelatnosti (ISPGP, 2018; SRGP, 2010; IZSIŽ, 2020; RURH, 2021). Analiza prikupljenih podataka ukazuje na gotovo ravnomjernu zastupljenost promatranih segmenata društvene strukture unutar Grada Pula-Pola, gdje je najzastupljenija sportsko-rekreacijska infrastruktura s ukupno 247 (38 %) ustanova i udruga, a slijede ju redom kulturna (33 %) te zdravstvena infrastruktura (29 %). S druge strane, unutar pojedinih segmenata vidljiva su značajna odstupanja u broju udruga (Tab. 7). Njihov rad i aktivnosti regulirani su odredbama Zakona o udrugama (NN 74/14, 70/17, 98/19).

Izrazito važna komponenta društvene djelatnosti je razina dostupnosti njene usluge svim društvenim skupinama. Pristupačnost građevina osobama s invaliditetom određena je Zakonom o gradnji (NN 153/13, 20/17) i Pravilnikom o osiguranju pristupačnosti građevina osobama s invaliditetom i smanjenom pokretljivosti (NN 78/13) kojima su definirane obveze prilikom građevinskih zahvata, kao i uvjeti i načini osiguranja pristupa, kretanja te boravka osobama s invaliditetom i smanjenom pokretljivosti unutar građevina. Također, aktivnosti vezane uz unaprjeđenja standarda života i dostupnost usluga osobama s invaliditetom određene su Nacionalnom strategijom izjednačavanja mogućnosti za osobe s invaliditetom (NN 42/17). Sukladno navedenim dokumentima, upravne i javne ustanove Grada Pula-Pola kategorizirane su kao pristupačne građevine osobama s invaliditetom i slabijom pokretljivosti. Pojedine upravne institucije i javne ustanove nisu prilagođene i dostupne svim osobama s invaliditetom, no potrebno je nastaviti razvijati infrastrukturu. Njihovi se uredi nalaze na katovima zgrada koje nemaju adekvatno rješenje pristupa za osobe smanjene pokretljivosti. Za osobe s oštećenjima sluha u naseljima nema tumača znakovnog jezika, a za osobe s oštećenjima vida ne postoji zvučna signalizacija. Građevine u kojima djeluju i svoje aktivnosti provode ustanove u kulturi kojima je osnivač Grad Pula-Pola (INK, GKČ, Kino Vali, Dječji kreativni centar- popularno Pionirski dom) pristupačne su osobama smanjene pokretljivosti dok je za osobe oštećena vida i sluha pristupačnost

upitna (DOSTI, 2021). Interese, prava i potrebe osoba s invaliditetom na području Grada Pula-Pola promiču razne udruge unutar Saveza udruga osoba s invaliditetom Istarske županije. U Puli je registrirano 17 udruga. Šesnaest udruga djeluje na području cijele Istarske županije, dok jedna udruge (Društvo osoba s tjelesnim invaliditetom Južne Istre) svoje aktivnosti provodi na području Grada Pula-Pola. Te su udruge ujedno i najveći pružatelji izvaninstitucijskih usluga za OSI, ali i starije osobe (DOSTI, 2021).

Glavni nedostatak društvene infrastrukture u Gradu Pula-Pola je nedostatak financijskih sredstava i prostornih kapaciteta te usitnjenost programa različitih segmenata društvene djelatnosti.

Tab. 7. Društvena infrastruktura Grada Pula-Pola

Infrastruktura		Ustanove	Udruge	Ukupno
Kulturna		7	194	201
Zdravstvena	I. razina	127	56	191
	II. razina	6		
	III. razina	-		
	Zavodi	2		
Sportsko-rekreacijska		1	246	247
Ukupno		143	496	639

Izvor podataka: ISPGP, 2018; SRGP, 2010; IZSIŽ, 2020; RURH, 2021.

3.2.3.2. Kulturna infrastruktura

Kulturnu infrastrukturu određenog područja čine kulturno-umjetničke ustanove, udruge i manifestacije koje se bave očuvanjem kulturne baštine i raznih oblika umjetnosti te njihovom promocijom i podizanjem svijesti kako o njihovoj vrijednosti, tako i o značenju za zajednicu. Za izgradnju, rekonstrukciju, adaptaciju i opremanje kulturne infrastrukture zaduženo je Ministarstvo kulture i medija. Prema Ministarstvu kulture i medija (2021), kulturni sektor podijeljen je na muzejsku, galerijsku, knjižničarsku, arhivsku, kazališnu, glazbenu i glazbeno-scensku, nakladničku, likovnu i filmsku djelatnost. Također, važna sastavnica kulturne infrastrukture je i sama kulturna baština, koja je detaljnije analizirana u nastavku dokumenta.

Na području Grada Pula-Pola ukupno je zabilježen 201 kulturni subjekt, među kojima su 194 udruge i 7 kulturnih javnih i privatnih ustanova. Rad spomenutih ustanova reguliran je Zakonom o upravljanju javnim ustanovama u kulturi (NN 96/01, 98/19) te ostalim zakonima i propisima koje donosi nadležno ministarstvo.

Osim u sklopu kulturnih ustanova i udruga, kulturna djelatnost na području Grada Pula-Pola provodi se kroz organizaciju velikog broja kulturno-umjetničkih manifestacija, koje uz promidžbu kulturnih vrijednosti grada imaju za cilj približiti kulturu grada lokalnoj zajednici te turistima zbog čega su njihove aktivnosti usko povezane uz turistički sektor.

Kulturna infrastruktura Grada Pula-Pola je sadržajno vrlo bogata zbog čega ima izrazito veliki potencijal za daljnji razvoj, no njen glavni nedostatak je manjak ulaganja, vrijednosne orijentacije i ljudskih resursa. Nadalje, najistaknutiji nedostaci u kulturnom sustavu na nacionalnoj razini, a koji se mogu preslikati i na Grad Pula-Pola, su zatvorenost, nejednakost i statičnost. Naime, ne postoji dovoljna suradnja među institucijama te nedostaje dinamike unutar sustava. (KSGP, 2013). Također, značajni nedostatak je nepristupačnost usluge pojedinim zdravstveno osjetljivim društvenim skupinama. Veliki broj objekata, poglavito privatnog karaktera, nema adekvatno uređen ulaz što smanjuje dostupnost kulturnog sadržaja osobama s invaliditetom i slabijom pokretljivošću (Marić i Džanić, 2012).

Prema Kulturnoj strategiji Grada Pule (2013) kulturna djelatnost prepoznata je kao generator budućeg razvoja samog grada te su sukladno postojećem stanju definirane mjere u svrhu unaprjeđenja svih aspekata djelatnosti. Na tragu dosadašnjih aktivnosti potrebno je i dalje jačati povezanost kulturno-umjetničke usluge s kulturnom baštinom na području Grada Pula-Pola, osnažiti javne funkcije kulturnih ustanova te razvijati suradnju među sektorima, kao i između kulturnih ustanova i nezavisne scene uz (financijsku) potporu Grada. Nadalje, važno je razviti i unaprijediti produkcijske uvjete u svrhu zadržavanja umjetnika u Gradu te pružanja lokalne produkcije građanima Pule.

Sudionici participativnih radionica s dionicima istaknuli su kako je Grad Pula-Pola bogat različitim kulturnim programima iz spektra književnosti, glazbe, filma, scenske i likovne umjetnosti itd. Po svojem značaju u kulturnom životu i ponudi Grada posebno su istaknuti Gradska knjižnica čiji se broj korisnika kontinuirano povećava, Istarsko narodno kazalište, Pula Film Festival. Kulturna ponuda može se još snažnije iskoristiti kao podloga za razvoj turizma, ali trenutno nedostaje jasan program po kojemu bi se Pula brendirala kao destinacija kulturnog turizma. Problem predstavlja i nedostatak kapaciteta za smještaj kulturnih manifestacija (vremenska kolizija manifestacija), kao i nedostatak prostora za smještaj udruga u kulturi. Nedostatak je i slaba uključenost mladih u programe u kulturi te je potrebno poticati njihovu uključenost te nedovoljna implementacija inovativnih metoda razvoja publike. Predloženi su i pojedini projekti kojima bi se unaprijedila kulturna ponuda u Gradu: Gradska knjižnica u Puli može se modernizirati i prilagoditi mlađoj populaciji da se multimedijalni dio transformira u dio za djecu i mlade. Knjižnica planira i razvoj bibliobusa koji bi obuhvatio Pulu i susjedne JLS, a planiran je i razvoj Eko-knjižnice Šijana. Potencijal za razvoj knjižnice vidi se u dislokaciji knjižnice na više lokaliteta, u kojima bi se uredile čitaonice, sadržaji za djecu i mlade i uredile knjižnice kao mjesta susreta (s ponudom obrazovnih, kulturnih, zdravstvenih i dr. sadržaja). U smislu promocije kulturnih usluga planirana je izgradnja spomen sobe o Pula Film Festivalu, a potrebno je ulagati i u opremanje Arene novim elementima koji bi omogućili kvalitetne projekcije filmova te druge glazbene, scenske i ostale izvedbe. Razvoj Istarskog narodnog kazališta osim povećanja ljudskih kapaciteta obuhvatio bi i inicijative brendiranja poput festivala antičke drame ili Mediterana, a moguće je i uključivanje Malog rimskog kazališta u navedene projekte. Perspektiva brendiranja Grada Pula-Pola vidi se u njegovim kulturnim programima. Važnu ulogu za razvoj kulture ima Društveni centar Rojc, te je ubuduće potrebno poticati suradnju centra i udruga u kulturi, što bi se moglo napraviti stvaranjem većeg kulturnog centra. Postoje ideje za razvoj glazbeno-scenskog studija, kao i filmskog studija po čemu bi Pula mogla razvijati svoju kulturnu scenu. U tom smislu moguće je razviti bazu ljudskih potencijala i u konačnici filmska i glazbeno-scenska kultura postaju cjelogodišnje i dugogodišnje aktivnosti. Moguća je i snažnija valorizacija zvjezdarnice Monte Zaro u Puli, zapuštenih utvrda u Puli i okolici, kao i povijesnih događaja i ostataka iz Drugog svjetskog rata. Predlaže se i projekt razvoja muzejske čuvaonice. Nadalje, predlaže se i obnova okoliša Gospe od mora (Mornarička crkva - naročito njeno stepenište te okoliš donjeg potpuno devastiranog okoliša, šetnicu uz Ulicu SV. Polikarpa), uređenje šetnice i stvaranje spomen područja kao prostora posebnog pijeteta Vargarolla te valorizacija utvrde u Šijanskoj šumi sa poveznicom Šandaljske pećine kao priče o prapočetku života na pulskom području. Kulturnom razvoju pridonijela bi i glazbena škola s malom koncertnom dvoranom, studiom za snimanje, s mogućnosti transformacije u muzičku akademiju. U takvoj ustanovi mogla bi se valorizirati i zavičajna glazba. Umjetnički razvoj također bi se mogao potaknuti razvojem za to predviđene srednje škole, ali i širenjem obrazovnih programa s uključivanjem više kulturnih i umjetničkih sadržaja i prakse. Moguće je i uspostaviti centre za umjetnike.

Sudionici participativnih radionica s fokus grupama istaknuli su određene potencijale koji se mogu iskoristiti za kulturni razvoj Grada. Informacije o širokom spektru kulturnih i zabavnih događaja nisu objedinjene, ali uspostava zajedničke platforme s informacijama o svim kulturnim događanjima doprinijela bi njihovoj posjećenosti. Kulturno-povijesna baština prepoznata je kao potencijal za kulturni i općeniti društveni razvoj te ju je potrebno revitalizirati. Potrebno je poticati i razvoj kulturnih

i društvenih programa u manjim lokalnim zajednicama. Kulturno-kreativni sektor također može doprinijeti društvenom i gospodarskom razvoju Grada.

Participativnim procesom prepoznat je i potencijal kulture zajednice, koja može biti i osnova za razvoj kulturnog turizma i zapošljavanja u kulturi. Sudionici su također istaknuli nedostatak nezavisne kulture, inovativnih programa, programa koji imaju socijalnu dimenziju, programa koji spajaju znanosti, tehnologiju i umjetnost i sl. Nadalje, sudionici su istaknuli kako je važno raditi na povećanju medijske pismenosti građana te pružati podršku nezavisnoj sceni, kao i razvijati produkcijske uvjete i uvjete za rad u kulturi. Predloženo je i uspostavljanje inkubatora za kvalitetno umjetničko stvaranje. Istaknuta je važnost Društvenog centra Rojc kao mjesta za kulturnu produkciju i socijalne inovacije koje može pridonijeti razvoju Grada Pula-Pola, ali i okolnog područja. Naglašena je i važnost manifestacije Sanjam knjige koja predstavlja rijetkost te je svojim dugogodišnjim djelovanjem Grad Pula-Pola označila kao grad knjiga, a 2008. g pokrenuta je i manifestacija za najmlađe "Monte Librić". Istaknut je nedostatak vlastitog izložbenog prostora, te adekvatnog prostora za cjelogodišnje djelovanje i provođenje aktivnosti, kao i potreba za suradnjom s drugim lokalnim akterima kulturnog sektora s ciljem osnaživanja lokalne kulturne scene te pružanjem javno dostupnih programa tijekom cijele godine.

3.2.3.3. Zdravstvena infrastruktura

Zdravstvenu zaštitu na području Republike Hrvatske potrebno je, sukladno Zakonu o zdravstvenoj zaštiti (NN 100/18, 125/19, 147/20), provoditi po načelima sveobuhvatnosti, kontinuiranosti, dostupnosti i cjelovite provedbe na svim razinama te u skladu načela supsidijarnosti i funkcionalne integracije. Također, zdravstvena djelatnost provodi se na četiri razine: primarnoj, sekundarnoj, tercijarnoj te na razini državnih i regionalnih zdravstvenih zavoda. Za organizaciju zdravstvene zaštite nadležno je Ministarstvo zdravstva koje kreira zdravstvenu politiku i programe javnog zdravstva, dok su prava građana na zdravstvenu zaštitu regulirana Zakonom o obveznom zdravstvenom osiguranju (NN 80/13, 137/13, 98/19). Pri provedbi zdravstvene zaštite, Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje odgovoran je financiranje zaštite i osiguravanje ostalih oblika naknade.

Prema podacima godišnjeg izvješća Nastavnog zavoda za javno zdravstvo Istarske županije, primarna zdravstvena zaštita je najzastupljenija sa 127 ustanova (78%). Provodi se putem županijskih i privatnih ustanova među kojima su Istarski domovi zdravlja kao županijska ustanova sa svojim ispostavama njen temeljni nositelj⁴. Uz spomenutu ustanovu, na području Grada Pula-Pola djeluje i županijska ustanova Istarske ljekarne Pula (IZSIŽ, 2020). Nadalje, sekundarna, specijalističko-konzilijarna i bolnička djelatnost, u Gradu Puli je organizirana je u sklopu Opće bolnice Pula koja svojim uslugama pokriva čitav prostor Puljštine⁵. Opća bolnica Pula je središnja i najveća zdravstvena ustanova u Istarskoj županiji, a zaključno s 2019. godinom, imala je ukupno 1306 djelatnika (OBP, Brojke, 2021). S obzirom na svoju veličinu i značaj u cijeloj Istarskoj županiji, bolnica veliki razvojni potencijal, ne samo u pružanju zdravstvene zaštite kao njene temeljne uloge već i u razvoju školstva i to svih razina od srednjoškolske razine, stručnih studija pa u konačnici i medicinskog fakulteta. Nadalje održavanje tako velikog i tehnološki razvijenog "pogona" pruža priliku lokalnim obrtnicima i privatnom sektoru za razvoj servisnih usluga, razvijanju novih obrta, od klasičnih do IT sektora (OBP, 2021). Uz bolnicu, sekundarnu zdravstvenu zaštitu u Gradu Pula-Pola pružaju i razne poliklinike. Tercijarna zdravstvena djelatnost na promatranom području nije zastupljena, dok se zdravstvena zaštita četvrtne razine provodi u sklopu Nastavnog zavoda za javno zdravstvo i Zavoda za hitnu medicinu Istarske Županije (IZSIŽ, 2020).

⁴ Prema Zakonu o zdravstvenoj zaštiti (NN, 100/18, 125/19, 147/20). primarna zdravstvena zaštita uključuje djelatnosti: opće medicine, javnog zdravstva, školske medicine, medicine rada, dentalne medicinske zaštite, higijensko-epidemiološke zaštite, zaštite mentalnog zdravlja, laboratorijske dijagnostike, raznih terapija, palijativne skrbi, ljekarništva i dr.

⁵ U sklopu Opće bolnice Pula obavljaju se internističke, kirurške, dijagnostičko-terapijske te njima srodne djelatnosti kao i nezdravstvene i druge djelatnosti. (OBP, Ustroj, 2021).

Uz navedene ustanove zdravstvenu infrastrukturu na promatranom području čine i različite udruge koje svojim djelovanjem pružaju podršku, podižu svijest o raznim obljeljima i promiču zdrav način života. Prema podacima Registra udruge (2021), na području Grada Pula-Pola registrirano je ukupno 28 zdravstvenih udruga.

Zdravstvena infrastruktura unutar Grada Pula-Pola većinom je prilagođena i dostupna osobama s invaliditetom i smanjenom pokretljivošću, no potrebna su daljnja ulaganja kako bi se postigla potpuna dostupnost (Mirić i Džanić, 2012). Najveći nedostatak zdravstvene infrastrukture u Gradu Pula-Pola na primarnoj razini je manjak stručnog kadra opće medicine te pedijatrije, dok na sekundarnoj razini najviše nedostaje osoblja interne medicine te unutar rehabilitacije i fizikalne terapije u kući. S druge strane, odjeli psihijatrije i oftalmologije su adekvatno kapacitirani. Postojeća infrastruktura je nedostavno opremljena i postoji potreba za daljnjim ulaganjem u njenu izgradnju te razvoj zdravstvene usluge.

U svrhu stalnog unaprjeđenja i povećanja dostupnosti zdravstvene usluge Gradsko vijeće Grada Pula-Pola donosi u sklopu pokreta Zdravi gradovi operativne planove aktivnosti za socijalnu podršku i zdravlje. Aktualni operativni program sadrži 4 prioriteta, 19 mjera s 55 aktivnosti usmjerenih prema svim društvenim skupinama (OPASPZGP, 2019).

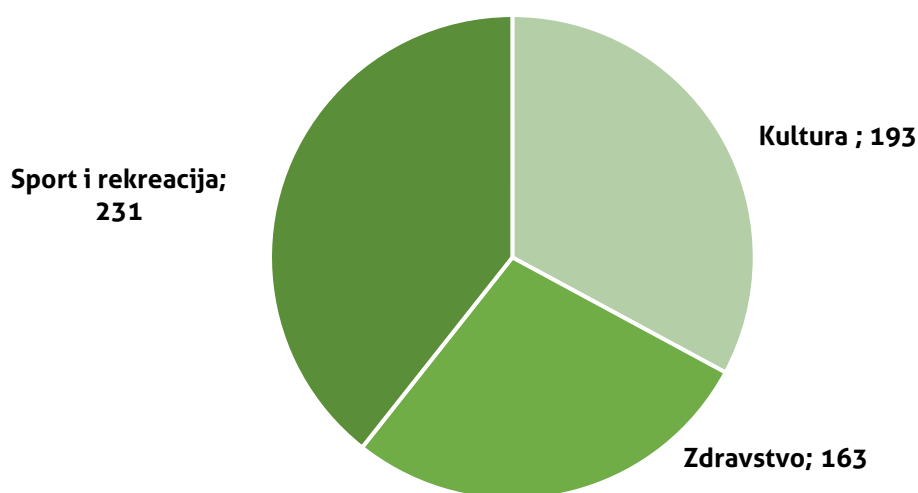
Sudionici participativnih radionica s dionicima istaknuli su kako je razina zdravstvenih usluga koje se mogu dobiti u Puli zadovoljavajuća, kao i da je Opća bolnica u Puli nedavno obnovljena te zadovoljava suvremene medicinske standarde. Međutim, sve je izraženiji problem nedostatka radne snage u zdravstvu zbog razmjerno niskih plaća. Zbog toga je potrebno intenzivirati i popularizirati programe srednjeg i visokog obrazovanja vezane uz zdravstvo te upoznavati učenike osnovnoškolske i srednjoškolske dobi sa zanimanjima u zdravstvu. Uz bolnicu potrebno je razviti i kapacitete za smještaj roditelja djece koja su na bolničkom liječenju. Nedostaje i smještaj za osobe u sustavu palijativne skrbi te je stoga potrebno staviti u funkciju hospicij kojega je izgradila Porečko-pulska biskupija uz suradnju Grada i Istarske županije. Zdravstveni turizam mogao bi unaprijediti dostupnost zdravstvenih usluga u Gradu te omogućiti zapošljavanje stanovništva obrazovanog u fizioterapijskom području, a on ima potencijal razvoja kroz revitalizaciju postojećih *brownfield* objekata. Ipak, pritom je potrebno paziti da ponuda radnih mjesta u zdravstvenom turizmu ne dovede do slabljenja kapaciteta javnih zdravstvenih ustanova u Gradu. Potrebno je i educirati stanovništvo različitih dobnih skupina o javnozdravstvenim problemima (npr. edukacija o zdravoj prehrani, stomatološki preventivni pregledi, razvoj gerontostomatologije i sl.), kao i o pružanju prve pomoći unesrećenim osobama. Također, predloženo je i postavljanje vanjskih defibrilatora na javnim površinama.

3.2.3.4. Sportsko-rekreacijska infrastruktura

Rekreacijska infrastruktura obuhvaća sadržaje koje ljudi koriste u svom slobodnom vremenu za odmor, rekreaciju i sport s ciljem unaprjeđenja zdravlja i tjelesnog statusa te je zbog toga jedna od ključnih komponenti za postizanje tzv. države blagostanja (Šimović i Deskar-Škrbić, 2020). Sportsko-rekreacijske aktivnosti na području Grada Pula-Pola uglavnom se provode kroz djelovanje sportskih udruga i klubova u različitim granama sporta, kojih prema podacima Registra udruge (2021) na promatranom području ima ukupno 230. Spomenute udruge organizirane su i umrežene unutar Sportske zajednice Grada Pule. Prema Zakonu o sportu (NN 71/06, 150/08, 124/10, 124/11, 86/12, 94/13, 85/15, 19/16, 98/19, 47/20, 77/20) sportske zajednice usklađuju aktivnosti udruga, potiču i promiču sport, objedinjuju, usklađuju i programe sporta, skrbe o kategoriziranim sportašima i o javnim sportskim građevinama i dr. Sukladno tome, Sportska zajednica Grada Pule, svake godine između ostalog, organizira manifestacije kojima nastoji približiti sport i rekreaciju građanima, posebno djeci.

Navedene manifestacije su: Tjedan sporta u Puli, Dječji ljetni sportski kamp i Olimpijski festival dječjeg vrtića (SZGP, Manifestacije, 2021).

Za potrebe sportsko-rekreacijske aktivnosti na području Grada Pula-Pola postoji nekoliko isključivo sportsko-rekreacijskih objekata nad čijim radom i održavanjem je, u suradnji s Gradom, nadležno Pula Sport d.o.o. Riječ je o sljedećim objektima: SRC Bunarina, Stadion SRC Veruda, Bočalište Veruda, javni gradski bazeni Pula-Pola, gradski stadion Aldo Drosina, Dom sportova Mate Parlov, Dom braće Ribar, SC Mirna te nogometno igralište Štinjan i Veli Vrh (PS, Objekti, 2021). Međutim, infrastrukturni kapaciteti i standardi postojećih objekata nisu dostatni i potrebno ih je obnoviti zbog čega na području Grada Pula-Pola treba nastaviti razvijati sportsko-rekreacijsku infrastrukturu paralelno s razvojem sportskih programa. Sportsko rekreacijske usluge su većim dijelom pristupačne osobama s invaliditetom i slabijom pokretljivošću, no potrebno je na razini urbanoj područja nastaviti razvijati adekvatnu infrastrukturu (Marić i Džanić, 2012).

Sl. 7. Društvena infrastruktura Grada Pula-Pola

Izvor podataka: ISPGP, 2018; SRGP, 2010; IZSIŽ, 2020; RURH, 2021.

Sudionici participativnih radionica s dionicima istaknuli su da su u sektoru sporta i rekreacije planirani brojni projekti, poput gradnje nogometnog igrališta i modernizacije postojećih igrališta (npr. zamjena prirodne trave umjetnom), izgradnje rukometnih igrališta, Doma Mate Parlova, atletske staze te sadržaja za sportski turizam.

3.2.4. Socijalna uključenost i skrb

3.2.4.1. Usluge socijalne skrbi

Prema Zakonu o socijalnoj skrbi (NN 157/13, 152/14, 99/15, 52/16, 16/17, 130/17, 98/19, 64/20, 138/20) socijalne usluge obuhvaćaju aktivnosti, mjere i programe namijenjene sprječavanju, prepoznavanju i rješavanju problema i poteškoća pojedinaca i obitelji te poboljšanju kvalitete njihovog života u zajednici. U socijalne usluge uključeni su: prva socijalna usluga, savjetovanje i pomaganje, pomoć u kući, psihosocijalna podrška, rana intervencija, pomoć pri uključivanju u programe odgoja i redovitog obrazovanja, boravak, smještaj, obiteljska medijacija i organizirano stanovanje.

Socijalna skrb se definira kao organizirana djelatnost od javnog interesa za Republiku Hrvatsku čiji je cilj pružanje pomoći socijalno ugroženim osobama, kao i osobama u nepovoljnim osobnim ili obiteljskim okolnostima koja uključuje prevenciju, promicanje promjena, pomoć u zadovoljavanju osnovnih životnih potreba i podršku pojedincu, obitelji i skupinama, u svrhu unaprjeđenja kvalitete života i osnaživanja korisnika u samostalnom zadovoljavanju osnovnih životnih potreba te njihovog aktivnog uključivanja u društvo.

Središnja ustanova socijalne skrbi u Gradu je Centar za socijalnu skrb Pula. Infrastrukturu sustava socijalne skrbi uz Centar za socijalnu skrb Pula čine sljedeće ustanove: Dom za starije i nemoćne osobe Alfredo Štiglić, privatni domovi za smještaj i brigu o starijim i nemoćnim osobama (Dom za starije Sveti Polikarp, Dom za starije osobe Katarina, Obiteljski dom za starije i nemoćne osobe E'speranza i dr.). Za Grad Pula-Pola važno je i djelovanje udruge Institut Pula čiji je rad usmjeren na razvoj i jačanje kapaciteta djece i mladih, smanjenje siromaštva, ostvarivanje društvene jednakosti i smanjenje socijalne isključenosti svih marginaliziranih skupina te destigmatizaciju i unaprjeđenje zdravlja bolesnih, ranjivih i rizičnih skupina.

Sudionici participativnih radionica s dionicima naveli su da u Gradu Pula-Pola za starije i nemoćne osobe, kao i za ostale osobe koji su u potrebi, postoje različiti oblici podrške koje pružaju javne ustanove i različite udruge i organizacije, poput Crvenoga križa, Centra za inkluziju i podršku u zajednici itd. One provode različite projekte uključivanja potrebitih osoba u društvenu zajednicu. U Puli postoje i prihvatilište za beskućnike te pučka kuhinja, a Gradska knjižnica inicirala je projekt čitaonice za umirovljenike. Uz domove za starije i nemoćne predložen je i razvoj dnevnih boravaka za starije osobe, kao i razvoj sustava pomoći u kući starijima i nemoćnima. U Gradu Pula-Pola događa se određen porast broja osoba koje su marginalizirane u društvu ili socijalno isključene i njihov broj raste, osobito kod osoba u mlađoj dobi gdje se javljaju problemi ovisnosti te je potrebno osigurati kvalitetne modele uključivanja tih skupina u društvo. Sudionici su također naveli kako je u Gradu prisutna nedovoljna educiranost zdravstvenih djelatnika za komunikaciju s osobama s posebnim potrebama kao što je na primjer poznavanje znakovnog jezika, komunikacija sa slijepim osobama, ophođenje s osobama s intelektualnim poteškoćama, kao i osobama s motoričkim oštećenjima.

3.2.4.2. Osobe s invaliditetom

Prema podacima Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo, osoba s invaliditetom u Gradu Pula-Pola živi 6.715 osoba s nekim oblikom invaliditeta. Od ukupnog broja, muškaraca je 3.694 dok je žena 3.021. Broj djece i mladih (0-19 god.) s invaliditetom je 736 (10,96 %), osoba srednje životne dobi (20-64 god.) je 2.952 (43,96 %), a starijih osoba (65+ god.) je 3.027 (45,08 %).

Broj osoba s invaliditetom prema tjelesnom oštećenju dijeli se na osobe s:

- oštećenjem vida – 224 osobe
- oštećenjem sluha – 232 osobe
- oštećenjem govorno-glasovne komunikacije – 411 osoba
- oštećenjem lokomotornog sustava – 1871 osoba
- oštećenjem središnjeg živčanog sustava – 1053 osoba
- oštećenjem perifernog živčanog sustava – 209 osoba
- oštećenjem drugih organa i organskih sustava, kromosomopatije, prirođene anomalije i rijetke bolesti – 2116 osoba
- intelektualnim oštećenjima – 235 osoba
- poremećajima iz spektra autizma – 51 osoba
- mentalnim oštećenjima – 1403 osobe
- gluhosljepomoćom – 3 osobe
- višestrukim oštećenjima – 2113 osoba

Gotovo trećina osoba s invaliditetom ima više od samo jednog tjelesnog oštećenja.

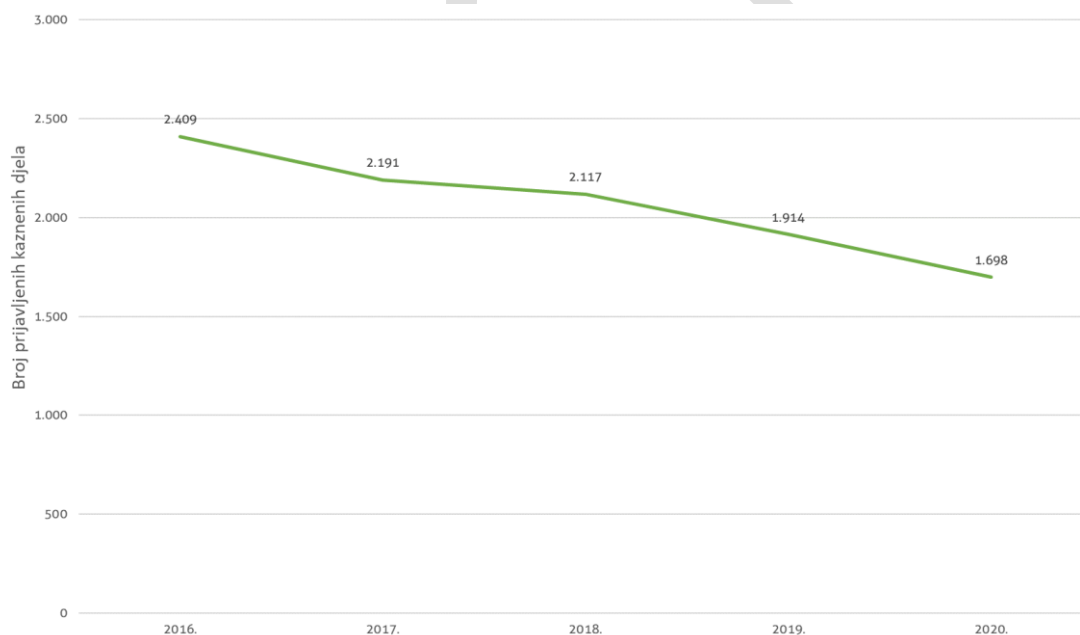
3.2.4.3. Kriminalitet i sigurnost građana

Podaci o kriminalitetu i stanje sigurnosti predstavlja važan preduvjet visoke kvalitete života stanovnika nekog prostora. Podaci o prijavljenim kaznenim djelima i broju prometnih nesreća analizirani su na temelju statistike Policijske uprave istarske. U sklopu Policijske uprave istarske na prostoru Grada Pula-Pola djeluju: Policijska postaja Pula-Pola i Postaja prometne policije Pula-Pola. Podatci o broju prijavljenih kaznenih djela prikupljeni su za Urbano područje Pula u cjelini, no s obzirom na veličinu Grada Pula-Pola moguće je trend sagledati na razini Grada. Prateći kretanje ukupnog broja počinjenih kaznenih djela prema podacima Policijske uprave istarske za razdoblje 2016.-2020.g., vidljivo je kako je došlo do smanjenja broja počinjenih kaznenih djela u Gradu Pula-Pola (Tab. 8., Sl. 8.) od 36%. Ako pratimo kretanje broja počinjenih kaznenih djela 2016.-2020. na razini Republike Hrvatske i Istarske županije također možemo zapaziti smanjenje broja počinjenih kaznenih djela. Prateći kretanje ukupnog broja prometnih nesreća prema podacima Policijske uprave istarske za razdoblje 2016.-2020.g., vidljivo je kako je došlo do smanjenja broja prometnih nesreća (Sl. 9.) od 38%. Smanjenje broja počinjenih kaznenih djela i smanjenje broja prometnih nesreća na prostoru Grada Pula-Pola upućuje na unaprjeđenje sigurnosti što pozitivno utječe na kvalitetu životu stanovnika Pule.

Tab. 8. Broj prijavljenih kaznenih djela općeg kriminaliteta 2016.-2020. godine za UP Pula, Istarsku županiju i Republiku Hrvatsku

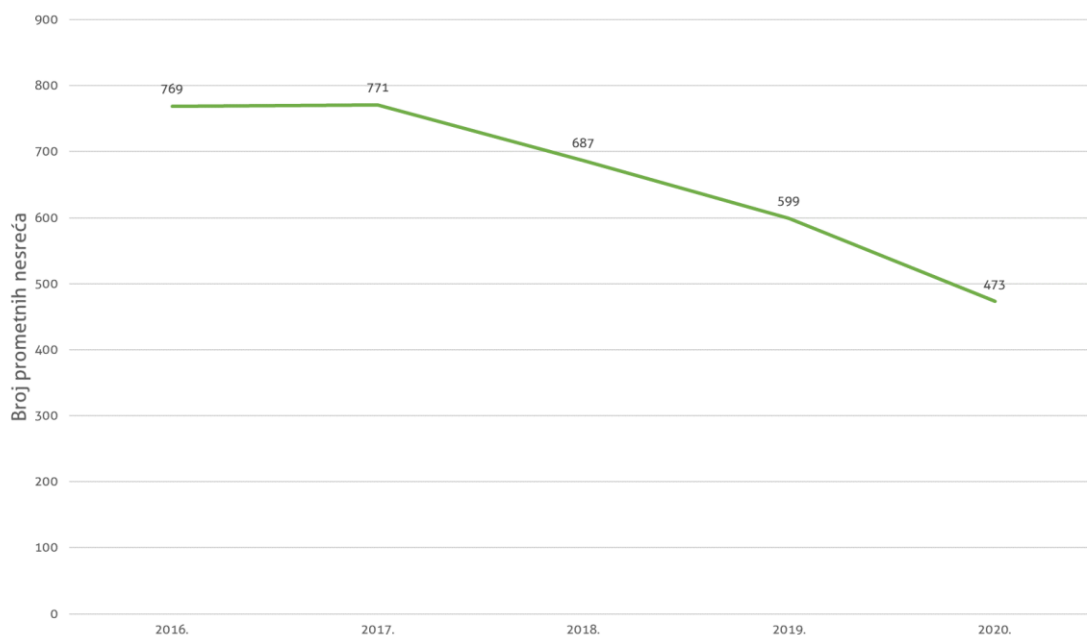
Godina	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.
UP Pula	2.409	2.191	2.117	1.914	1.698
Istarska županija	4.634	4.444	4.183	4.048	3.480
Republika Hrvatska	55.824	54.246	51.287	55.994	53.082

Izvor: Republika Hrvatska Policijska uprava istarska, 2021

Sl. 8. Kretanje broja prijavljenih kaznenih djela u Gradu Pula-Pola 2016.-2020. godine

Izvor: Republika Hrvatska Policijska uprava istarska, 2021

Sl. 9. Kretanje broja prometnih nesreća u Gradu Pula-Pola 2016.-2020. godine

Izvor: Republika Hrvatska Policijska uprava istarska, 2021

Tijekom 2017. godine, analiza sigurnosti gradova koju je proveo Ekonomski institut u Zagrebu za potrebe časopisa Zaštita, ukazalo se da je Pula na začelju liste ukupne sigurnosti 29 gradova u Hrvatskoj. Analiza je provedena na statističkim podacima MUP-a za 2017. godinu i temeljila se na četiri pokazatelja: broj nasilnih kaznenih djela, broj imovinskih kaznenih djela, žrtve u prometu te zlouporaba opojnih droga. Uz to statistički podaci o stanju javne sigurnost na području Grada Pula-Pola za prvih šest mjeseci 2021. godine pokazali su porast kriminaliteta u odnosu na 2020. i 2019. godinu.

U Gradu Pula-Pola djeluje Udruga Institut prije svega koja je prepoznata po radu s liječenim ovisnicima te programima za prevenciju ovisnosti, a u zadnje je vrijeme djelatnost proširila i na beskućnike (DOSTI, 2021). Budući razvoj socijalnih usluga u Gradu Pula-Pola trebao bi uključiti što više projekata i inicijativa od strane različitih udruga civilnog društva, ali i javnih ustanova, koji bi različite skupine stanovništva pokušali na kvalitetan način uključiti u društvo.

Urbana sigurnost utječe na kvalitetu života te je važan element u promišljanju razvoja gradova, a kao takva je prepoznata i od strane UN-a kroz ciljeve održivog razvoja, točnije cilj 11 - Učiniti gradove i naselja uključivim, sigurnim, prilagodljivim i održivim. Urbana sigurnost u međunarodnoj praksi podrazumijeva zaštitu od kriminaliteta, sigurna i dostupna mjesta, sigurnost prometa, ali i područja poput zaštite eko sustava i životne okoline ili jačanje socijalne kohezije. Nacionalna razvojna strategija RH također prepoznaje sigurnost kao važnu odrednicu razvoja, kroz strateški cilj 7- Sigurnost za stabilan razvoj. S obzirom na navedeno, važno je raditi na unaprjeđenju sigurnosti na području Grada Pula-Pola, što je moguće kroz izradu Plana urbane sigurnosti temeljenom na principima multidisciplinarnosti, prilagođenosti lokalnom kontekstu, usmjerenosti na ljude, održivosti, sveobuhvatnosti i odgovornosti.

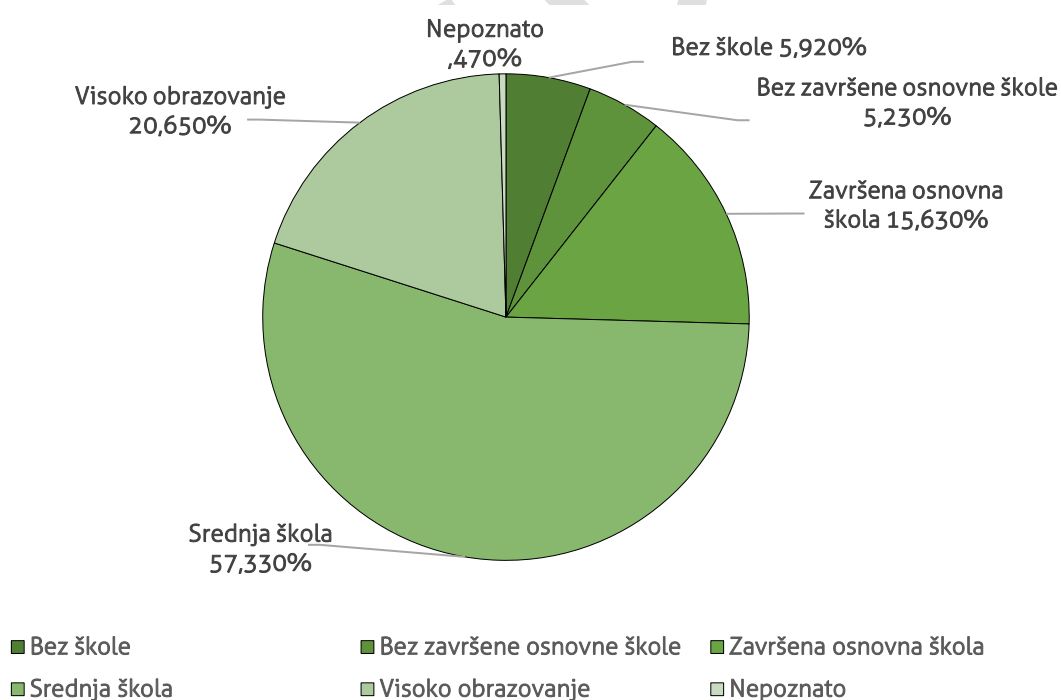
3.2.5. Odgoj i obrazovanje

Odgoj i obrazovanje smatraju se temeljnim društvenim funkcijama koje imaju važnu ulogu u unaprjeđenju kvalitete života te društvenog i gospodarskog razvoja Grada Pula-Pola. Djelatnosti predškolskog, osnovnoškolskog, srednjoškolskog i visokog obrazovanja uređene su posebnim zakonima kojima su definirana pravila, smjernice i ostali propisi relevantni za njihovo djelovanje. U

ovom poglavlju analiziraju se obrazovna infrastruktura te stanje, problemi i potrebe sektora odgoja i obrazovanja u kontekstu predškolskog odgoja, osnovnoškolskog, srednjoškolskog, visokoškolskog i cjeloživotnog obrazovanja.

3.2.5.1. Obrazovna struktura

Sl. 10. prikazuje obrazovnu strukturu stanovništva Grada Pula-Pola starijeg od 15 godina prema podacima Popisa stanovništva 2011. Udio stanovnika Grada Pula-Pola starijih od 15 godina bez škole iznosi 0,69% što je niže u odnosu na isti pokazatelj za Istarsku županiju – 0,72% i za Republiku Hrvatsku – 1,71%. U Gradu Pula-Pola udio stanovnika bez završene osnovne škole iznosi 5,23% što je niže u usporedbi s istim pokazateljem za Istarsku županiju – 7,22% i za Republiku Hrvatsku – 7,81%. Udio stanovnika sa završenom osnovnom školom u Gradu Pula-Pola iznosi 15,63% što je niže nego isti pokazatelj za Istarsku županiju – 19,47% i za Republiku Hrvatsku – 21,29%. Za Grad Pula-Pola udio stanovnika starijih od 15 godina sa završenom srednjom školom iznosi 57,33% što je više nego isti pokazatelj za Istarsku županiju – 55,82% i za Republiku Hrvatsku – 52,63%. Udio stanovnika s visokim obrazovanjem za Grad Pula-Pola iznosi 20,65% što je više u odnosu na taj pokazatelj za Istarsku županiju – 16,57% i za Republiku Hrvatsku – 16,39%. Zaključno, Grad Pula-Pola ima povoljniju obrazovnu strukturu – veći udio stanovnika sa završenom srednjom školom ili visokim obrazovanjem i manji udio stanovnika bez škole ili bez završene osnovne škole ili sa završenom osnovnom školom nego što je to na razini Istarske županije i Republike Hrvatske.

Sl. 10. Obrazovna struktura stanovništva starijeg od 15 godina u Gradu Puli-Pola 2011. g.

Izvor podataka: DZS, 2016

Tab. 9 Obrazovna struktura stanovništva starijeg od 15 godina u Gradu Puli-Pola, Istarskoj županiji i RH 2011. g.

	Bez škole	Bez završene o. šk.	Završena o. šk.	Završena sr. šk.	Visoko obrazovanje
Grad Pula-Pola	0,69%	5,23%	15,63%	57,33%	20,65%
Istarska županija	0,72%	7,22%	19,47%	55,82%	16,57%
RH	1,71%	7,81%	21,29%	52,63%	16,39%

Izvor podataka: DZS, 2016

Prema dokumentu Preporuke za obrazovnu upisnu politiku i politiku stipendiranja Hrvatskog zavoda za zapošljavanje izrađena je analiza i prognoza potreba tržišta rada za pojedinim zvanjima na razini lokalnih tržišta rada. Prema ovom dokumentu Grad Pula-Pola pripada području XVIII.V koje obuhvaća gradove Pulu i Vodnjan te općine Barban, Fažanu, Galižanu, Ližnjan, Marčanu, Medulin i Svetvinčenat. Prema Tablica 1. u Prilogu definirani su obrazovni programi kojima je potrebno povećanje i oni kojima je potrebno smanjenje upisanih i stipendiranih učenika ili studenata. Prema dokumentu istaknuta je potreba za povećanjem broja upisanih i stipendiranih učenika u dvogodišnjem i trogodišnjim srednjoškolskim obrazovnim programima (kuhar/kuharica, konobar/konobarica, slastičar/slasičarica i dr.), u četverogodišnjim i petogodišnjim srednjoškolskim obrazovnim programima (medicinska sestra/medicinski tehničar opće njege, farmaceutski tehničar/farmaceutska tehničarka), u programima stručnih studija (sestrinstvo i primaljstvo) te u programima sveučilišnog studija (građevinarstvo, medicina i dr.). Također, istaknuta je potreba za smanjenjem broja upisanih i stipendiranih učenika ili studenata u četverogodišnjim ili petogodišnjim srednjoškolskim obrazovnim programima (ekonomist, komercijalist/komercijalista i dr.) te u programima stručnih ili sveučilišnih studija (ekonomija i pravo).

3.2.5.2. Predškolski odgoj

Prema Zakonu o predškolskom odgoju i obrazovanju (NN 10/97, 107/07, 94/13, 98/19), predškolski odgoj obuhvaća programe odgoja, obrazovanja, zdravstvene zaštite, prehrane i socijalne skrbi koji se ostvaruju u dječjim vrtićima.

Program predškolskog odgoja u Puli organiziran je u 22 ustanove. Program predškolskog odgoja provodi se u tri predškolske ustanove čiji je osnivač Grad Pula-Pola: Dječji vrtić Mali svijet, Dječji vrtić Pula i Dječji vrtić Scuola dell'infanzia Rin Tin Tin. U sklopu dječjeg vrtića Mali svijet djeluje centralni objekt Dječji vrtić Veruda te područni odjeli Latica, Izvor, Monte Zaro, Mali zeleni, Vjeverice, Ribice i Zvončići. U sastavu dječjeg vrtića Pula djeluju centralni objekt dječji vrtić Zvezdice te područni odjeli Rožica, Centar, Kaštanjer, Loptice, Veli Vrh, Val i More. Dječji vrtić – Scuola dell'infanzia Rin Tin Tin svoj program provodi na talijanskom jeziku, a vrtić djeluje u centralnoj zgradi te u 3 područna vrtića: Delfini, Pinguino i Giardino. Osim ovih triju ustanova čiji je osnivač Grad Pula-Pola, program predškolskog odgoja provodi se u 19 vrtića drugih osnivača, od kojih je 18 osnovano od strane fizičkih osoba te jedan od strane vjerske zajednice. Treba spomenuti i Dnevni centar za rehabilitaciju Veruda koji djeluje kao dnevni centar za rehabilitaciju djece, mladeži i odraslih osoba s teškoćama u razvoju, pa se tako u njemu provode i programi za predškolsku djecu, no nema status predškolske ustanove.

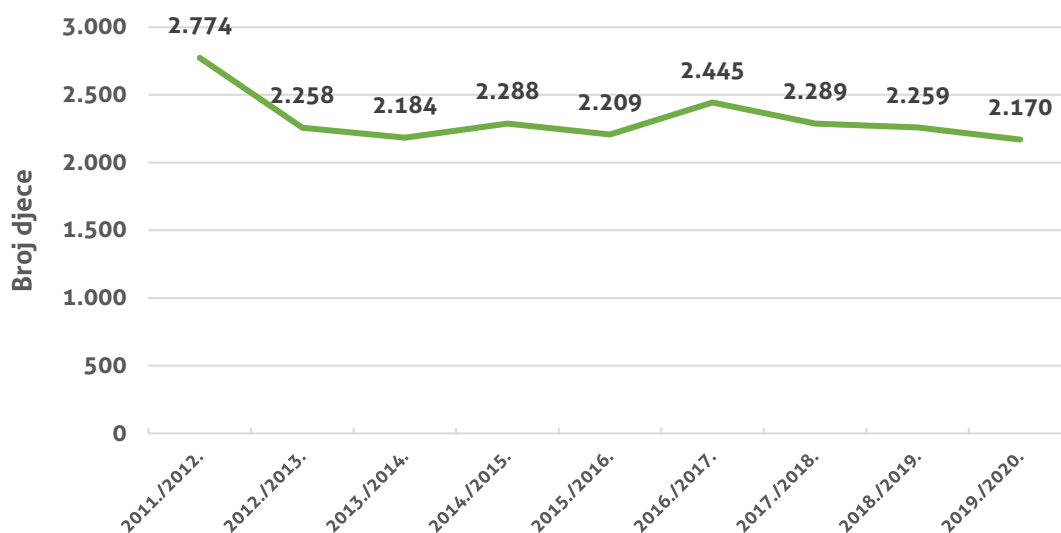
Prateći kretanja broja djece koja pohađaju ustanove za predškolski odgoj u Gradu Puli-Pola u razdoblju 2011.-2020.g. (Tab. 10., Sl. 11.) vidljivo je kako je došlo do smanjenja broja djece u ustanovama za predškolski odgoj. Godine 2011./2012. zabilježeno je 2.774 djece, dok je 2019./2020. taj broj iznosio 2.170 što znači da je u tom razdoblju došlo do smanjenja od 22%. Kao moguća ulaganja u unaprjeđenje predškolskih ustanova Grad Pula-Pola navodi: izgradnju dječjeg vrtića na Stoji (6 skupina) i izgradnju dječjeg vrtića na Gregovici.

Tab. 10. Broj djece u ustanovama za predškolski odgoj u Gradu Puli 2011.-2020.g.

Godina	Broj djece	Godina	Broj djece
2011./2012.	2.774	2016./2017.	2.445
2012./2013.	2.258	2017./2018.	2.289
2013./2014.	2.184	2018./2019.	2.259
2014./2015.	2.288	2019./2020.	2.170
2015./2016.	2.209		

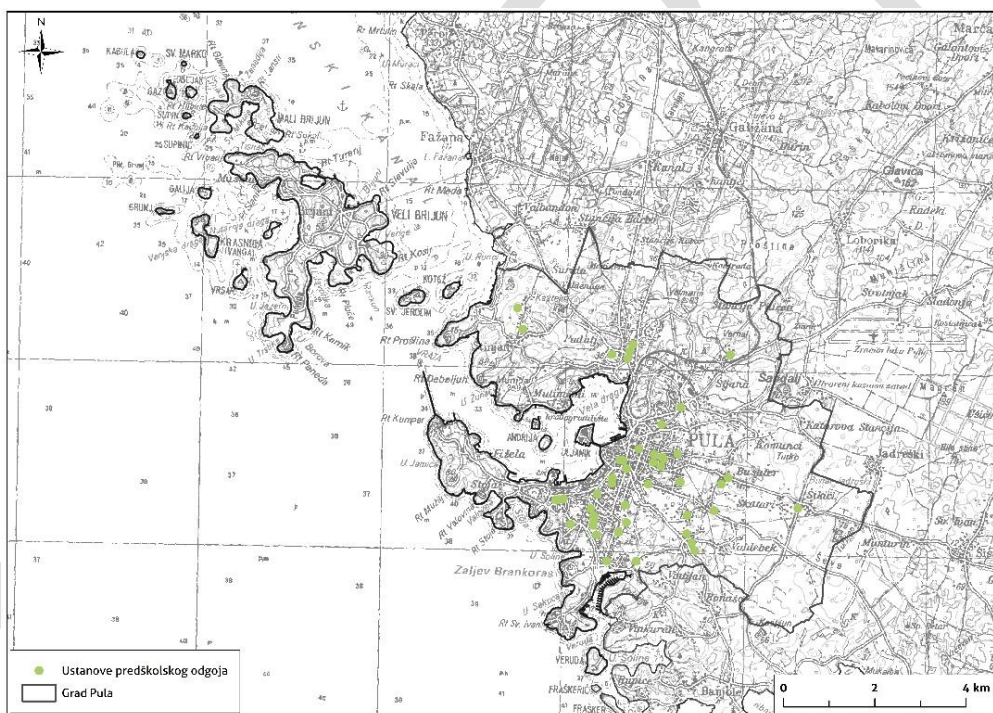
Izvor podataka: DZS, 2020

Na Sl. 12. prikazana je prostorna distribucija ustanova za predškolski odgoj u Gradu Puli-Pola. Prostorna distribucija objekata za predškolski odgoj na prostoru Grada Pule-Pola ukazuje na izrazitu koncentraciju u središnjem dijelu Grada Pule-Pola i smanjenje koncentracije objekata prema rubnim dijelovima Grada.

Sl. 11. Broj djece u ustanovama predškolskog odgoja 2011.-2020. u Gradu Pula-Pola

Izvor podataka: DZS, 2020

Sl. 12. Prostorna distribucija ustanova predškolskog odgoja u Gradu Pula-Pola

Izvor podataka: Grad Pula-Pola, 2021

Sudionici participativnih radionica s dionicima naglasili su da je u sustavu predškolskog odgoja potrebno provesti određene promjene kako bi on u potpunosti zadovoljavao potrebe stanovništva Grada Pule-Pola. Zbog procesa suburbanizacije sve je veća koncentracija stanovništva na rubu Pule te je potrebno u tim dijelovima naselja proširiti kapacitete infrastrukture za predškolski odgoj. Isto tako, uzeti u obzir činjenicu da pulska bolnica proteklih godina bilježi povećanje broja poroda, potrebno je promišljati o mogućnostima širenja i modernizacije predškolskih ustanova. Pri razvoju predškolskih ustanova potrebno je uzeti u obzir širu sliku područja oko Grada Pule-Pola jer dio stanovnika susjednih JLS koji radi u Puli svoju djecu dovozi i u pulske vrtiće. Identificiran je i nedostatak stručnih suradnika u vrtićima, a kao poseban problem javlja se činjenica da je dio vrtića smješten u višestambenim zgradama što ne odgovara suvremenim pedagoškim standardima. Širenjem ustanova za predškolski

odgoj otvara se potencijal za zapošljavanje mladog i obrazovanog stanovništva, što će se pozitivno odraziti na razvoj Grada. Predlaže se također i otvaranje vrtića u Općoj bolnici Pula, kako bi se najmlađim pacijentima omogućila kvalitetna razina odgoja i socijalizacije.

3.2.5.3. Osnovnoškolsko obrazovanje

Zakonom o odgoju i obrazovanju u osnovnoj i srednjoj školi (NN 87/08, 86/09, 92/10, 105/10, 90/11, 5/12, 16/12, 86/12, 126/12, 94/13, 152/14, 07/17, 68/18, 98/19, 64/20) uređena je djelatnost osnovnoškolskog i srednjoškolskog odgoja.

Na prostoru Grada Pule_pola djeluje 11 osnovnih škola: OŠ Centar, Scuola elementare Giuseppina Martinuzzi Pula-Pola, OŠ Kaštanjer, OŠ Monte Zaro, OŠ Stoja, OŠ Šijana, OŠ Tone Peruška, OŠ Veli Vrh, OŠ Veruda, OŠ Vidikovac te Škola za odgoj i obrazovanje - Pula. U svim osnovnim školama Grada Pule-Pola je organiziran program produženog boravka. Dvosmjenski rad je još uvijek prisutan u dvije osnovne škole: Osnovna škola Šijana i Osnovna škola Kaštanjer, a smjenskim radom su obuhvaćeni samo učenici od prvog do četvrtog razreda osnovne škole. Također, u Gradu Puli-Pola djeluje jedna osnovna škola za djecu i mladež s teškoćama u razvoju koje pohađa 20 učenika raspodijeljenih u 5 razrednih odjela. U Puli djeluju i jedna osnovna umjetnička škola – glazbena škola Ivana Matetića - Ronjgova Pula koju pohađa 321 učenik.

Broj učenika u osnovnim školama u Gradu Puli-Pola školske godine 2011./2012. iznosio je 4.319, dok je taj podatak za školsku godinu 2019./2020. iznosio 4499 što znači da se broj učenika povećao za 4% tijekom razdoblja 2011.-2020.g. Kao moguća ulaganja u unaprjeđenje osnovnoškolske infrastrukture Grad Pula-Pola navodi: dogradnju OŠ Šijana (6 novih učionica s pripadajućim kabinetima), dogradnju OŠ Kaštanjer (6 novih učionica s pripadajućim kabinetima, veća knjižnica, spremište i sanitarni čvor za osoblje kuhinje prema HACCP-u, specijalizirane učionice za nastavu likovne i glazbene kulture te informatike) i izgradnju jedne nove osnovne škole na području Grada.

Tab. 11. Broj učenika u osnovnoškolskim ustanovama u Gradu Pula-Pola 2011.-2020.g.

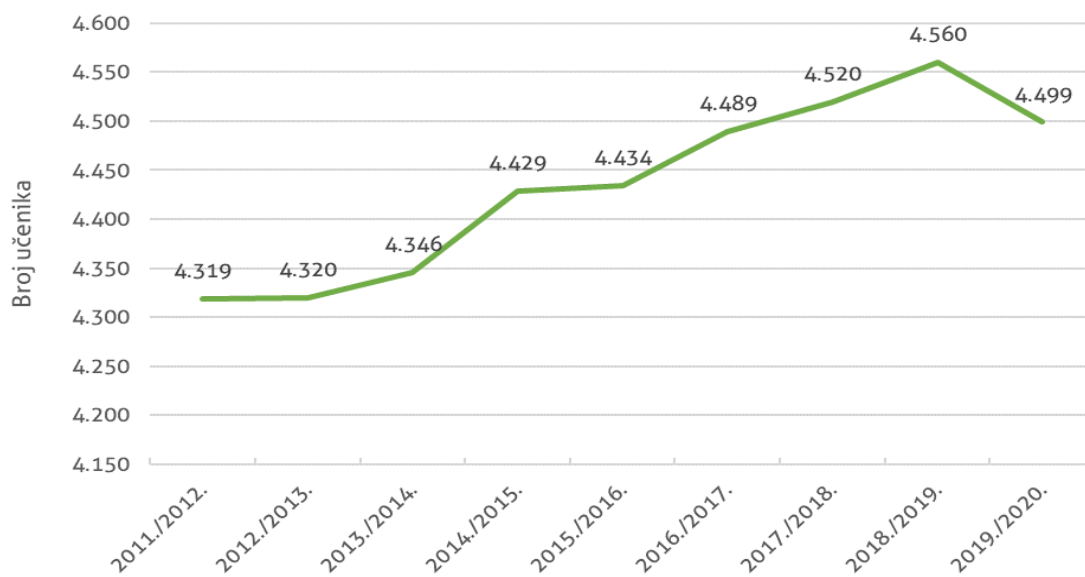
Godina	Broj učenika
2011./2012.	4.319
2012./2013.	4.320
2013./2014.	4.346
2014./2015.	4.429
2015./2016.	4.434
2016./2017.	4.489
2017./2018.	4.520
2018./2019.	4.560
2019./2020.	4.499

Izvor podataka: DZS, 2020

Prostorna distribucija osnovnih škola (Sl. 14.) na prostoru Grada Pule-Pola ukazuje na izrazitu koncentraciju u središnjem dijelu Grada Pule-Pola i smanjenje koncentracije škola prema rubnim dijelovima Grada.

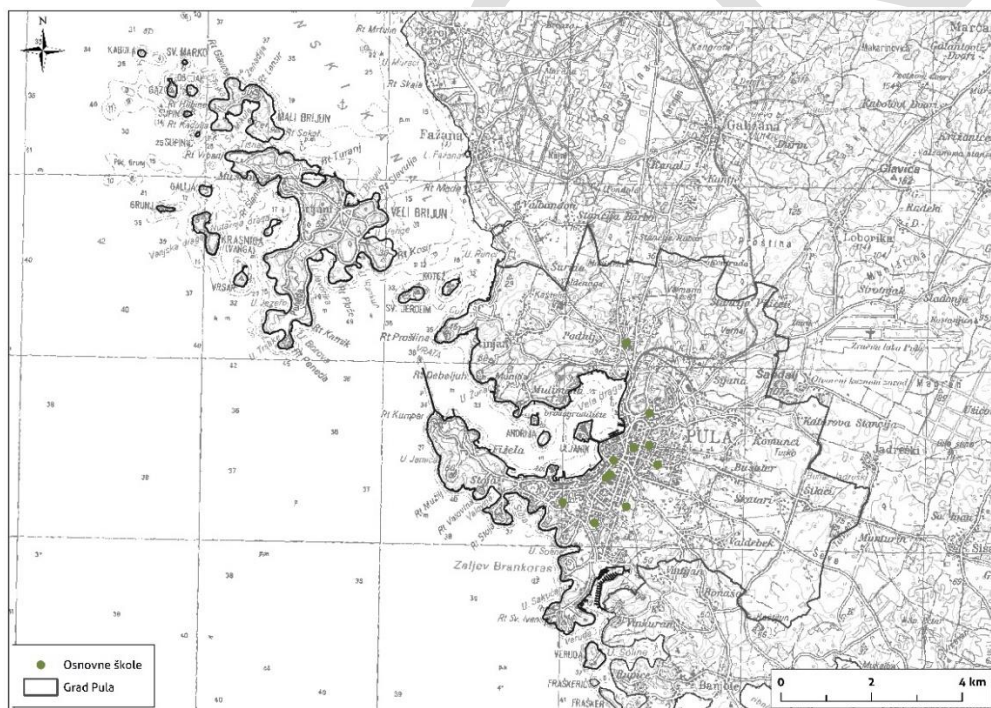
Sudionici participativnih radionica s dionicima istaknuli su da broj osnovnih škola u Gradu Puli-Pola zadovoljava, ali da je potrebno i dalje ulagati u širenje i modernizaciju škola kako bi se svim učenicima omogućila jednosmjenska nastava te kako bi se omogućio efikasan obrazovni proces stvarajući razrede s manjim brojem učenika. Broj nastavnog osoblja u školama zadovoljava, ali potrebno je pronaći model kojim bi se povećao broj stručnih suradnika u obrazovanju koji bi omogućili bolju inkluziju u društvo djece s posebnim potrebama, a taj model ne smije stvarati veliki financijski pritisak na Grad. Pozitivni pomaci ostvareni proteklih godina u obrazovanju su edukacije za nastavnike i stručne suradnike, kao i zapošljavanje pomoćnika u nastavi. Identificiran je i nedostatak nastavnika u STEM području, što je izazov za koji je rješenje potrebno stvarati i na nacionalnoj razini. Sudionici radionice također su istaknuli da su proteklih godina razvijeni različiti sadržaji i izvannastavne aktivnosti za učenike, ali da

je potrebno razvijati i druge modele učenja (predloženi su između ostalog i terenske nastave te studijska putovanja).

Sl. 13. Broj učenika u osnovnoškolskim ustanovama u Gradu Pula-Pola 2011.-2020.g.

Izvor podataka: DZS, 2020

Sl. 14. Prostorna distribucija osnovnih škola u Gradu Pula-Pola

Izvor podataka: Grad Pula-Pola, 2021

3.2.5.4. Srednjoškolsko obrazovanje

U Gradu Pula-Pola djeluje 10 srednjih škola čiji je osnivač Istarska županija: Ekonomska škola Pula, Gimnazija Pula, Glazbena škola Ivana Matetića Ronjgova, Industrijsko-obrtnička škola Pula, Medicinska škola, Škola primijenjenih umjetnosti i dizajna, Strukovna škola, Škola za turizam, ugostiteljstvo i

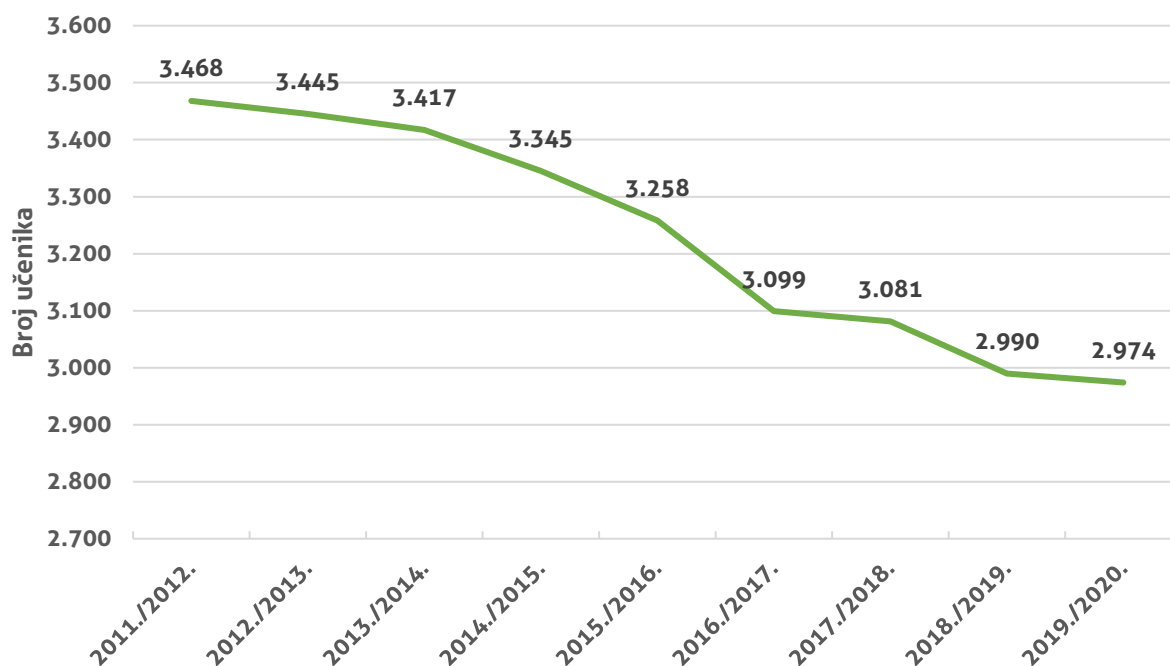
trgovinu Pula, Talijanska srednja škola "Dante Alighieri" Pula i Tehnička škola Pula. Također, u Puli djeluje i Privatna gimnazija Juraj Dobrila s pravom javnosti Pula. Na prostoru grada djeluje i Učenički dom Pula.

Broj učenika u srednjoškolskim ustanovama u Gradu Pula-Pola školske godine 2011./2012. iznosio je 3.468, dok je broj učenika školske godine 2019./2020. iznosio 2974. U razdoblju 2011.-2020.g. došlo je do smanjenja broja učenika u srednjim školama od 14%.

Tab. 12. Broj učenika u srednjoškolskim ustanovama u Gradu Pula-Pola 2011./2012.-2019./2020.

Godina	Broj učenika
2011./2012.	3.468
2012./2013.	3.445
2013./2014.	3.417
2014./2015.	3.345
2015./2016.	3.258
2016./2017.	3.099
2017./2018.	3.081
2018./2019.	2.990
2019./2020.	2.974

Izvor podataka: DZS, 2020

Tab. 13. Broj učenika u srednjoškolskim ustanovama u Gradu Pula-Pola 2011./2012.-2019./2020.

Izvor podataka: DZS, 2020

U sektoru srednjoškolskog obrazovanja sudionici participativnih radionica s dionicima naveli su da je u Gradu Pula-Pola potrebno poticati razvoj obrazovnih smjerova koji se tiču zdravlja, osobito sestrinstvo. Iako srednje škole nisu u domeni Grada Pula-Pola, uz ostvarivanje suradnje s javnim tijelima na županijskoj razini, moguće je stvoriti modele koji će učenike upućivati u ona zanimanja koja su potrebna lokalnom tržištu rada. Nadalje, tijekom participativnog procesa istaknuta je potreba za povećanjem prostornih kapaciteta Škole primijenjenih umjetnosti i dizajna.

3.2.5.5. Visokoškolsko obrazovanje

Na prostoru Grada Pula-Pola djeluju tri ustanove s područja visokog školstva: Visoka škola Securus Pula, Istarsko veleučilište – *Università Istriana di scienze applicante* i Sveučilište Jurja Dobrile. Visoka škola

menadžmenta i sigurnosti Securur započela je s radom 2018.g., a kroz svoj program nastoji ostvariti visoko obrazovanje vatrogasnog kadra. Visoka škola Securur na Preddiplomskom stručnom studiju sigurnosti smjera Zaštita od požara studiraju 64 studenta. Preduvjeti za osnivanje Istarskog veleučilišta ostvareni su 2019.g., nakon gotovo 20 godina djelovanja kao visoka škola. Svojim statutom Istarsko veleučilište je ustrojeno kao privatno Veleučilište, a djeluje kao javna ustanova. Na Veleučilištu se trenutno izvode sljedeći studijski programi: preddiplomski stručni studij (Mehatronika i Politehnika), kratki stručni studij (Politehnika) i specijalistički diplomski studij (Kreativni menadžment u procesima). Na Istarskom veleučilištu je 2020.g. studirao 81 student, od čega je 46 redovnih i 35 izvanrednih. Sveučilište Jurja Dobrile osnovano je u rujnu 2016., a za razvoj ove visokoškolske ustanove važnim se smatraju osnivanje Više ekonomske škole i Pedagoške akademije još početkom 1960-ih. Sveučilište je organizirano kroz velik broj sastavnica: 8 fakulteta (Fakultet ekonomije i turizma 'Dr. Mijo Mirković', Fakultet informatike, Fakultet prirodnih znanosti, Fakultet za interdisciplinarnu, talijanske i kulturološke studije, Fakultet za odgojne i obrazovne znanosti, Filozofski fakultet, Medicinski fakultet, Tehnički fakultet), jednu akademiju (Muzička akademija), Centar za kulturološka i povijesna istraživanja socijalizma, Centar za kompetencije u obrazovanju, Studentski centar, Sveučilišnu knjižnicu u Puli te Sveučilišni računski i informacijski centar u Puli. Studentski dom Pula nudi smještaj za ukupno 144 osobe, a trenutno je u tijeku projekt kojim se nastoje izgraditi dva nova paviljona u Studentskom domu Pula.

Prateći kretanje broja studenata 2015.-2021.g. (Tab. 14., Sl. 15.) u Gradu Pula-Pola došlo je do smanjenja broja studenata u obje visokoškolske ustanove. Ukupan broj studenata akademske godine 2015./2016. iznosio je 3.673, dok je 2020./2021. iznosio 3.298 što znači da je došlo do smanjenja broja studenata od 10% u razdoblju 2015.-2021. g.

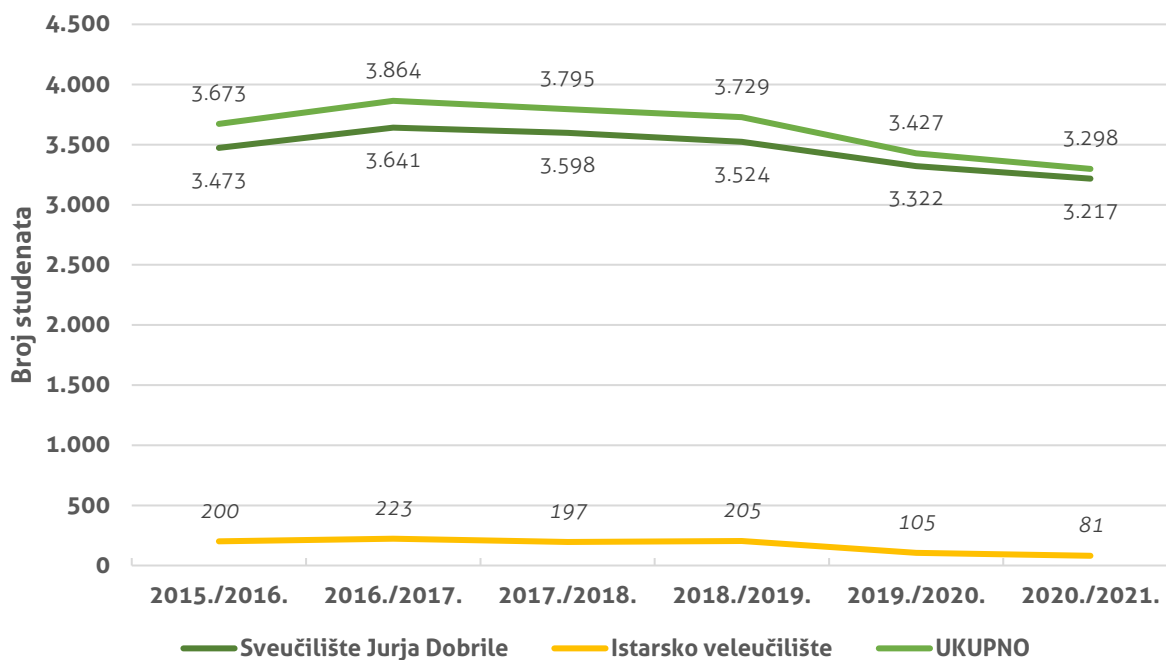
Sudionici participativnih radionica s dionicima istaknuli su da je u visokoškolskom obrazovanju u Gradu Pula-Pola potrebno poticati razvoj smjerova vezanih uz medicinu te skrb za starije i nemoćne osobe, što su zanimanja u kojima je primjetan nedostatak radne snage, te je potrebno spriječiti iseljavanje osoba koje su završile neki od stupnja visokog obrazovanja dajući im kvalitetnu mogućnost za zapošljavanje.

Tab. 14. Broj studenata u visokoškolskim ustanovama u Gradu Pula-Pola 2015./2016.-2020./2021.⁶

Akademska godina	Sveučilište Jurja Dobrile	Istarsko veleučilište	UKUPNO
2015./2016.	3.473	200	3.673
2016./2017.	3.641	223	3.864
2017./2018.	3.598	197	3.795
2018./2019.	3.524	205	3.729
2019./2020.	3.322	105	3.427
2020./2021.	3.217	81	3.298

Izvor podataka: Grad Pula-Pola, 2021

⁶ U Tab. 14. nije evidentiran broj studenata na Visokoj školi Securur zbog nedostatka podataka.

Sl. 15. Broj studenata u visokoškolskim ustanovama u Gradu Pula-Pola 2015./2016.-2020./2021.⁷

Izvor podataka: Grad Pula-Pola, 2021

3.2.5.6. Cjeloživotno obrazovanje

Cjeloživotno obrazovanje označava koncept prema kojem je obrazovanje cjeloživotni proces, i kao takav je ključan za jačanje konkurentnosti gospodarstva i pojedinaca, zapošljavanja i socijalne inkluzije. Na prostoru Grada Pula-Pola djeluje nekoliko ustanova s ciljem promicanja cjeloživotnog obrazovanja među kojima su najpoznatije: Pučko otvoreno učilište, Sveučilište Josipa Jurja Dobrile i Algebra.

Pučko otvoreno učilište kroz svoj program nudi velik broj mogućnosti za osposobljavanje i usavršavanje, kao i za učenje stranih jezika. Sveučilište Jurja Dobrile u Puli organizira programe cjeloživotnog obrazovanja otvorene ljudima svih životnih dobi, a trenutno provodi 12 programa⁸. Učilište Algebra pruža priliku za stjecanje novih vještina kao što su WEB dizajner, CAD specijalist, front-end developer, knjigovođa i dr.

Važan iskorak u unaprjeđenju cjeloživotnog obrazovanja u Grad Pula-Pola predstavlja projekt izgradnje Centra za kompetentno cjeloživotno razvijanje inovativnih znanja i vještina u sektoru ugostiteljstva i turizma – KLIK Pula. Centar će biti realiziran nadogradnjom i opremanjem postojeće infrastrukture Škole za turizam, ugostiteljstvo i trgovinu Pula te usavršavanjem nastavnika strukovnih predmeta. Glavne aktivnosti centra KLIK Pula bit će usmjerene na provedbu obrazovanja, usavršavanja i osposobljavanja u ugostiteljstvu i turizmu.

Sudionici participativnih radionica s dionicima istaknuli su da cjeloživotno obrazovanje nije dovoljno prepoznato ni popularizirano te da je mali broj ljudi uključen u programe cjeloživotnog učenja u odnosu

⁷ U Sl. 15. nije evidentiran broj studenata na Visokoj školi Securus zbog nedostatka podataka.

⁸ Programi koji se provode u sklopu cjeloživotnog obrazovanja Sveučilišta Jurja Dobrile u Puli su: Program stjecanja pedagoških kompetencija, Program stjecanja pedagoških kompetencija za strukovne učitelje i suradnike u nastavi, Palijativna skrb s kliničkom praksom, Priprema i provedba EU projekata, Seminar za turističke vodiče za područje Istarske županije, Seminar za voditelje poslovnica, Program izobrazbe u području javne nabave, Redovito usavršavanje iz područja javne nabave, Japanski jezik, Kineski jezik, Korejski jezik i Razlikovni program cjeloživotnog učenja za stjecanje nedostajućih znanja, vještina i kompetencija za upis na diplomski sveučilišni studij Strojstvo.

na potrebe i mogućnosti na tržištu rada. Potrebno je poticati i informatičku naobrazbu starijeg stanovništva

3.3. GOSPODARSTVO

3.3.1. Opća gospodarska kretanja

Ovo poglavlje analize stanja odnosi se na utvrđivanje stanja i trendova u gospodarstvu analizom osnovnim gospodarskih pokazatelja, tržišta rada, poslovnog okruženja te različitih sektora djelatnosti koji postoje u Gradu Pula-Pola. Prva stavka analize gospodarstva odnosi na određivanje općenitih trendova u gospodarstvu. U njoj se analiziraju podatci koje objavljuje Državni zavod za statistiku. Podatci nisu dostupni za nižu prostornu razinu od razine županija, stoga će u ovom dijelu analize biti predstavljeni općeniti gospodarski pokazatelji na razini Istarske županije.

Općenitu sliku o gospodarskom stanju po županijama prikazala je Hrvatska gospodarska komora u publikaciji *Županije – razvojna raznolikost i gospodarski potencijali* (2019). U tom su dokumentu prepoznate najznačajnije gospodarske djelatnosti u Istarskoj županiji u koje je u proteklim godinama bilo najviše financijskih ulaganja. To su turizam, trgovina, IT sektor i građevinarstvo. Industrija je također bila važna djelatnost za Istarsku županiju, osobito u sektoru brodogradnje, a važnost joj se umanjila stečajem pulskog brodogradilišta Uljanik (HGK, 2019).

Krajem ožujka 2020. g. 71 % stanovnika Istarske županije bilo je zaposleno u uslužnim djelatnostima (Zaposleni prema područjima djelatnosti i po županijama, 2021), među kojima su prema broju zaposlenih prevladavale djelatnosti trgovine i ugostiteljstva. U nekoj od djelatnosti sekundarnog sektora bilo je zaposleno 28 % stanovnika županije, a najviše broj tih osoba bio je zaposlen u prerađivačkoj industriji ili u građevinarstvu.

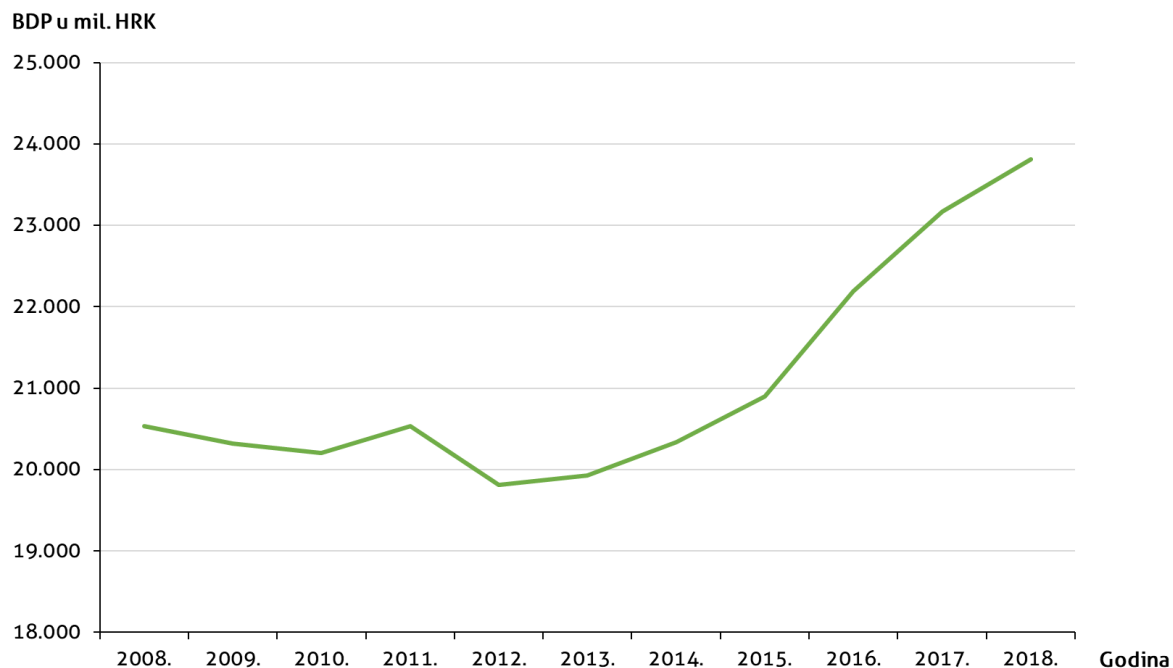
Osnovni gospodarski pokazatelj koji ukazuje na razvijenost područja je bruto domaći proizvod (BDP), koji označava ukupnu novčanu vrijednost svih proizvedenih dobara i usluga u nekom području. Državni zavod za statistiku objavljuje vrijednost BDP-a na razini županije na godišnjoj razini koja se odnosi na tri godine unatrag, stoga se u ovom dokumentu analiziraju najnoviji podatci koji su dostupni za 2018. g. (BDP za RH u 2018., 2021.). BDP Istarske županije te je godine iznosio 23,808 mlrd. HRK.

U kretanju BDP-a Istarske županije u razdoblju 2008.-2018. g. (Sl. 16.) mogu se izdvojiti dva trenda. Tako se u razdoblju 2008.-2012. bilježi trend pada, uz manje oscilacije, što je posljedica globalne financijske krize, a ukupan pad je iznosio 4,5 %. BDP od 2012. g. nadalje raste, tako je do 2018. g. zabilježen ukupan rast za 20,1 %. Vrijednost BDP-a iz 2008. g., posljednje pretkrizne godine, prekoračena je 2015. g. Globalna pandemija COVID-19 zasigurno će utjecati na smanjenje BDP-a u 2020. g., osobito zato što je krizom koju je izazvala pandemija jako pogođen turizam i prateće uslužne djelatnosti.

Udio BDP-a Istarske županije u BDP-u Hrvatske u razdoblju 2008.-2018. g. nije se mnogo mijenjao, a prosječno je iznosio 6,2 %. Prema ukupnom BDP-u Istarska županija bila je na četvrtom mjestu u Hrvatskoj, iza Grada Zagreba, Splitsko-dalmatinske i Primorsko-goranske županije.

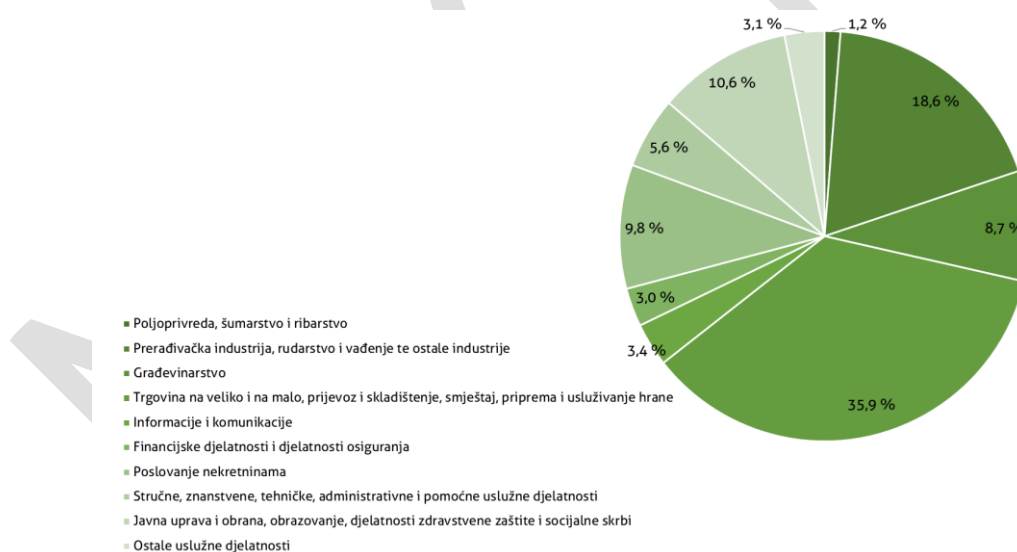
Uz BDP važan gospodarski pokazatelj je bruto dodana vrijednost (BDV) (Sl. 17.). Najveći udio u BDV-u Istarske županije, od 35,9 %, imale su djelatnosti uslužnog sektora usko vezane uz turizam; trgovina na veliko i malo, prijevoz i skladištenje te smještaj, priprema i usluživanje hrane. Drugo mjesto po BDV-u pripadalo je industriji (18,6 %), a treće djelatnostima kvartarnog sektora (javna uprava, obrana, obrazovanje, zdravstvo i socijalna skrb) (10,6 %). Ostale djelatnosti sudjeluju u BDV-u s udjelom manjim od 10 %. U razdoblju 2008.-2018. g. smanjio se udio industrije u BDV-u, a povećao udio

uslužnih djelatnosti (trgovine, prijevoza i ugostiteljstva), koji su 2008. bili podjednaki (BDP – pregled po županijama, 2021).

Sl. 16. Ukupni bruto domaći proizvod Istarske županije od 2008. do 2018. godine

Izvor podataka: BDP – pregled po županijama, 2021

Sl. 17. Udio različitih kategorija djelatnosti u bruto dodanoj vrijednosti Istarske županije 2018. godine

Izvor podataka: BDP – pregled po županijama, 2021

Treći pokazatelj kojeg je vrijedno analizirati je BDP po stanovniku (BDP p. c.), koji je za Istarsku županiju 2018. g. iznosio 117.231 HRK, odnosno 26,9 % više u odnosu na BDP p. c. za Hrvatsku iste godine, čija je vrijednost bila 92.389 HRK, ali i za 15,2 % ispod prosjeka Europske unije (BDP za RH u 2018., 2021). Prema vrijednosti BDP p. c. Istarska je županija bila na drugom mjestu po visini BDP-a u Hrvatskoj, nakon Grada Zagreba, i bila je županija s najvišim BDP-om po stanovniku u statističkoj (NUTS 2) regiji Jadranska Hrvatska. Iza Istarske županije bila je susjedna Primorsko-goranska županija s malom nižom vrijednosti BDP p. c. (BDP za RH u 2018., 2021). Kretanje BDP p. c. u Hrvatskoj, statističkoj regiji

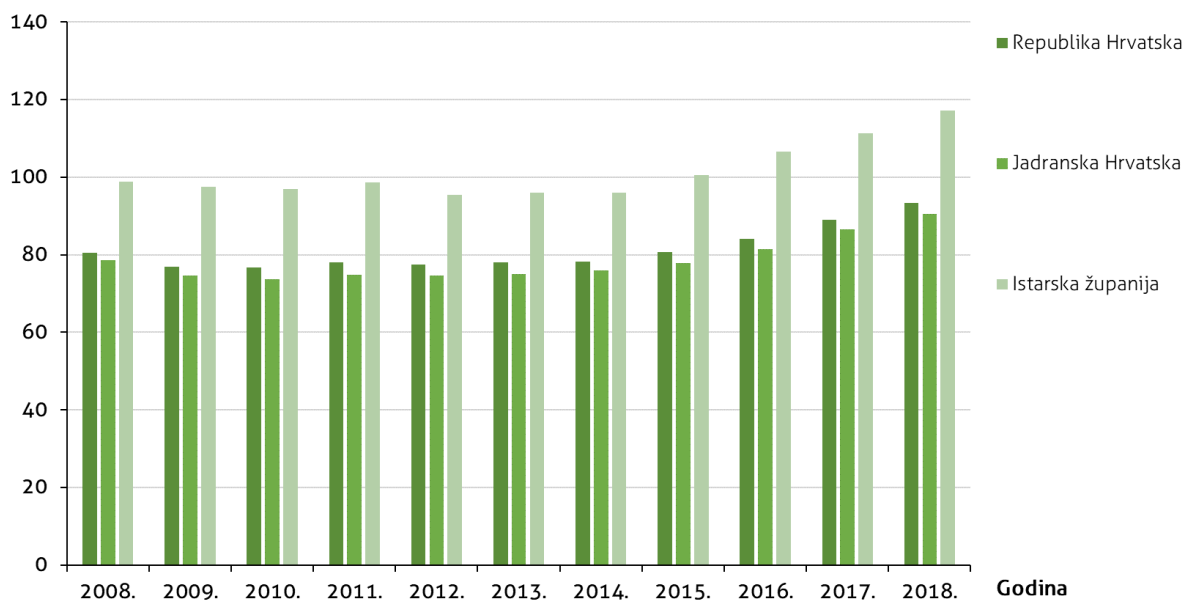
Jadranska Hrvatska i Istarskoj županiji u razdoblju 2008.-2018. g. (Sl. 18.) u skladu je s kretanjem ukupnog BDP-a, tako da se u razdoblju 2009.-2012. g. bilježi trend pada BDP-a p. c., nakon čega započinje trend rasta koji se intenzivira u posljednjim godinama promatranog razdoblja. Istarska županija u cijelom je razdoblju imala prilično viši BDP p. c. u odnosu na prosječni BDP p. c. Hrvatske i Jadranske Hrvatske te je do 2018. g. zabilježila nešto viši apsolutni rast BDP-a p. c. u odnosu na državu i statističku regiju.

Tab. 15. Bruto domaći proizvod po stanovniku u Istarskoj županiji, RH i EU u 2018. g.

	BDP po stanovniku (BDP p.c.)
Istarska županija	117.231 HRK
Republika Hrvatska	92.389 HRK
Europska unija	138,244 HRK

Izvor podataka: BDP za RH u 2018., 2021. g.

**BDP po stanovniku
(u tis. HRK)**

Sl. 18. Bruto domaći proizvod po stanovniku u Republici Hrvatskoj, NUTS 2 regiji Jadranska Hrvatska, Istarskoj i Primorsko-goranskoj županiji od 2008. do 2018. g.

Izvor: BDP – pregled po županijama, 2021

Četvrti je pokazatelj indeks razvijenosti kojega izračunava Ministarstvo regionalnog razvoja i fondova Europske unije. On se računa na temelju šest različitih pokazatelja (prosječni dohodak po stanovniku, prosječni izvorni prihodi po stanovniku, prosječna stopa nezaposlenosti, opće kretanje stanovništva, indeks starenja i stupanj obrazovanja) (MRRFEU, 2018). Prema tim pokazateljima indeks razvijenosti Istarske županije 2018. g. bio je 108,970, iznadprosječan, u čemu je ona klasificirana u četvrtu skupinu u kojoj su najrazvijenije županije prema navedenom indeksu. Indeks se određuje i za jedinice lokalne samouprave te je za Grad Pula-Pola iznosio 109,804 2018. g., čime je ona klasificirana u osmu skupinu jedinica lokalne samouprave, u kojoj su najrazvijenije jedinice lokalne samouprave. Takvom klasifikacijom ni Istarska županija ni Grad Pula-Pola nemaju status potpomognutog područja. Istarska županija i Grad Pula-Pola zbog toga se mogu smatrati jednim od najrazvijenijih područja Hrvatske.

Usprkos povoljnim gospodarskim pokazateljima potrebno je daljnje ulaganje u razvoj i diversifikaciju gospodarstva te povećanje dodane vrijednosti stvorenih dobara i usluga. To je osobito relevantno u vremenu pandemije COVID-19, kada se posebno vidjelo da su brojne uslužne djelatnosti, a osobito

turizam na kojega se oslanja velik dio Hrvatske, vrlo osjetljive na krize i da je potrebno povećati razinu otpornosti gospodarstva na buduće prijetnje i izazove.

3.3.2. Tržište rada

3.3.2.1. Radna snaga

Tržište rada može se smatrati jednim od temeljnih indikatora razvoja prostora jer ono odražava stanje i kretanje u gospodarstvu nekog područja. U analizi tržišta rada pažnja se obraća na dostupnost radne snage, stanja i trendove u zaposlenosti i nezaposlenosti te na dnevne migracije.

Kako bi se pobliže odredila dostupnost radne snage na nekom području, potrebno je odrediti veličinu radnog kontingenta - dobne skupine stanovništva između 15 i 64 g. u kojoj je koncentrirano gotovo svo stanovništvo koje sudjeluje na tržištu rada. Zbog nedostatka kasnijih pokazatelja o dobnoj strukturi stanovništva za izračun broja stanovnika u radnom kontingentu koriste se podatci prikupljeni Popisom stanovništva 2011. g., usprkos tome što je prošlo više od 10 g. od njihova prikupljanja te ne odgovaraju u potpunosti stvarnom broju stanovnika u Gradu Pula-Pola. Prema navedenom Popisu u Gradu Pula-Pola 2011. g. živjelo je 38.760 stanovnika dobi između 15 i 64 g., što je činilo 67,5 % ukupnog broja stanovnika Grada Pula-Pola zabilježenog te godine. Te je godine bilo ukupno 22.069 zaposlenih osoba (76,7 % radnog kontingenta), od kojih je najveći dio bio zaposlen kod pravnih osoba (19.324 osobe), zatim su slijedili samozaposleni (2.474 osobe), ostali zaposleni (180 osoba) i pomažući članovi obitelji (91 osoba). Prema spolnoj strukturi u radnom kontingentu 2011. g. prevladavale su žene s udjelom od 50,3 % u odnosu na muško stanovništvo 49,7 %, dok je u broju zaposlenih 2011. g. bio nešto veći udio muškog (51,6 %) u odnosu na žensko stanovništvo (48,4 %). Dobna i spolna struktura radnog kontingenta ne predstavljaju prepreku budućeg razvoja tržišta rada u Gradu Pula-Pola.

Broj zaposlenih u Puli u razdoblju 2015.-2020. bilježio je dva trenda u kretanju. Broj zaposlenih rastao je do 2017. g., a nakon te godine započinje njegov blagi pad (Tab. 16.). Razlog pada broja zaposlenih nakon 2017. može se povezati s deindustrijalizacijom Pule, zbog toga što je smanjenje broja zaposlenih od 45 % zabilježeno u sektoru prerađivačke industrije između prosinca 2015. i 2020. g. (HZMO, 2021), a na to je posebno utjecao i stečaj brodogradilišta Uljanik, ali na pad broja zaposlenih djelomično je utjecala i decentralizacija raznih funkcija u privatnom sektoru iz Grada u njegovu okolicu.

Tab. 16. Broj osoba koje su prijavljene na mirovinsko osiguranje Gradu Pula-Pola u srpnju i prosincu od 2015. do 2020. godine⁹

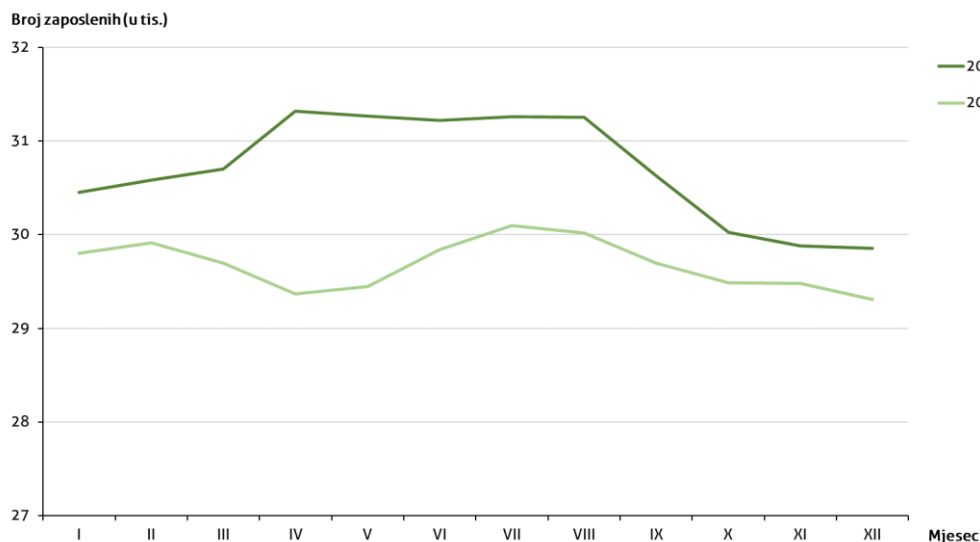
Pokazatelj za mjesec	Broj zaposlenih po godini					
	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.
srpanj	31.896	31.900	32.708	32.603	31.263	30.096
prosinao	29.792	30.766	31.264	30.796	29.857	29.309

Izvor podataka: HZMO, 2021

Ukoliko se promatra broj zaposlenih po mjesecima (Sl. 19.), može se vidjeti kako je broj zaposlenih nešto veći tijekom ljetnih mjeseci, u vrijeme trajanja turističke sezone. U pretpandemijskoj 2019. g. maksimalni broj zaposlenih zabilježen je u srpnju kada je iznosio 31.263 osobe, a minimalan broj zaposlenih zabilježen je u prosincu kada je iznosio 29.857 osoba. Raspon varijacije između ta dva broja iznosi 1.406 osoba, što je svega 1,3 % maksimalnog broja zaposlenih. Takva, jednolika raspodjela broja zaposlenih upućuje na činjenicu da Grad Pula-Pola nije jako ovisan o sezonskim turističkim

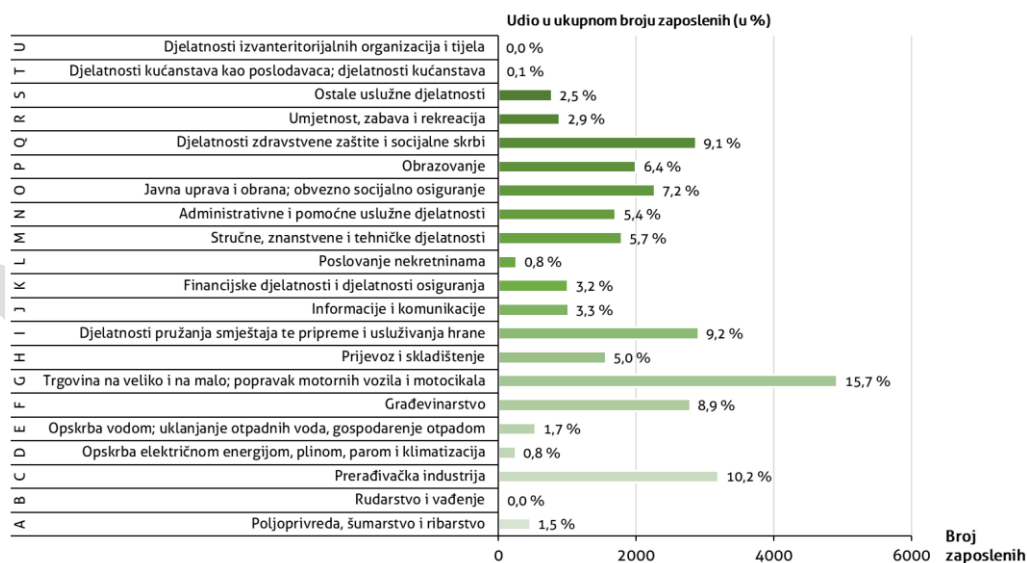
⁹ Broj zaposlenih u prikazan u Tab. 16. označava ukupan broj osoba koje su prijavljene na mirovinsko osiguranje kod pravnih osoba, obrtnika, fizičkih osoba, kao poljoprivrednici, u samostalnim profesionalnim djelatnostima, kod međunarodnih organizacija i u inozemstvu te osiguranici produženog osiguranja, a njihov prijavitelj je registriran na teritoriju Grada Pule. Navedeni brojevi odnose se na stanovništvo koje je na posljednji dan srpnja i prosinca radilo u Gradu Puli, bez obzira je li imalo prebivalište na području Grada ili u drugoj JLS.

djelatnostima, nego razvijenim širokim spektrom djelatnosti ima stabilno tržište rada tijekom cijele godine. Prema takvoj raspodjeli Pula se ističe među brojnim drugim JLS na hrvatskoj obali u kojima je zbog usmjerenosti na turizam broj zaposlenih ljeti značajno veći od broja zaposlenih u zimskom razdoblju. U 2020. g. zabilježen je pad zaposlenosti u proljetnim mjesecima uzrokovan zatvaranjem pojedinih djelatnosti zbog pandemije COVID-19.

Sl. 19. Broj zaposlenih na prostoru Grada Pula-Pola po mjesecima u 2019. i 2020. godini

Izvor podataka: HZMO, 2021

Sl. 20. Udio zaposlenih prema kategoriji djelatnosti u Gradu Pula-Pola 31. srpnja 2019. godine¹⁰

Izvor podataka: HZMO, 2021

Ukoliko se promatra distribucija zaposlenih prema dobi u razdoblju 2015.-2020. g. (HZMO, 2021), zaključuje se da je 2015. g. najveći broj zaposlenih zabilježen u dobnoj kohorti 35-39 g., a do kraja razdoblja broj u toj dobnoj kohorti je padao, a povećavao se u prvoj starijoj kohorti, 40-44 g., koje je trenutno kohorta s najvećim brojem zaposlenih. Taj trend u skladu je s trendovima prirodnog kretanja

¹⁰ Broj i udio zaposlenih prema kategoriji djelatnosti u Gradu Pula-Pola prikazan na Sl. 21. prikazan je stupčastim dijagramom na kojemu se s horizontalne osi očitavaju vrijednosti broja zaposlenih po kategoriji djelatnosti, a uz stupce istaknut je udio broja zaposlenih po kategoriji djelatnosti u ukupnom broju zaposlenih.

stanovništva, kojeg obilježava starenje. Smanjenjem mlađe radne snage moglo bi u budućnosti doći do izraženije potrebe za uvozom radne snage iz drugih područja, što se u nekim turistički propulzivnim dijelovima Hrvatske već prakticira.

Prema sektoru djelatnosti (Sl. 20.), najveći je broj zaposlenih u djelatnostima tercijarnog sektora, 76,7 % stanovništva u srpnju 2019. g., a zatim slijede djelatnosti sekundarnog sektora s 21,7 % zaposlenih, a najmanje je zaposlenih u primarnom sektoru (1,5 %) (HZMO, 2021). Među djelatnostima po udjelu zaposlenih ističu se djelatnosti trgovine na veliko i malo i popravka vozila (15,7 % ukupnog broja zaposlenih u srpnju 2019. g.) te prerađivačke industrije (10,2 % u srpnju 2019. g.). Po svojem udjelu izdvajaju se i djelatnosti građevinarstva, pružanja usluga smještaja i usluživanja hrane i pića te usluge zdravstva i socijalne skrbi (oko 9 % zaposlenih po kategoriji).

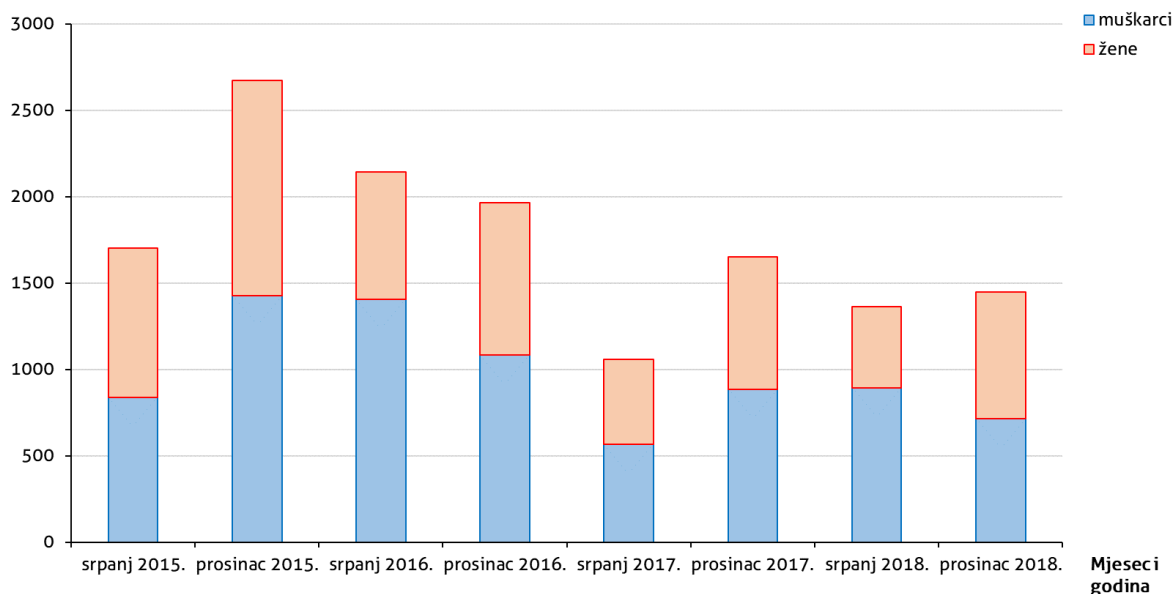
3.3.2.2. Nezaposlenost

Prilikom analize stanja i trendova na tržištu rada posebnu pažnju potrebno je posvetiti nezaposlenosti. Nezaposlenim osobama smatraju se osobe koje su sposobne ili djelomično sposobne za rad, nisu u radnom odnosu, aktivno traže posao i raspoložive su za rad (HZZ, 2015-2021). Prema posljednjim dostupnim podacima koji se odnose na 30. travnja 2021. g. na području Grada Pula-Pola bilo je nezaposleno 1.890 osoba, a taj se broj smanjio u odnosu na siječanj iste godine kada je iznosio 2.283 osobe (HZZ, 2021). Stopa nezaposlenosti u travnju 2021. g. iznosila je 8,7 % (HZZ, 2021). Najveći broj nezaposlenih u Gradu Pula-Pola u travnju 2021. g. bio je u petogodišnjoj dobnoj kohorti 55-59 g. i iznosio 297 nezaposlenih, dok se u ostalim dobnim kohortama (izuzev najmlađe, 15-19 g., i najstarije, više od 60 g.) kretao između 180 i 220 nezaposlenih (HZZ, 2021). Nezaposlenost je relativno pravilno distribuirana prema dobi, ali veći broj starijih osoba koje nisu zaposlene predstavlja izazov.

Budući da Hrvatski zavod za zapošljavanje podatke o nezaposlenim osobama u svojim mjesečnim statističkim biltenima (HZZ, 2015-2021) objavljuje samo na razini područnih ureda i njihovih ispostava (pulska ispostava obuhvaća osam JLS), a ne na razini JLS, točni podatci o broju nezaposlenih dostupni su do 2018. g. do kada je Područni ured Pula objavljivao svoj statistički bilten. U razdoblju 2015.-2018. broj nezaposlenih imao je generalni trend smanjenja tijekom cijelog razdoblja, osobito onaj u zimskom razdoblju, a minimum mu je zabilježen tijekom ljeta 2017. g. (Sl. 21.). Nakon 2018. g. smanjio se broj zaposlenih u Puli pa se stoga može smatrati da je porasla nezaposlenost, ali podatci o broju nezaposlenih na razini Grada Pula-Pola u kasnijim razdobljima nisu bili u potpunosti dostupni prilikom izrade ove analize. Osnovni prikaz trenda kretanja broja nezaposlenih pokazuje dostupan podatak o broju nezaposlenih za 31. siječnja (HZZ, 2015-2021; HZZ, 2021), koji je u Gradu Pula-Pola 2018. g. iznosio 1.675 osoba, u 2020. g. 1.886 osoba, a u 2021. g. 2.283 osobe. To je odraz trendova objašnjenih u prethodnom potpoglavlju o radnoj snazi, a posebno povećanje nezaposlenosti u 2021. g. učinak je krize izazvane pandemijom COVID-19. U razdoblju 2015.-2018. g. na Hrvatski zavod za zapošljavanje bilo je prijavljeno nešto više muškog stanovništva u odnosu na žensko stanovništvo (Sl. 21.).

Ukoliko se promatra distribucija broja nezaposlenih po mjesecima u godini (Tab. 17.), može se zaključiti kako je broj nezaposlenih značajno manji u ljetnim mjesecima u odnosu na zimske mjesece. Minimalan broj nezaposlenih u 2019. g. bio je zabilježen u kolovozu i bio je gotovo dvostruko manji od maksimalnog broja nezaposlenih zabilježenog u siječnju iste godine. To je rezultat turističkih kretanja na području Grada Pula-Pola i okolnih JLS, gdje se dio nezaposlenih zapošljava u neke od sezonskih djelatnosti koje su uglavnom namijenjene pružanju usluga turistima.

Broj nezaposlenih

Sl. 21. Nezaposleno stanovništvo u Gradu Pula-Pola na dane 31. srpnja i 31. prosinca od 2015. do 2018. godine prema spolu

Izvor podataka: HZZ, 2015-2021

Tab. 17. Broj nezaposlenih u Gradu Pula-Pola po mjesecima 2018. godine

Broj nezaposlenih po mjesecu											
I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
1.675	1.608	1.364	1.109	923	929	894	885	948	1.271	1.412	1.448

Izvor podataka: HZZ, 2018-2019

Grad Pula-Pola u svojem Proračunu za 2021. godinu s projekcijama za 2022. i 2023. godinu planira pružanje pomoći zainteresiranim fizičkim osobama za samozapošljavanje i pravnim osobama za zapošljavanje i stručno usavršavanje radne snage, čime bi se mogla umanjiti nezaposlenost i utjecati na jačanje gospodarske diversifikacije nakon pandemije COVID-19. Samozapošljavanje dodatno financijski podupire i Istarska županija (Istarska županija, 2020), a za politiku poticanja zaposlenosti moguće je korištenje i sredstava iz fondova Europske unije. U budućim razdobljima potrebno je stvoriti otporniji, diversificiraniji i održiviji gospodarski sustav te tržište rada koje odgovara potrebama poslovnih subjekata.

Potrebno je uložiti dodatne napore kako bi se osobe s invaliditetom što više uključilo na tržište rada. Potrebno je educirati osobe s invaliditetom, odnosno pripremati ih za rad kod poslodavca (npr. odrađivanje stručne prakse kod poslodavca kod kojeg će se zaposliti po okončanju školovanja). U isto vrijeme potrebno je podizati svijest poslodavaca o osobama s invaliditetom kao jednakovrijednim i jednako sposobnim radnicima. I na koncu, potrebno je uložiti dodatni trud kako bi se poslodavce upoznao s mogućnostima sufinanciranja zapošljavanja osoba s invaliditetom (DOSTI, 2021).

Sudionici participativnih radionica s dionicima istaknuli su da je potrebno poticati suradnju poslovnih subjekata i obrazovnih ustanova s područja Grada, kako bi se stvorila dovoljna količina radne snage koja je potrebna poslovnim subjektima, a od toga bi korist imali i učenici koji bi na kvalitetan način mogli steći praktična znanja i vještine.

3.3.2.3. Dnevne migracije

Veliki urbani centri su naselja s jakom funkcijom rada koja privlači stanovništvo drugih naselja. Razvojem prometnih sustava različitih vrsta prometa radnicima u gradovima omogućeno je svakodnevno kretanje iz mjesta u kojemu stanuju u grad u kojemu rade. Takvo kretanje stanovništva koje se odvija između mjesta rada i stanovanja na dnevnoj bazi naziva se dnevnom migracijom. Broj dnevnih migranata utvrđuje se popisima stanovništva te je stoga posljednji dostupan podatak o broju dnevnih migranata u Puli onaj prikupljen Popisom stanovništva 2011. g. Tim je popisom utvrđeno da je 2011. g. u Puli bilo 2.050 stanovnika koji su bili zaposleni dnevni migranti, što je činilo 9,3 % ukupnog broja zaposlenih stanovnika Pule te godine. Ostalih 90,7 % zaposlenih radilo na području Grada odnosno naselja Pule. U druge JLS Istarske županije te je godine dnevno migrirao 1.861 stanovnik Pule, a njih 172 iz Pule je svakodnevno migriralo u druge hrvatske županije, a četiri osobe dnevno su migrirale u inozemstvo (Popis stanovništva 2011.). U usporedbi s drugim JLS u Istarskoj županiji Pula ima najmanji udio dnevnih migranata u ukupnom broju zaposlenih, što znači da je ona najveći centar rada Istarske županije. U Istarskoj županiji u raznim oblicima dnevne migracije iste je godine sudjelovalo 37.650, odnosno 44,5 % zaposlenih stanovnika županije (Popis stanovništva 2011.). U dnevnim migracijama važnu ulogu ima i javni prijevoz, koji je uz individualni prijevoz osnovni modalitet putovanja zaposlenih dnevnih migranata u Pulu i iz Pule. Pula je sa susjednim JLS i većim centrima Istarske županije povezana autobusnim linijama prijevoznika Pulapromet i Brioni Pula, kao i željezničkim prometom koja pruža tvrtka HŽ Putnički prijevoz.

3.3.3. Poslovno okruženje

3.3.3.1. Trendovi poslovanja poduzeća

Poduzeća se prema broju zaposlenih mogu kategorizirati u četiri kategorije: mikropoduzeća (manje od 10 zaposlenih osoba), mala poduzeća (10 – 49 zaposlenih osoba), srednja poduzeća (50 – 249 zaposlenih osoba) i velika poduzeća (250 i više zaposlenih osoba) (FINA, 2021). Najveći broj poduzeća u Gradu Pula-pola (Tab. 18.) zastupljen je u kategoriji mikropoduzeća, a zatim slijede mala poduzeća, poduzeća srednje veličine i velika poduzeća. Broj aktivnih poduzeća na 1 km² površine u Puli 2019. g. iznosio je 57,3, a broj aktivnih poduzeća na 1.000 stanovnika iznosio je 54,4 (FINA, 2021; Gradovi u statistici, 2021).

Tab. 18. Broj poduzeća prema veličini u Gradu Pula-Pola 2019. godine

Pokazatelj	Broj poduzeća prema vrsti				Ukupan broj poduzeća
	Mikropoduzeća	Mala poduzeća	Srednja poduzeća	Velika poduzeća	
Ukupan broj poduzeća	2.860	185	19	4	3.068
Udio broja poduzeća (u %)	93,2	6,0	0,6	0,2	100,0

Izvor podataka: FINA, 2021

Najveći broj aktivnih poduzeća u Gradu Pula-Pola 2019. g. bio je aktivan u sljedećim kategorijama djelatnosti prema Nacionalnoj klasifikaciji djelatnosti iz 2007. g. (NKD 2007): Kategorija M – stručne, znanstvene i tehničke djelatnosti (18,5 % ukupnog broja poduzeća), F – građevinarstvo (17,6 %), G – trgovina na veliko i malo, popravak vozila (17,4 %), C – prerađivačka industrija (9,7 %) i I – djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane (9,0 %).

Broj poduzeća (poslovnih subjekata) u Puli povećavao se u razdoblju 2015.-2020. g. (Tab. 19.). Svake je godine (osim 2016. g.) broj poslovnih subjekata koji su upisani u sudski registar bio veći od broja subjekata brisanih iz sudskog registra. Povećanje broja poslovnih subjekata u skladu je s općim gospodarskim kretanjima na županijskoj i nacionalnoj razini gdje je u pretpandemijskom razdoblju zabilježen dinamičan rast gospodarskih aktivnosti što se očitivalo i na rastu ukupnog broja poslovnih

subjekata, a posebno je pozitivna činjenica da je i u 2020. g. usprkos krizi izazvanoj globalnom pandemijom COVID-19 bilo više novootvorenih poslovnih subjekata od zatvorenih poslovnih subjekata.

Tab. 19. Ukupan broj poslovnih subjekata i broj poslovnih subjekata koji su upisani u Sudski registar i brisani iz Sudskog registra u Gradu Pula-Pola od 2015. do 2020. godine

Pokazatelj	Broj po godini					
	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.
Ukupan broj poslovnih subjekata	2.600	2.684	2.689	2.968	3.068	3.104
Broj poslovnih subjekata upisanih u Sudski registar	285	392	390	316	346	210
Broj poslovnih subjekata brisanih iz Sudskog registra	120	419	345	204	262	174

Izvor podataka: FINA, 2021

Pokazatelji poslovanja poduzeća su i ukupan prihod ostvaren u poduzećima, dobit i gubitak ostvareni u poduzećima te vrijednost dobara i usluga koje su poduzeća izvozila ili uvozila (Tab. 20.). Ukupan prihod koji su ostvarili poslovni subjekti s područja Grada Pula-Pola u razdoblju 2015.-2019. kretao se između 6,3 mlrd. kn i 9,3 mlrd. kn. Najveći prihod poduzeća su ostvarila 2017. g., a nakon toga ukupan prihod pao je na razinu iz 2016. g. Kategorije djelatnosti u kojima su poslovni subjekti iz Grada Pula-Pola u razdoblju 2015.-2019. g. ostvarili najveće prihode su trgovina na veliko i malo (G), prerađivačka industrija (C) i stručne, znanstvene i tehničke djelatnosti (M). U svim je godinama (izuzev 2019. g.) dobit koju su ostvarivale tvrtke bila manja nego gubitci tvrtki te je stoga bilanca poslovanja dobivena oduzimanjem vrijednosti dobiti od vrijednosti gubitaka bila negativna. Budući da podatci koji se odnose na ostvarenu dobit i gubitke tvrtki u pandemijskom razdoblju tijekom izrade analize stanja ovog dokumenta nisu bili dostupni, nije moguće procijeniti kakav je učinak imala pandemija na odnos bilance poslovanja tvrtki. Može se pretpostaviti da je u određenim sektorima došlo do smanjenja dobiti i povećanja gubitaka. S druge strane, izvozno-uvozna bilanca tvrtki bila je pozitivna cijelo vrijeme u razdoblju 2015.-2019. g., što znači kako su poslovni subjekti u Gradu Pula-Pola izvezli više dobara i usluga u promatranom razdoblju od onih koje su uvezli. Taj podatak izrazito je pozitivan i upućuje na pozitivno stanje u poslovnom okruženju Grada Pula-Pola. Prosječna plaća zaposlenika u poslovnim subjektima također je rasla u promatranom razdoblju, a između 2015. i 2019. g. povećala se za 12,5 %.

Tab. 20. Ukupan prihod, dobit, gubitak te vrijednosti izvoza i uvoza dobara i usluga koje su ostvarili poslovni subjekti s područja Grada Pula-Pola od 2015. do 2019. godine

Pokazatelj poslovanja poslovnih subjekata	Vrijednost po godini				
	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.
Ukupan prihod (u HRK)	6.359.875.008	7.489.876.249	9.213.925.261	7.477.585.662	7.639.002.401
Ukupna dobit (u HRK)	358.391.513	344.487.180	430.023.285	500.710.029	450.185.413
Ukupan gubitak (u HRK)	452.652.793	598.881.145	2.056.736.595	871.323.704	417.377.807
Bilanca dobiti i gubitka (u HRK)	-94.261.280	-254.393.965	-1.626.713.310	-370.613.675	32.807.606
Vrijednost izvoza (u HRK)	1.819.461.353	2.337.980.453	3.056.761.004	1.764.224.326	1.913.458.296
Vrijednost uvoza (u HRK)	862.238.764	1.454.221.831	2.231.099.006	564.574.572	703.587.859
Izvozno-uvozna bilanca (u HRK)	957.222.589	883.758.622	825.661.998	1.199.649.754	1.209.870.437
Prosječna neto plaća (u HRK)	5.081	4.960	5.523	5.568	5.715

Izvor podataka: FINA, 2021

Ukoliko se podatci za Grad Pula-Pola uspoređuju s podacima za okolne JLS (sedam okolnih JLS koje su činile nekadašnju veliku Općinu Pula, a danas urbano područje Pula – Grad Vodnjan i općine Barban, Fažana, Ližnjan, Marčana, Medulin i Svetvinčenat), vide se određene posebnosti u trendovima poslovanja Grada Pule u odnosu na druge JLS. Obujam gospodarskih aktivnosti u Puli je značajno veći (na teritoriju Grada Pula-Pola registrirano je nešto više od 70 % poduzeća u urbanom području Pula) tako da su u svim ostalim JLS zabilježene značajno manje vrijednosti ukupnih ostvarenih prihoda, dobiti, gubitaka, izvoza i uvoza dobara i usluga poslovnih subjekata (FINA, 2021). Broj poduzeća bio je u porastu u svim JLS u urbanom području Pula, a ukupni prihodi poduzeća u apsolutnom su iznosu rasli u razdoblju 2015.-2019. g. Međutim, trend rasta nije bio stabilan kod svih JLS, nego su zabilježene

fluktuacije između godina. Poduzeća u Gradu Pula-Pola većinu prihoda u 2019. g. ostvarivala su u djelatnostima trgovine i građevinarstva, što je odnos sličan i u susjednim JLS, a jedino je kod susjednog Grada Vodnjana zabilježen nešto viši udio prihoda u djelatnostima informacija i komunikacija. Grad Pula-Pola zajedno sa susjednim JLS posljednjih je godina doživio dinamičan razvoj poslovnog okruženja, usprkos krizama koje su pogađale gospodarstvo, primjerice stečaj brodogradilišta Uljanik, ali i kriza izvana pandemijom COVID-19, te se stvorio stabilan temelj za daljnji razvoj i diversifikaciju gospodarstva u Puli i njezinoj okolici.

Sudionici participativnih radionica s dionicima istaknuli su da je u Puli potrebno poticanje poduzetništva na temelju tradicionalnih djelatnosti koje su se u njoj obavljale, poput brodogradnje, ali da je s druge strane potrebno i razvijati nove oblike poduzetništva, temeljene na zelenoj tranziciji i održivom razvoju, a potencijal se vidi i u sektoru informacijske tehnologije.

3.3.3.2. Obrtništvo

Pod pojmom obrt podrazumijeva se samostalno i trajno obavljanje dopuštenih gospodarskih djelatnosti na tržištu koje se mogu obavljati kao proizvodnja, promet ili usluge. Pravilo je da djelatnost obrta obavljaju fizičke osobe, a u iznimnim slučajevima smiju je obavljati i pravne osobe koje provode naukovanje za obrt (HOK, 2021). Glavno udruženje obrtnika u Puli je Udruženje obrtnika Pula koje je dio Obrtničke komore Istre. Zadaća tog udruženja je promicanje obrta i obrtništva, usklađivanje, zastupanje i predstavljanje obrtnika i ostalih članova Udruženja, kao i njihovih zajedničkih interesa na području gradova Pula i Vodnjan, te općina Barban, Fažana, Ližnjan, Marčana, Medulin i Svetvinčenat (Statut Udruženja obrtnika Pula, 2021). Udruženje obrtnika interno je podijeljeno na deset cehova koji su organizirani na temelju pripadnosti obrtnika određenoj gospodarskoj grani. Ti su cehovi ceh proizvodne djelatnosti, ceh uslužnih djelatnosti, ceh za ugostiteljstvo i turizam, ceh trgovačke djelatnosti, ceh prijevoznike djelatnosti, ceh za ribarstvo i akvakulturu, ceh intelektualnih usluga gospodarskog karaktera, ceh frizera i kozmetičara, ceh graditeljstva i ceh za poljodjelstvo. Za analizu podataka o obrtništvu koriste podatci koji su dostavljeni iz obrtnog registra. Prema navedenim podacima na području Grada Pule-Pola 30. travnja 2021. g. bilo je aktivno 1.790 obrta (Obrtni registar, 2021).

Podatci dobiveni iz Obrtnog registra iskazani su u sedam kategorija koje obuhvaćaju sedam skupina djelatnosti kojima se obrti bave. Te kategorije imaju sljedeće nazive: proizvodne djelatnosti, uslužne djelatnosti, ugostiteljstvo i turizam, trgovačke djelatnosti, prijevoznike djelatnosti, ribarstvo i poljoprivreda i ostale usluge. Pregled broja i udjela obrta prema kategorijama u Puli u travnju 2021. g. prikazan je u priloženoj tablici (Tab. 21.). Podatci iz tablice ukazuju na to da u Puli prevladava kategorija uslužnih djelatnosti s više od pola broja ukupno otvorenih obrta. Nakon toga slijede trgovačke djelatnosti, ugostiteljstvo i turizam, ostale usluge, a na začelju su prijevoznike i proizvodne djelatnosti te poljoprivreda i ribarstvo.

Tab. 21. Broj obrta u Gradu Pula-Pola prema kategorijama djelatnosti 30. travnja 2021. godine

Prostorna jedinica	Broj obrta prema kategoriji ¹¹ (udio obrta u ukupnom broju obrta u prostornoj jedinici; u %)						
	PRO	USL	U&T	TRG	PRI	R&P	OUS
Grad Pula-Pola	107 (6,0)	967 (54,0)	183 (10,2)	187 (10,4)	109 (6,1)	83 (4,6)	154 (8,6)

Izvor podataka: Obrtni registar, 2021

Kretanje broja obrta u Puli prikazano je na temelju podataka o broju aktivnih obrta na dan 1. siječnja odabrane godine (Tab. 22.). U 2015. i 2016. g. broj obrta u Puli padao je te je 2017. g. zabilježen njegov minimum u razdoblju 2015.-2021. g. Nakon toga započinje razdoblje konstantnog rasta broja obrta,

¹¹ Kako bi podatci o broju obrta bili pregledniji za iskazivanje kategorije obrta korištene su sljedeće kratice: PRO – proizvodne djelatnosti, USL – uslužne djelatnosti, U&T – ugostiteljstvo i turizam, TRG – trgovačke djelatnosti, PRI – prijevoznike djelatnosti, R&P – ribarstvo i poljoprivreda, OUS – ostale usluge.

koji se nastavio čak i u pandemijskoj 2020. g., usprkos tome što je tijekom pandemije dijelu obrtnika bilo onemogućeno poslovanje.

Tab. 22. Broj aktivnih obrta u Gradu Pula-Pola na dan 1. siječnja u razdoblju od 2015. do 2021. godine

Prostorna jedinica	Broj aktivnih obrta po godini						
	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.	2021.
Grad Pula-Pola	1.605	1.558	1.517	1.535	1.553	1.696	1.752

Izvor podataka: Obrtni registar, 2021

Da bi se dobio pregled aktualnih trendova u obrtništvu, potrebno je promotriti kretanje broja obrtnika po kategorijama obrta (Tab. 23.). Prikazani numerički podatci pokazuju da se broj obrta između 2015. i 2020. g. povećavao samo u kategoriji uslužnih djelatnosti i ostalih usluga. Najviše je rastao broj obrta u uslužnim djelatnostima, koji se u promatranom šestogodišnjem razdoblju povećao za šest obrta, odnosno za 44,5 % u odnosu na broj s početka 2015. g. Širenje različitog spektra uslužnih djelatnosti pozitivan je proces prisutan u Puli i doprinosi diversifikaciji gospodarstva Grada. Pad broja obrta zabilježen je u svim ostalim kategorijama, a u najjačoj mjeri zahvatio je trgovačke djelatnosti, ugostiteljstvo i turizam te ribarstvo i poljoprivredu. Razlog tomu su promjene na suvremenom tržištu u kojem mali obrtnici sve teže na tržištu konkuriraju većim tvrtkama koje prodaju slične proizvode ili pružaju slične usluge. Pandemija COVID-19 pripomogla je da se takvi trendovi nastave i u 2020. g.

Tab. 23. Promjena broja obrta u Gradu Pula-Pola prema kategorijama djelatnosti¹² od 2015. do 2020. godine

Kategorija djelatnosti	Razlika broja otvorenih i zatvorenih obrta po godini							Indeks promjene broja obrta (2020./2015.)
	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.	UKUPNO	
PRO	-4	-1	-3	-2	1	6	-3	99,0
USL	-4	4	40	40	143	65	288	144,5
U&T	-6	-5	-8	-10	-8	-15	-52	78,2
TRG	-22	-28	-9	-17	-5	-6	-87	68,6
PRI	-8	0	-7	3	7	-1	-6	95,5
R&P	-5	-9	0	2	-6	-5	-29	78,1
OUS	3	-2	3	2	11	6	23	122,0

Izvor podataka: Obrtni registar, 2021

Kao sudionici participativne radionice s dionicima, predstavnici Udruženja obrtnika istaknuli su tri osnovna problema s kojima se suočavaju na teritoriju Grada Pule-Pola. To su nedostatak ribarske luke, koji uvjetuje iskrcaj ribe na rivi gdje su smještena i ostala plovila. Drugi problem čini promet u Puli čija zagušenost, osobito u vrijeme turističke sezone, otežava kretanje dostavnih vozila za prodajne objekte u središnjim dijelovima Grada. Treći problem vezan je uz zbrinjavanje specijalnih vrsta otpada. Za gospodarenje takvim vrstama otpada ne postoji specijalizirana gradska tvrtka, nego postoje privatni pružatelji usluga zbrinjavanja otpada koji nisu svakodnevno dostupni što dijelu obrtnika stvara probleme u poslovanju. Rješavanje navedena tri problema značajno bi unaprijedilo poslovanje obrtnika u različitim djelatnostima na prostoru Grada Pule-Pola.

Važno je istaknuti i važnu ulogu slobodnih zanimanja koja doprinose općem gospodarskom razvoju ovog prostora.

3.3.3.3. Poduzetnička potporna infrastruktura

Poduzetnička infrastruktura u Republici Hrvatskoj uspostavlja se na temelju Zakona o unaprjeđenju poduzetničke infrastrukture (NN 93/13, 114/13, 41/14, 57/18) uspostavlja se u dva oblika: u obliku poduzetničkih zona i u obliku poduzetničkih potpornih institucija. Poduzetničke potporne institucije su gospodarski subjekti čija je svrha povodenje programa poticanja poduzetništva, a mogu biti razvojne

¹² U cilju postizanja bolje preglednosti podataka za kategorije obrta korištene su kratice: PRO – proizvodne djelatnosti, USL – uslužne djelatnosti, U&T – ugostiteljstvo i turizam, TRG – trgovačke djelatnosti, PRI – prijevoznike djelatnosti, R&P – ribarstvo i poljoprivredu, OUS – ostale usluge.

agencije, poduzetnički centri, inkubatori, akceleratori, poslovni parkovi, znanstveno-tehnološki parkovi, centri kompetencije i slobodne zone (Središnji državni portal, 2021). Sva poduzetnička infrastruktura treba biti upisana u Jedinstveni registar poduzetničke infrastrukture kojega vodi Ministarstvo gospodarstva i održivog razvoja.

Na prostoru Grada Pule-Pola ne postoji nijedna poduzetnička zona, ali su u funkciji četiri poduzetničke potporne institucije: institucija Razvojna agencija Istarske županije – IDA, Tehnološki inkubator, Centar za istraživanje materijala Istarske županije METRIS i Poduzetnički inkubator Izazov.

Istarska razvojna agencija – IDA d.o.o. razvojna je agencija osnovana 1998. g. sa sjedištem u Puli. Njezini osnivači su Istarska županija i svi gradovi (JLS koje imaju status administrativnog grada) u Istarskoj županiji. Navedena je ustanova od svojeg osnutka obavljala široki spektar poslova, a neki od njih su financijska podrška poduzetnicima putem kredita i fondova, razvoj poduzetničke infrastrukture, privlačenje i promocija investicija, priprema i provedba projekata financiranih iz fondova EU, održavanje edukacija za javni i privatni sektor, strateško planiranje, ulaganje u istraživanje, inovacije i razvoj te informiranje i savjetovanje poduzetnika i promocije poduzetništva u javnosti (IDA, 2021).

Tehnološki inkubator je poduzetnički inkubator, odnosno potporna institucija koju je osnovala Razvojna agencija Istarske županije – IDA, a osnovni cilj njegove uspostave je pružanje potpore i pomoći malim poduzetnicima u realizaciji vlastitih poduzetničkih inicijativa u početnim fazama razvoja poduzeća. Tehnološki inkubator smješten je uz ustanovu Centar za istraživanje materijala Istarske županije METRIS, kako bi se proširila infrastruktura koju bi koristile inovativne *start-up* tvrtke. Inkubator pruža usluge podrške inovativnim *start-up* tvrtkama i ostalim tehnološko-inovativnim poduzećima, tehničke i savjetodavne podrške poduzetnicima, podrške transferu znanja između sveučilišta i poslovnih subjekata, identificiranja tehnološko-inovativnih projekata te osiguravanja olakšanog financiranja za poduzetnika preko IDA-e. Važna je buduća uloga poduzetničkog centra Coworking Pula.

Centar kompetencije METRIS osnovan je 2009. g. u sklopu projekta *Research Centre for Metal Industry in Istrian County*. Inicijator njegova osnivanja bila je IDA. U početku je bio namijenjen istraživanja metala, a kasnije mu se djelatnost proširila i na druge materijale te mu je promijenjen naziv u Centar za istraživanje materijala Istarske županije. Od 2021. g. METRIS je sastavni dio Istarskog veleučilišta, te se bavi analizom metala i drugih čvrstih materijala te biološkog i ostalog prirodnog i umjetnog materijala. Centar surađuje sa znanstvenim institucijama i gospodarstvenicima u različitim područjima djelatnosti (METRIS, 2021).

Poduzetnički inkubator Izazov također je pokrenula IDA-e u svrhu olakšavanja pokretanja djelatnosti za nova poduzeća. U navedenom inkubatoru nudi se poslovni prostor kojega novoosnovane tvrtke koje zadovolje uvjete natječaja mogu subvencionirano koristiti u razdoblju od šest mjeseci do tri godine (Poduzetnički inkubator Izazov, 2021).

Kvalitetnom i dostupnom poduzetničkom potpornom infrastrukturom u Gradu Puli-Pola stvoreni su dobri uvjeti za razvoj poduzetništva. Posebno je važna činjenica da postoji suradnja između znanstveno-istraživačkih institucija i gospodarstvenika iz koje mogu proizaći novi, inovativni proizvodi i usluge. Na taj bi način Pula mogla biti jedno od središta istraživanja i razvoja u Hrvatskoj.

Sukladno mišljenjima sudionika participativne radionice s dionicima, poduzetnička infrastruktura vrlo je važna za dinamičan gospodarski razvoj Grada Pule-Pola. U Puli trenutno ne postoji poduzetnička zona kao oblik poduzetničke infrastrukture, nego samo lokacije u kojima je koncentrirano više poslovnih subjekata. Poduzetništvo bi se moglo poticati u budućnosti potporom razvoju novih tehnologija (co-living), informacijskih tehnologija, kulturnih i kreativnih industrija, poticanje smještaja i infrastrukture za digitalne nomade i *influencere*. Trenutno su u tijeku projekti poticanja društvenog poduzetništva i inovacija pod vodstvom Zaklade za poticanje partnerstva i razvoja civilnog društva, među kojima je osobito važan projekt uspostave Regionalnog centra za razvoj društvenih inovacija koji

će postati dio Sveučilišta Jurja Dobrile, čime bi se stvorila prilika za razvoj društvenog poduzetništva koje bi uključilo posebno ranjive skupine, povećalo razinu povezanosti između različitih dionika civilnog i privatnog sektora te poticanja istraživanja i razvoja. Potrebno je poticati jačanje cirkularne ekonomije, ekonomije zajedništva i društveno odgovornog poslovanja.

3.3.4. Turizam

Turizam je djelatnost s dugom tradicijom u Istri koja započinje u drugoj polovici 19. stoljeća. Područja u kojima se razvijao turizam od navedenog razdoblja su područja uže priobalne zone u zapadnoj Istri, a u nekoliko posljednjih desetljeća turizam se proširio i u naselja u unutrašnjosti Istre. Kupališni turizam bio je prvi oblik turizma razvijen na području Grada Pule-Pola, a započeo je 1885. g. Urbani razvoj u Puli utjecao je na to da Pula djelomično izgubi funkciju središta kupališnog turizma nauštrb industrijskog razvoja. Zone kupališnog turizma iz tog su razloga preseljene u druga obalna naselja u okolici, među kojima se po svojem značaju osobito ističu Fažana i Medulin (Curić i dr., 2013). Pula također ima i vrlo atraktivnu kulturno-povijesnu baštinu.

Važnost turizma kao gospodarske djelatnosti za Istarsku županiju vrlo je velika. Na to upućuju i podatci o bruto dodanoj vrijednosti (BDV) stvorenoj u županiji (navedeni pokazatelj nije dostupan na razini jedinica lokalne samouprave) od koje 35,9 % u 2018. g. stvoreno je u djelatnostima trgovine na veliko i malo, prijevoza i skladištenja te smještaja i pripreme i usluživanja hrane, što su djelatnosti vezane uz turistička kretanja (BDP u RH 2018., 2021). Taj je udio znatno viši od prosjeka za cijelu Hrvatsku, koji je te godine iznosio 25,3 %. Velika ovisnost područja o turizmu nije dobar smjer razvoja, što se pogotovo moglo zaključiti u vremenu globalne pandemije COVID-19, kad je turističko tržište bilo jako pogođeno te je zbog jačanja otpornosti na krize potrebno kontinuirano diversificirati gospodarske djelatnosti.

Temeljni dokument strateškog razvoja turizma u Istarskoj županiji je *Master plan turizma Istarske županije 2015. – 2025.* usvojen 2015. g. Tim je dokumentom definirana podjela Istre u turističke regije, a Grad Pula-Pola smješten je u južnu Istru, kojoj je dan i naziv inspirirajuća Istre (*Inspiring Istria*). Taj dokument identificira četiri osnovna turistička proizvoda navedene turističke regije: sunce i more, kratke odmore, *touring* i kulturu te sport i aktivnosti. Najveći dio turističkog prometa otpada na kategoriju sunce i more, gotovo 85 % ukupnog prometa u Istri. Međutim, nedostatak tog oblika turizma je mala dodana vrijednost zbog toga što veći dio turista boravi u privatnim smještajnim objektima ili kampovima (Curić i dr., 2013). Turizam baziran na kratkim odmorima uglavnom se odnosi na kraće boravke turista iz obližnjih zemalja u vrijeme blagdana. Kategorija *touringa* i kulture obuhvaća uključenost različitih turističkih destinacija u jednom području u zajedničke i sustavne programe vođenja turista i interpretacije turističke ponude. Kategorija sporta i aktivnosti također je sve važnija na suvremenom turističkom tržištu i ima veliki potencijal za budući razvoj.

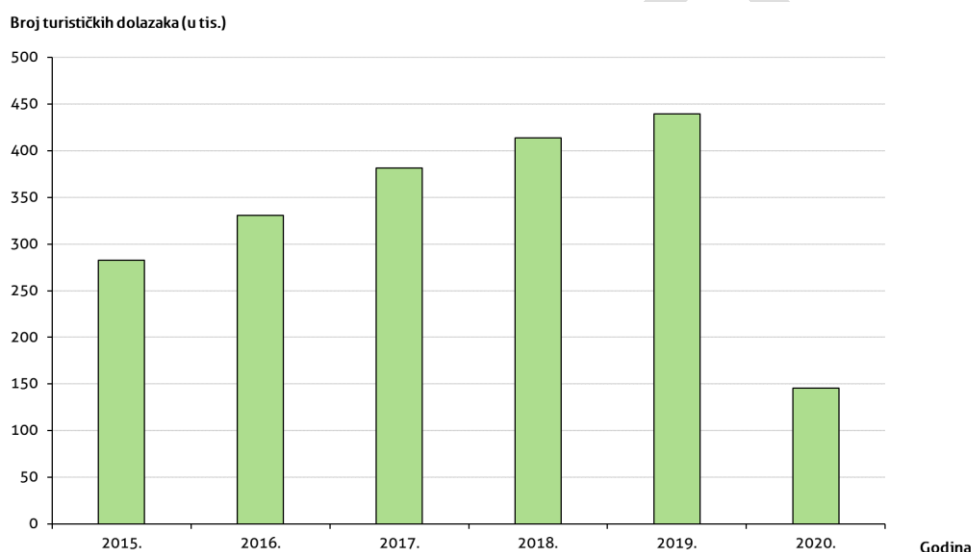
Izuzev navedenog Master plana, Grad Pula-Pola izradio je Strategiju razvoja turizma Grada Pule 2016. – 2020. godine (2015). Navedena Strategija izdvaja osnovne prednosti turizma kao djelatnosti u Puli, koje se odnose na dvije stvari – prometno-geografski položaj i široka turistička ponuda. Pula je smještena blizu glavnih emitivnih tržišta i relativno je dobro cestovnim, a donekle i zračnim prometom, povezana s navedenim tržištima. Nalazi se u jakoj turističkoj regiji s vrlo širokom turističkom ponudom, a i u samoj Puli nude se različiti oblici turizma, npr. kupališni, kulturni, gastronomski, sportsko-rekreacijski itd.

3.3.4.1. Turistička kretanja

Državni zavod za statistiku objavljuje podatke o broju turističkih dolazaka i noćenja u jedinicama lokalne samouprave i u naseljima primorskih gradova i općina. Pojam turističkih dolazaka odnosi se na

ukupan broj osoba, odnosno turista, koje su bile prijavljene u nekom od objekata koji se bavi pružanjem usluge smještaja u nekom vremenskom intervalu (Turizam u 2019., 2020). Turistički dolasci ostvareni u nekomercijalnim smještajnim kapacitetima nisu obuhvaćeni u ovim podacima.

Turistički dolasci u Gradu Puli-Pola u razdoblju 2015. – 2020. g. prikazani su na priloženom dijagramu (Sl. 22.). Ukupan broj turističkih dolazaka u 2019. g. iznosio je 439.541 dolazak. Ta je godina bila godina s najvećim zabilježenim brojem turističkih dolazaka u promatranom razdoblju i posljednja pretpandemijska godina. Pandemija COVID-19 izravno je utjecala na smanjenje broja turističkih dolazaka, što se očitovalo 2020. g. kad je broj turističkih dolazaka u Puli iznosio 145.655, što je pad za 66,9 % na godišnjoj razini u odnosu na 2019. g., a taj je broj gotovo dvostruko manji i od broja zabilježenog 2015. g. Broj turističkih dolazaka rastao je u svim godinama u razdoblju 2015.-2019. g., iako se krajem navedenog razdoblja može primijetiti trend usporavanja rasta broja turističkih dolazaka. O daljnjem kretanju broja turističkih dolazaka teško je iznositi procjene, budući da oni snažno ovise o razmjeru implikacija pandemije na turistička kretanja.

Sl. 22. Broj turističkih dolazaka u Gradu Pula-Pola od 2015. do 2020. godine

Izvor podataka: Gradovi u statistici, 2021

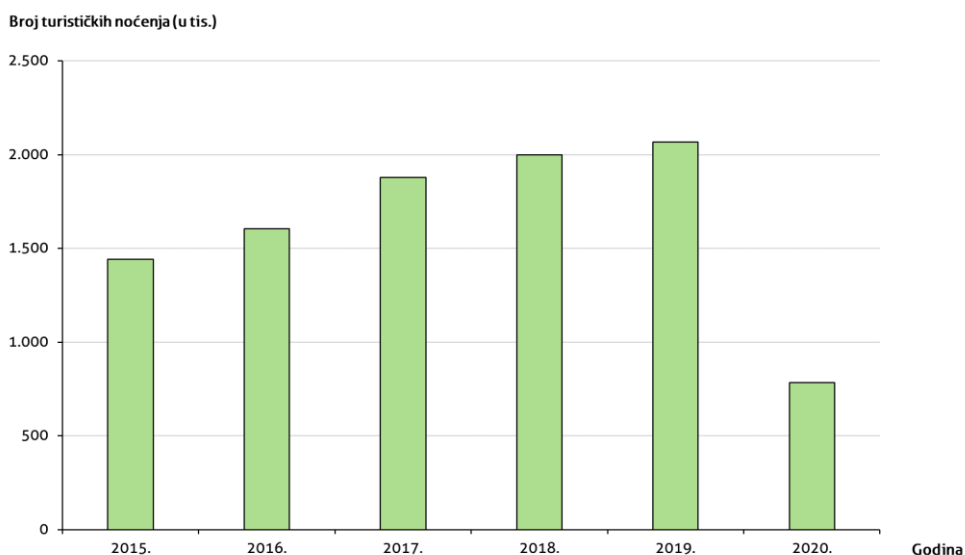
Slične trendove pokazuju i podatci o broju turističkih noćenja (Sl. 23.). Pod pojmom turističkog noćenja podrazumijeva se svako registrirano noćenje turista u objektu u kojem se pruža usluga smještaja (Turizam u 2019., 2020). U Puli je 2019. g. zabilježeno 2.067.041 noćenje, što je također godina s najvećim brojem zabilježenih turističkih noćenja. Broj noćenja značajno je pao 2020. g., na 783.844 ostvarenih noćenja, što je pad broja noćenja za 62,1 % u odnosu na 2019. g. Trend rasta broja turističkih noćenja također je zabilježen u razdoblju 2015.-2019. g., ali se također usporio prema kraju navedenog razdoblja.

Većinu navedenih turističkih dolazaka i noćenja ostvarili su gosti iz inozemstva. U 2019. g. strani turisti ostvarili su 89,2 % turističkih dolazaka i 94,0 % noćenja, dok su domaći turisti (turisti s prebivalištem u Hrvatskoj) ostvarili 10,8 % dolazaka i 6,0% noćenja (Gradovi u statistici, 2020).

Poseban pokazatelj koji se izvodi iz turističkih dolazaka i noćenja je prosječni boravak turista. On se dobiva dijeljenjem broja ostvarenih turističkih noćenja s brojem ostvarenih turističkih dolazaka. Prosječni boravak u Puli u razdoblju 2015.-2020. g. prikazan je u priloženoj tablici (Tab. 24.). Prosječni boravak turista u Puli kraći je u usporedbi s prosječnim boravkom u Istri i u urbanom području Pula (Strategija razvoja turizma Grada Pule, 2015), a u razdoblju 2015.-

2019. g. padao je s 5,1 na 4,7 dana, u prosjeku za 0,1 dan godišnje. U pandemijskoj 2020. g. prosječni boravak porastao je na 5,4 dana.

Značajna je razlika u prosječnom boravku domaćih i stranih turista. Prosječan boravak domaćih turista 2019. g. iznosio je 2,6 dana, a stranih turista 5,0 dana (Gradovi u statistici, 2021). Dulji prosječni boravak u primorskim naseljima obično se veže uz kupališni turizam tako da se može smatrati da turisti iz Hrvatske uglavnom ne posjećuju Pulu zbog kupališnog turizma, nego kako bi sudjelovali u nekom drugom obliku turizma.

Sl. 23. Broj turističkih noćenja u Gradu Pula-Pola od 2015. do 2020. godine

Izvor podataka: Gradovi u statistici, 2021

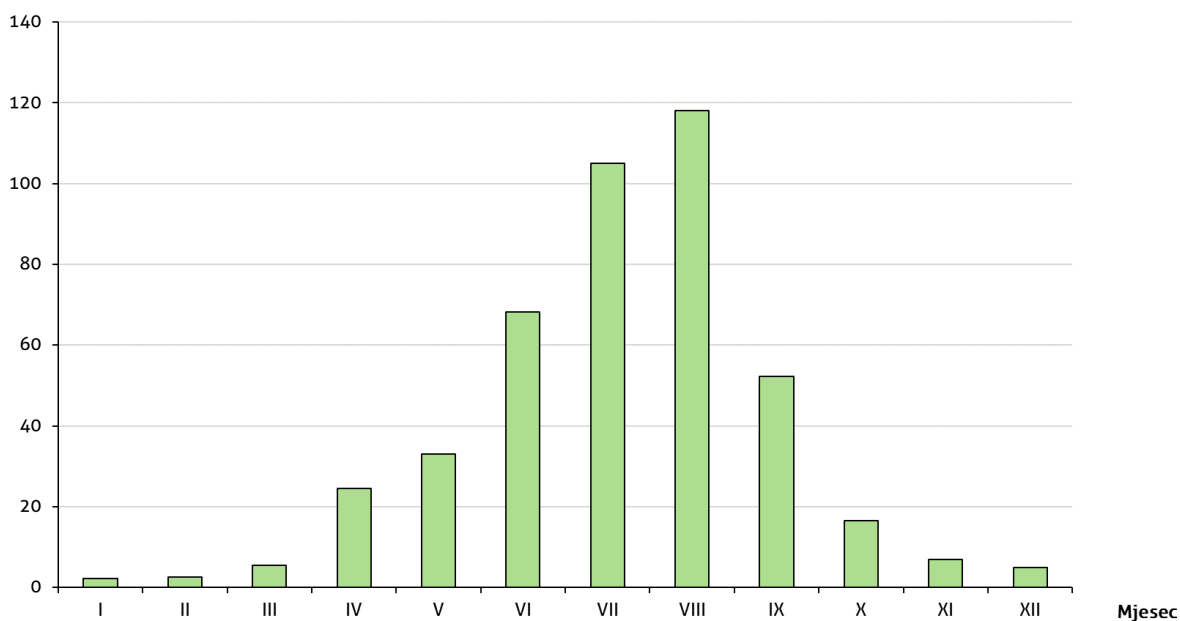
Tab. 24. Prosječni boravak turista u Gradu Pula-Pola od 2015. do 2020. godine

Prosječni boravak 2015. (dani)	Prosječni boravak 2016. (dani)	Prosječni boravak 2017. (dani)	Prosječni boravak 2018. (dani)	Prosječni boravak 2019. (dani)	Prosječni boravak 2020. (dani)
5,1	4,9	4,9	4,8	4,7	5,4

Izvor: Gradovi u statistici, 2020

Vrlo je važno analizirati i podatke o broju turističkih dolazaka (Sl. 24.) i noćenja (Sl. 25.) po mjesecima u godini jer oni ovise o dominantnim tipovima turizma i na temelju njih mogu se identificirati osnovni izazovi u razvoju turizma u nekom području. Najveći broj turista 2019. g. u Puli bio je zabilježen tijekom ljetnih mjeseci s maksimumom u kolovozu (118.055 turističkih dolazaka i 643.247 noćenja). Razlog takvoj koncentraciji broja turističkih dolazaka i noćenja u ljetnoj sezoni je poklapanje sa sezonom godišnjih odmora u glavnim emitivnim turističkim tržištima (Hrvatska, zemlje Srednje Europe, Italija). U zimskom razdoblju broj turista je značajno manji u odnosu na ljetno razdoblje. Minimum broja turističkih dolazaka 2019. g. zabilježen je u siječnju (2.208 dolazaka, 1,9 % od broja dolazaka ostvarenih u kolovozu 2019.), a minimum broja turističkih noćenja 2019. g. zabilježen je u veljači (6.207 noćenja, 1,0 % od broja noćenja ostvarenih u kolovozu 2019.).

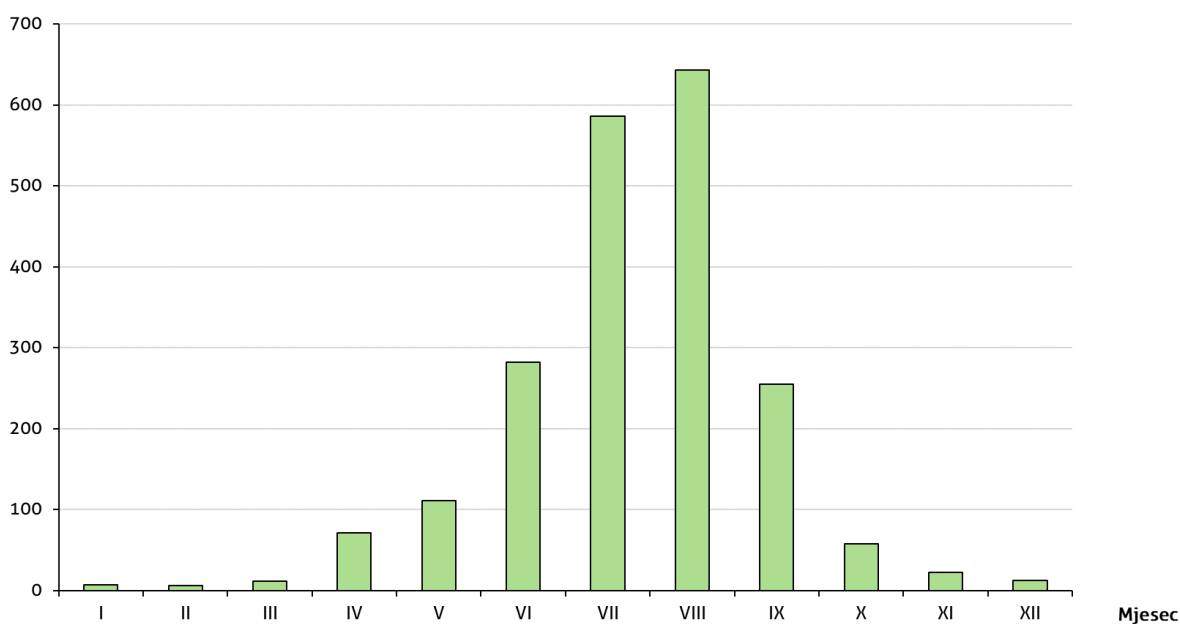
Broj turističkih dolazaka (u tis.)

Sl. 24. Broj turističkih dolazaka po mjesecima u Gradu Pula-Pola 2019. godine

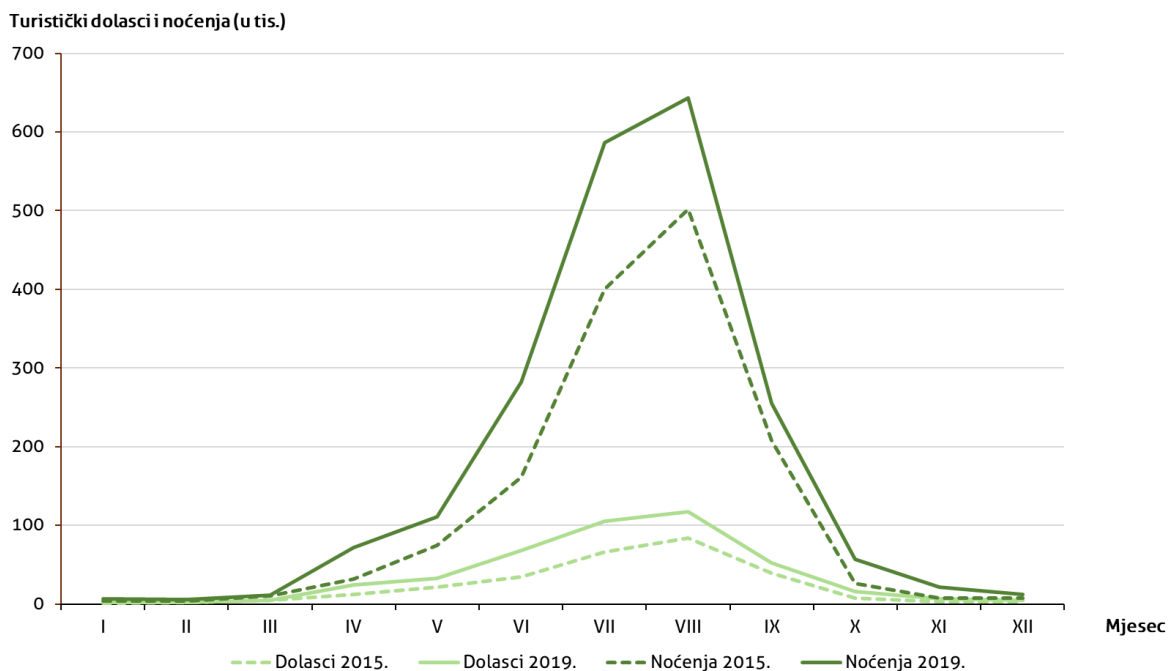
Izvor podataka: Smještajni kapaciteti, dolasci i noćenja, 2021

Broj turističkih noćenja (u tis.)

Sl. 25. Broj turističkih noćenja po mjesecima u Gradu Pula-Pola 2019. godine

Izvor podataka: Smještajni kapaciteti, dolasci i noćenja, 2021

Sl. 26. Turistički dolasci i noćenja u Gradu Pula-Pola po mjesecima 2015. i 2019. godine

Izvori podataka: Turizam 2015, 2016; Smještajni kapaciteti, dolasci i noćenja, 2021

Ukoliko se podatci prikazani na prethodnim dijagramima za 2019. g. usporede s podacima za 2015. g. (Sl. 26.) može se primijetiti rast broja turističkih dolazaka i noćenja u svim mjesecima, ali najveći rast u 2019. g. u odnosu na 2015. g. ostvaren je u proljetnim i ljetnim mjesecima, odnosno u turističkoj predsezoni i sezoni. Povećanje broja turista u predsezoni pozitivna je promjena i ukazuje na širenje i razvoj turističke ponude izvan sezone te u konačnici služi kao preduvjet razvoja cjelogodišnjeg turizma. S druge strane, jak porast broja turista u ljetnoj sezoni može dugoročno negativno utjecati na turističku atraktivnost područja i stvoriti pritiske u korištenju prostora i njegovih resursa.

Sudionici participativne radionice s dionicima istaknuli su kako je najznačajniji izazov u razvoju turizma njegova visoka sezonalnost, zbog toga što se daleko najveći broj turističkih dolazaka i noćenja ostvaruje ljeti. Ponuda je često vezana uz sunce i more te ju je potrebno značajno proširiti. Pomak u tom smislu učinjen je proteklih godina kada se Pula razvijala kao destinacija *city-break* turizma zbog svoje bogate kulturne baštine i ponude. Uz suradnju sa susjednim JLS, Pula može strateški upravljati i usmjeriti turistička kretanja u smjeru turističkog razvoja koji bi omogućio održiv turizam i umanjio pritisak na život lokalnog stanovništva, a istovremeno bi bio međunarodno prepoznatljiv.

3.3.4.2. Turistička infrastruktura

U turističku infrastrukturu u širem smislu ubrajaju svi objekti i elementi u prostoru koji imaju turističko značenje, primjerice turistički uredi, ugostiteljski objekti, kulturne ustanove, prirodna i kulturna baština, sportsko-rekreacijski sadržaji i ostale turističke zone. U ovom potpoglavlju analiziraju se isključivo turistički uredi, ugostiteljski objekti i turistički lokaliteti i zone, budući da su ostali oblici turističke infrastrukture analizirani u drugim poglavljima analize stanja (3.2.3. Društvena infrastruktura, 3.4.2. Upravljanje javnim urbanim površinama).

Turistička zajednica Grada Pule-Pola glavna je organizacija koja se bavi promidžbom Pule kao turističke destinacije, pritom štiteći interese fizičkih i pravnih osoba koji su uključeni u pružanje usluga smještaja i ostalih ugostiteljskih usluga ili u druge djelatnosti koje su usko vezane uz turizam na području Grada

Pule-Pola (TZ Grada Pule, 2021). Na županijskoj razini za slične aktivnosti nadležna je Turistička zajednica Istarske županije sa sjedištem u Poreču. Uloga lokalnih turističkih zajednica sve više širi u suvremenom razdoblju te bi one trebale preuzeti veću ulogu u oblikovanju turističke ponude i turističkog proizvoda u prostoru njihove nadležnosti.

Smještajni kapaciteti Grada Pule-Pola 2021. g. sadržavali su 34.244 postelje u 10.933 soba, apartmana ili mjesta za kampiranje (TZ Pula, 2021). Ukoliko se broj postelja podijeli s brojem soba, dobije se broj od 3,1 postelje po sobi, odnosno da je prosječna soba u smještajnim kapacitetima u Puli trokrevetna. Najviše smještajnih jedinica zabilježeno je u kategoriji iznajmljivača, zatim slijede hoteli, nekomercijalni smještaj, kampovi te na kraju ostali smještaj.. Dostupnost hotela pogoduje turističkim aktivnostima i u razdoblju izvan ljetne turističke sezone kada se u njima mogu organizirati kongresni i wellness turizam i slični oblici turizma koji nisu vezani uz vanjske uvjete. Objekti iz kategorije ostali smještaj ne postoje u Puli.

Tab. 25. Broj soba i postelja prema tipu smještajnih kapaciteta Gradu Pula-Pola 2021. godine

Jedinice smještajnog kapaciteta	Broj postelja					
	Ukupno	Hoteli	Kampovi	Iznajmljivači	Nekomercijalni smještaj	Ostali smještaj
smještajne jedinice (sobe, parcele, apartmani)	10.933	2.171	1.512	4.545	1.716	989
postelje	34.244	4.859	5.133	13.333	6.950	3.969

Izvori podataka: TZ Pula (e-visitor), 2021.

Kako bi se mogao uvidjeti trend u kretanju broja smještajnih jedinica, analiziran je broj postelja po različitim tipovima smještajnih kapaciteta u Puli u razdoblju 2015.-2020. g. (Tab. 26.). Broj postelja konstantno je rastao do 2019. g., kada je zabilježen najveći broj postelja, 34.244 postelje. U razdoblju 2015.-2019. g. zabilježen je najveći porast u kategorijama iznajmljivača i nekomercijalnog smještaja, što ukazuje na trendove promjene u preferencijama turista za korištenjem drukčijih smještajnih kapaciteta. U pandemijskoj 2020. g. broj postelja pada u kategoriji iznajmljivača, a s druge strane broj postelja/mjesta u kampovima i nekomercijalnom smještaju blago raste, djelomično i zbog činjenice da je i kamping turizam koji se ne odvija u zatvorenim prostorima privlačniji za dio turista.

Tab. 26. Broj postelja u smještajnim kapacitetima u Gradu Pula-Pola prema tipu smještajnog kapaciteta od 2015. do 2020. godine

Godina	Broj postelja					
	Ukupno	Hoteli	Kampovi	Iznajmljivači	Nekomercijalni smještaj	Ostali smještaj
2015.	19.710	5.281	4.614	7.515	/	2.300
2016.	29.378	6.275	6.870	8.975	4.556	2.702
2017.	29.563	4.827	5.004	10.602	5.562	3.568
2018.	32.511	4.831	5.004	12.378	6.521	3.777
2019.	34.244	4.859	5.133	13.333	6.950	3.969
2020.	34.028	4.862	5.244	12.553	7.438	3.931

Izvor podataka: TZ Pula (e visitor) 2021

Analizirana je i prosječna godišnja popunjenost smještajnih kapaciteta. Iz Tab. 27 vidljivo je kako je prosječna popunjenost bila najveća 2015. g., u razdoblju 2017. - 2019. g. se neznatno smanjila, dok je u pandemijskoj 2020. g. iznosila tek 6,3%.

Turistička infrastruktura osim smještajnih kapaciteta obuhvaća i razne ostale objekte koje turisti na nekom području posjećuju i koriste. Jedan od najraširenijih tipova turističke infrastrukture su plaže, koje su preduvjet za ljetni odmorišni – kupališni turizam. Prema Regionalnom programu uređenja i upravljanja morskim plažama u Istarskoj županiji (2015), 2015. g. u Gradu Puli-Pola identificirana je 31 plaža.

Tab. 27. Prosječna godišnja popunjenost smještajnih kapaciteta u razdoblju 2015. – 2020. g.

Godina	Broj noćenja	Broj postelja	Prosječna popunjenost
2015	1.441.850	19.710	20,0
2016	1.606.582	29.378	15,0
2017	1.878.244	29.563	17,4
2018	1.998.479	32.511	16,8
2019	2.067.041	34.244	16,5
2020	783.844	34.028	6,3

Izvor podataka: TZ Pula (e visitor) 2021; Gradovi u statistici, 2021

Strategija razvoja turizma Grada Pule (2016) identificirala je nekoliko različitih skupina koji su nazvani turističkim resursima, a među njima se izdvajaju spomenici (Arena, Augustov hram, Zlatna vrata, Herkulova vrata, Dvojna vrata i ostali spomenici iz rimskog razdoblja), građevine (zgrade uglavnom izgrađene za vrijeme habsburške/austro-ugarske vladavine), trgovi, groblja, crkve, utvrde, arheološka nalazišta i ostali kulturno-povijesni resursi. Poseban turistički resurs je i Nacionalni park Brijuni koji se prostire na otočnoj skupini Brijuna. U njemu postoje posebni oblici turističke infrastrukture, među kojima su safari park, poučne staze, vidikovci, različiti smještajni kapaciteti i prostori za kulturnu i edukativnu namjenu (NP Brijuni, 2021). U Strategiji i operativnom programu rada TZ Južne Istre (2021.) također je definirano nekoliko resursnih osnova za turizam kao što su plaže, zaštićena i vrijedna područja prirode, kulturno povijesna baština i infrastruktura te niz ostalih lokalnih atrakcija. Što se tiče samog Grada Pule-Pola, utvrđeno je kako grad ima preduvjete za razvoj proizvoda kratkih gradskih odmora, zahvaljujući provedbi mnogih projekata iz sektora kulture.

Važno je spomenuti i luke nautičkog turizma. Na području postoji 5 luka nautičkog turizma (TZ Istarske županije, 2021). Prema dostupnim podacima Državnog zavoda za statistiku ova je tema obrađena na razini županija, pa je tako na području Istarske županije 2020. g. bilo 15 od ukupno 185 luka nautičkog turizma na području cijele Hrvatske, sa 2.619 vozila na stalnom vezu. Broj vozila u tranzitu u razdoblju 2015. – 2020. g. varirao je od maksimalnih 23.641 do tek 9.566 u 2020. g.

Na području Grada Pule-Pola turističku infrastrukturu čine i biciklističke rute označene na razini Istarske županije u inicijativi Istra bike & outdoor. Tom inicijativom omogućen je razvoj cikloturizma u Istri te se stoga i Grad Pula-Pola može dodatno brendirati i kao cikloturistička destinacija zajedno sa klasterom Južne Istre.

Među turističke resurse ubrojani su također i ostali sportsko-rekreacijski kapaciteti, šetnice i parkovi, muzeji, galerije, barovi, diskoteke i ostali ugostiteljski objekti. Navedeni objekti rasprostranjeni su po cijelom teritoriju Grada Pule-Pola.

Na participativnoj radionici s dionicima sudionici su naglasili da turizam u Gradu Puli-Pola u posljednjim godinama obilježava nekoliko trendova koji predstavljaju izazov u budućem razvoju turizma. Jedan od osnovnih izazova je činjenica da veliki broj turista ljeti stvara velik pritisak na prometnu i turističku infrastrukturu. Primjerice, u slučaju lošeg vremena, vrlo veliki broj turista posjećuje pulsku Arenu, što dovodi do gužve na toj lokaciji. Pritisak turizma na prometni sustav potrebno je rješavati u suradnji sa susjednim JLS jer se turisti iz različitih JLS koncentriraju u Puli. Osim toga, tijekom proteklih desetak godina zabilježen je velik porast broja turističkih smještajnih kapaciteta koji su uglavnom u privatnom vlasništvu. Visok broj takvih kapaciteta stvara pritisak na komunalnu i energetska infrastrukturu. Za turiste koji u Pulu ne dolaze individualnim prijevozom ne postoji dovoljna razina povezanosti javnim prijevozom kako bi se ostvarila kvalitetna veza između više turističkih naselja i destinacija. Turizam kao prostorni i gospodarski fenomen ograničava vlastitu radnu snagu jer su brojni radnici u ugostiteljskim i ostalim djelatnostima vezanim uz turizam postali iznajmljivači smještajnih objekata i zarađuju više na takav način nego vlastitim radom. Najveći broj traženih radnih mjesta je u sektoru ugostiteljstva koji je vezan uz turizam te postoji sve veća potreba za uvoženjem radne snage, dok s druge strane mlada i obrazovana radna snaga često iseljava. Potencijal razvoja turizma vidi se u razvoju hotelskog smještaja,

unaprjeđenju smještaja u kampovima te stvaranja prepoznatljivog turističkog proizvoda (brenda Pule ili južne Istre). Turistička ponuda također se treba diversificirati te se trebaju stvarati novi turistički proizvodi. Posebno je naglašena važnost kulturne baštine, koju je potrebno jače turistički valorizirati kako bi Pula postala konkurentnija drugim mediteranskim gradovima. U Puli postoji mogućnost za razvoj *cruising* turizma, ali je za njegov razvoj potrebno planirati i uskladiti sadržaje i turističke proizvode koji bi se mogli ponuditi takvim turistima. Pula bi mogla razvijati i nautički turizam, za što je također potrebno urediti adekvatnu infrastrukturu. U Nacionalnom parku Brijuni turizam bi se mogao dodatno jačati razvojem cjelogodišnjih kulturnih sadržaja koji bi dodatno obogatili atraktivnu prirodnu osnovu. Nadalje, s obzirom da plaže također predstavljaju resursnu osnovu za razvoj turizma, a kao takve nisu dostatne jer veći dio plaža nije uređen niti opremljen osnovnom infrastrukturom, a niti su opremljene na način da budu zanimljive i dodatnom ponudom, potrebno je revidirati Regionalni program uređenja i upravljanja morskim plažama u Istarskoj županiji donesen 2015. g. te pristupiti osposobljavanju i uređenju istih.

3.3.5. Prerađivačka industrija

Industrija u Puli ima tradiciju iz 19. st., kada je Habsburška, odnosno Austro-Ugarska Monarhija, odabrala Pulu za glavnu vojnu luku austrijskog dijela Monarhije (Magaš, 2013). Od tada se u Puli počinje razvijati brodogradnja i s njom povezani oblici metaloprerađivačke industrije. Propašću Austro-Ugarske Monarhije pada značaj industrije u Puli jer ona gubi svoju vojnu ulogu, a zajedno s cijelom Istrom postaje periferija tadašnje Kraljevine Italije. Nakon II. svjetskog rata ponovno dolazi do industrijalizacije Pule i njene specijalizacije za brodogradnju (brodogradilište Uljanik), metaloprerađivačku i cementnu industriju. Početkom 1990-ih započeo je proces deindustrijalizacije u Hrvatskoj u kojemu je određen dio velikih industrijskih poduzeća zatvoren, a taj se proces u određenoj mjeri događao i u Puli.

Najznačajnija kompanija u industrijskom sektoru u Puli prema broju zaposlenih do stečaja 2019. g. bilo je brodogradilište Uljanik zajedno s povezanim tvrtkama u Uljanik Grupi. Pulsko brodogradilište osnovano je 1856. g. s ciljem gradnje i održavanja brodova za austrijsku mornaricu. U drugoj polovici 20. st. to je brodogradilište dobilo poseban zamah te se bavilo proizvodnjom brodova različitih namjena i oblika za globalno tržište te njihovim održavanjem (Uljanik, 2021). U proteklom desetljeću, uz sveprisutan proces deindustrijalizacije u Hrvatskoj, brodogradilište Uljanik nije moglo u dovoljnoj mjeri konkurirati brodogradilištima na drugim kontinentima, što je dovelo do poteškoća u poslovanju i stečaja poduzeća. Međutim, osnovano je poduzeće ULJANIK Brodogradnja 1856 d.o.o. u kojem je zaposlen manji dio prijašnjih radnika brodogradilišta čije poslovanje stvara potencijal revitalizacije brodogradnje u Puli u budućim razdobljima. Druga industrijska kompanija koja zapošljava veći broj radnika u Puli je tvornica cementa Calucem, koja je tvrtka u privatnom vlasništvu koja je preuzela cementaru u Puli u kojoj se proizvodnja cementa odvijala od 1925. g. (Calucem, 2021).

U sektoru prerađivačke industrije djeluju i brojna manja poduzeća, a broj tih kompanija u 2019. g. iznosio je 278 (FINA, 2021). U razdoblju 2015.-2019. g. broj poduzeća u prerađivačkoj industriji u Puli rastao je s 243 poduzeća u 2015. g. na 278 poduzeća u 2019. g. Istovremeno, u navedenom razdoblju bio je izražen trend smanjenja prihoda poduzeća u prerađivačkoj industriji, s 1,88 mlrd. kn u 2015. g. na 1,24 mlrd. kn (FINA, 2021). Takav pad u prihodima može se u određenoj mjeri povezati s poslovnim problemima Uljanika.

Industrijski sektor u Puli ima brojne potencijale za budući razvoj. U tom smislu potrebno je poticati razvoj istraživanja i inovacija u industrijskoj proizvodnji za što već postoje i odgovarajuće poduzetničke potporne institucije (Centar za istraživanje materijala Istarske županije). Potrebno je poticati daljnji razvoj industrije u Puli kako bi se stvorila viša razina održivosti gospodarstva i otpornosti na krize, što se ne može ostvariti bez razvoja šireg spektra gospodarskih grana. Iako je Istarska županija područje s

razvijenim turizmom, Grad Pula-Pola s poticanjem razvoja više industrijskih i uslužnih djelatnosti može stvoriti stabilan okvir za vlastiti razvoj kao regionalni centar rada i usluga te pozitivno utjecati na razvoj gospodarskog i društvenog okruženja cijele županije.

Sudionici participativnih radionica s dionicima naglasili su da se u Puli treba nastaviti ulaganje u djelatnosti sekundarnog sektora, posebno uzimajući u obzir brodograditeljsku tradiciju te ostale prateće djelatnosti koje mogu biti iskorištene za pametnu specijalizaciju Pule kao proizvodnog središta. Moguće je razmotriti smještaj novih industrijskih zona i u istočnim rubnim područjima Grada.

3.3.6. Poljoprivreda i ribarstvo

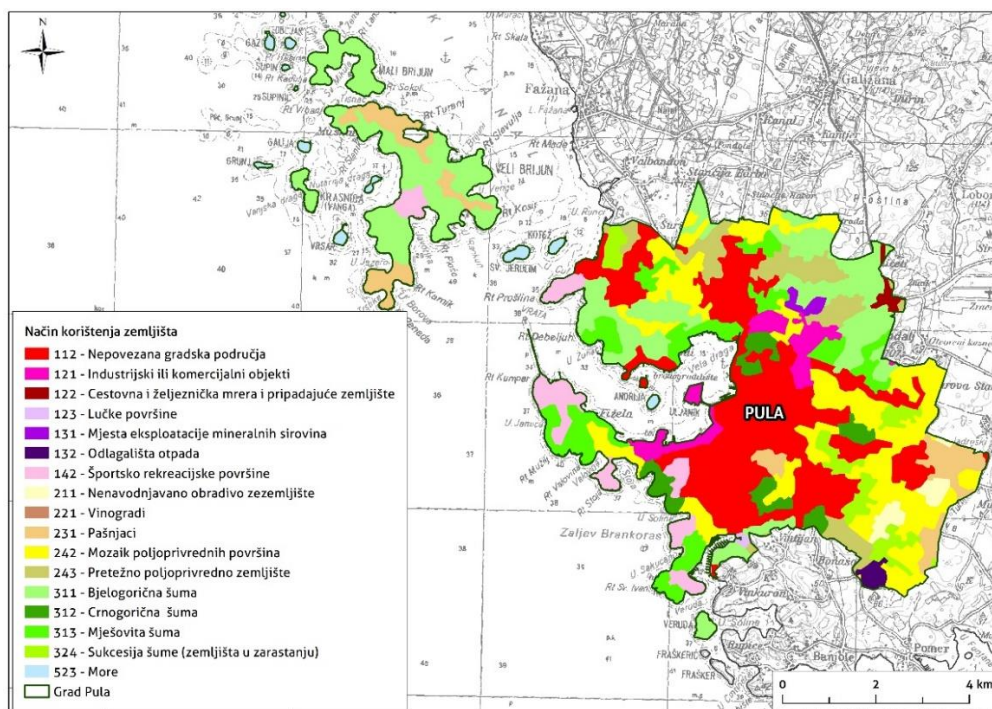
3.3.6.1. Poljoprivreda

Poljoprivreda je, zajedno s ribarstvom, osnovna gospodarska djelatnost čija je svrha proizvodnja hrane. Kao takva jedna je od osnovnih ljudskih djelatnosti. Tragovi poljoprivredne proizvodnje u Puli i njenoj okolici potječu iz predrimskog razdoblja, a u kasnijim razdobljima poljoprivreda se razvijala prateći tadašnje razvojne trendove valorizirajući prirodnu osnovu zapadnoistarske vapnenačke zaravni prekrivene smeđim tlima i crvenicom (Magaš, 2013). Iako je po svojem bonitetu zemljište u južnom dijelu Istre manje kvalitete od onog u sjeverozapadnom dijelu Istre, koje je stoga i kroz povijest bilo jače poljoprivredno valorizirano, dobre mogućnosti za obavljanje poljoprivrednih djelatnosti u Puli i njenoj okolici postoje.

Zakonom o poljoprivrednom zemljištu (NN 20/18, 115/18, 98/19) definirano je da su poljoprivredna zemljišta poljoprivredne površine koje su u katastru po načinu uporabe upisane kao oranice, vrtovi, livade, pašnjaci, voćnjaci, maslinici, vinogradi, ribnjaci, trstici i močvare, te sva ostala zemljišta koja je moguće privesti poljoprivrednoj proizvodnji, uključujući neobraslo šumsko zemljište te zemljište u nekom od stadija degradacije.

Ministarstvo gospodarstva i održivog razvoja objavljuje podatke o načinu korištenja zemljišta i zemljišnom pokrovu u bazi Corine Land Cover Hrvatska (CLCCro, 2021) iz koje se može iščitati površina poljoprivrednog zemljišta i zemljišta koje se može pripustiti poljoprivredi (Sl. 27.). Ukupna površina poljoprivrednog zemljišta na teritoriju Grada Pule-Pola 2018. g. iznosila je 1.574,58 ha, što iznosi 29,4 % ukupne površine teritorija Grada. Najzastupljenija kategorija zemljišta je mozaik poljoprivrednih površina sa 900,7 ha, zatim slijede pašnjaci (314,08 ha), pretežno poljoprivredno zemljište sa značajnim udjelom prirodnog pokrova (290,69 ha), nenavodnjavano obradivo zemljište (69,09 ha) i vinogradi (0,02 ha). U poljoprivredno zemljište može se uključiti još i površina od 185,32 ha koja je pod sukcesijom šume. Većina zemljišta koje je 2018. g. bilo klasificirano kao poljoprivredno zemljište koncentrirana je u istočnom, slabije izgrađenom dijelu Grada Pule-Pola te na Brijunima (Sl. 27.).

Agencija za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju (APPRRR, 2021a) u registru ARKOD vodi evidenciju o broju, vrsti i kumulativnoj površini poljoprivrednih površina na kojima se obavlja poljoprivredna proizvodnja. Broj poljoprivrednih parcela (čestica) na području Grada Pule-Pola i njihova ukupna površina prikazani su u priloženoj tablici (Tab. 28.). Prema prikazanim podacima, u registar je upisana površina od 448,23 ha koja se koristi za poljoprivredne djelatnosti, što je svega 28,4 % ukupne površine koja bi se mogla koristiti za poljoprivredu prema bazi podataka Corine Land Cover. Najveći broj parcela zabilježen je u kategoriji oranica, koja zauzima nešto više od polovice poljoprivrednog zemljišta upisanog u ARKOD. Gotovo upola manja površina zabilježena je u kategoriji krških pašnjaka, a značajno manje površine su pod drugim kulturama, kao maslinici, vinogradi i voćnjaci. Poljoprivredne kulture maslinarstva, vinogradarstva i voćarstva najraširenije su poljoprivredne kulture u zapadnom dijelu Istre zbog toga što pedološka osnova (crvenice i smeđa tla) te mikroklimatska obilježja pogoduju uzgoju takvih vrsta (Magaš, 2013).

Sl. 27. Način korištenja zemljišta u Gradu Pula-Pola 2018. g.

Izvor podataka: CLCCro, 2021

Tab. 28. Broj i ukupna površina poljoprivrednih parcela upisanih u ARKOD prema vrsti u Gradu Pula-Pola na dan 31. prosinca 2020. godine

Vrsta polj. parcele	Ukupna pov. parcela (ha)	Broj polj. parcela	Vrsta polj. parcele	Ukupna pov. parcela (ha)	Broj polj. parcela
Oranica	243,75	258	Voćnjak	7,56	18
Staklenik na oranici	1,05	16	Rasadnik	0,24	3
Livada	15,16	28	Mješoviti višegodišnji nasadi	2,65	17
Krški pašnjak	129,93	42	Ostalo	0,12	1
Vinograd	13,67	29	Privremeno neodržavano zemljište	2,17	1
Maslinik	31,93	93	UKUPNO	448,23	506

Izvor podataka: APPRRR, 2021a

U sektoru prehrambene industrije u Puli postoji jedna veća tvrtka, Brionka, koja se bavi proizvodnjom i opskrbom namirnica iz pekarske, slastičarske i tjesteničarske djelatnosti (Brionka, 2021). Zbog ograničenih poljoprivrednih površina, a i nepogodnog terena za ratarstvo, područje Grada Pule-Pola ne može sve svoje poljoprivredne proizvode koristiti kao sirovinu za pekarsku industriju, ali se poljoprivredni proizvodi mogu ponuditi u lokalnim smještajnim kapacitetima i trgovinama. Broj poslovnih subjekata u sektoru poljoprivrede, ribarstva i šumarstva u Gradu Puli-Pola smanjen je u razdoblju 2015.-2019. g., sa 62 krajem 2015. g. na 51 krajem 2019. g., a u istom su razdoblju smanjeni prihodi tvrtki toga sektora s 90,0 mil. kn na 51,3 mil. kn (FINA, 2021). Navedeni podatci upućuju na činjenicu da je poljoprivreda sve slabije zastupljena djelatnost na tržištu u Gradu Puli-Pola. To je u skladu s trendovima u drugim razvijenim zemljama, gdje primarni sektor djelatnosti gubi svoj ekonomski značaj u odnosu na tercijarni i sekundarni sektor.

Nositelji razvoja poljoprivrede su poljoprivredna gospodarstva. Agencija za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju vodi evidenciju o broju poljoprivrednih gospodarstava po naseljima u Hrvatskoj. Prema posljednjim podatcima koji se odnose na dan 31. prosinca 2020. g. u Gradu Puli-Pola bilo je registrirano 456 poljoprivrednih gospodarstava, od toga 389 (85,3 %) obiteljskih gospodarstava, 28 (6,1 %) samoopskrbnih gospodarstava, 21 (4,6 %) trgovačko društvo, 15 (3,3 %) obrta i tri (0,6 %) druge pravne osobe (APPRRR, 2021b). Važno je napomenuti da broj obiteljskih gospodarstava označava

sva registrirana gospodarstva, ali postoji mogućnost da je dio tih gospodarstava u stvarnosti neaktivan te da stoga navedeni podatci ne prikazuju stvarno stanje na terenu. Nositelji većine poljoprivrednih gospodarstava, njih 295 (64,7 %) su muškarci, dok su u ostalom 161 gospodarstvu nositeljice žene (APPRRR, 2021b).

Ukoliko se promatra obrazovna struktura nositelja poljoprivrednih gospodarstava (APPRRR, 2021b), može se zaključiti da većina nositelja za koje su podatci o obrazovanju poznati ima završeno srednje obrazovanje kao najviši stupanj obrazovanja, što je slučaj za 172 (37,7 %) nositelja. Nakon toga slijede nositelji sa završenim visokim obrazovanjem (87 nositelja; 19,1 %), osnovnim obrazovanjem (30 nositelja; 6,5 %) i nezavršenim osnovnim obrazovanjem (6 nositelja; 1,3 %). Za 161 nositelja (35,3 %) podatak o obrazovanju nije dostupan. Takva distribucija broja nositelja po obrazovnoj strukturi prilično je povoljna jer omogućuje bolju prilagodbu poljoprivrednika na inovacije u poljoprivredi te lakše upoznavanje s procedurama i sredstvima za potporu poljoprivrede iz lokalnih, regionalnih, nacionalnih i nadnacionalnih financijskih okvira. Međutim, potrebno je provođenje edukacija za svo zainteresirano stanovništvo koje se bavi poljoprivredom kako bi se poljoprivredni proces mogao kontinuirano unaprjeđivati. Ukoliko se promatra dobna struktura nositelja gospodarstava, najveći broj, njih 188 (41,2 %), starije je od 64 godine. Sljedeća kategorija po zastupljenosti je ona s nositeljima mlađim od 41 godinu (66 nositelja; 14,4 %). U petogodišnjim dobnim razredima od 41 do 64 godine distribucija nositelja podjednaka je i kreće se oko 10 % ukupnog broja nositelja (APPRRR, 2021b). Visoka starost nositelja poljoprivrednih gospodarstava izazov je za budući razvoj poljoprivrede, koja zbog radnog vremena u djelatnostima tercijarnog i sekundarnog sektora i promjena u načinu života postaje sve manje atraktivna mlađem stanovništvu. Na poljoprivrednim gospodarstvima u Puli uz nositelje zaposleno je još 298 dodatnih članova, što je u prosjeku 1,7 član po gospodarstvu (APPRRR, 2021b).

Ukoliko se promatra promjena broja poljoprivrednih gospodarstava u razdoblju 2015.-2018. (Tab. 29.), može se zaključiti da nije bilo značajnih promjena u broju gospodarstava, jedino se smanjio broj obiteljskih gospodarstava što je djelomično rezultat uvođenja nove kategorije, samoopskrbnog poljoprivrednog gospodarstva.

Tab. 29. Broj poljoprivrednih gospodarstava u Gradu Pula-Pola prema vrsti od 31. prosinca 2018. do 31. prosinca 2020. godine

Referentni datum	Broj poljoprivrednih gospodarstava prema vrsti				
	Obiteljsko gospodarstvo	Samoopskrbno polj. gospodarstvo	Trgovačko društvo	Obrti i druge pravne osobe	UKUPNO
31.12.2018.	419	-(¹³)	20	18	456
31.12.2019.	403	5	21	18	447
31.12.2020.	389	28	21	18	456

Izvor podataka: APPRRR, 2021b

U suvremenom razdoblju sve više raste važnost ekološke poljoprivrede, koja je usmjerena na uzgoj biljnih i životinjskih vrsta na prirodan način, koristeći prirodne tvari i postupke uzgoja (EK, 2021a). Tranziciju na ekološku poljoprivredu potiče i Europska unija, a ugrađena je i u hrvatske strateške dokumente na nacionalnoj razini (Nacionalna razvojna strategija, NN 13/21). Tranzicija na ekološku poljoprivredu financijski je zahtjevan postupak, ali usitnjenost zemljišta (prosječna veličina poljoprivredne parcele u Gradu Pula-Pola iznosi 0,88 ha; APPRRR, 2021a), koja je nedostatak za komercijalnu poljoprivredu, može se iskoristiti kao prednost u ekološkoj poljoprivredi te poticati korištenje dijela tih čestica za ekološki uzgoj. S druge strane, velika je mogućnost u povezivanju poljoprivrede s turizmom, preko ponude lokalnih poljoprivrednih proizvoda u smještajnim kapacitetima i ugostiteljskim objektima. Time bi se posjetiteljima nudila tzv. zdrava hrana, čime bi se ispoštovalo načelo „od polja do stola“, koje je postavila Europska unija i uskladila sa Europskim zelenim planom (EK, 2021b). Poljoprivredne površine potrebno je očuvati od zarastanja i sukcesije šume, kako

¹³ U podacima za 2018. g. nema posebno izdvojenog samoopskrbnog poljoprivrednog gospodarstva.

bi se očuvao vrijedan agrarni krajobraz. U tom smislu mogu se financirati određene agroekološke mjere kojima bi stanovništvo koje posjeduje poljoprivredno zemljište održavalo zemljište i bez uzgoja kultura te na taj način spriječilo nagrđivanje prirodno atraktivnog poljoprivrednog krajobraza.

Sudionici participativnih radionica istaknuli su da se poljoprivreda u Gradu Puli-Pola suočava s nekoliko osnovnih problema. Ponuda lokalnih poljoprivrednih proizvoda na glavnoj tržnici nije dovoljno valorizirana jer se ona nalazi u središtu Grada te veći dio stanovništva do nje ima otežan pristup zbog nedostatka parkirnih mjesta i zagušenja u prometu, osobito za vrijeme turističke sezone, iako nedaleko postoji uređeni parkirni prostori pored nogometnog stadiona. Parkiranjem dijela turističkih autobusa na lokaciji nogometnog stadiona i adekvatnim „*storytellingom*“ bi se poticalo turiste da pješice obiđu tržnicu – jednu od najljepših primjera secesijske gradnje kao prvi punkt svojeg obilaska tzv. trbuha grada a potom da nastave svoju već osmišljenu i vođenu turu. Poljoprivrednicima rad otežavaju i strukturni problemi u poljoprivredi karakteristični za cijelo područje Hrvatske, poput usitnjenosti zemljišta, kao i nemogućnosti konkuriranja cijenom poljoprivrednim i prehrambenim proizvodima koji se prodaju u većim trgovačkim lancima. S druge strane, suradnja između poljoprivrednika i ribara s dionicima u turizmu i ugostiteljstvu gotovo da i ne postoji. Tržnice su turistički atraktivna područja te je potrebno ulagati u njihovu revitalizaciju. U Puli se predlaže razvoj tržnice Firenca na način da se privatnom inicijativom povežu poljoprivrednici (OPG) i ugostitelji (restorani). Prijedlog je ponuda lokalne hrane i lokalnih proizvoda koji bi se mogli nuditi po principu samoposluge, a poticati razvoj edukativne kuhinje (postojeći projekt koji je nastao u suradnji tržnice u Puli i Pučkog otvorenog učilišta u Puli). Sudionici su predložili i razvoj manjih lokalnih tržnica koje bi bile dostupne u različitim dijelovima Grada, kako bi se umanjila potreba za kretanjem u gradsko središte i povećalo atraktivnost i dostupnost tržnica. Poljoprivrednicima bi doprinio i razvoj veletržnice, ali, kako sudionici navode, teško je predvidjeti koliko bi bilo kupaca i bi li ona bila financijski održiva. Dionici iz sektora poljoprivrede također su naveli kako je potrebno poticati i lokalno stanovništvo na kupovinu i potrošnju lokalnih poljoprivrednih proizvoda.

3.3.6.2. Ribarstvo

Ribarstvo je djelatnost koja se u Puli i njezinoj okolini počela razvijati početkom 20. st. Vrste riba i morskih organizama koje se izlovljavaju u akvatoriju u Puli i njenu okolicu su sitna plava riba (srdela, inćun), pridnena bijela riba (oslić, arbun, list, komarča, iverak, lubin, trilja), glavonošci (lignje, sipe, hobotnice, muzgavci) i rakovi (škamp, rakovica, hlap) (LAGUR Istarska batana, 2021).

Za iskrcaj ulovljenih riba i morskih organizama na teritoriju Grada Pule-Pola određeno je sedam iskrcajnih lokacija. Za ribarske brodove dulje od 15 m to su korijen gata Rijeka, Žunac, obala Uljanik i gat Čađavica, dok su lokacije Bunarina, Puntičela i Ribarska koliba predviđene za ribarske brodove kraće od 15 m (Ministarstvo poljoprivrede – Uprava ribarstva, 2021). Pogoni za preradu ribe ne postoje u Puli.

U JLS u okolini Grada Pule-Pola djeluje Lokalna akcijska grupa u ribarstvu (LAGUR) Istarska batana, koja zbog toga što je Grad Pula-Pola veće gradsko naselje ne može obuhvaćati Pulu, ali iz njezinih dokumenata mogu se uvidjeti osnovni razvojni izazovi s kojima se ribarstvo u južnom dijelu Istre suočava. U Lokalnoj razvojnoj strategiji u ribarstvu FLAG-a „Istarska batana“ (LAGUR Istarska batana, 2021) navedeni su sljedeći izazovi u ribarstvu: nedovoljna prepoznatljivost ribarskih proizvoda, slaba potrošnja ribarskih proizvoda u domaćinstvu, nedostatak interesa za ribarstvom, osobito u mlađim dobnim skupinama stanovništva te nedostatak povezivanja ribarske tradicije u kulturnu i turističku ponudu prostora. Mogućnosti odgovora na navedene izazove vide se u osvještavanju stanovništva o važnosti morskih proizvoda u prehrani te o ribarstvu općenito, popularizaciji ribarske baštine i suradnji s dionicima u turizmu, ugostiteljstvu i ostalim uslužnim djelatnostima, kako bi se ponudila zdrava hrana za stanovništvo i posjetitelje po načelu od mora do stola (LAGUR Istarska batana, 2021).

Uz ribarstvo se veže i marikultura koja označava uzgoj riba, školjaka i drugih morskih organizama u komercijalne svrhe. Trenutno ne postoji nijedna koncesija za marikulturu u obalnom prostoru Grada Pule-Pola (Registar dozvola u akvakulturi, 2021).

Jačanjem suradnje dionika u ribarstvu s dionicima u uslužnom sektoru može se dati novi zamah ribarstvu, ali i proširiti turističku ponudu prostora uključujući ribarske proizvode i baštinu. Osim toga, važno je unaprijediti i infrastrukturu za ribarstvo, prateći zelene politike koje podupire Europska unija, kako bi ono postalo važan dio diversificiranog, zelenog, održivog i otpornog gospodarstva Grada Pule-Pola.

3.4. URBANO OKRUŽENJE

3.4.1. Gospodarenje okolišem i izloženost rizicima

3.4.1.1. Stanje okoliša

U kontekstu utvrđivanja stanja okoliša analiziraju se stanje i trendovi kvalitete zraka, vode i tla. Prema godišnjim izvješćima o ispitivanju kvalitete zraka na području Istarske županije može se pratiti stanje kvalitete zraka u Gradu Pula-Pola. Prema Zakonu o zaštiti zraka utvrđuju se sljedeće kategorije kvalitete zraka:

- kategorija kvalitete zraka – čist ili neznatno onečišćen zrak: nisu prekoračene granične vrijednosti (GV), ciljne vrijednosti i dugoročni ciljevi za prizemni ozon
- kategorija kvalitete zraka – onečišćen zrak: prekoračene su granične vrijednosti (GV), ciljne vrijednosti i dugoročni ciljevi za prizemni ozon.

Na prostoru Grada Pula-Pola postavljene su 3 mjerne postaje: Veli Vrh, J. Rakovca, i Fižela A.P. (Sl. 28.). Tab. 30. omogućuje praćenje kvalitete zraka 2015.-2019. g. za Grad Pula-Pola. Na temelju godišnjih izvještaja 2015.-2019. g. zrak u okolišu svih mjernih postaja (Veli Vrh, J. Rakovca i Fižela A.P.) s obzirom na sljedeće parametre: sumporov dioksid, dušikov dioksid, količina ukupne taložne tvari i sadržaja ispitivanih metala u ukupnoj taložnoj tvari je I. kategorije, dok je s obzirom na ozon II. kategorije.

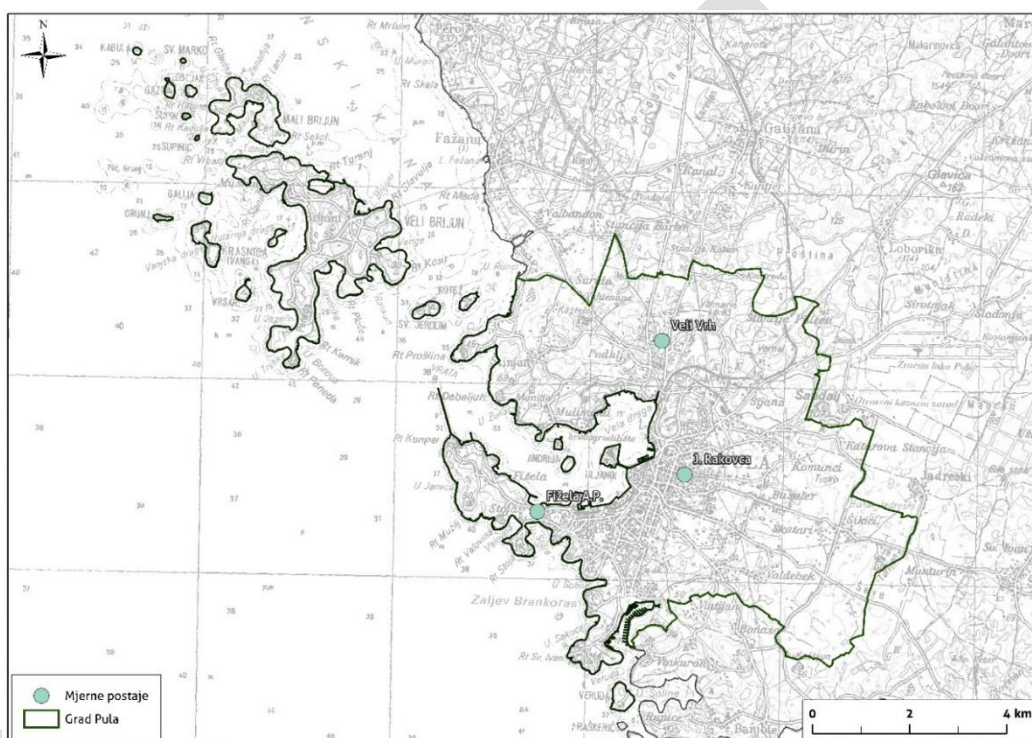
Istarski poluotok smatra se najvećom reljefnom regijom s vlastitim i specifičnim hidrogeološkim i hidrološkim karakteristikama bez izrazite povezanosti s neposrednim zaleđem. Površinske tekućice i podzemne vode predstavljaju značajne vodne resurse Istre. Praćenje kvalitete površinskih vodotoka provodi se sustavno od 1980. g., dok se akumulacija Butoniga prati od 1990. g. Praćenje kakvoće vode izvora i bunara koji su potencijalni ili su uključeni na vodoopskrbu provodi se od 1983. g.

Monitoring vode za ljudsku potrošnju provodi se prema Planu monitoringa zdravstvene ispravnosti vode namijenjene za ljudsku potrošnju. Plan monitoringa zdravstvene ispravnosti vode namijenjene za ljudsku potrošnju donosi se temeljem članka 37. Zakona o vodi za ljudsku potrošnju (NN 56/13, 64/15, 104/17, 115/18, 16/20), a cilj Plana je utvrditi predstavlja li odstupanje izmjerenih parametara radioaktivnih tvari u vodi za ljudsku potrošnju rizik za ljudsko zdravlje koji zahtijeva djelovanje te kako bi se poduzele, kada je to potrebno, korektivne mjere radi poboljšanja kvalitete vode do razine koja je u skladu sa zahtjevima za zaštitu ljudskog zdravlja sa stajališta radiološke sigurnosti. Zavodi za javno zdravstvo županija obvezni su provoditi godišnji Plan monitoringa na području svoje mjesne nadležnosti.

Tab. 30. Kvaliteta zraka 2015.-2019. godine za Grad Pula-Pola

Godina	Kategorizacija kvalitete zraka
2015.	I. kategorija (sumporov dioksid, dušikov dioksid, količina ukupne taložne tvari i sadržaja ispitivanih metala u ukupnoj taložnoj tvari), II. kategorija (ozon)
2016.	I. kategorija (sumporov dioksid, dušikov dioksid, količina ukupne taložne tvari i sadržaja ispitivanih metala u ukupnoj taložnoj tvari), II. kategorija (ozon)
2017.	I. kategorija (sumporov dioksid, dušikov dioksid, količina ukupne taložne tvari i sadržaja ispitivanih metala u ukupnoj taložnoj tvari), II. kategorija (ozon)
2018.	I. kategorija (sumporov dioksid, dušikov dioksid, količina ukupne taložne tvari i sadržaja ispitivanih metala u ukupnoj taložnoj tvari), II. kategorija (ozon)
2019.	I. kategorija (sumporov dioksid, dušikov dioksid, količina ukupne taložne tvari i sadržaja ispitivanih metala u ukupnoj taložnoj tvari), II. kategorija (ozon)

Izvor: Nastavni zavod za javno zdravstvo Istarske županije, 2015, Nastavni zavod za javno zdravstvo Istarske županije, 2016, Nastavni zavod za javno zdravstvo Istarske županije, 2017, Nastavni zavod za javno zdravstvo Istarske županije, 2018, Nastavni zavod za javno zdravstvo Istarske županije, 2019

Sl. 28. Mjerne postaje za kvalitetu zraka u Gradu Pula-Pola

Izvor: Nastavni zavod za javno zdravstvo Istarske županije, 2019

Na prostoru Grada Pula-Pola vodu distribuira Vodovod Pula d.o.o. Na širem području Grada Pula-Pola nema površinskih vodotoka, a na kakvoću i stupanj čistoće podzemnih voda najviše utječu gospodarstvo, poljoprivreda, neadekvatna kanalizacijska infrastruktura i nepostojanje pročistača otpadnih voda u svim naseljima, nesansirano ilegalno i legalno odlaganje otpada te neplanska gradnja u zonama sanitarne zaštite. Na prostoru Grada Pula-Pola su gotovo u potpunosti zadovoljene potrebe stanovništva za pitkom vodom. Na kvalitetu i kontinuitet javne vodoopskrbe utječu dotrajali vodoopskrbni sustavi, neodgovarajući pritisak vode u razdobljima najvećeg opterećenja i nedostatak vodosprema. Zdravstvena ispravnost vode za piće kontrolira se putem internog laboratorija Vodovoda Pula i Nastavnog zavoda za javno zdravstvo Istarske županije.

Na osnovi podataka izmjerenih pokazatelja u 2019. godini vrijednosti pokazatelja iznad maksimalno dozvoljenih koncentracija standarda o zdravstvenoj ispravnosti vode za ljudsku potrošnju povremeno su zabilježene kod sljedećih parametara:

- Temperatura vode (akumulacija Butoniga),

- Mutnoća i/ili sadržaj suspendiranih tvari (izmjerene na gotovo svim ispitivanim vodama, moguće su na svim prirodnim resursima voda ovisno o hidrološkim prilikama u slivovima,
- Amonij – akumulacija Butoniga (1m od dna), izvor Kožljak,
- Nitrati – bunari Škatari, Fojbon i bunar Campanož,
- Željezo – akumulacija Butoniga (1m od dna),
- Mangan – akumulacija Butoniga (1m od dna),
- Mikrobiološki pokazatelji – svi prirodni resursi.

Kakvoća mora za kupanje je važan pokazatelj za mogućnost razvoja turizma Grada Pula-Pola. Ocjene kakvoće mora se određuju na temelju kriterija definiranih Uredbom o kakvoći mora za kupanje (NN 73/08) i EU direktivom o upravljanju kakvoćom mora za kupanje (br. 2006/EZ). Pokazatelji kakvoće mora unificirani su na razini Europske unije te su definirane 4 kategorije kakvoće mora: 1 – izvrsno, 2 – dobro, 3 – zadovoljavajuće i 4 – nezadovoljavajuće. Na Sl. 29. prikazana je konačna ocjena kakvoće mora za kupanje za točke ispitivanja koje se nalazi unutar prostornog obuhvata Grada Pula-Pola 2020. g. Od 23 točki ispitivanja, njih 100% pripada kategoriji izvrsne kakvoće mora što ukazuje na visoku kakvoću mora za kupanje na čitavom prostoru Grada Pula-Pola. Konačna ocjena kakvoće mora za kupanje uzima u obzir rezultate praćenja kroz četverogodišnje razdoblje, uzimajući u obzir sve pojedinačne ocjene.

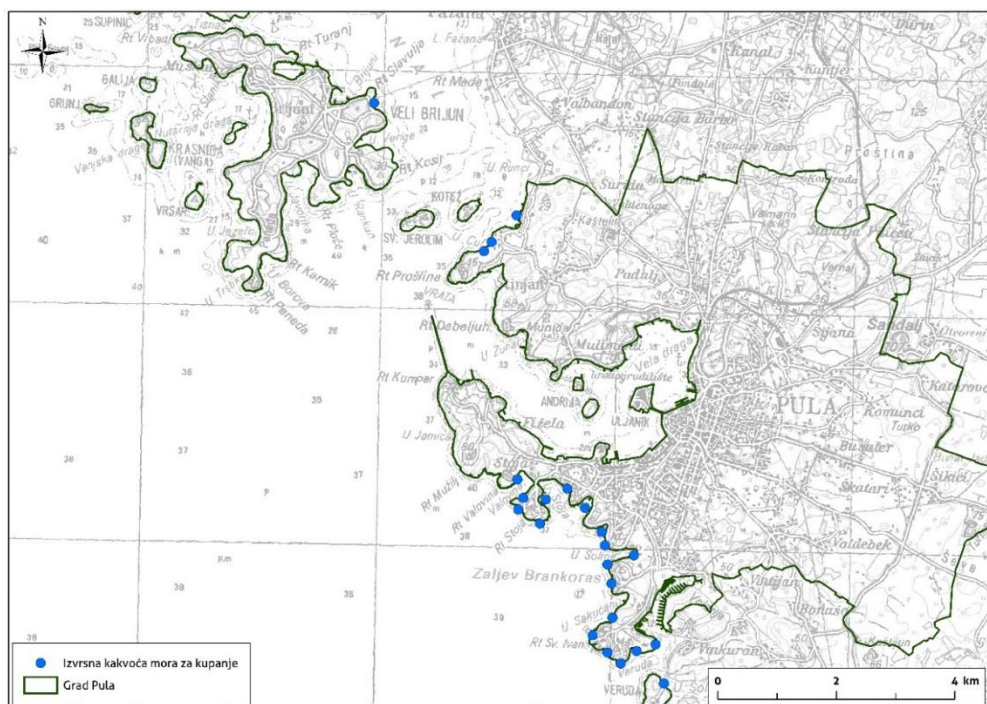
Prateći kretanje konačne ocjene kakvoće mora za kupanje u razdoblju 2016.-2020. g. za Grad Pula-Pola (Tab. 31.) vidljivo je kako je stanje kakvoće mora bilo najpovoljnije 2018. g. i 2020. g. kada je na svim mjernim postajama zabilježena izvrsna kakvoća mora. Godine 2016., 2017. i 2019. izvrsna kakvoća mora zabilježena je za 95,7 % mjernih lokacija, dok je na samo jednoj lokaciji, odnosno 4,7% lokacija zabilježena niža kakvoća mora za kupanje.

Tijekom 2016. g. konačna kakvoća mora za sve mjerne stanice izmjerena je kao izvrsna osim za mjernu postaju Pješčana uvala koja je ocjenjena je kao dobra. Godine 2017. konačna kakvoća mora za sve mjerne stanice izmjerena je kao izvrsna osim za mjernu postaju Hotel Croatia – Duga Uvala (Marčana) koja je ocjenjena je kao dobra. Za 2019. g. konačna ocjena kakvoće mora za sve mjerne stanice izmjerena je kao izvrsna osim za stanicu Puntizela-Hidrobaza koja je ocjenjena kao dobra.

U Hrvatskoj nije uspostavljeno sustavno praćenje kvalitete i onečišćenosti tla zbog čega ne postoji mnogo podataka o kvaliteti tla za Grad Pula-Pola. Tlo ima veliku važnost jer je nositelj funkcija neophodnih za život na Zemlji osiguravajući hranu, biomasu, sirovine, staništa i rezerve gena, a o tlu ovisi biološka raznolikost i održivost ekosustava.

Prema Strateškoj studiji utjecaja na okoliš Županijske razvojne strategije Istarske županije do 2020. g. definirani su okolišni problemi koji se odnose na kvalitetu tla u Istarskoj županiji. Oko polovine kartiranih tala na prostoru Istarske županije je pogodno za obradu, a povoljnost bi mogla biti viša ukoliko se stvore uvjeti za sustavno navodnjavanje.

Jedan od glavnih pritisaka na tlo predstavljaju trajni gubitak tala uslijed urbanizacije i prekomjernog širenja građevinskih područja, erozija pojačana neodgovarajućim korištenjem zemljišta, zaslanjivanje uzrokovano precrpeljivanjem podzemnih voda putem „ilegalnih“ bušotina u priobalju te onečišćenje tala deponijima otpada i korištenjem kemikalija u poljoprivredi.

Sl. 29. Mjerne postaje kakvoće mora za kupanje

Izvor: Kakvoća mora za kupanje, 2021

Tab. 31. Kakvoća mora za kupanje 2016.-2020. godine za Grad Pula-Pola

Godina	Kategorija kakvoće mora za kupanje (%)			
	Izvrсна	Dobra	Zadovoljavajuća	Nezadovoljavajuća
2016.	95,7	0,0	0,0	4,3
2017.	95,7	0,0	0,0	4,3
2018.	100,0	0,0	0,0	0,0
2019.	95,7	4,3	0,0	0,0
2020.	100,0	0,0	0,0	0,0

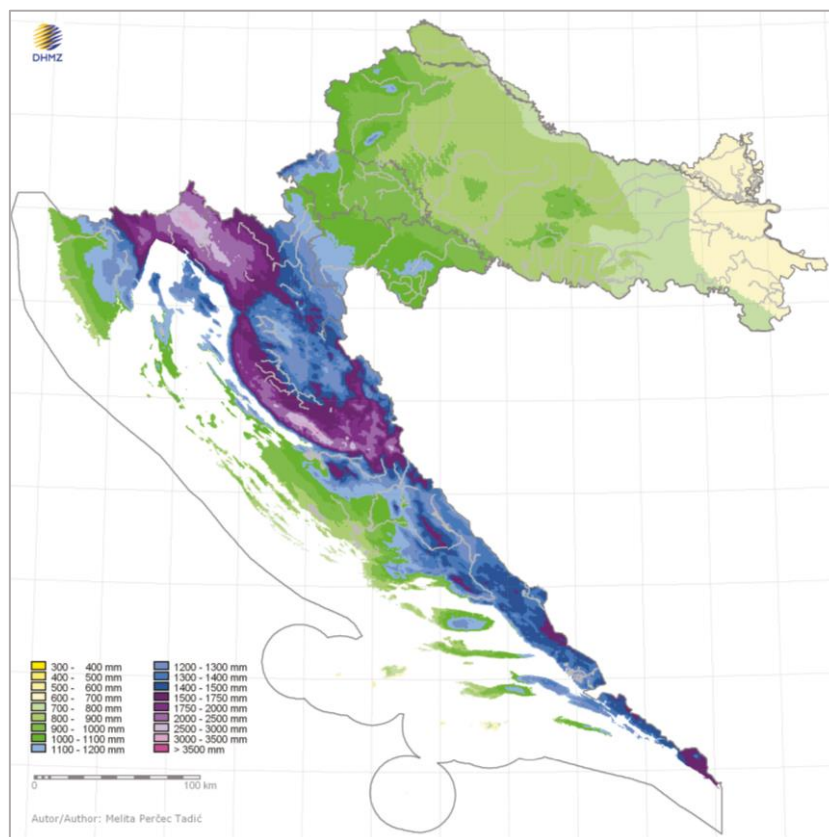
Izvor: Kakvoća mora za kupanje, 2021

3.4.1.2. Prirodni rizici

Prirodne rizike na području Grada Pula-Pola predstavljaju prirodne nepogode koje destabiliziraju normalno odvijanje života, uzrokuju žrtve te štetu i gubitak imovine, javne infrastrukture ili krajolika. Kriteriji i ovlasti za proglašenje prirodne nepogode, procjena štete, dodjela pomoći za ublažavanje i djelomično uklanjanje posljedica prirodnih nepogoda nastalih na određenom području regulirani su odredbama Zakona o ublažavanju i uklanjanju posljedica prirodnih nepogoda (NN 16/19).

Sukladno geografskom položaju područje Grad Pula-Pola ima relativno niske vrijednosti količine godišnjih oborina, stoga je rizik od poplava i bujičnih voda i ostalih nepogoda uzrokovan oborinama nizak (KAH, 2008) (Sl. 30.). Prema Procjeni ugroženosti (2017) poplave i bujične vode koje pri iznenadno velikim količinama oborina nastaju na području Pragrande mogu kratkotrajno ugroziti lokalne prometnice Grada Pula-Pola. Poplave većih razmjera, prema podacima dobivenim dugogodišnjim zapažanjima događaju se češće u jesenskim mjesecima, tj. u listopadu, studenom i veljači. Oborine mogu biti popraćene olujnim nevremenom, jakim vjetrovom ili pojavom pijavica, a jak vjetar karakterističan je za područje Grada Pula-Pola. Redovnim održavanjem infrastrukture, zaštitnih objekata u reguliranim dolinskim tokovima i obuhvatnim kanalima, čišćenjem propusta i sifona te održavanjem biljnog pokrova može se preventivno utjecati na nepogode uzrokovane ekstremnim

količinama oborina i ostalih nepogoda. Mjere zaštite te navedene operativne mjere propisane su prostornim planom na snazi.

Sl. 30. Srednja godišnja količina oborina

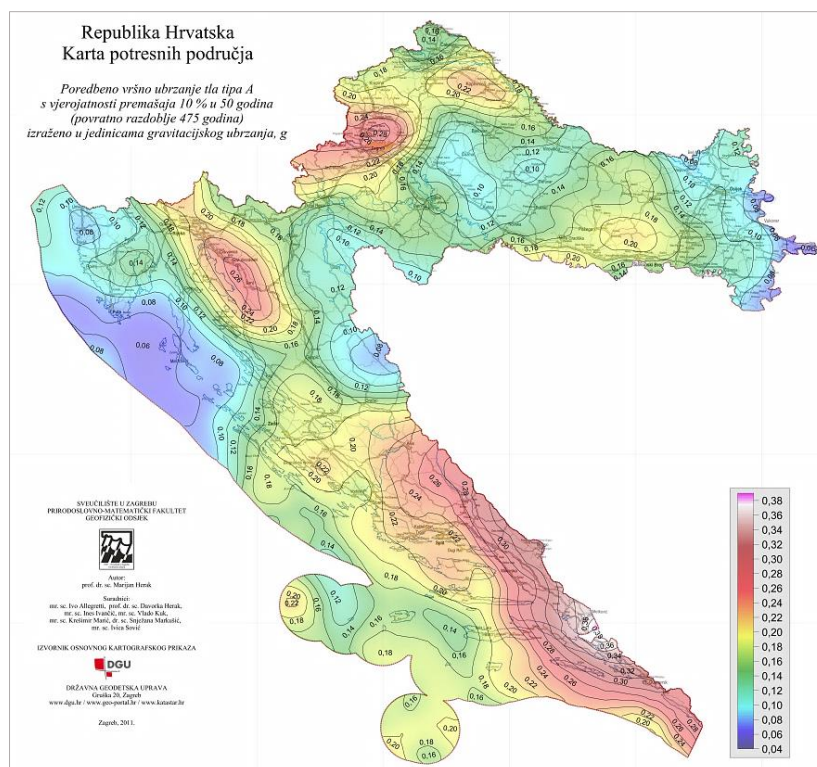
Izvor podataka: KAH, 2008

U posljednjih 125 godina intenzitet potresa na području Grada Pula-Pola nije prelazio 5° MSC, no prema Procjeni ugroženosti (2017) seizmološki podaci za povratni period od 475 godina ukazuju da se na tom području mogu očekivati potresi maksimalnog intenziteta 7° MCS (Tab. 32.). Takva jačina potresa predstavlja rizik za štetu na materijalnim dobrima i infrastrukturi te za negativne posljedice na okolišu i stanovništvo, što je posebno značajno za područje Grada Pula-Pola s velikim brojem dotrajalih višestoljetnih objekata. S druge strane, izračunata projicirana akceleracija tla (ag_R) u navedenom periodu iznosi 0.08–0.14 g (gravitacijsko ubrzanje), što znači da je takva potresna opasnost relativno mala (Sl. 31.). U svrhu prevencije značajnijih šteta potencijalnih potresa, potrebno je za vrijeme urbanističkog planiranja voditi računa o implementaciji adekvatnih tehničko-građevinskih mjera zaštite.

Tab. 32. Čestina intenziteta potresa u posljednjih 125 godina

Grad	ϕ (° N)	λ (° E)	Čestine intenziteta (°MCS)			
			V	VI	VII	VIII
Pula-Pola	44.869	13.854	1	0	0	0

Izvor podataka: PRVNGP, 2017

Sl. 31. Karta potresne opasnosti za povratno razdoblje od 475 godina

Izvor podataka: Karta potresne opasnosti, 2011

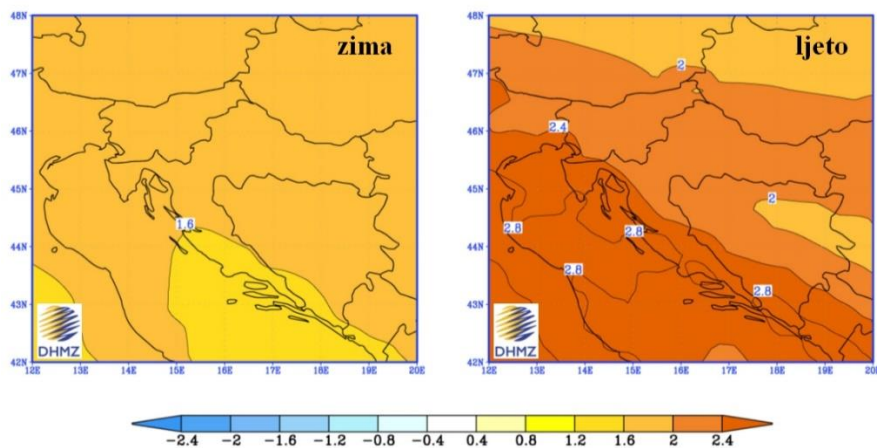
3.4.1.3. Antropogeni rizici

Opasnost za određeno područje su i ljudski propusti i poremećaji u proizvodnom procesu zbog kojih se događaju tehničko-tehnološke nesreće. Iako se mogu manifestirati i prirodne pojave, čest antropogeni rizik u naseljenim područjima, poput Grada Pule, su požari. Tehničko-tehnološke nesreće mogu biti izazvane u gospodarskim objektima i prometu uslijed kojih dolazi do oslobađanja tvari opasnih po ljude, okoliš i infrastrukturu. Na području Grada Pula-Pola potrebno je spomenuti odlagalište otpada kao potencijalni izvor sanitarnih opasnosti koje mogu utjecati na zdravlje stanovništva te onečišćenje okoliša. Odlagališta otpada predstavljaju i rizik od nastanka požara. S obzirom na prirodne značajke koje karakteriziraju prostor Grada Pula-Pola postoji veliki rizik za stvaranje požara otvorenih prostora. Takvi požari najčešće nastaju ljudskim nemarom, a uzrokuju velike poremećaje u ekosustavu, onečišćuju zrak te predstavljaju opasnost za materijalna dobra, infrastrukturu i stanovništvo. Temeljem Godišnjeg plana zaštite od požara koji donose Hrvatske šume na području županije, izrađuju se Operativni planovi mjera i aktivnosti na zaštiti od požara u koji reguliraju održavanje i izgradnju protupožarnih projsjeka i šumskih cesta, njegu podmlatka i prorjeđivanje borove šume, postavljanje znakova upozorenja i zabrane loženja te organizaciju motrilačko-dojavne službe (PRVNIŽ, 2018).

Također, ugrozu za zdravlje stanovništva određenog područja predstavljaju i epidemije zaraznih bolesti, pri čemu trenutno poseban antropogeni rizik za stanovništvo, ali i gospodarsku i turističku djelatnost je pandemija COVID-19 SARS-CoV-2 virusa. Provođene epidemiološke mjere potrebne za kontroliranje i suzbijanje širenja pandemije utječu na normalno odvijanje života i obavljanje određenih oblika djelatnosti. Mjere i zaštite od zaraznih bolesti regulirane su Zakonom o zaštiti pučanstva od zaraznih bolesti (NN 79/07, 113/08, 43/09, 130/17, 114/18, 47/20, 134/20).

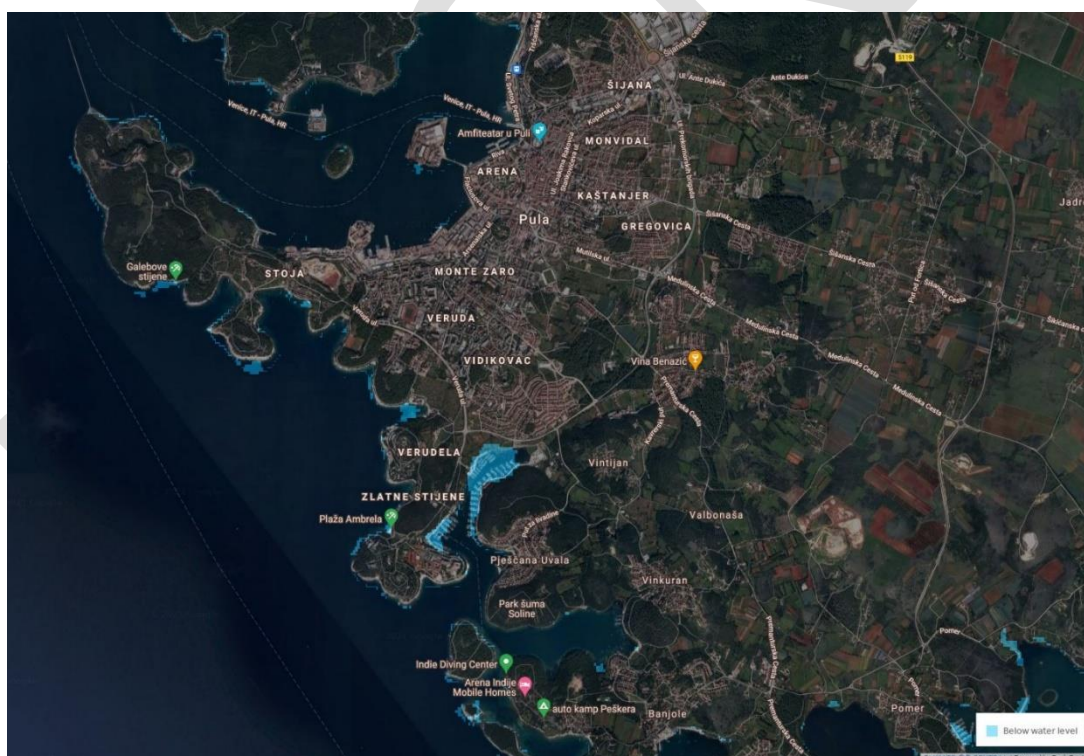
3.4.1.4. Klimatski rizici i opasnosti

Posljednjih godina sve su izraženije posljedice globalnog zatopljenja. Prosječna temperatura zraka za 2020. godinu bila je sukladno raspodjeli percentila, vrlo topla, dok se prema procjenama kretanja temperature zraka do 2070. očekuje se porast središnje godišnje temperature zraka od 1,9 do 2,5°C (Sl. 32.). Također procijenjen je porast godišnje količine oborina za 5 do 10% (PZZIŽ, 2019).

Sl. 32. Promjena prizemne temperature zraka u razdoblju 2041. - 2070.

Izvor podataka: DHMZ, Buduće klimatske promjene, 2021

Sl. 33. Procjena rizika plavljenja obale (označeno plavo) uzrokovanog podizanjem razine mora do 2050. g.

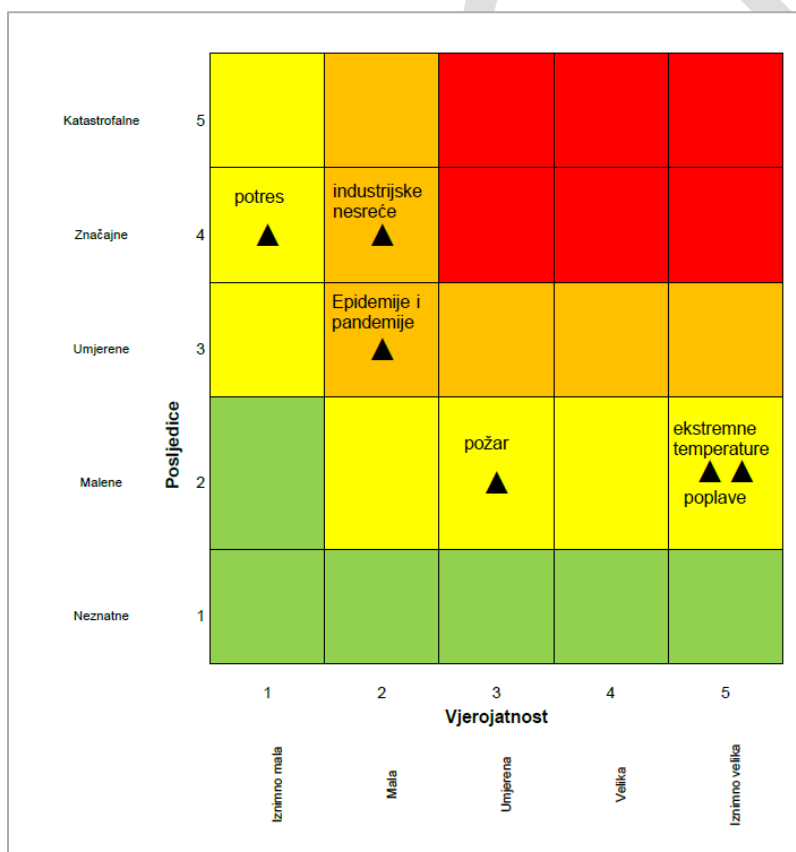
Izvor podataka: Climate central, New coastal risk screening tool, 2021

Globalno zatopljenje utječe na otapanje ledenih površina što pridonosi povećanju razine mora. Prema interaktivnoj karti procjene rizika plavljenja obale podizanjem razine mora do 2050. godine, na području Grada Pule-Pola se ne očekuju značajne promjene u izgledu morske obale. Najveći rizik plavljenja procijenjen na zapadnoj obali uvala Veruda. (Sl. 33.). Porast temperature rezultirat će češćim

i dugotrajnijim sušnim razdobljima, posebno za vrijeme ljetnih mjeseci, što osim utjecaja na poljoprivredu zahvaćenog područja povećava i rizik od stvaranja požara. Navedene klimatske prilike dakle povećavaju rizik od pojave prirodnih nepogoda koje mogu prouzročiti štetu na materijalnim dobrima, infrastrukturi i okolišu te negativno utjecati na kvalitetu života stanovništva na određenom području. Sukladno odredbama Zakona o klimatskim promjenama i zaštiti ozonskog sloja (NN 127/19), na razini županije, pa tako i na području Grada Pule-Pola, u primjeni je Program zaštite zraka, ozonskog sloja, ublažavanja klimatskih promjena i prilagodbe klimatskim promjenama Istarske županije za razdoblje od 2019. do 2023. godine (PZZIŽ, 2019).

3.4.1.5. Upravljanje rizicima

Upravljanje rizicima na području Grada Pule-Pola regulirano je strateškim dokumentima i planovima donesenim na svim razinama. Lokalnim Planom zaštite i spašavanja (2012) definirano je djelovanje u slučaju poplava, potresa, suša, orkanskih vjetrova i drugih prirodnih nepogoda na području Grada Pule-Pola, dok su mjere zaštite i spašavanja određene prostornim planom. U svrhu unaprjeđenja razumijevanja rizika te povećanja efikasnosti postojećih i definiranja novih preventivnih mjera za područje Grada Pule-Pola donesen je dokument Procjene rizika od velikih nesreća (2017). Također, u slučaju opasnosti na području Grada Pula-Pola aktiviraju se operativne snage te ostale pravne osobe i udruge od interesa za sustav zaštite i spašavanja (Tab. 33.). Sukladno navedenim dokumentima, kontinuirano jačanje infrastrukture, opremanje i unaprjeđivanje sustava zaštite i spašavanje može smanjiti razinu opasnosti od rizika te povećava efikasnost odgovora na potencijalne ugroze.

Sl. 34. Matrica prirodnih i antropogenih rizika na području Grada Pula-Pola

Izvor podataka: PRVNGP, 2017.

Tab. 33. Operativne snage sustava civilne zaštite koje djeluju na području Grada Pula-Pola

1.	Stožer zaštite i spašavanja Grada Pule
2.	Zapovjedništvo civilne zaštite Grada Pule
3.	Opće postrojbe civilne zaštite Grada Pule
4.	Specijalističke postrojbe civilne zaštite Grada Pule
5.	Povjerenici civilne zaštite Grada Pule
6.	Nastavni zavod za javno zdravstvo Istarske županije
7.	Zavod za hitnu medicinu Istarske županije
8.	Istarski domova zdravlja
9.	Opća bolnica Pula
10.	Vatrogasna zajednica Istarske županije Javna vatrogasna postrojba Pula DVD Pula
11.	Ronilački savez Istarske županije CPA "Pula", KPA "Uljanik", KPA "Meduza" - Pula
12.	Speleološki savez Istarske Istarski speleološki savez Speleološka udruga Pula
13.	Hrvatska gorska služba spašavanja (HGSS) - Stanica Pula
14.	Crveni križ Istarske županije Gradsko društvo CK Pula
15.	Lovačko društvo Union
16.	Pravne osobe u sustavu civilne zaštite Pula Herculanea d.o.o. Pragrande d.o.o. Vodovod Pula d.o.o. Pula PARKING d.o.o. Plinara d.o.o. Pulapromet d.o.o. Veterinaska stanica Pula Skladište građevinskog materijala „Frane“ Skladište građevinskog materijala Munidakomerc d.o.o. Cesta d.o.o. Kaznionica" Valtura"

Izvor podataka: PRVNIŽ, 2017; PRVNGP, 2017.

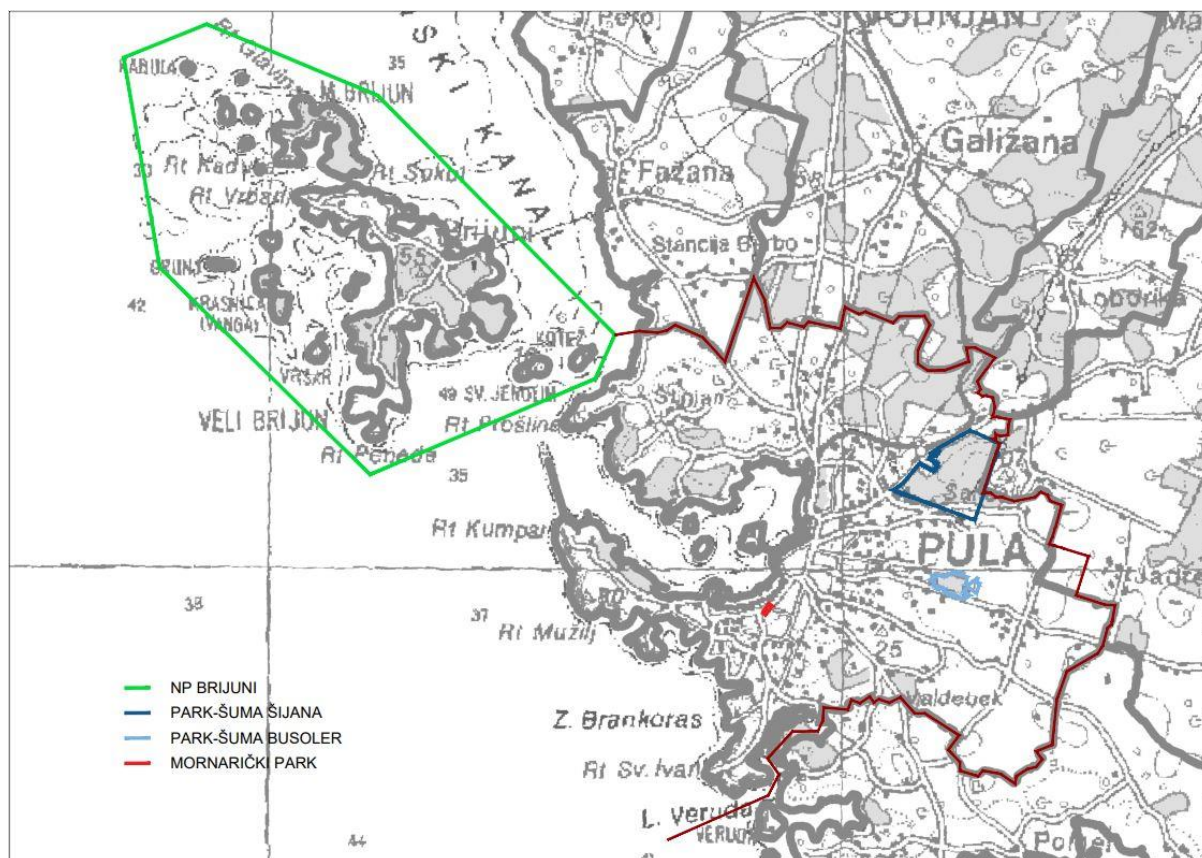
3.4.2. Upravljanje javnim urbanim površinama

Javne urbane površine obrađene Planom razvoja Grada Pula-Pola podrazumijevaju prirodnu baštinu, kulturnu baštinu, javne zelene površine te *brownfield* područja (bivša industrijska i vojna područja u urbanom području grada koja predstavljaju urbani razvojni potencijal). Navedeni elementi u prostoru analizirani su kroz sljedeća potpoglavlja.

3.4.2.1. Prirodna baština

Prirodna baština regulirana je Zakonom o zaštiti prirode (NN 80/13, 15/18, 14/19, 127/19) te prostorno planskom dokumentacijom (Prostornim planom Istarske županije i Prostornim planom uređenja Grada Pula-Pola). Prema Prostornom planu uređenja Grada Pule (Službene novine Grada Pule 12/06, 12/12, 5/14, 7/15, 5/16, 2/17, 5/17, 20/18, 11/19) u Puli se nalaze sljedeća zaštićena područja prema kategoriji zaštite (Sl. 35.):

- Nacionalni park (NP) Brijuni
- Park-šuma Šijana
- Park-šuma Busoler
- Spomenik parkovne arhitekture – Mornarički park

Sl. 35. Prirodna baština Grada Pula-Pola

Izvor: obrada autora

NP Brijuni nalazi se sjeverozapadno od Grada Pula-Pola te se sastoji od 14 otoka koji se prostiru na površini od oko 3.400 ha od čega 743 ha otpada na otoke, a ostatak (80%) na morsku površinu sa zaštićenim elementima morskog ekosustava Jadrana (NP Brijuni, 2021). Jedan je od osam Hrvatskih nacionalnih parkova te je jedini na Istarskom poluotoku. Veliki Brijun, kao najveći otok arhipelaga, kultiviran je u skladu sa svojim krajolikom livada i parkova, uz bogate ostatke graditeljske baštine ima i očuvane vrste vegetacije tipične za zapadnu istarsku klimu. Na njemu je postignuto izvanredno jedinstvo prirodnih elemenata i antropogeneze. S obzirom na svoju blagu mediteransku klimu, puno sunca i toplog vremena te puno vlage koja stvara bogatu vegetaciju, otoci jamče izuzetno ugodan boravak, kako stanovnicima Pule, tako i brojnim turistima (NP Brijuni, 2021). Slijedom svega navedenog, NP Brijune potrebno je i dalje pratiti te štiti kroz očuvanje cijelog ekološkog sustava, prirodnog integriteta i specifičnih obilježja cjeline.

Park-šuma Šijana proglašena je 1964. g., a nalazi se 2 km sjeveroistočno od centra Pule i ima površinu od 153 ha. Stanovnicima Pule služi kao rekreacijska zona. Isprepletana je brojnim uređenim pješačko biciklističkim i poučnim stazama (6 staza dužine 20 km) koje vode do središnje livade. Ona je površine 1 ha i sadrži brojne sadržaje: uređeno dječje igralište, mjesta za odmor s klupama i stolovima, ugostiteljski objekt (bar), rekreativni punkt i piknik zonu (Natura Histrica, 2021).

Park-šuma Busoler stara je oko 100 godina. Ima površinu od 22.5 ha, a zaštićena je 1996. g. Također ima svrhu rekreacijske zone i sadrži 2 staze – poučnu i trim stazu.

Spomenik parkovne arhitekture – Mornarički park datira iz 1863. g. kada je imao 32 parkovne površine i dva vodoskoka te plinsku rasvjetu i klupe. Imao je površinu od 1.2 ha od čega je trećina bila uređena stazama. Tijekom godina, skoro polovina staza je nasipana, zajedno s vodenim površinama koje se pretvorene u dječja igrališta. S obzirom na veliku i dugu povijest, park je prepoznat kao vrijedna gradska

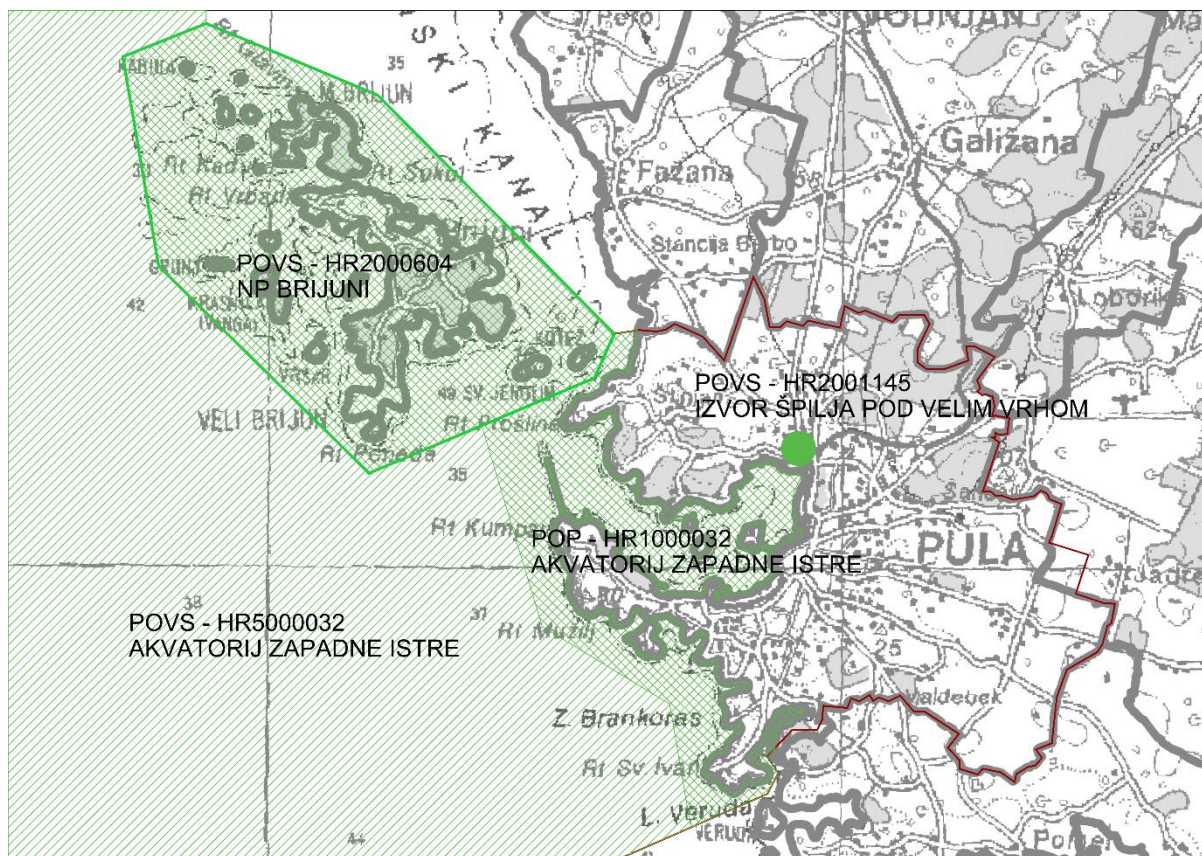
urbana atrakcija koja je potom i zaštićena. U pogledu revitalizacije, 2018. g. provedene 2 urbane akcije suradnjom kolektiva Otvoreni grad i umjetnika Vlade Marteka (Grad Pula-Pola, 2021).

Ekološku mrežu Natura 2000 čine prirodni stanišni tipovi i staništa divljih vrsta od interesa za Europsku uniju. To je, uz Zakon o zaštiti prirode, drugi oblik institucionalne zaštite prirodnih obilježja. Utvrđena je Uredbom o ekološkoj mreži i nadležnostima javnih ustanova za upravljanje područjima ekološke mreže (NN 80/2019). Unutar administrativnih granica Grada Pule-Pola nalaze se (Sl. 36.):

- područja očuvanja značajna za ptice – POP
 - HR1000032 – *Akvatorij zapadne Istre* – obuhvaća obalna vode Istre s uvalama pogodnim za morske ptice koje jedu ribu. Otočići i obalne litice (NP Brijuni) područje su gniježđenja Šagova, dok obalne vode predstavljaju staništa za zimovanje Crvenogrlog i Arktičkog luna te čigre.
- područja očuvanja značajna za vrste i stanišne tipove – POVS
 - HR5000032 – *Akvatorij zapadne Istre* – čini ga u potpunosti morsko područje koje obuhvaćaju otočići, obalne litice, uvale i plaže, lagune s pješčanim dnom i podmorski grebeni te špilje. To je jedini dio hrvatskog primorja u kojem se riba Kingfish uzgaja na erodiranim, golim obalama.
 - HR2000604 – *NP Brijuni* – glavna karakteristika Brijunskog arhipelaga je izvanredna biološka raznolikost zahvaljujući zemljopisnom položaju, geološkoj osnovi i geomorfologiji, raznolikosti staništa i otočnoj izolaciji.
 - HR2001145 – *Izvor špilja pod Velim vrhom* – krška špilja sjeverno od centra Pule koju karakteriziraju vapnenac i dolomit (donja kreda – K1) te predstavlja tipski lokalitet za endemsku vrstu *Sphaeromides virei virei*

Ekološka se mreža štiti mjerama zaštite u pogledu da svi planovi, programi i zahvati koji mogu imati značajan negativan utjecaj na ciljne vrste i stanišne tipove područja ekološke mreže podliježu ocjeni prihvatljivosti za ekološku mrežu. Svi zahvati u postupku provedbe ocjene o prihvatljivosti zahvata za ekološku mrežu, za koje se utvrdi da mogu imati značajan negativni utjecaj na ciljne vrste i stanišne tipove, moraju se odbiti. Način provedbe mjera za očuvanje ciljnih vrsta i stanišnih tipova propisani su odgovarajućim pravilnicima (Pravilnik o ocjeni prihvatljivosti za ekološku mrežu, NN 164/14).

Iako nije zaštićen statusom prirodne baštine, važno je spomenuti i poluotok Muzil koji predstavlja veliki potencijal za razvoj zelene infrastrukture te za prilagodbu na klimatske promjene te kao takav zahtjeva očuvanje i unaprjeđenje. Taj bivši vojni kompleks, trenutno je nepristupačno područje pokriveno vrijednom šumskom i drugom vegetacijom, sa mnoštvom objekata i građevina od kojih su neke zaštićene kao kulturna dobra.

Sl. 36. Ekološka mreža Natura 2000

Izvor: Bioportal, 2021

3.4.2.2. Kulturna baština

Kulturna baština na određenom području rezultat je načina kulturno-povijesnog razvoja i oblika usvojenih tradicija, zbog čega je svako promatrano područje osobito na svoj način. S obzirom na važnost koju kulturna baština ima u formiranju identiteta, ona je vrlo vrijedan i neizostavan resurs u planiranju budućeg razvoja kulturnih, umjetničkih i turističkih funkcija prostora. Prema Ministarstvu kulture i medija (2021) kulturna baština sastoji se od materijalnih i nematerijalnih oblika koji su zajedničko bogatstvo čovječanstva, a njena zaštita jedan je od važnih čimbenika za prepoznavanje, definiranje i afirmaciju kulturnog identiteta. Vrijednost kulturne baštine prepoznata je u dosadašnjoj Strategiji razvoja kulture Grada Pule (KSGP, 2013), a kulturni sektor određen je kao generator razvoja grada.

Materijalna baština

Prema Zakonu o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara (NN 69/99, 151/03, 157/03, 100/04, 87/09, 88/10, 61/11, 25/12, 136/12, 157/13, 152/14, 98/15, 44/17, 90/18, 32/20, 62/20) materijalnu baštinu čine nepokretna i pokretna kulturna dobra od povijesnog, arheološkog, paleontološkog, antropološkog, umjetničkog i znanstvenog značenja. Njihova zaštićenost i očuvanost od iznimnog su značaja za kulturno bogatstvo područja te se njihovim valoriziranjem može pokrenuti razvoj raznih ugostiteljskih i turističkih sadržaja. Na području Grada Pula-Pola ukupno su registrirana 54 kulturna dobra, od čega prema Registru kulturnih dobara (2021) (dalje u tekstu: Registar) 37 upisa pripada kategoriji nepokretnog kulturnog dobra (69 %), a 17 kategoriji pokretnog kulturnog dobra (31 %) (Tab. 34.). Većina registriranih kulturnih dobara (96%) trajno je zaštićena, dok su 2 dobra pod preventivnom

zaštitom, a radi se o arheološkim nalazima ostataka drvenog antičkog šivanog broda Pula 2 i glave antičke skulpture (Agripine). Drveni antički šivani brod, datiran od 1. do 3. st. i pronađen je u 2013. godine u Flaciusovoj ulici, iznimno je vrijedan arheološki nalaz koji ukazuje na položaj i izgled nekadašnje luke rimske kolonije Pole te posredno svjedoči o glacioeustatičkim i hidrološkim promjenama te ljudskim aktivnostima koje su zadnja 2 tisućljeća utjecale na izgled i razvoj pulske obale. (Uhač i dr., 2018). Među zaštićenim kulturnim dobrima na području Grada Pula-Pola najbrojnije je zastupljena vojna graditeljska baština (28 %), što je rezultat društveno-političkih događanja iz druge polovine 19. i početka 20. st. Riječ je ostacima arhitekture nekadašnjeg mastodonskog obrambenog sustava utvrda i bitnica nazvanog „Pomorska tvrđava Pula“ kojeg je izgradila Austro-ugarska Monarhija za potrebe zaštite glavne carske ratne luke i brodogradilišta (Krizmanić, 2005). Sukladno kontinuitetu urbanog razvoja koji na području Grada Pula-Pola traje više od 2000 godine, sljedeća po brojnosti je arheološka baština (22 %). Osim vrijednih kulturnih dobra poglavito antičke provenijencije koja daju uvid u svakodnevicu urbanog života rimske Pole, među značajnom arheološkom baštinom ističu se i ostaci bastionske utvrde Kaštel iz 17. st., spomenika perioda mletačke vlasti u Puli (Žmegač, 2009). Također, s obzirom na razinu urbanog razvoja promatranog područja, na prostoru Grada Pula-Pola brojnije je zastupljena i profana graditeljska baština (17 %), a uglavnom se radi o impozantnim arhitektonskim ostvarenjima iz doba austrougarske i talijanske vlasti. Kao najznačajnija kulturna dobra unutar kategorije profane graditeljske baštine ističe se 5 spomenika antičke arhitekture registriranih kao zaštićena nepokretna kulturna dobra od nacionalnog značenja, a to su: Dvojna vrata, slavoluk Sergijevaca, Arena (Amfiteatar), Augustov hram i rimsko scensko kazalište (RKDRH, 2021). Izuzetna vrijednost spomenutih kulturnih dobara očituje se osim u njihovom intrinzičnom značaju i u ispreplitanju njihove raznolikosti temeljenoj na pripadanju različitim kulturnim krugovima i povijesnim periodima, označavajući pritom višestoljetni urbani razvoj Grada Pula-Pola okarakteriziran multikulturalizmom njegovih stanovnika.

Osim kulturnih dobra upisanih u Registar, prema podacima Prostornog plana uređenja Grada Pule (12/06,12/12, 5/14, 7/15, 5/16, 2/17, 5/17, 20/18, 11/19) (dalje u tekstu: Prostorni plan), na prostoru administrativnog obuhvata grada dodatno su zaštićena još 144 evidentirana nepokretna kulturna dobra podijeljena u kategorije: arheološka baština, graditeljska baština te memorijalna baština. Sukladno tipu promatranog prostora, najbrojnije je zastupljena graditeljska (74 %) te potom arheološka (25 %) i memorijalna (1 %) baština. Mjere zaštite i očuvanja evidentiranih kulturnih dobara na prostoru Grada Pula-Pola određene su važećim prostornim planom, dok se prema kulturnim dobrima koja nisu posebno određena planom potrebno odnositi u skladu sa zakonom i ostalim propisima (PPUGP, 12/06,12/12, 5/14, 7/15, 5/16, 2/17, 5/17, 20/18, 11/19).

Tab. 34. Zaštićena materijalna kulturna baština na području Grada Pula-Pola

Kategorija kulturnog dobra	Ukupno
Kulturni krajolik	1
Kulturno-povijesna cjelina	2
Profana graditeljska baština	9
Sakralna graditeljska baština	5
Vojna graditeljska baština	15
Gospodarska i industrijska graditeljska baština	1
Arheološka baština (kopnena i podvodna)	12
Muzejska i knjižnična građa	3
Sakralni inventar i umjetnička građa	6
Ukupno	54

Izvor podataka: Registar kulturnih dobara, 2021

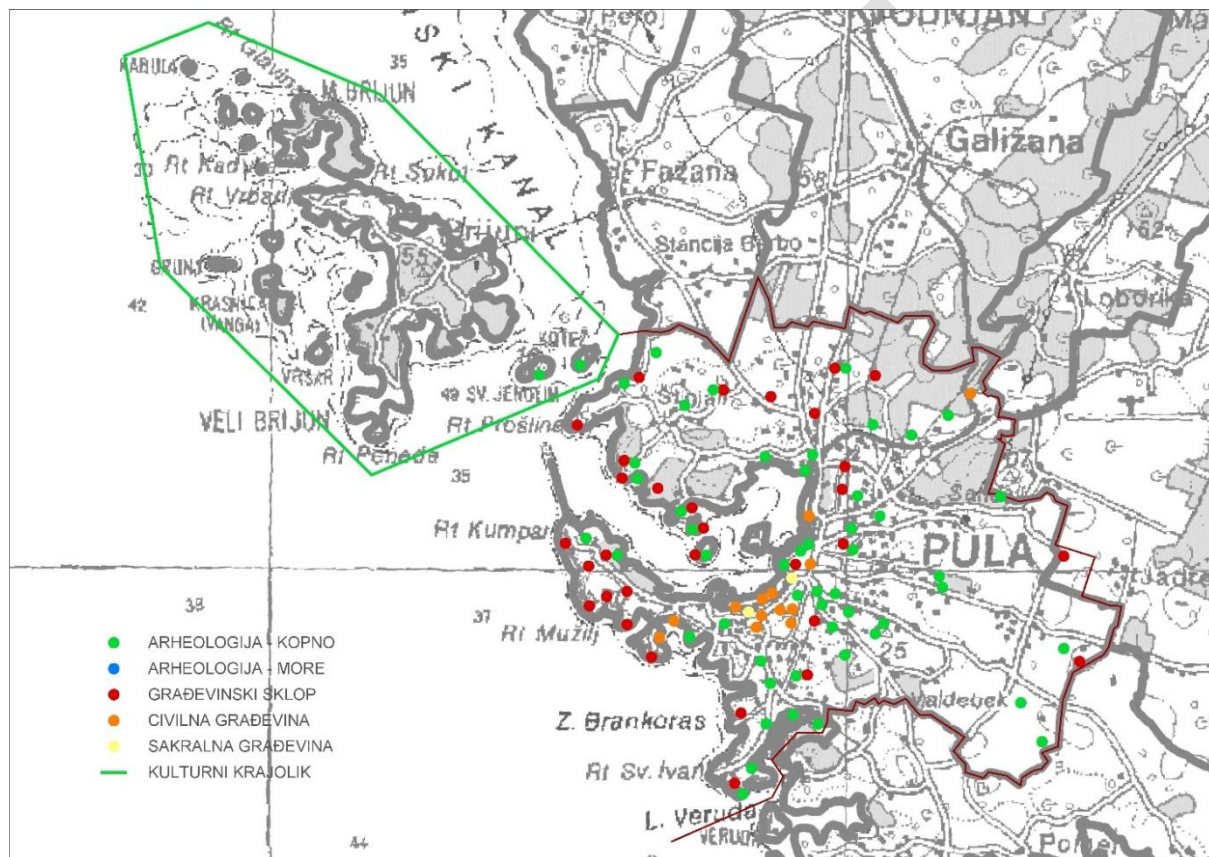
Tab. 35. Valorizacija graditeljskog nasljeđa unutar obuhvata Grada Pula-Pola

Skupina	A			B		
kategorija vrijednosti	0	1	2	3	4	5
broj popisanih građevina i/ili sklopova	13	68	27	21	7	7

Izvor podataka: GUPGP, 5a/08, 12/12, 5/14, 10/14, 13/14, 7/15, 2/17, 5/17, 20/18, 8/19, 11/19, 8/20, 3/21, 4/21

Prema Generalnom urbanističkom planu Grada Pule (5a/08, 12/12, 5/14, 10/14, 13/14, 7/15, 2/17, 5/17, 20/18, 8/19, 11/19, 8/20, 3/21, 4/21) ukupno graditeljsko nasljeđe valorizirano je u dvije osnovne skupine (A i B) i 6 kategorija (0 – 5) prema stupnju mjera zaštite i očuvanja (Tab. 35.). Sva kulturna dobra zaštićena su odredbama Zakona o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara (NN 69/99, 151/03, 157/03, 100/04, 87/09, 88/10, 61/11, 25/12, 136/12, 157/13, 152/14, 98/15, 44/17, 90/18, 32/20, 62/20) te je za zahvate na objektima upisanih kao nepokretna kulturna dobra potrebna suglasnost nadležnog tijela (Sl. 37.).

Pri zahvatima nad dobrima zaštićenim odredbama Prostornog plana (12/06, 12/12, 5/14, 7/15, 5/16, 2/17, 5/17, 20/18, 11/19) potrebno je primijeniti integralni proces rada, za čiju verifikaciju su zadužena nadležna tijela, odnosno Upravno tijelo Grada Pula-Pola te Konzervatorski odjel.

Sl. 37. Prostorna distribucija kulturnih dobara na području Grada Pula-Pola

Izvor podataka: Registar kulturnih dobara, 2021; PPUGP, 12/06, 12/12, 5/14, 7/15, 5/16, 2/17, 5/17, 20/18, 11/19

Nematerijalna baština

Nematerijalni oblici kulturne baštine čine prema Zakonu o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara (NN 69/99, 151/03, 157/03, 100/04, 87/09, 88/10, 61/11, 25/12, 136/12, 157/13, 152/14, 98/15, 44/17, 90/18, 32/20, 62/20) razni oblici i pojave duhovnog stvaralaštva što se prenose predajom ili neki drugi način. Prema Registru (2021) na području Grada Pula-Pola registrirano je 1 kulturno dobro, a radi se o običaju i obredu slavljenja Tripundanske svečanosti i kola sv. Tripuna – tradicije bokeljskih Hrvata u Hrvatskoj. Spomenuti običaj bokeljski Hrvati prenijeli su s eponimnog područja Boke kotorske doseljavanjem na prostor današnje Hrvatske kroz 19. i 20. st. Bokelji u Hrvatskoj danas čine zajednicu organiziranu u bratovštine koje su ujedinjene u „Hrvatsku bratovštinu Bokeljska mornarica 809“, a jedno od njihovih središta nalazi se u Puli. Zajednica Bokelja u Hrvatskoj vezana je uz tradiciju poznatih

pomoraca i cehovskog udruženja. Svetkovina sv. Tripuna obilježava svake godine 3. veljače se odlaskom na katoličko misno slavlje i izvedbom kola u svim središtima bratovština u Hrvatskoj, koje se još naziva i kolo Bokeljske mornarice jer ga izvode samo Odredi Bokeljske mornarice. Uz svetkovinu sv. Tripuna Bokelji se također okupljaju i na tradicionalnom balu „Bokeljska večer“. Ta okupljanja zajedno s kulturnim događanjima (izložbe, koncerti, predavanja i sl.) koje tim povodom bratovštine organiziraju čine cjelinu koju Bokelji nazivaju Tripundanskim svečanostima. U prenošenju kulturnih vrijednosti Bokelja osobito je važna uloga Malog admirala, dječaka od 7 do 10 godina, koji za vrijeme crkvene proslave i tijekom bala izgovara lode sv. Tripunu. Svi Odredi imaju Malog admirala, čiji je izbor izuzetna čast dječaku (RKDRH, 2021). Saživljenost bokeljske baštine s kulturnom baštinom područja Grada Pula-Pola dodatno dokazuje multikulturalizam kao vrijednu dimenziju i obilježje grada koji čini prostor Pule jedinstvenim.

Osim spomenutog dobra nematerijalnu baštinu Grada Pula-Pola čine i ostala kulturna dobra karakteristična za šire područje Istarske županije i Republiku Hrvatsku. Među njima potrebno je istaknuti kulturna dobra koja su osim u Registar upisana i na UNESCO-vu Reprezentativnu listu nematerijalne kulturne baštine svijeta, a to su prema Registru (2021): izvedbena umjetnost dvoglasja tijesnih intervala Istre i Hrvatskog primorja, izvedbena umjetnost klapskog pjevanja, znanje tradicijske ribolovne vještine, običaja i vjerovanja na Jadranu te znanje umijeća suhozidne gradnje.

Sukladno dosadašnjim ciljevima Strategije razvoja kulture Grada Pule (SRKGP, 2014) čije aktivnosti su bile usmjerene na povećanje vidljivosti kontekstualne vrijednosti i očuvanja kulturne baštine, na području Grada Pula-Pola potrebno je nastaviti razvijati aktivnosti vezane uz društvenu, ekonomsku i turističku valorizaciju, poticati vidljivost kulturne baštine, jačati javne funkcije kulturnih ustanova te razvijati intersektorsku suradnju kako bi se kroz različite aktivnosti nastavile poticati društvene promjene, odnosno doživljaj i odnos građana prema kulturnoj baštini u svom okruženju.

3.4.2.3. Javne zelene površine

Zeleni prostori u gradovima imaju važnu ulogu i utjecaj na održivi razvitak. Njihove funkcije i dobrobiti su okolišne (ekološke koristi, kontrola onečišćenja, očuvanje bioraznolikosti i prirode), ekonomske i estetske (uštede energije, utjecaj na vrijednosti nekretnina) te socijalne i psihološke (rekreacija, provođenje slobodnog vremena, boljitak i zdravlje) (Haq, 2011).

Prema Prostornom planu uređenja Grada Pule, javne zelene površine sastoje se od javnih zelenih površina, zaštitnih zelenih površina i ostalih oblika zelenih površina te njima upravlja tvrtka Herculanea d.o.o. za komunalne usluge. Javnim zelenim površinama smatraju se javni parkovi, igrališta, uređene zatravljene površine, drvoredi i sl., ostale krajobrazno uređene površine te park-šume.

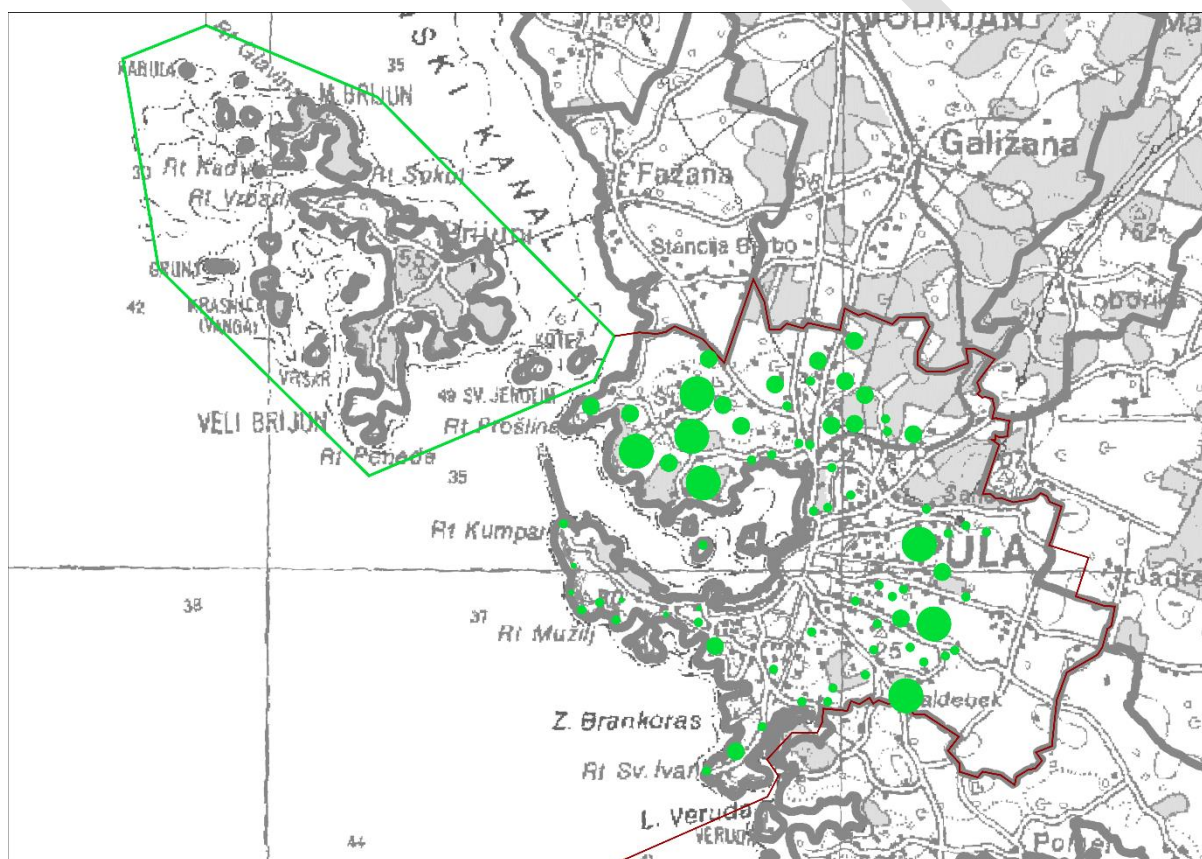
Unutar obuhvata Generalnog urbanističkog plana Grada Pule ukupna površina javnih zelenih površina iznosi oko 235 ha što iznosi oko 7.5% dok je zaštitnih zelenih površina tri puta više – oko 700 ha (22%) (GUP Grada Pule, 2021). Uz javne i zaštitne zelene površine, GUP-om je propisano da svaka građevinska čestica mora imati najmanje 20% svoje površine uređeno trajnim nasadima prirodnog zelenila. Uspoređujući odnos javnih zelenih površina i broj stanovnika prema prvim rezultatima Popisa iz 2021. g. (52.411) dolazimo do zaključka da svaki stanovnik Pule ima gotovo 45 m² javnih zelenih površina. U odnosu na ostale Hrvatske (Zagreb – 4m²/st.; Zadar – 10 m²/st.; Split – 12 m²/st.; Rijeka – 18 m²/st.; Osijek – 27 m²/st.), a i neke Europske gradove (London – 27 m²/st.), Pula ima daleko bolje rezultate te je grad s najviše zelenih površina po glavi stanovnika u Hrvatskoj (Grad Pula-Pola, 2020).

Budući da je stalni dio urbanog tkiva u raznim promjenjivim oblicima, urbani vrtovi ne predstavljaju potpuno novi urbani fenomen, međutim, funkcije suvremenih urbanih vrtova dio su nove urbane paradigme što uključuje brigu o okolišu, poziva na ponovno otkrivanje društvene interakcije i novog oblika socijalizacije povratkom prirodi. Poziv na reorganizaciju i otvaranje napuštenih, neiskorištenih ili propalih prostora kako bi se proširio javni prostor, dugo je bio dio istraživanja urbanih studija u

potraži za socijalno održivi razvoj/transformaciju urbanog prostora. Oni predstavljaju oživljavanje urbane poljoprivrede i istražuju se u odnosu na njihov polifunkcionalni karakter koji se bavi ekonomskim, ekološkim i socijalnim pitanjima (Ursić i dr., 2018).

Uz obvezu ozelenjivanja privatnih građevinskih čestica, unutar GUP-a Grada Pule propisani su uvjeti za urbane vrtove koji su definirani kao: „neizgrađena površina koju Grad Pula, sukladno odgovarajućem aktu, ustupa građanima ili grupi građana za pojedinačno ili zajedničko korištenje sa svrhom uzgoja jestivih i drugih biljnih kultura za osobne potrebe. Unutar područja urbanih vrtova utvrđenih aktom Grada Pule, na zajedničkim dijelovima istih, moguće je postavljanje manjih montažnih spremišta alata površine najviše 5 m², spremnika za vodu te druge opreme sukladno navedenom aktu, kojim će se utvrditi način upravljanja i korištenja urbanih vrtova, njihove lokacije i drugi detaljniji parametri“.

Urbani se vrtovi mogu planirati unutar zaštitnih zelenih površina kao zelene tampon zone između površina različitih namjena ili kao zone rezervacije prostora, uz uvjet isključive djelatnosti na otvorenom. Na Sl. 38. prikazane su potencijalne lokacije za planiranje i uređenje urbanih vrtova u Gradu Puli-Pola (GUP Grada Pule, 2021).

Sl. 38. Potencijalne lokacije urbanih vrtova

Korištenje površine urbanih vrtova u Gradu Puli-Pola planirano je na dva načina – vrtovi veličine od oko 50 m² namijenjeni su građanima koji za vlastite potrebe mogu uzgajati povrće, jagodičasto voće, začinsko bilje, cvijeće i slične kulture te Društveni vrt veličine od oko 1500 m². Društveni vrt imat će šire društveno značenje kroz suradnju s udrugom koja će upravljati zajedničkim vrtom s ciljem promicanja organsko/biološkog/ekološkog uzgoja, stjecanja znanja i vještina za uzgoj, društvene integracije te osnaživanje ranjivih i marginaliziranih skupina društva, odnosno osoba u nepovoljnom položaju te promicanje zdravog načina življenja (Grad Pula-Pola, 2021).

Grad Pula-Pola ima izrađen Idejni koncept odvodnje prema WSUD smjernicama s integriranim elementima razvoja zelene i plave infrastrukture. Na osnovi tog dokumenta moguća je i izrada većeg strateškoplanskog dokumenta za razvoj zelene i plave infrastrukture.

Sudionici participativnih radionica s dionicima naveli su određene aktivnosti kojima je moguće unaprijediti javne zelene površine. To su razvoj koncepta zelene infrastrukture i rješenja temeljenih na prirodi (NBS), razvojem sustava javnih česmi na javnim površinama te postavljanje manjih spremnika za odvojeno prikupljanje otpada u blizini javnih površina kako na se na njima ne bi ostavljao otpad.

3.4.2.4. *Brownfield područja*

Razne države imaju različite definicije brownfield područja („Brownfield su nekretnine (zemljišta, objekti, zone) koje su pod iskorištene, zapuštene, a mogu biti zagađene. Ostatci su industrijskih, poljoprivrednih, vojnih, stambenih i drugih aktivnosti. Ne mogu se privesti namjeni bez procesa regeneracije.“ – Češka; „Brownfield su zgrade koje se ne koriste i područja grada koja trebaju preobrazbu i poboljšanja.“ – Njemačka; „Brownfield su nekretnine kojih razvoj, obnova ili ponovno korištenje mogu biti ometani prisutnošću opasnih tvari.“ – SAD), a u Hrvatskoj je sljedeća: „Brownfield su područja, zemljišta, nekretnine ili građevine koje su neadekvatno korištene, zapuštene ili napuštene, a mogu biti zagađene i/ili onečišćene, pri čemu su vrijedan prostorni resurs unutar urbanog područja gdje se provodi ITU mehanizam, koje se može prenamijeniti i urediti.“ (Matković i Jakovčić, 2019). Tim je područjima potrebno spriječiti daljnju devastaciju, provesti urbanu preobrazbu i privesti ih novoj namjeni, a prioritet trebaju biti planiranja i ulaganja u napuštene industrijske, vojne, ugostiteljsko-turističke komplekse i komercijalne lokacije.

Brownfield područja u Gradu Puli-Pola, prema lokaciji, površini i statusu prikazani su u Tab. 36.

Sva brownfield područja u Gradu Puli-Pola prikazana na Sl. 39., s obzirom na svoju povijest, bivše su vojne lokacije. Hidrobaza, tada operativna obala mornaričke zrakoplovne stanice, nastala je početkom 20. stoljeća i bila je prva škola za pilote hidroaviona u svijetu (Vretenar, J., 2012). Tijekom Drugog svjetskog rata, građevine na lokaciji su bombardirane te od tada nisu obnavljane. Unatrag nekoliko godina, područje Hidrobaze počelo se obnavljati pa je tako 2018. g. uređena plaža, a na prostoru iza plaže planiran je turističko-rekreativni kompleks (UPU Štinjan, 2015). Uvala Vallelunga korištena je u vojne svrhe od Drugog svjetskog rata sve do 2005. g. kada je nakon par godina predana lokalnim vlastima. Poluotok Muzil, na zapadu grada, korišten je u svrhu ispaše konja koje su stanovnici tamo dovodili. Tek je padom Napoleona 1813. g. i povratkom austrijske uprave postao vojna i pomorska strateška točka. Nakon što je Pula postala glavna luka, utvrđena je brojnim utvrdama koje su i kasnije korištene u vojne svrhe. Najveća i najpoznatije je utvrda Marie Louise na sjevernom kraju poluotoka. Područje Uljanika počelo se koristiti 1856. g. kao brodogradilište i arsenal za austro-ugarske ratne brodove. Nakon Drugog svjetskog rata ostao je brodogradilište koje je do danas izgradilo više od 350 brodova. Vojarna Vladimir Gortan nalazi se sjeveroistočno od centra grada, uz autobusni kolodvor. Sagrađena je kao škola na hrvatskom jeziku, a od Drugog svjetskog rata do 1991. g., kada je predana lokalnim vlastima, bila je sjedište 5. pukovnije teškog topništva Fabio Filzi. Bivša Mornarička bolnica sagrađena je 1861. g., nakon što je Pula postala glavna austro-ugarska luka (Matticchio, 2019). Početkom 90-ih godina postala je dio Opće bolnice Pula, a unazad nekoliko godina prepuštena je Sveučilištu u Puli. Trenutno je u izradi projektna dokumentacija za obnovu, rekonstrukciju i dogradnju pojedinih građevina unutar obuhvata. Današnji Društveni centar Rojc izgrađen je 1870. g. te je služio kao pomorska vojna škola Austro-Ugarske Monarhije. Do 1998. g. prostor je bio korišten u vojne svrhe (kasarna, vojna škola, smještaj ratnih izbjeglica) kada se prenamijenjuje i počinje koristiti kao centar gradskih udruga (Nacrt Plana upravljanja DC Rojc, 2021). Osim navedenih *brownfield* područja u vlasništvu Grada Pule-Pola, Istarske Županije ili RH, u pogledu razvoja Grada moguće je promatrati i industrijsku zonu sjeveroistočno od željezničkog kolodvora, koja je adekvatno komunalno opremljena te dostupna različitim prometnim sredstvima te kao takva predstavlja potencijal za eventualni razvoj

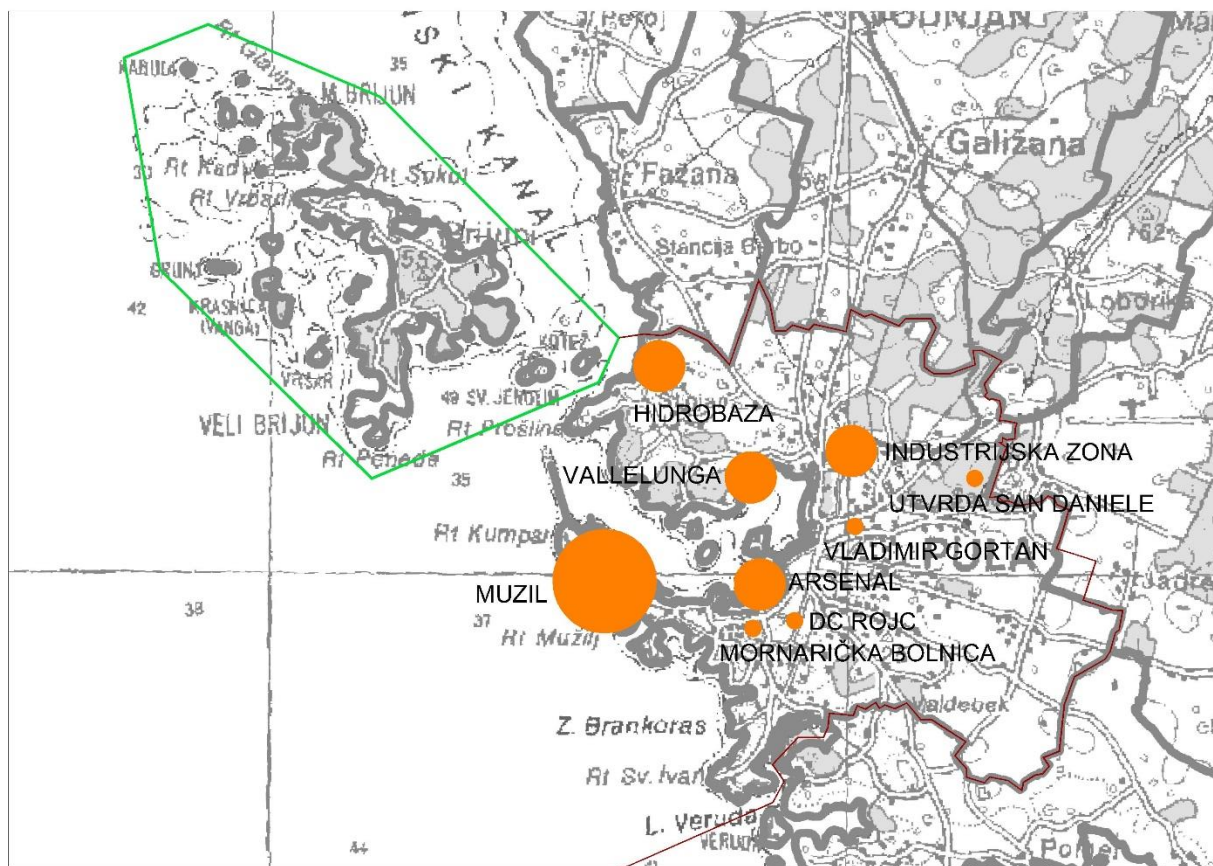
buduće poslovne zone Grada. Također postoji i niz utvrda koje svojom obnovom i prenamjenom pružaju potencijal za prostornim i društvenim razvojem poput utvrde San Daniele, San Michele i dr.

Vežano uz *brownfield* područja na teritoriju Grada Pule-Pola sudionici participativnih radionica s dionicima istaknuli su da je potrebno dati novu namjenu zapuštenim lokalitetima, među kojima su osobito istaknuti Vallelunga i Uljanik te trenutnu neiskorištenost lukobrana na Muzilu. *Brownfield* lokacije označene su kao mjesta novog razvoja i investicija u gospodarski razvoj Grada. Prilikom revitalizacije *brownfield* područja potrebno je uzeti u obzir imovinsko-pravne odnose te osigurati promjenu vlasništva dijela zemljišta s državnog u gradsko kako bi se revitalizacija mogla provesti. Revitalizaciju područja Uljanika Grad ne može pokrenuti samostalno, zbog toga što se to zemljište nalazi pod koncesijom, već je potrebna suradnja. Dionici su također spomenuli nepripremljenost planske dokumentacije za *brownfield* područja.

Tab. 36. Brownfield područja na prostoru Grada Pula-Pola

NAZIV	LOKACIJA	POVRŠINA	VLASNIŠTVO	ZAŠTITA	PLANOVI
Hidrobaza	naselje Štinjan, sjeverno od pulskog zaljeva, a nasuprot brijunskom otočju	cca. 36 ha	Grad Pula-Pola, Republika Hrvatska	dio građevina zaštićeno kao kulturno dobro	turistički kompleks i rekreacijska zona
Vallelunga	rt Guc., sjeverni dio pulskog zaljeva	cca. 63 ha	Grad Pula-Pola, Republika Hrvatska	neistražena arheološka zona	terminal za pomorski i putnički promet
Muzil	poluotok zapadno od centra grada, pogled na Brijune i otvoreno more	cca. 170 ha	Grad Pula-Pola, Republika Hrvatska	dio građ. zaštićeno kao kulturno dobro	turistički kompleks i rekreacijska zona
Arsenal (Uljanik)	južni dio pulskog zaljeva, nasuprot Vallelunge	cca. 93 ha (od čega 54 ha more)	Republika Hrvatska	predložena zaštita graditeljske baštine	brodogradilišna luka
Vladimir Gortan (vojarna)	uz autobusni kolodvor, u neposrednoj blizini središta grada	cca. 4.400 m ² , zgrada na 4 etaže	Republika Hrvatska	zaštićena GUP-om kao izuzetna građevinska vrijednost	gospodarske djelatnosti (poslovne, uslužne, trgovačke)
Mornarička bolnica	jugozapadno od centra grada	cca. 4 ha	Istarska županija	konzervator. podloga	sveučilište J. Dobrilo, Pula
DC Rojc	centar grada, u blizini Parka Montezaro	zgrada 16.739 m ² , okućnica cca. 30.000 m ²	Grad Pula-Pola		od 1998. g. društveni centar

Izvor: Grad Pula-Pola, 2021

Sl. 39. Brownfield područja Grada Pula-Pola

Izvor podataka: Grad Pula-Pola, 2021 (obrada autora)

3.4.2.5. Bespravna gradnja

Na području Grada Pula-Pola postoji dugogodišnji problem bespravne gradnje prisutan u nekoliko područja kao što su na primjer Monte Turco i Monte Šerpo, naselja čiji su dijelovi naknadno legalizirani. Također je prisutan i problem ilegalne gradnje u zonama namijenjenim poljoprivredi, koji je najevidentniji u istočnom dijelu Grada, gdje postoje područja izgrađena bez osnovne infrastrukture koja nisu u skladu sa prostornim standardima kao što je na primjer minimalna širina prometnica, dostupnost parkinga ili zelenih površina. S obzirom na navedene izazove, važno je raditi na urbanoj sanaciji navedenih područja te sprječavanju daljnjeg razvoja bespravne gradnje (DAI-SAI,2021).

3.4.3. Komunalna infrastruktura

3.4.3.1. Vodoopskrbna infrastruktura

Djelatnost javne vodoopskrbe na području Grada Pula-Pola obavlja javni isporučitelj za vodne usluge Vodovod Pula d.o.o. Vodu za piće Vodovod Pula d.o.o. dobiva iz četiri sustava: Pogon Pula (Pulski bunari), Pogon Rakonek, Sustav Gradole i Vodovod Butoniga.

Vodoopskrbni sustav Vodovoda Pula d.o.o. čine 2 izvora (1 je u funkciji), 14 bunara, 34 vodospreme (28 u funkciji), 17 prekidnih komora (13 u funkciji), 12 precrpnih stanica (10 u funkciji), 3 tehnološka postrojenja (trenutno 1 u funkciji) i 7 stanica za dezinfekciju vode. Svi navedeni objekti povezani su sa ukupno 925 km cjevovoda.

Analizom prostorno planske dokumentacije može se zaključiti da je preko 95% kućanstava unutar građevinskog područja priključeno na vodoopskrbnu mrežu, dok je taj postotak kućanstava izvan građevinskog područja ispod 10% (Vodovod Pula d.o.o., 2021).

Grad Pula-Pola ima ukupno 24.117 priključenih korisnika od kojih je 20.594 korisnika u stambenim prostorima, a 3.523 korisnika u poslovnim prostorima. 2020. g. korisnicima u stambenim prostorima isporučeno je 2.791.464 m³ vode što prosječno iznosi 49 m³ vode po korisniku, dok je korisnicima u poslovnim prostorima isporučeno 751.354 m³ vode (prosječno 201 m³) (Vodovod Pula d.o.o., 2021).

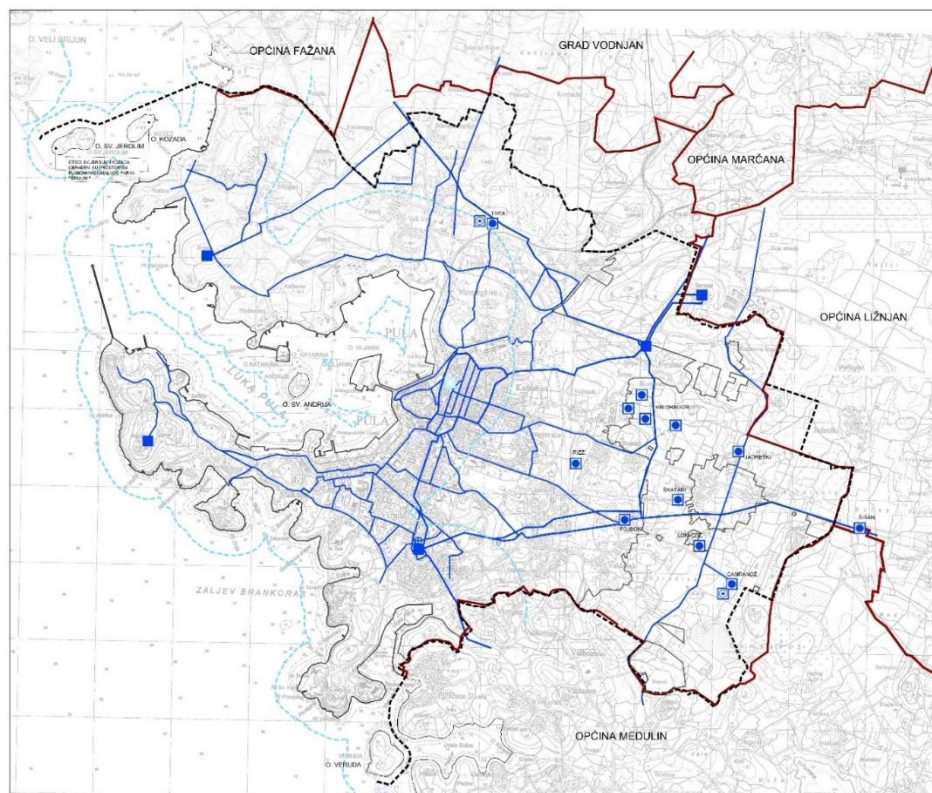
Kontrolu kvalitete vode i zdravstvenu ispravnost vode za ljudsku potrošnju obavlja interni laboratorij Vodovoda Pula d.o.o. u skladu sa Zakonom o vodi za ljudsku potrošnju (NN 56/13, 64/15, 104/17, 115/18, 16/20) i Pravilnikom o parametrima sukladnosti i metodama analize vode za ljudsku potrošnju (NN 125/13, 64/15, 104/17 i 125/17). Osim interne kontrole, kakvoću vode i zdravstvenu ispravnost isporučene vode ispituje i službeni laboratoriji Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo i Nastavnog zavoda za javno zdravstvo Istarske županije propisanim monitoringom izvorišta, redovnim i revizijskim monitoringom vode za ljudsku potrošnju. Izvještaji o kvaliteti vode od 2013. do 2020. g. pokazuju da uzorci na svim mjernim mjestima pokazuju odgovarajuće rezultate, odnosno da rezultati ne prelaze maksimalno dozvoljene vrijednosti (ZZJZIŽ, 2021).

Velike probleme vodoopskrbne infrastrukture predstavljaju stare i dotrajale cijevi vodovodne mreže (pojedini cjevovodi stari su i do 50 godina) pa su zbog toga u lošem stanju te su podložni lomovima i kvarovima. Zbog dotrajale vodoopskrbne mreže dolazi do gubitaka vode od oko 23%. Drugi problem je vršno opterećenje vodoopskrbnog sustava tijekom ljetnih mjeseci. Postojeći regionalni distributivni kapaciteti zadovoljavaju vodoopskrbne potrebe s obzirom na pokrivenost prostora i nominalnih transportnih kapaciteta, no u kritičnim ljetnim razdobljima potrebe za vodom veće su od izdašnosti kaptiranih glavnih izvorišta. Naime, ukupna mjesečna potrošnja vode u mjesecu srpnju i kolovozu (u m³) povećava se i do približno tri puta u odnosu na potrošnju u ostalim mjesecima. U područjima razvijenog turizma u srpnju i kolovozu vršno opterećenje u l/s naraste od 2,5 do 5 puta (ŽRSIŽ, 2018).

U nastavku su navedeni projekti kojima je Vodovod Pula d.o.o. 2018. g. započeo s novim investicijama za kvalitetniju vodoopskrbu:

- Izgradnja vodovodne mreže u PULI – Sponzina ulica
- Zamjena vodovodne mreže u PULI – ulica Stoja
- Izgradnja dovodne vodovodne mreže za HIDROBAZU

Sudionici participativnih radionica s dionicima naveli su da je sustav vodoopskrbe na području Grada Pula-Pola dostupan svim stanovnicima te da stvara vrlo male gubitke (oko 17 % količine vode), ali da je potrebno ulagati u njegovu modernizaciju i održavanje. Pritisak na vodoopskrbnu infrastrukturu prisutan je za vrijeme trajanja turističke sezone.

Sl. 40. Vodoopskrbna infrastruktura Grada Pula-Pola

Izvor: Prostorni plan uređenja Grada Pule, 2019

3.4.3.2. Kanalizacijska infrastruktura

Djelatnost javne odvodnje obuhvaća skupljanje otpadnih voda, njihovo dovođenje do uređaja za pročišćavanje, pročišćavanje i izravno ili neizravno ispuštanje u površinske vode ili iznimno u podzemne vode, obradu mulja koji nastaje u procesu njihova pročišćavanja, ako se ti poslovi obavljaju putem građevina za javnu odvodnju te upravljanje tim građevinama.

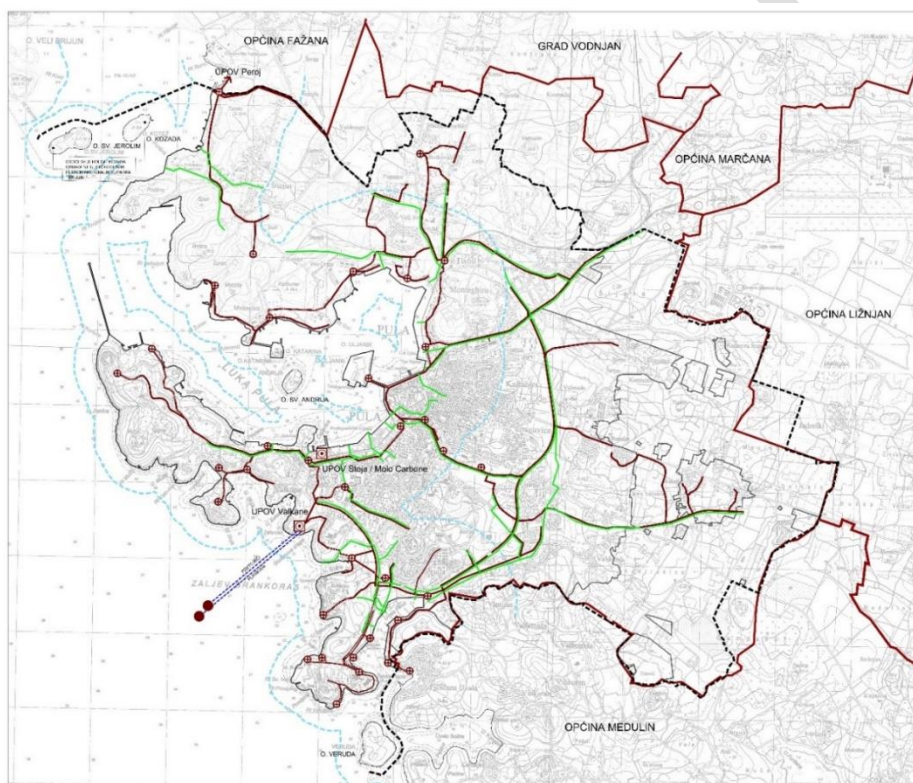
Mreža odvodnje otpadnih voda u Gradu Pula-Pola izgrađena je dijelom kao mješoviti (zajednički kolektori sanitarne i oborinske kanalizacije – smeđe linije na Sl. 41.), a dijelom kao razdjelni sustav (što podrazumijeva zasebno prikupljanje sanitarnih i oborinskih otpadnih voda – zelene linije na Sl. 41.). Obzirom na lokaciju uređaja za pročišćavanje, javni sustav odvodnje otpadnih voda Grada Pula-Pola podijeljen je u dva sustava odvodnje, i to: sustav odvodnje otpadnih voda Valkane (aglomeracija Pula centar) i sustav odvodnje otpadnih voda Peroj (aglomeracija Pula sjever).

Glavni problem kanalizacijskog sustava je nedostatna pokrivenost istim te su pojedina kućanstva i gospodarski subjekti još uvijek priključeni na sabirne jame. Drugi problem je mješoviti kanalizacijski sustav te u budućnosti treba težiti razdjelnom sustavu odvodnje fekalnih i oborinskih otpadnih voda.

Trenutno su u procesu dva projekta kojima se razvija i nadograđuje kanalizacijski sustav:

- EU projekt Pula Centar koji obuhvaća projektne aktivnosti aglomeracije Pula centar, koja pokriva područje grada Pule (bez naselja Štinjan, koje je pridruženo aglomeraciji Pula sjever), naselja Vintijan (Općina Medulin), naselja Jadreški (Općina Ližnjan), Kaznionice u Valturi te naselja Pješčana Uvala (Općina Medulin)

- izgradnja sustava odvodnje i vodoopskrbe na području naselja: Veli Vrh – Šijana, Valmade – Monte Serpo, Busoler, Šikići – Škatari, Dolinka – Valdebek, Gradska zona, Jadreški
 - rekonstrukcija sustava odvodnje i vodoopskrbe na području: Pragrande, uz stari Šijanski kolektor, „niske zone“ – rekonstrukcija i sanacija kanalizacijskog i vodovodnog sustava u užem gradskom središtu, rekonstrukcija crpnih stanica južne pulske rivijere (Pješčana uvala, Marina Veruda, Valsaline)
 - u sklopu projekta Pula centar raditi će se novi Uređaj za pročišćavanje otpadnih voda II. stupnja pročišćavanja.
- EU projekt Pula Sjever koji poboljšava sustav vodoopskrbe te sustav odvodnje i pročišćavanja otpadnih voda u aglomeraciji Pula sjever uključuje ulaganja u sustav vodoopskrbe, odvodnje i pročišćavanja otpadnih voda na širem području koje teritorijalno obuhvaća područje grada Pule (naselje Štinjan), grada Vodnjana (naselje Galižana, Barbariga, Peroj) te Općine Fažana.
- projekt ima za cilj unaprjeđenje u području vodoopskrbe te odvodnje i pročišćavanja otpadnih voda kao i spajanje dodatnog stanovništva na javni sustav odvodnje.

Sl. 41. Kanalizacijska infrastruktura Grada Pula-Pola

Izvor: Prostorni plan uređenja Grada Pule, 2019

Sudionici participativnih radionica s dionicima naveli su da se sustav odvodnje na teritoriju Grada Pula-Pola pod upravljanjem tvrtke Pragrande modernizira na temelju projekata koji se financiraju iz EU fondova te da je potrebno razvijati kvalitetan sustav odvodnje rasterećivanjem postojećih kanala, rekonstrukcije pojedinih kolektora i gradnje novih kolektora te razvijanjem kvalitetnog sustava odvodnje oborinskih voda.

3.4.3.3. Gospodarenje otpadom

Tvrtka Pula Herculanea d.o.o. nadležna je odvoz i reciklažu otpada te poslove upravljanja i uređenja javnih zelenih površina. Otpad se odlaže u Županijski centar za gospodarenje otpadom (ŽCGO) Kaštijun koji se nalazi na teritoriju Grada Pula-Pola uz granicu s Općinom Medulin. U njemu se odvijaju

djelatnosti preuzimanja i prihvata komunalnog otpada, biološke i mehaničke obrade otpada te obrade otpadnih voda, a prostire se na ukupnoj površini od 16,6 ha (ŽCGO Kaštijun, 2021). Centar je u punoj funkciji od veljače 2018. g., a za sanaciju starog odlagališta Kaštijun koje se nalazi u neposrednoj blizini ŽCGO ishoda su sredstva iz EU.

Poseban dio infrastrukture za gospodarenje otpadom čine reciklažna dvorišta. Ona su ograđeni prostori pod nadzorom u kojima se odvojeno prikupljaju i privremeno skladište manje količine pojedinih vrsta otpada. Postoji i posebna vrsta reciklažnih dvorišta koja su namijenjena za prihvata građevinskog otpada koji se u njima razvrstava, mehanički obrađuje i privremeno skladišti.

U Gradu Pula-Pola tvrtka Pula Herculanea obavlja odvojeno prikupljanje otpada, dijeleći ga na miješani komunalni otpad, papirnu i kartonsku ambalažu, staklenu ambalažu i plastiku. Miješani komunalni otpad, papirna i kartonska ambalaža prikuplja se u plastičnim spremnicima i vrećicama po principu od vrata do vrata, a staklo se prikuplja u zelenim spremnicima na fiksnim lokacijama ili u nekim mjesnim odborima putem vrećica za staklenu ambalažu (Pula Herculanea, 2021). U 2021. g. odvoz miješanog komunalnog otpada u Gradu Pula-Pola obavlja se jednom tjedno u razdoblju siječanj – svibanj i listopad – prosinac, dok se u razdoblju lipanj – rujanj obavlja dvaput tjedno. Odvoz papirnatih i metalnih ambalaža obavlja se jednom tjedno u svim mjesecima, dok se odvoz stakla u onim mjesnim odborima gdje se odvozi putem vrećica obavlja jednom mjesečno (Pula Herculanea, 2021). U Puli djeluje i jedno reciklažno dvorište. U 2019. g. u Puli je bilo postavljeno 98 zelenih otoka za odvojeno prikupljanje otpada (Izveštje o provedbi PGO IŽ, 2020). Grad Pula-Pola svake godine provodi sanaciju ilegalnih odlagališta otpada. Tako je 2018. g. sanirano 11 odlagališta i prikupljeno 6.038 m³ otpada, u 2019. sanirano je 14 odlagališta i prikupljeno 425 t otpada te u 2020. g. sanirano je 16 ilegalnih odlagališta i prikupljeno je 268 t otpada.

Problemi sustava gospodarenja otpadom evidentirani su u nedostatnom opsegu odvajanja i recikliranja otpada – preko 70% otpada je miješani komunalni otpad te postoji potreba smanjenja barem na 50%.

Na području Grada Pula-Pola planirana su sljedeća ulaganja u sustav gospodarenja otpadom:

- Provođenje edukativno-informativnih aktivnosti
- Poticanje kućnog kompostiranja – nabava kućnih kompostera
- Nabava mobilnog reciklažnog dvorišta
- Nabava spremnika za nadogradnju sustava za odvojeno sakupljanje komunalnog otpada
- Nastavak uvođenja sustava za identifikaciju pri sakupljanju otpada (čipirani spremnici i opremanje vozila čitačem) i informatizacije vođenja evidencije o sakupljenim vrstama i količinama komunalnog otpada i povezivanje sa sustavom za identifikaciju prilikom sakupljanja otpada
- Nabava vozila za sakupljanje komunalnog otpada
- Sanacija lokacija odbačenog otpada
- Odlagalište "Kaštijun"- sanacija, održavanje i monitoring
- Izrada studije izvodljivosti odvojenog sakupljanja i obrade biootpada iz komunalnog otpada
- Izgradnja sortirnice za odvojeno sakupljeni reciklabilni otpad
- Provedba akcija prikupljanja otpada
- Sufinanciranje zamjene azbestnih krovova i drugih azbestnih građevinskih materijala

Sudionici participativnih radionica s dionicima istaknuli su da je proteklih godina unaprjeđen sustav gospodarenja otpadom što se ponajprije očituje kroz uvođenje odvojenog prikupljanja otpada, ali da postoje određeni problemi koje je potrebno riješiti. Probleme predstavlja neuređenost sustava prikupljanja glomaznog otpada (problem postoji na nacionalnoj razini), pojava ilegalnih odlagališta otpada na koje dio fizičkih i pravnih osoba baca otpad za koji bi se trebalo posebno platiti zbrinjavanje te položaj ŽCGO Kaštijun koji predstavlja ekološki problem za svoju okolicu. Za unaprjeđenje sustava gospodarenja otpadom predložene su mjere poput edukacije građana o odvojenom prikupljanju

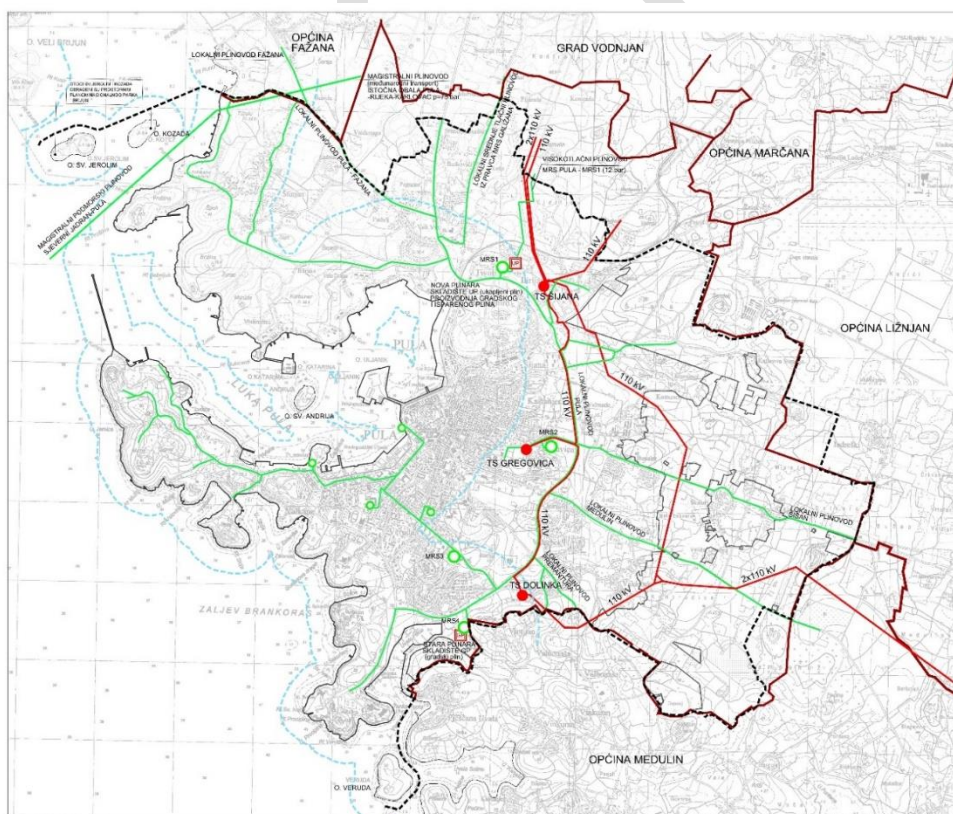
otpada te razvoja učinkovitog sustava kontrole i naplate zbrinjavanja otpada te izgradnja sustava polupodzemnih spremnika za otpad u cilju boljeg uklapanja spremnika u okoliš. Planirana je i izgradnja sortirnice otpada koja bi značajno unaprijedila sustav gospodarenja otpadom u Gradu. Društvenom centru Rojc postoji i popravljajonica starog namještaja i ostalih stvari koje su odbačene, čime im se pruža nova namjena i omogućuje kružno gospodarenje u kućanstvima. Takve modele potrebno je razvijati i u budućnosti.

3.4.3.4. Plinoopskrbna infrastruktura

Koncesiju za obavljanje djelatnosti distribucije i opskrbe plinom na cjelokupnom područje Istarske županije ima Plinara d.o.o. Pula. Na području Grada Pula-Pola distribuira se prirodni plin.

Na području Grada Pula-Pola izgrađena je plinska distribucijska mreža koju čine mjerno redukcijske stanice (MRS) - MRS1 Nova Plinara i MRS4 Stara Plinara, visokotlačni plinovod 12 bara koji povezuje MRS Pula i MRS1 Nova Plinara, srednjetačni plinovodi koji povezuju MRS međusobno i MRS s većim industrijskim potrošačima, te niskotlačni plinovodi preko kojih se opskrbljuju domaćinstva i ostali potrošači.

Prostornim planom uređenja Grada Pule dane su generalne pretpostavke na temelju kojih je potrebno razvijati mrežu te su načelno prikazane trase i položaji elemenata plinske distribucijske mreže na području cijelog Grada, koje je kroz izradu projektne dokumentacije potrebno istražiti i opravdati, vodeći računa o postojećim izgrađenim strukturama, naseljima i krajobraznim vrijednostima i potrebama. Također, prikazani su i koridori rezervacije prostora za neizgrađenu mrežu, odnosno zaštitni koridori za rekonstrukciju izgrađene mreže.

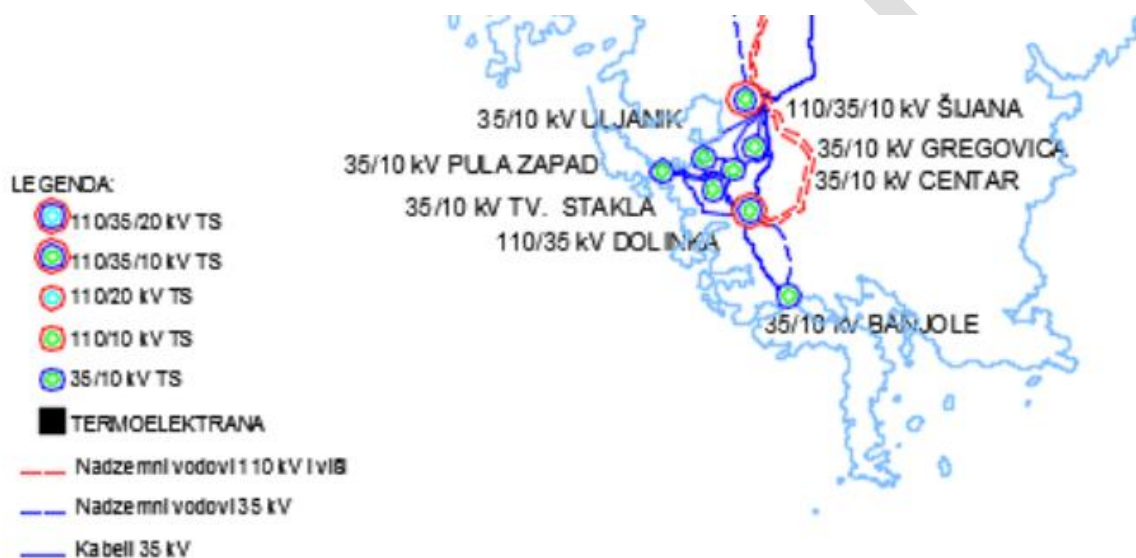
Sl. 42. Plinoopskrbna i energetska infrastruktura Grada Pula-Pola

Izvor: Prostorni plan uređenja Grada Pule, 2019

3.4.3.5. Energetska infrastruktura

Proizvodnja električne energije ostvaruje se u termoenergetskom kompleksu TE Plomin. Plomin II ima maksimalni rok trajanja do 2038. godine (krajnji rok za prestanak korištenja ugljena - JTS). Upitna je i dugoročna rentabilnost poslovanja zbog rasta cijena CO2 kvota koje (su se od početka 2021. godine udvostručile i na zajedničkoj europskoj burzi ETS probile rekord od 60 eura po toni) zauzimaju sve veći udio u poslovnim rashodima TE Plomin 2 te time sužavaju prostor za ostvarivanje profitabilnosti. Nadalje, Plomin 2 zadovoljava godišnju potrebu za električnom energijom u Istarskoj županiji, ali ne zadovoljava vršne potrebe koje nastaju u ljetnom periodu te je potrebno planirati dodavanje i postepenu supstituciju kapaciteta kroz instalaciju fotonaponskih elektrana (IRENA, 2021).

Osnovni izvor napajanja područja Grada Pula-Pola su transformatorska postrojenja napona 110/35/10 kV (TS Šijana i TS Dolinka) te transformatorske stanice naponske razine 35/10(20) kV i 10(20)/0,04 kV, koje su preko dalekovoda i kabela različitih naponskih nivoa međusobno povezane te kroz niskonaponsku mrežu opskrbljuju potrošače. Prostornim planom Istarske županije oba su transformatorska postrojenja predviđena za rekonstrukciju.

Sl. 43. Topološki prikaz 110 kV i 30(35) kV mreže distribucijskog područja

Izvor: Desetogodišnji (2018.-2027.) plan razvoja distribucijske mreže HEP ODS-a s detaljnom razradom za početno trogodišnje i jednogodišnje razdoblje, 2017.

3.4.4. Promet i mobilnost

Promet je društvena aktivnost i gospodarska djelatnost koja ima snažan utjecaj na razvoj društava i ekonomija (Shaw i dr., 2009). Prometni položaj Grada Pula-Pola može se smatrati povoljnim, što je rezultat prilično dobre prometne povezanosti s ostatkom Hrvatske te susjednim zemljama Slovenijom i Italijom, ali svejedno postoje i razmjerno velike mogućnosti za daljnje unaprjeđenje u svim postojećim i planiranim oblicima prometa. Kako bi se dobio jasan uvid u stanje prometnog sustava Grada Pula-Pola, u analizi stanja ovog Plana utvrđuju se stanja i trendovi pojedinih vrsta prometa koje su relevantne za Grad Pula-Pola, na temelju čega se utvrđuju prednosti i izazovi u razvoju prometnog sustava te planiraju načini budućeg razvoja prometnog sustava Grada Pula-Pola.

3.4.4.1. Cestovni promet

Infrastruktura cestovnog prometa obuhvaća mrežu autocesta te državnih i gradskih nerazvrstanih cesta. Cesta najvišeg prometnog ranga koja prolazi teritorijem Grada Pula-Pola je autocesta A9 Buje (čvorište Umag) – Pula (čvorište Pula) (Odluka o razvrstavanju javnih cesta, NN 18/21). Njezinom izgradnjom u prvom desetljeću 21. st. Pula je povezana s ostatkom Hrvatske autocestom/brzom cestom A8 Kanfanar – Matulji koja se odvaja s autoceste A9 te s primorskim dijelom Slovenije i Italijom preko graničnih prijelaza Kaštel i Plovanija. Ukupna duljina svih razvrstanih cesta (autoceste, državne, te nerazvrstane ceste koje su do 2012. g. bile razvrstane kao županijske i lokalne ceste¹⁴) na teritoriju Grada Pula-Pola iznosi 54,4 km.

Tab. 37. Duljina mreže razvrstanih cesta u Gradu Pula-Pola 2021. godine

Kategorija ceste	Duljina cesta po kategoriji (km)
Autoceste	3,5
Državne ceste	11,4
Županijske ceste	22,1
Lokalne ceste	17,4
Ukupno	54,4

Izvori podataka: Odluka o razvrstavanju javnih cesta (NN 17/10; 18/21); OSM, 2021

Cestovna mreža na koju se odnose podatci koji su prikazani u prethodnoj tablici, prikazana je na priloženoj karti (Sl. 44.). Na autocesti A9 nalazi se čvor Pula na teritoriju Grada Pula-Pola preko kojega je mogući pristup na sjevernu i istočnu pulsku obilaznicu te u Zračnu luku Pula koja se nalazi na teritoriju Općine Ližnjan. U Gradu Pula-Pola postoje tri državne ceste (Odluka o razvrstavanju javnih cesta; NN 18/21):

- D66 Pula (D75/D400) – Labin – Vozilići – Opatija (D8)
- D75 Plovanija (D200) – Novigrad – Umag – Poreč – Rovinj – Vrsar – Bale – Pula (D66/D400)
- D400 Pula (D66/D75 – trajektna luka).

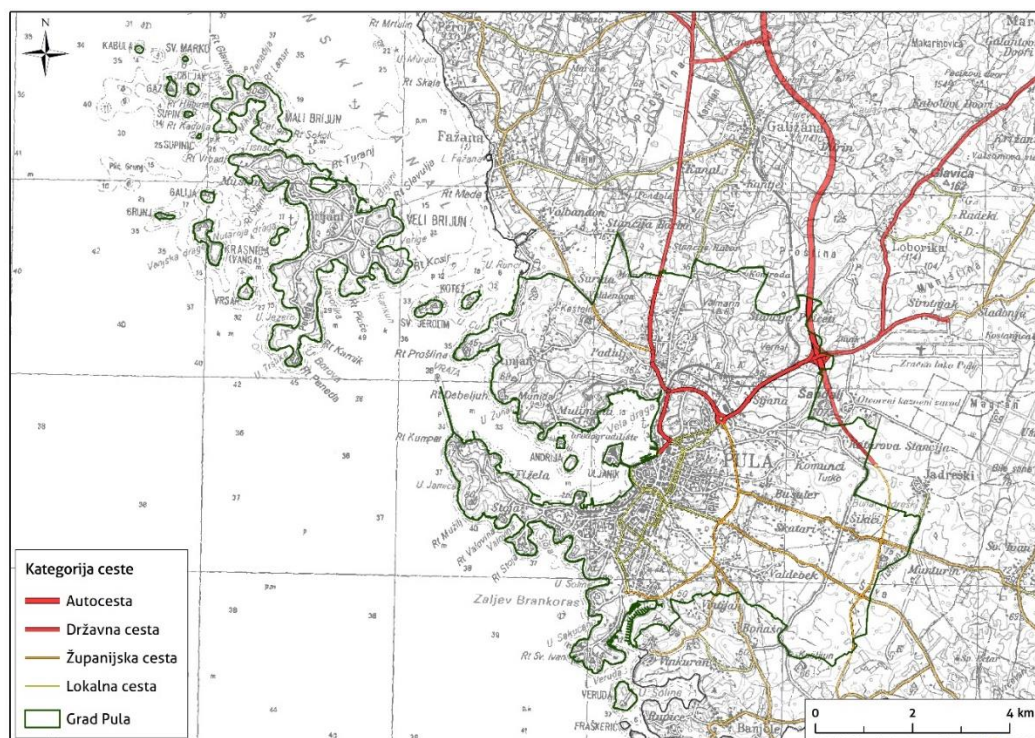
Državne ceste D66 i D75 ishodišta su glavnih prometnih pravaca iz Pule. Državnom cestom D75 Pula je povezana s naseljima na zapadnoj obali Istre, kao i s administrativnim središtem Istarske županije, Pazinom preko državne ceste D77 koja se od D75 odvaja u Vodnjanu. Državnom cestom D66 Pula je povezana s naseljima na istočnoj obali Istre i s Rijekom.

Za utvrđivanje razvijenosti prometne mreže koriste se posebni brojevi pokazatelji; prostorna i demografska gustoća prometne mreže te Engelov koeficijent. Prostorna gustoća mreže razvrstanih cesta u Gradu Pula-Pola iznosi 101,6 km mreže na 100 km² površine. Ukoliko se taj podatak usporedi s podatkom za cijeli prostor nekadašnje Općine Pula, odnosno danas urbano područje Pula¹⁵, koji iznosi 70,6 km prometne mreže na 100 km² površine (OSM, 2021), može se zaključiti da Pula ima gušću prometnu mrežu. Razlog tome što je Grad Pula prilično gusto naseljena i izgrađena urbana zona. Demografska gustoća cestovne mreže za Grad Pula-Pola iznosi 9,7 km prometne mreže na 10.000 stanovnika. U urbanom području Pula taj pokazatelj iznosi 44,6 km na 10.000 stanovnika. Taj podatak ukazuje da zbog većeg broja stanovnika u Puli je moguće češće stvaranje prometnih zagušenja, osobito

¹⁴ Sukladno Uredbi o mjerilima za razvrstavanje javnih cesta (NN 34/12) u županijske i lokalne ceste ne razvrstavaju se ceste u području gradova većih od 35.000 stanovnika i onih koji su županijska središta. Iz tog razloga na teritoriju Grada Pule sve su županijske i lokalne ceste koje su bile kategorizirane do 2012. g. (Odluka o razvrstavanju javnih cesta u državne ceste, županijske ceste i lokalne ceste; NN 17/10) postale nerazvrstane ceste. Budući da se prometni značaj tih prometnica nije izgubio tijekom vremena, u analizu županijskih i lokalnih cesta uključene su ceste definirane Odlukom iz 2010. g. Duljina autocesta i državnih cesta izračunata je na temelju trenutno važeće Odluke o razvrstavanju javnih cesta; NN 18/21).

¹⁵ Urbano područje ustrojava se radi učinkovitijeg planiranja, usklađivanja i provedbe politike regionalnog razvoja, osobito njene urbane dimenzije (Zakon o regionalnom razvoju RH, NN 147/14, 123/17, 118/18). Ustrojavaju se kao urbane aglomeracije, veća ili manja urbana područja. Pula je ustrojila veće urbano područje sa sedam susjednih jedinica lokalne samouprave (Grad Vodnjan, Općina Fažana, Općina Medulin, Općina Ližnjan, Općina Marčana, Općina Svetvinčenat i Općina Barban).

u vrijeme turističke sezone kad se broj osoba koje borave u Puli povećava. Engelov koeficijent računa se kao geometrijska sredina prostorne i demografske gustoće prometne mreže, koji u Gradu Puli-Pola iznosi 31,4, a u urbanom području Pula 56,1. To upućuje na činjenicu da je razvijenost prometne mreže u Puli manja od one u njenom urbanom području, tj. da je kapacitet cestovne mreže u Puli nešto slabije prilagođen korisnicima mreže. Međutim, posljednjih godina provedene su investicije u širenje i uređenje prometne mreže kako bi se odgovorilo na probleme zagušenja prometa i stvorio kvalitetniji prometni sustav. Tako je primjerice izgrađena vanjska istočna obilaznica Pule koja je umanjila potrebe za ulaskom vozila u tranzitu prema JLS južno od Pule u Grad Pulu-Pola, a unutarnja istočna obilaznica proširena je te je uređen veći broj raskrižja s kružnim tokom prometa (Plan održive urbane mobilnosti Grada Pule, 2019).

Sl. 44. Mreža razvrstanih cesta u Gradu Pula-Pola 2021. godine

Izvor podataka: OSM, 2021

Kroz Pulu svakodnevno prolazi veći broj vozila. Za Pulu su relevantna tri brojačka mjesta koja ukazuju na stanje i trendove u broju vozila koja prometuju kroz Grad. To su brojačko mjesto Pula – sjever na državnoj cesti D75, Lobarika na državnoj cesti D66 u Općini Marčana i Pula aerodrom na državnoj cesti D401 na teritoriju Općine Ližnjan (Brojenje prometa 2019., 2020). Prosječni godišnji dnevni promet (PGDP) i prosječni ljetni dnevni promet (PLDP) za navedena brojačka mjesta u 2015. i 2019. g. prikazani su u priloženoj tablici (Tab. 38.). Najveći broj vozila zabilježen je na brojačkom mjestu Pula – sjever, a budući da se cesta D401 spaja na cestu D66, može se smatrati da je broj vozila na istočnom ulazu u Grad Pulu-Pola sličan ili neznatno manji od onog zabilježenog na sjevernom ulazu u Pulu. Broj vozila rastao je na svim brojačkim mjestima 2019. g. u odnosu na 2015. PLDP na svim je brojačkim mjestima veći od PGDP-a, što je posljedica činjenice da je Pula turistička destinacija u turističkoj regiji Istre, u kojoj je broj turista veći u ljetnoj sezoni, što se očituje i po razlici u broju vozila.

Prema podacima dobivenim od Policijske uprave Istarske, koji se odnose na teritorij nadležnosti Postaje prometne policije Pula, koja obuhvaća Grad Pulu-Pola i ostalih sedam JLS koje čine UP Pula u razdoblju 2015.-2020. g. u tom prostoru dogodilo se ukupno 3.945 prometnih nesreća (Tab. 39.). Broj nesreća pokazivao je stabilan trend pada u cijelom razdoblju 2015.-2020. g., a brojevi ozlijeđenih

umanjili su se od 2017. g. nadalje. Razlog pada broja nesreća, poginulih i ozlijeđenih u 2020. g. može se povezati s pandemijom COVID-19, kada je obujam kretanja stanovništva bio smanjen.

Tab. 38. Prosječni godišnji dnevni promet (PGDP) i prosječni ljetni dnevni promet (PLDP) na brojačkim mjestima relevantnim za Grad Pula-Pola 2015. i 2019. godine

Brojačko mjesto	Broj vozila 2015. godine		Broj vozila 2019. godine	
	PGDP	PLDP	PGDP	PLDP
Pula – sjever (D75)	10.799	13.858	11.860	14.298
Loborika (D66)	6.744	8.659	7.156	9.899
Pula aerodrom (D401)	2.651	3.875	3.737	6.096

Izvor podataka: Brojenje prometa 2015., 2016; Brojenje prometa 2019., 2020

Tab. 39. Broj i posljedice prometnih nesreća u području nadležnosti Postaje prometne policije Pula od 2015. do 2020. godine

Pokazatelj	Broj po godini						Ukupno
	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.	
Broj nesreća	827	723	733	647	560	455	3.943
Broj poginulih	6	5	8	11	4	5	39
Broj teže ozlijeđenih	50	35	51	43	36	21	236
Broj lakše ozlijeđenih	252	323	303	250	219	173	1.520

Izvor podataka: PU Istarska, 2021

U budućnosti je potrebno povećati stupanj sigurnosti prometa odgovarajućim modelima (npr. edukacija, prometno-tehnički zahvati na lokacijama učestalih prometnih nesreća – tzv. crne točke). Potencijalan uzrok nesreća može se biti i konzumiranje alkohola i opijata (Tab. 40.). U razdoblju 2015.-2020. g. zabilježen je pad broja navedenih prekršaja, ali inicijativama s nacionalne razine potrebno je utjecati na daljnje umanjene takvih situacija.

Tab. 40. Prekršaji alkohola i droge u prometu u području nadležnosti Postaje prometne policije Pula od 2015. do 2020. godine

Prekršaj	Broj prekršaja po godini						Ukupno
	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.	
Upravljanje pod utjecajem alkohola	1.102	1.018	965	1.204	854	704	5.847
Upravljanje pod utjecajem opojnog sredstva	75	86	63	174	108	97	603

Izvor podataka: PU Istarska, 2021

Prometna povezanost i dostupnost važni su prostorni koncepti koji omogućuju da neko mjesto koje generira promet bude u komparativnoj prednosti pred nekim drugim mjestom. U tom smislu važna je visoka dostupnost do drugih važnijih prometnih čvorišta, iz kojih postoje prometne veze prema udaljenijim čvorištima. Kao relevantan pokazatelj prometne dostupnosti uzima se vremenska udaljenost do drugih važnijih prometnih čvorišta. Prosječna putovanja automobilom iz Pule do Pazina, Rijeke, Zagreba, Kopa i Trsta prikazana su u priloženoj tablici (Tab. 41.).

Tab. 41. Prosječno vrijeme putovanja automobilom iz Pule u odabrane urbane centre u Hrvatskoj i bližem inozemstvu 2021. godine

Polazište	Vrijeme potrebno do odredišta (sati i minute)				
	Pazin	Rijeka	Zagreb	Koper (SLO)	Trst (I)
Pula-Pola	00:42	01:31	03:11	01:19	01:43

Izvor podataka: Via Michelin, 2021

Daljnje ulaganje u razvoj i povećanje kvalitete cestovnog prometa smjer je koji bi Grad Pula-Pola trebao pratiti u budućnosti. Budući da je veći dio prometnica u Puli pod nadležnosti Grada, Grad može inicirati različite prostorne zahvate kojima bi se unaprijedio cestovni promet u Gradu. Pritom je važno osigurati sigurnost svih sudionika prometa i umanjiti potencijalne konflikte između različitih sudionika.

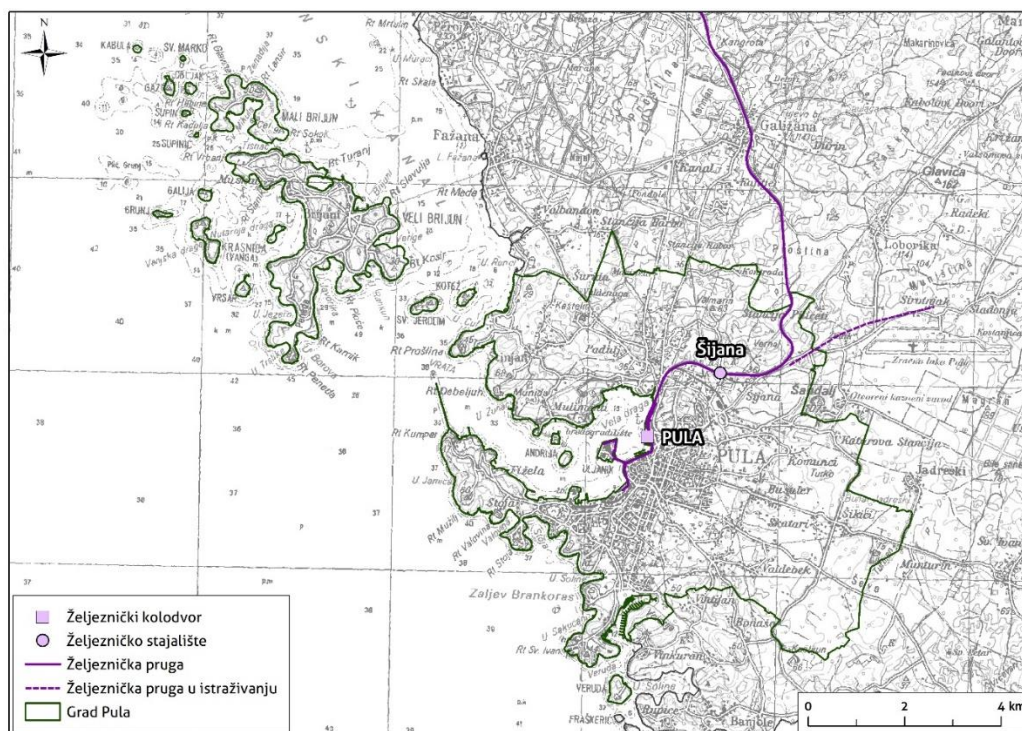
3.4.4.2. *Željeznički promet*

Teritorijem Grada Pule-Pola prolazi dionica željezničke pruge regionalnog značaja R101 Državna granica – Buzet – Pula na kojoj se nalaze dva službena mjesta, kolodvor Pula i stajalište Šijana (Izvešće o mreži, 2021; Sl. 45.). Ta je pruga jednokolosiječna i neelektrificirana te se veže na željezničku mrežu Republike Slovenije, spajajući se na prugu (Ljubljana -) Divača – Prešnica – Koper. Ukupna duljina pruge R101 iznosi 90,590 km, a na teritoriju Grada Pule-Pola na nju otpada 5,475 km pruge (Izvešće o mreži, 2021; OSM, 2021). Tehničke karakteristike željezničke pruge R101 omogućuju maksimalnu brzinu od 80 km/h na dionici pruge na teritoriju Grada Pule-Pola, a na pojedinim lokacijama brzina je ograničena do minimalno 30 km/h. Na pruzi se može obavljati prijevoz putnika i prijevoz tereta, a iza željezničkog kolodvora Pula postoji industrijska pruga prema brodogradilištu Uljanik. Osim postojeće željezničke pruge R101, u planu je izgradnja željezničke pruge koja bi počinjala kod Zračne luke Pula i u blizini sadašnjeg željezničkog stajališta Šijana vezala bi se na prugu R101. Takvim prometnim povezivanjem unaprijedila bi se povezanost gradskog naselja Pula sa njegovom zračnom lukom.

Uslugu željezničkog putničkog prijevoza na pruzi R101 tvrtka HŽ Putnički prijevoz (HŽPP). Sukladno voznom redu HŽPP-a važećem u srpnju 2021. g. (HŽPP, 2021) prugom R101 radnim danom prometovalo je devet putničkih vlakova iz Pule u smjeru Buzeta, Lupoglava ili Vodnjana. U suprotnom smjeru vozi sedam putničkih vlakova radnim danom. Subotom, nedjeljom i blagdanom iz Pule prema Buzetu ili Lupoglavu i obratno prometovala četiri para vlaka. Svakim danom od sredine travnja do kraja listopada prometuje i brzi vlak Istra, koji spaja Pulu s Divačom u Sloveniji, gdje je moguće presjedanje na vlak za Ljubljanu ili Maribor. HŽPP obavlja prijevoz na relaciji Pula – Buzet i obratno dizelmotornim garniturama. Pula nije povezana izravnom željezničkom vezom s ostatkom Hrvatske, koja bi se morala ostvarivati preko Slovenije, jedino od Lupoglava četiri puta dnevno voze autobusi u organizaciji HŽPP-a za Rijeku. Dvije su osnovne mogućnosti revitalizacije željeznice u Istarskoj županiji: ulazak Hrvatske u Schengensku zonu i uspostava kvalitetnije željezničke veze između Hrvatske i Slovenije ili izgradnja brze pruge od Zagreba do Rijeke i željezničkog tunela kroz Učku. Nažalost, snažnijih ulaganja u željezničku infrastrukturu u Istri nije bilo proteklih godina, a trenutno je u tijeku izrada projektne dokumentacije za revitalizaciju željezničke mreže u Istarskoj županiji (HŽ Infrastruktura, 2021). Broj prevezenih putnika u kolodvoru Pula porastao je između 2017. i 2019. g. U 2017. g. iznosio je 61.634 putnika, 2018. g. 73.958 putnika, a 2019. g. 70.581 putnik (HŽPP, 2018 – 2020). Broj putnika niži je u usporedbi s drugim hrvatskim većim gradovima u kojima postoji željeznički putnički promet.

U urbanim područjima u Europi u posljednjim su desetljećima zabilježena jača ulaganja u razvoj sustava željezničkog prometa te njegovog korištenja za učinkovitiji putnički i teretni promet. Planiranje u suvremenim uvjetima svakako mora uključivati razvoj željezničke mreže na temelju politika zelenog i održivog razvoja koje donosi Europska unija. U nacrtu Nacionalnog plana oporavka i otpornosti (2021) planirano je ulaganje razvoja baterijskih motornih vlakova za putnički promet čime bi se postigla viša razina ekološke prihvatljivosti vozila, a ne bi bilo potrebe za elektrifikacijom željezničke mreže. U kolodvoru Pula se planira izgraditi stabilni električni priključak za punjenje baterijskih vlakova. Planom održive urbane mobilnosti Grada Pule (2019) definirana je mogućnost revitalizacije industrijske pruge između željezničkog kolodvora Pula i brodogradilišta Uljanik, na kojoj bi se poticao razvoj javnog tračničkog prijevoza u željezničkom ili tramvajskom modelu ili uvođenjem BRT (bus rapid transporta).

Promet putnika i tereta neznatan je u odnosu na postojeće kapacitete i mogućnosti. Stanje infrastrukture željezničkog prometa na području Istarske županije je ispod zadovoljavajuće razine - istarske pruge nisu u dovoljnoj mjeri povezane s ostalom željezničkom mrežom Republike Hrvatske, osim obilazno preko Slovenije ili neizravno cestovnim putem uz podršku alternativnih prijevoznih sredstava te iste stoga gube svoju gospodarsku funkciju. Dodatno, željeznička infrastruktura ne prolazi područjem najjače koncentracije stanovništva i turističkih kapaciteta, te nije ostvarena mogućnost valorizacije u povezivanju postojećih kapaciteta. U planu je obnova i modernizacija pruge R101 DG - Buzet – Pula.

Sl. 45. Postojeće i planirane željezničke pruge na teritoriju Grada Pula--Pola 2021. godine

Izvor podataka: Izvješće o mreži, 2021; OSM, 2021; Prostorni plan Istarske županije, SNIŽ 14/16

Sudionici participativnih radionica s dionicima vide potencijal u revitalizaciji željezničkog prometa u Puli, osobito u smislu razvoja održive mobilnosti te da je potrebno surađivati s ustanovama na nacionalnoj razini kako bi do revitalizacije došlo.

3.4.4.3. Pomorski promet

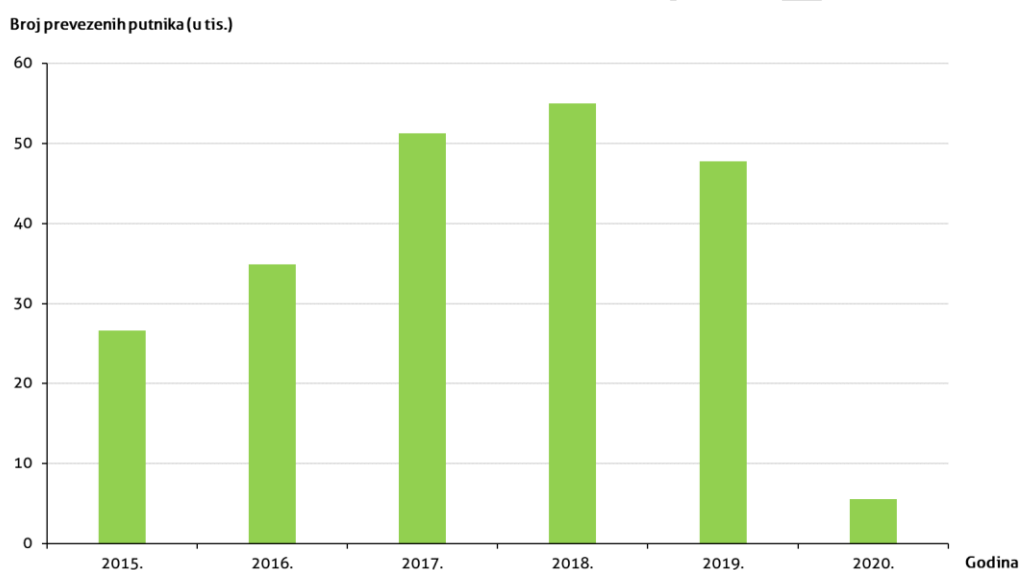
Pomorski promet u Gradu Puli-Pola analizira se u dvije skupine, kao pomorski prijevoz putnika i kao pomorski prijevoz tereta. Sukladno Naredbi o razvrstaju luka otvorenih za javni promet na području Istarske županije (NN 113/19) na prostoru Grada Pule-Pola postoje četiri luke otvorene za javni promet. Dvije su luke županijskog značaja, luka Pula (putnička i teretna) te Brijuni (putnička luka), a dvije su luke lokalnog značaja, Bunarina i Ribarska koliba. Lukama upravlja Lučka uprava Pula, koja ima pod svojom nadležnosti 13 luka u Gradu Puli-Pola i u JLS u južnom dijelu Istarske županije. Na prostoru za koji je nadležna Lučka uprava Pula postoji 1.200 komunalnih vezova koji su zauzeti i za njih postoji lista čekanja, nešto više od 2.000 m operativnih obala i četiri operativna sidrišta različitih dubina (Lučka uprava Pula, 2021).

Iz luke Pula u putničkom pomorskom prometu organizirana je jedna cjelogodišnja državna brzobrodaska linija 9141 Pula – Unije – Susak – Mali Lošinj – Ilovik – Silba – Zadar (AZOLPP, 2021). Polasci na toj liniji ostvaruju se jednom tjedno u izvansezonskom razdoblju (listopad – svibanj), u niskoj sezoni (lipanj i rujanj) ostvaruju se dva polaska tjedno, a u visokoj sezoni (srpanj i kolovoz) pet je polazaka tjedno u oba smjera, koje ostvaruje broderska tvrtka Catamaran line. Putnički prijevoz na toj liniji odvija se od 03.06.2017. U 2017. g. na toj liniji putovalo je 27.398 putnika, 2018. g. 28.122 putnika, 2019. g. 26.011 putnika, a u 2020. g. 14.992 putnika (Promet putnika i vozila 2019; 2021). Tvrtka Adriatic Lines u ljetu 2021. g. jednom tjedno pružala je uslugu međunarodnog brzobrodskog (katamaranskog) prijevoza između Pule i Venecije u Italiji (Adriatic Lines, 2021), dok talijanska tvrtka Venezia Lines koja je prije pandemije vršila brzobrodski prijevoz na istoj relaciji u 2021. g. više nije pružala uslugu na navedenoj liniji. Do početka pandemije COVID-19 zabilježen je razmjerno velik broj putnika u pomorskom prijevozu iz Pule u Veneciju ili u Zadar i obratno (Sl. 46.). Broj putnika se udvostručio između 2015. i

2018. g. kada je zabilježen maksimum od 55.028 putnika. U 2019. g. zabilježen je pad broja putnika, a u 2020. g. na linijama za Zadar i Veneciju putovao je samo 5.541 putnik.

Intenzivan pomorski putnički promet bilježi se tijekom turističke sezone (Tab. 42.). U razdoblju izvan turističke sezone iz Pule svaki mjesec prometuje samo redovita linija prema Zadru s jednim polaskom tjedno. Tijekom ljetne sezone 2018. i 2019. g., osim učestalijih polazaka na liniji za Zadar, prometovale su i linije za Veneciju i Trst. Na međunarodnim sezonskim linijama u 2018. i 2019. g. prema Veneciji i Trstu prevezlo se više od dvije trećine putnika u pomorskom prijevozu zabilježenih tijekom cijele godine (Lučka uprava Pula, 2021).

U luku Pula pristaju i putnici kružnim putovanjima, u brodovima za krstarenje (kruzerima). Broj putnika u kruzerima fluktuirao je ovisno o godini. Maksimum je zabilježen 2017. g., kada su u Pulu pristali kruzeri s 13.758 putnika (Lučka uprava Pula, 2021). U 2019. g. u Pulu je na kruzerima stiglo 3.216 putnika, a 2020. g. samo 161 putnik, zbog toga što od ožujka 2020. nije bilo pristajanja kruzera u Puli zbog pandemije COVID-19.

Sl. 46. Broj prevezenih putnika na putničkim brodovima koji su pristajali u luku Pula od 2015. do 2020. godine

Izvor podataka: Lučka uprava Pula, 2021

Tab. 42. Broj putnika prevezenih na brodovima koji su pristajali u luku Pula 2018. i 2019. godine po mjesecima

Godina	Broj prevezenih putnika po mjesecima											
	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.
2018.	14	10	43	175	558	7.293	19.847	19.439	7.424	125	62	38
2019.	9	39	95	125	175	8.283	16.036	16.855	5.994	155	29	0

Izvor podataka: Lučka uprava Pula, 2021

U luku Pula također se odvija i teretni pomorski promet. Broj teretnih brodova i količina tereta prekranog u luci razlikuje se po godinama (Tab. 43.) bez jasnog trenda. Najveća količina prekranog tereta zabilježena je u 2020. g. Broj ticanja teretnih brodova u luci Pula razmjerno je malen te postoje razdoblja od više mjeseci bez pristajanja teretnog broda. Razlogom za to može se smatrati nedostatak kvalitetne prometne povezanosti sa zaleđem luke, osobito zbog slabo razvijenog željezničkog prometa, gdje su obližnje luke poput Kopra, Trsta i Rijeke u značajno većoj prednosti. Luka Pula područje je velikog potencijala zbog prirodnog položaja, zbog čega je u doba habsburške vlasti bila određena za glavnu ratnu luku tadašnje Austro-Ugarske Monarhije (Magaš, 2013), ali za njen daljnji razvoj potrebna

su intenzivnija ulaganja u lučku infrastrukturu, kao i u infrastrukturu za transportiranje prekrcanog tereta.

Tab. 43. Broj ticanja teretnih brodova i količina prekrcanog tereta u luci Pula od 2015. do 2020. godine

Brojčani pokazatelj	Broj po godini					
	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.
Ticanja teretnih brodova	4	6	2	5	1	9
Prekrcani teret (u t)	5.890,6	9.530,0	1.454,0	456,0	264,0	20.711,4

Izvor podataka: Lučka uprava Pula, 2021

U izdvojenom dijelu luke Pula u Štinjanu ukrcava se kamen na brodove za prijevoz tereta. Broj ticanja brodova na koje se odvio ukrcaj kamena i ukupna količina ukrcanog kamena prikazani su u priloženoj tablici (Tab. 44.). Količina kamena koji je ukrcan na brodove smanjila se između 2016. i 2020. g.

Tab. 44. Broj ticanja teretnih brodova i količina ukrcanog kamena u lučkom području Štinjan od 2015. do 2020. godine

Brojčani pokazatelj	Broj po godini					
	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.
Ticanja teretnih brodova	33	119	47	nema podataka	34	17
Ukrcani kamen (u t)	125.500	299.600	77.000	nema podataka	65.100	34.396

Izvor podataka: Lučka uprava Pula, 2021

Većina lučke infrastrukture na području Pule izgrađena je u vrijeme Austro-ugarske vladavine, stoga današnje stanje zahtijeva mjere obnove.

Prateći razvojne smjerove Europske unije nužno je transformirati pomorski promet s ciljem postizanja njegove veće održivosti te smanjenog utjecaja na okoliš. Pritom je važno unaprijediti lučku infrastrukturu, što se u luci Pula može provesti konceptom zelenih luka (*green ports*), što se čini izradom planske dokumentacije za transformaciju luka, na način da se omogući korištenje energenata s niskom emisijom štetnih plinova i obnovljivih izvora energije, uredi popratna infrastruktura i poveća njena energetske učinkovitosti, a taj razvoj može pratiti i razvoj zelene infrastrukture u Gradu. Na taj način lučko područje bi postalo funkcionalnije, ekološki prihvatljivije i atraktivnije u urbanoj zoni.

3.4.4.4. Zračni promet

Na teritoriju Grada Pula-Pola od infrastrukture za zračni promet postoji isključivo aerodrom na vodi u području pomorske luke Pula, a u planu je gradnja helidroma uz Opću bolnicu Pula, kojom bi se omogućio kvalitetniji pristup hitnim službama za prijevoz pacijenata (Prostorni plan Istarske županije, SNIŽ 14/16). Na teritoriju susjedne Općine Ližnjan nalazi se Zračna luka Pula, koja je zračna luka namijenjena za međunarodni promet. Zračnom lukom upravlja tvrtka Zračna luka Pula d.o.o., koja je u vlasništvu Republike Hrvatske, Istarske županije i nekoliko većih gradova (JLS) u Istarskoj županiji, među kojima je Grad Pula-Pola (Zračna luka Pula, 2021b). Duljina uzletno-sletne staze iznosi 2.946 m, luka sadrži deset pozicija za parkiranje zrakoplova, a iskrcaj i ukrcaj putnika organiziran je na način da se samostalno kreću do putničke zgrade ili ih se prevozi autobusom. Iz Zračne luke Pula prometuju dvije linije u domaćem prometu, prema Zagrebu i Zadru. Tijekom ljeta 2021. luka je povezana međunarodnim letovima s 38 zračnih luka i 30 gradova u Europi (Sl. 47.), od kojih je većina letova sezonskog karaktera, a prijevoz na tim relacijama većinom obavljaju niskotarifne avioprijevozničke kompanije (Zračna luka Pula, 2021a). Od Zračne luke Pula za putnike je organiziran *shuttle bus* do autobusnog kolodvora i putničke luke Pula.

Broj prevezenih putnika po godini u Zračnoj luci Pula pokazivao je trend rasta u svim godinama razdoblja 2015.-2019. g., tako da se u tom razdoblju broj putnika i više nego udvostručio (Tab. 45.), a 2020. g. zabilježen je snažni pad. U 2019. g. zabilježen je maksimum broja prevezenih putnika po godini, 777.568 putnika (Zračna luka Pula, 2021c). U 2020. g. ostvareno je samo 10,7 % ukupnog

prometa putnika u odnosu na onaj iz 2019. g., što je učinak globalne pandemije COVID-19, koja je ograničila putovanja u zračnom prometu i smanjila broj relacija, a na dijelu međunarodnih relacija ni u 2021. g. ne obavlja se zračni prijevoz.

Najveći broj putnika u zračnom prometu bio je prevezen u ljetnim mjesecima, razdoblju turističke sezone, kada su prometovale sezonske zrakoplovne linije (Sl. 48.). U 2019. g. u Zračnoj luci Pula maksimalan broj putnika zabilježen u srpnju bio je za 237,8 puta veći od minimalnog broja putnika zabilježenog tijekom veljače (Zračna luka Pula, 2021c).

U zrakoplovima koji su slijetali u Zračnu luku Pula i polijetali iz nje prevozio se i teret, čije su se količine mijenjale ovisno o godini (Tab. 46.).

Postojanje međunarodne zračne luke za Pulu je velika razvojna prednost, zbog toga što se Pula postojanjem većeg broja međunarodnih letova može jače razvijati kao turistička i prometna destinacija u europskim okvirima te su joj na taj način turistička tržišta u udaljenijim europskim državama bliža, što povećava daljnje mogućnosti za brendiranje i razvoj Pule kao u europskim okvirima prepoznate turističke destinacije. Ulaganjem u povećanje funkcionalnosti u Zračnoj luci Pula može se stvoriti i dodatan napredak. Nadalje, s obzirom na specifičan položaj Grada u odnosu na zaljev, sudionici participativnih radionica su istaknuli nedostatak trenutne neiskorištenosti hidroaviona.

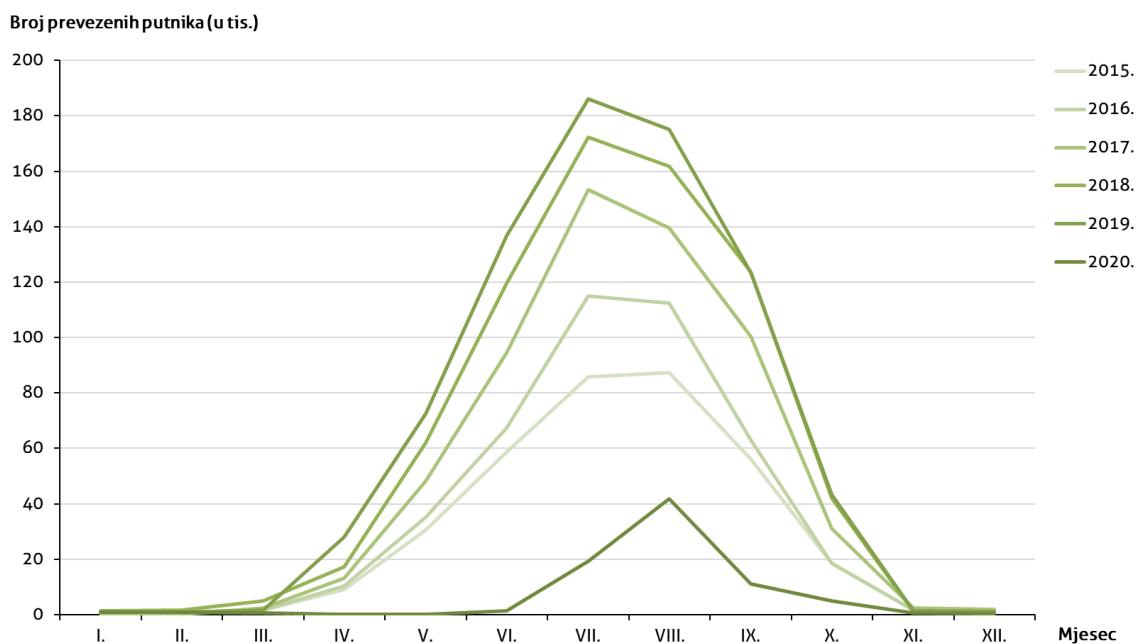
Sl. 47. Zračne luke u Europi u koje se ostvaruju letovi iz Zračne luke Pula

Izvor podataka: Zračna luka Pula, 2021a

Tab. 45. Broj prevezenih putnika u Zračnoj luci Pula od 2015. do 2020. godine

Pokazatelj	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.
Broj prevezenih putnika	359.426	436.121	595.812	718.187	777.588	83.502

Izvor podataka: Zračna luka Pula, 2021c

Sl. 48. Broj prevezenih putnika u Zračnoj luci Pula od 2015. do 2020. godine po mjesecima

Izvor podataka: Zračna luka Pula, 2021c

Tab. 46. Masa tereta prevezenog u zrakoplovima koji su polijetali iz Zračne luke Pula i slijetali u Zračnu luku Pula od 2015. do 2020. godine

Pokazatelj	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.
Ukupna masa tereta (u t)	6,29	7,47	4,89	5,48	7,42	4,93

Izvor podataka: Zračna luka Pula, 2021c

3.4.4.5. Javni prijevoz

Javni prijevoz obuhvaća više vrsta prijevoza čija je svrha prevesti veći broj putnika istovremeno na nekoj relaciji odnosno području, a može biti autobusni i taksi prijevoz, željeznički i ostali tračnički prijevoz te pomorski prijevoz i prijevoz na kopnenim vodama (Rodrigue, 2021). Mreža javnog prijevoza općenito je raširenija i kompleksnija u gradskom prijevozu. U Gradu Pula-Pola mogu se izdvojiti tri vrste javnog prijevoza - autobusni, taksi i željeznički prijevoz. Stanje i dostupnost putničkog željezničkog prijevoza bili su analizirani u potpoglavlju o željezničkom prijevozu, a za urbana kretanja unutar teritorija Grada Pula-Pola on ima neznatan značaj.

Tvrtka Pulapromet obavlja uslugu javnog gradskog prijevoza na teritoriju Grada Pula-Pola, a uslugu prigradskog prijevoza na relacijama prema Puli pruža korisnicima u Gradu Vodnjanu i općinama Fažana, Ližnjan i Medulin. U srpnju 2021. g. tvrtka Pulapromet obavljala je javni autobusni prijevoz na osam linija u gradskom prometu na teritoriju Grada Pula-Pola te na sedam linija u prigradskom prijevozu na teritoriju Grada Vodnjana i općina Fažana, Ližnjan i Medulin. Mreža prigradskih linija podijeljena je u tri tarifne zone, a cijeli teritorij Grada Pula-Pola smješten je u prvoj tarifnoj zoni. Linije javnog gradskog autobusnog prijevoza u Puli prikazane su na priloženoj karti (Sl. 49.). U Puli postoji autobusni kolodvor na kojemu započinje dio gradskih autobusnih linija te prigradske, županijske, međuzupanijske i međunarodne autobusne linije.

Broj putnika na gradskim linijama (Tab. 47.) u razdoblju od 2015.-2019. g., doživljavao je manje oscilacije, tako se kretao oko tri milijuna prevezenih putnika godišnje na gradskim linijama. U 2020. g.

zbog restrikcija i promjene načina života izazvanog globalnom pandemijom COVID-19, broj putnika gotovo se prepolovio u odnosu na 2019. g.

U 2019. g. najveći je broj putnika prevezen na autobusnoj liniji 1 Autobusni kolodvor – Stoja – Autobusni kolodvor (Tab. 48.). Po većem broju prevezenih putnika ističu se linije koje prolaze u blizini središta Grada te kroz turističke i lučke zone, poput linija 2a i 3a. Učestalost polazaka na većini linija visoka je, osobito na linijama na kojima se preveze veći broj putnika, koje prometuju svakih 20 minuta u vremenu vršnog prometnog opterećenja (Pulapromet, 2021a).

Tvrtka Pulapromet na kraju 2020. godine obavljala je uslugu javnog gradskog i prigradskog prijevoza s voznim parkom sastavljenim od 36 autobusa marke IVECO i MAN, od kojih su četiri bila proizvedena 2007. g., 12 ih je bilo proizvedeno 2019. g., a 20 ih je bilo proizvedeno 2020. g. (Pulapromet, 2021b). Modernizacija voznog parka provedena je tijekom 2019. godine nabavom 12 autobusa u projektu *No regret* financiranih putem Ministarstva mora prometa i infrastrukture. U narednoj godini (2020.) vozni park je moderniziran nabavom 20 autobusa na stlačeni prirodni plin financiranih putem ITU mehanizma. Ovime su zamijenjena sva vozila proizvedena 1988., 1995., 2003. g. kao i većina onih iz 2007. koja su do kraja 2018.g. činili vozni park Pulaprometa. Novi autobusi zadovoljavaju suvremene ekološke standarde postavljene normom EURO 6. Svi autobusi u voznom parku Pulaprometa trenutno su niskopodni ili niskoulazni (*low entry*), što omogućava bolji pristup u vozila za slabije pokretne osobe i osobe s invaliditetom. Trenutno su u postupku nabave četiri autobusa na stlačeni prirodni plin, s ishođenim financiranjem iz Europskih strukturnih i investicijskih fondova. Tvrtka Pulapromet (2021b) u budućem razdoblju planira ulaganja u implementaciju digitalne opreme na stajalištima javnog prijevoza za što namjerava aplicirati za sredstva kod Ministarstva mora, prometa i infrastrukture. Također, planiraju se i nabavke autobusa na vodik, električnu energiju te hibridnih autobusa, kako bi se osigurala usklađenost voznog parka s politikama zelenog razvoja na razini Europske unije.

Sl. 49. Mreža gradskih autobusnih linija prijevoznika Pulapromet u srpnju 2021. godine

Izvor podataka: Pulapromet, 2021a

Tab. 47. Broj putnika prevezenih tijekom godine na gradskim linijama prijevoznika Pulapromet od 2015. do 2020. godine

Vrsta autobusnih linija	Broj prevezenih putnika po godini					
	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.
Gradske linije	2.982.823	3.061.310	3.269.272	3.114.018	3.069.602	1.550.465

Izvor podataka: Pulapromet, 2021b

Tab. 48. Broj prevezenih putnika po gradskim linijama prijevoznika Pulapromet 2019. godine

Broj putnika po liniji								
1	2a	2c	3a	4	5	6	8	9
913.340	757.540	4.355	693.022	181.575	181.939	204.545	86.117	21.282

Izvor podataka: Pulapromet, 2021b

Usluga javnog gradskog prijevoza koju pruža Pulapromet organizirana je autobusima koji su pristupačni osobama s invaliditetom smanjene pokretljivosti, no autobusi nemaju zvučnu signalizaciju, odnosno upozorenje kojim se slijepi osobe obavještava o nadolazećem stajalištu. Nadalje, iako govorimo o niskoulaznim i niskopodnim autobusima opremljenim rampom, izostanak prometne infrastrukture u smislu autobusnih ugibališta te visine nogostupa, a i činjenica da vozač mora napustiti svoje radno mjesto za volanom kako bi otvorio rampu, još uvijek veliki broj osoba s invaliditetom odvraća od korištenja javnog gradskog prijevoza. Također, uz autobuse, za prijevoz osoba s invaliditetom trebalo bi uvesti i kombi vozila koja su u potpunosti pristupačna prijevozu osoba s invaliditetom i smanjene pokretljivosti (DOSTI, 2021).

Planovi budućeg razvoja sustava javnog prijevoza Grada Pula-Pola definirani su Planom održive mobilnosti Grada Pule izrađenim 2019. g. Prema tom dokumentu osnovni izazovi u razvoju javnog prijevoza u UP Pula su slaba razvijenost i dostupnost međugradskog prometa u Istarskoj županiji, nedostatak integracije autobusnog i željezničkog prometa, slaba frekventnost autobusnih linija u prigradskim područjima i nedovoljna uređenost i opremljenost autobusnih i željezničkih stajališta. Za osiguravanje održivog i učinkovitog razvoja sustava javnog prijevoza u Gradu Pula-Pola planirano je provođenje deset mjera; među kojima su uređenje i opremanje stajališta i kolodvora javnog prijevoza, izrada i primjena studijske dokumentacije za razvoj gradskog i međugradskog prijevoza, povećanje broja polazaka vozila Pulaprometa, prilagodba vozila i infrastrukture za osobe s invaliditetom i osobe sa smanjenom pokretljivošću, jačanje sigurnosti na stajalištima, uspostava kvalitetnije suradnje Grada Pule-Pola s Hrvatskim željeznicama te promidžbene aktivnosti s ciljem povećanja broja korisnika javnog prijevoza. Dosljedno provođenje takvih mjera unaprijedilo bi sustav javnog gradskog prijevoza u Puli.

U Gradu Puli-Pola javni prijevoz obavlja se i u obliku autotaksi prijevoza, koji obavljaju za to specijalizirane gradske i privatne tvrtke, odnosno obrti. Autotaksi prijevoz važan je zbog visoke fleksibilnosti koja omogućuje putovanje od vrata do vrata, a istovremeno je visoko dostupan na svim lokacijama u Puli. Posljednjih godina povećao se broj tvrtki za usluge autotaksi prijevoza, čemu su osobito potpomogle mobilne aplikacije u kojima je moguće ugovoriti autotaksi prijevoz. Osnovni nedostaci taksi prijevoza su viša cijena prijevoza i mogućnost stvaranja većih zagušenja u prometu.

Sudionici participativnih radionica s dionicima istaknuli su kako je gradska tvrtka Pulapromet uz pomoć financijskih sredstava ITU mehanizma u posljednjih nekoliko godina modernizirala svoj vozni park kako bi odgovarao suvremenim prometnim i ekološkim standardima, čime je ta tvrtka postala tvrtka koja pruža uslugu javnog gradskog i prigradskog prijevoza s najmodernijim voznim parkom u Hrvatskoj. Javni prijevoz obavlja svoju djelatnost temeljem Ugovora o javnoj usluzi gdje su suvlasnici naručitelji prijevozne usluge, a Pulapromet je izvršitelj. Pulapromet ne smije obavljati nikakav prijevoz a koji nije u skladu sa Ugovorom i s time u vezi frekventnosti linija. Nedostaci kojima se suočava prijevoznik je gužva u prometu na koju se može djelovati odgovarajućim prometnim preregulacijama i parkirnim tarifama i/ili ekološkim vinjetama. Autobusna stajališta se nalaze u neposrednoj blizini svih škola.

Značajnije povećanje frekventnosti na pojedinim autobusnim linijama nije racionalno u ovom trenutku jer bi stvarale prevelik financijski pritisak na prijevoznika. Kako bi se unaprijedio javni autobusni prijevoz predstavnici tvrtke Pulapromet predložili su pojedine aktivnosti koje bi se trebale provesti. Predloženo je širenje mreže prometnica namijenjenih isključivo javnom prijevozu (s dijela prometnica u središtu Pule – dio Zagrebačke i Laginjine ulice, Giardini, Istarska i Flavijevska ulica) čime bi se osigurao točniji javni prijevoz, a istovremeno bi se umanjila emisija ispušnih plinova u središtu Grada, zatim su predložene promjene prometne regulacije na pojedinim raskrižjima (43. istarske divizije i autobusni kolodvor, Zagrebačka i Stankovićeve/Rakovčeva) koje bi povećale brzinu i učinkovitost javnog prijevoza, uvođenje *park & ride* sustava te izmještanje lokacije taksi službe. Osim toga, kako bi se smanjio nulti kilometar za vozila, tvrtka Pulapromet planira izmjestiti svoje spremište autobusa uz plinsku punionicu.

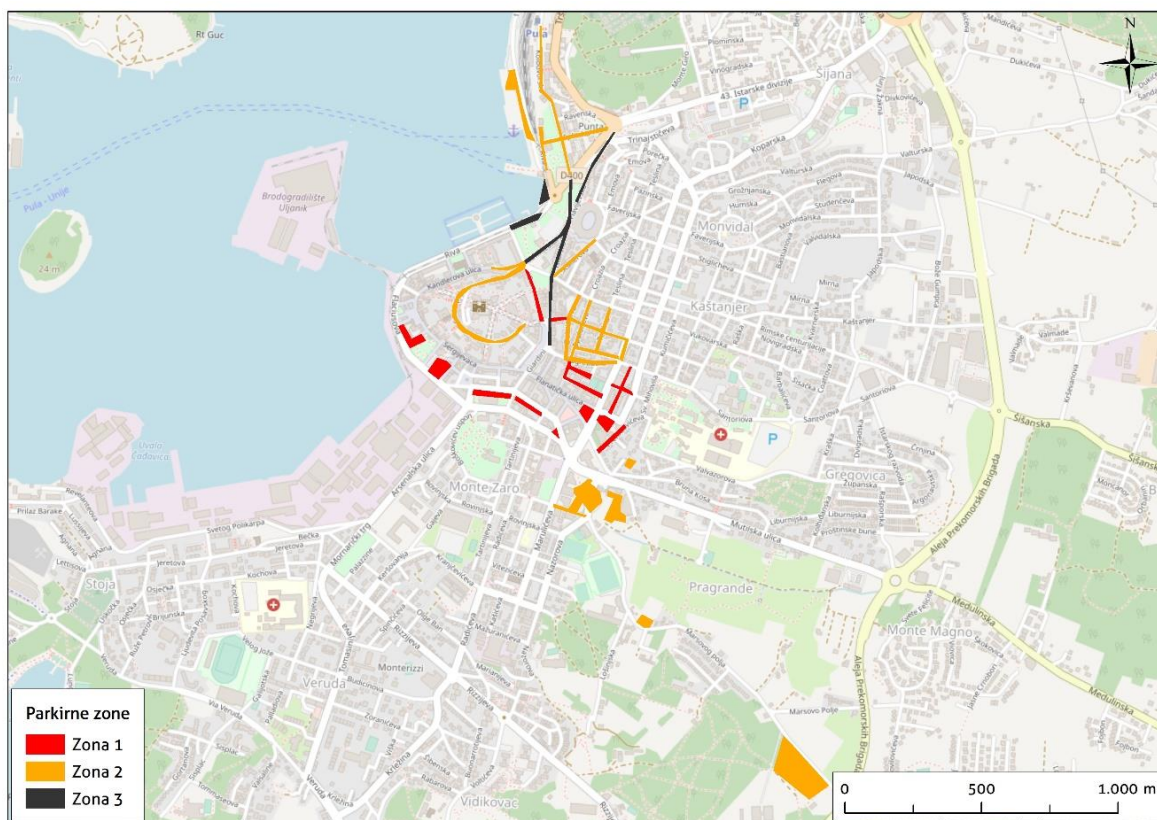
3.4.4.6. *Promet u mirovanju*

Pojam prometa u mirovanju označava parkirana vozila i ostali stacionarni promet. Taj je oblik prometa vrlo važan za planiranje u većim urbanim sredinama, gdje je potrebno istovremeno osigurati parkirna mjesta većem broju stanovnika koji stanuje u urbanom naselju, ali i onim osobama koje u urbano naselje dolaze zbog rada, stanovanja ili ostalih usluga. Za Pulu je promet u mirovanju velik izazov jer zbog toga što u Pulu tijekom ljetne sezone dolazi velik broj turista osobnim automobilima te je potrebno omogućiti kvalitetne površine za mirovanje takvih vozila.

Za upravljanje parkirališnim površinama pod naplatom u Gradu Puli-Pola nadležna je gradska tvrtka Pula Parking d.o.o. Na kraju 2020. g. u Puli je pod naplatom bilo 1.758 parkirnih mjesta podijeljenih u tri parkirne zone (Sl. 50.).

U prvoj zoni parkiranje je ograničeno na dva sata, u drugoj parkiranje nije vremenski ograničeno, a u trećoj zoni parkiranje je ograničeno na jedan sat. Na kraju 2020. g. u prvoj zoni bila su 362 parkirna mjesta i 11 automata za naplatu parkiranja, u drugoj zoni 1.388 parkirnih mjesta i 20 automata za naplatu, a u trećoj zoni 28 parkirnih mjesta i dva automata za naplatu (Pula Parking, 2021). Tvrtka Pula Parking u 2019. g. uklonila je ukupno 2.088 nepropisno parkiranih vozila vozilom „pauk“. U 2019. g. tvrtka je uprihodila ukupno 14.387.195 kn, a od čega je gotovo tri četvrtine uprihodeno raznim oblicima naplate parkirnih mjesta. U tom je poduzeću krajem 2019. g. bilo 52 zaposlenih, a iste je godine ono provelo investicije u vrijednosti od 1.144.886 kn (Pula Parking 2021).

U Planu održive urbane mobilnosti Grada Pule (2019) identificirani su osnovni problemi vezani uz promet u mirovanju u Gradu Puli-Pola. Osnovni je izazov nedostatak parkirnih mjesta u naseljenim zonama središta grada gdje su ulice uske jer su izgrađene u razdobljima prije razvoja automobilskeg prometa, pa se automobili i ostala vozila učestalo parkiraju na pješačkim površinama ili u uskim ulicama čime se usporava promet i onemogućava kretanje interventnih vozila. Istovremeno, u središtu Pule nalazi se nekoliko većih parkirnih prostora na koje se učestalo parkira velik broj osoba koje gravitiraju središtu grada čime dolazi do povećanja količine prometa u središtu Pule. Planom održive urbane mobilnosti planira se primjena održive politike parkiranja u Puli, usporedo s razvojem javnog prijevoza i infrastrukture za ekološki prihvatljiva vozila. U tu svrhu ograničilo bi se kretanje vozila u dijelu stambenih područja, prilagodile parkirne površine kako bi bile dostupnije za osobe s invaliditetom, poticao bi se *car pooling* i slične mjere smanjenja zagušenja prometa, kao i određene mjere smirivanja prometa i ograničenja parkiranja u zonama škola i vrtića. Primjenom navedenih mjera značajno bi se unaprijedio promet u mirovanju i smanjili se sukobi između različitih sudionika u prometu.

Sl. 50. Parkirne površine po parkirnim zonama u Gradu Pula-Pola 2021. godine

Izvor podataka: Pula Parking, 2021

Sudionici participativnih radionica s dionicima istaknuli su da je promet u Puli vrlo zagušen zbog velikog broja registriranih automobila (38.000 u zimskom razdoblju godine), koji se značajno povećava tijekom turističke sezone. U središtu Pule vrlo je visoka koncentracija prometa te često dolazi do nedostatka parkirnih mjesta ili do zagušenja prometa zbog parkiranja na uličnim parkirnim mjestima. U smislu unaprjeđenja prometa u mirovanju predložene su različite aktivnosti, od restriktivnih aktivnosti kojima bi se povećanjem cijena parkiranja pokušalo odvratiti vozače osobnih vozila da svojim vozilima dolaze do središta Grada, pa do mjera unaprjeđenja javnog prijevoza i uvođenja *park & ride* sustava s velikim parkiralištima na rubu Grada te poticanja pješačkog i biciklističkog prometa. Važno je utjecati na svijest vozača jer se često događa da su velika parkirališta na rubu Grada prazna, a u njegovom središtu velika je prometna gužva. Jedan od modela predloženih za smanjenja gužve je izgradnja podzemnih ili nadzemnih garaža.

3.4.4.7. Biciklističko-pješačka infrastruktura

U Planu održive urbane mobilnosti Grada Pule (2019) navedena da je infrastruktura za pješački i biciklistički promet u Gradu Pula-Pola doživjela dinamičan razvoj u posljednjem desetljeću. U tom je dokumentu navedeno nekoliko unaprjeđenja biciklističkog i pješačkog prometa u proteklom razdoblju. U Istarskoj je županiji u posljednjem desetljeću razvijena inicijativa Istra Bike & Outdoor u sklopu koje su označene i djelomično uređene biciklističke staze na teritoriju županije, a pružatelji usluga smještaja pozvani su da se registriraju kao pružatelji usluga smještaja za cikloturiste. Grad Pula-Pola uredio je infrastrukturu za bicikliste na tom inicijativom definiranoj biciklističkoj ruti 313 Adrifort koja povezuje Štinjan i središte Pule. Osim toga, kontinuirano se uređuju staze za biciklistički i pješački promet uz glavne prometnice u Puli, a dosad je izgrađena staza uz dio sjeverne i istočne obilaznice Pule. U Puli postoji sustav javnih bicikala *Bičikleta* na način da je na šest lokacija u Gradu Pula-Pola moguće iznajmljivanje električnih bicikala, a izgrađene su i dvije punionice za električne bicikle. Plan održive

urbane mobilnosti Grada Pule (2019) navodi da je posljednjih godina uređen i veći broj pješačkih staza uz prometnice i označeni su pješački koridori na turističkim rutama.

Osnovni problem s kojim se susreću biciklisti u Gradu Puli-Pola (Plan održive urbane mobilnosti, 2019) predstavlja nedostatak uređenih površina za bicikliste na određenim relacijama, tako da biciklisti moraju koristiti kolnik često vrlo prometnih cesta ili nogostupe za pješake. Također, mali je broj uređenih parkirnih mjesta za bicikle. Izazov stvara i činjenica da je biciklizam još uvijek dosta nepopularno prometno sredstvo za putovanje do radnog mjesta, obrazovne ustanove ili bilo kojeg drugog mjesta na koje stanovništvo učestalo odlazi. U pješačkom prometu postoji nedostatak uređenih pješačkih zona u dijelovima naselja Pula izvan središta grada, kao i nedostatak nogostupa uz prometnice u rubnim dijelovima grada. To predstavlja sigurnosni rizik za pješake zbog toga što su primorani kretati se po cestama na kojima se kreću i ostali sudionici u prometu. Nova vozila, poput električnih romobila, također nemaju riješene trase za kretanje na odgovarajući način, međutim za njihovu regulaciju potrebna je izrada zakonskog okvira na državnoj razini.

Plan održive urbane mobilnosti Grada Pule (2019) donosi mjere za poticanje razvoja pješačkog i biciklističkog prometa te povećanje njihove atraktivnosti među stanovništvom. Kako bi se potaknuo daljnji razvoj biciklističke infrastrukture potrebno je izraditi projektnu dokumentaciju za biciklističke staze na teritoriju Grada. Potrebno je opremiti pojedine lokacije u Gradu infrastrukturom za parkiranje bicikala. Usporedo s time, planira se i nastavak procesa označavanja, uređenja i promocije biciklističkih staza te širenje sustava javnih bicikala na druge lokacije na kojima se koncentrira veći broj osoba. Također se predlaže i stvaranje jače suradnje Grada s HŽPP-om kako bi se omogućio prijevoz bicikala vlakom, što bi koristilo turistima koji bi željeli putovati biciklima po Istri i okolnim područjima. U sektoru pješačke infrastrukture planira se izrada i provođenje projekata uređenja i izgradnje pješačke infrastrukture s visokom učinkovitosti i atraktivnosti. Planiraju se i ograničenja u odvijanju cestovnog u širem središtu Pule, a dio postojećih prometnica bio bi prenamijenjen pješačke zone, zatim prometno-tehnički zahvati u svrhu povećanja sigurnosti prometa, uređenje pješačkih staza i njihova promocija za turističke svrhe te promocija pješčenja među različitim skupinama stanovništva. Na temelju navedenih mjera i aktivnosti može se stvoriti napredak u kvaliteti urbane mobilnosti, što se odražava i na kvalitetu života stanovništva, istovremeno povećavajući atraktivnost prostora za osobe koje ga posjećuju.

U suradnji s HŽPP-om 2021. g. pokrenut je prvi biciklistički vlak koji je ujedno i jedini takav vlak u RH. Radi se o preuređenom putničkom vlaku HŽ-a sa kapacitetom za prijevoz 22 bicikla (po potrebi i više) koji prometuje svaki dan na relaciji Pula-Buzet sa redovnom cijenom karata. Što se tiče pješačke infrastrukture, kroz suradnju Kluba rekreativaca u prirodi Pula i Turističke zajednice Pula uređene su pješačke staze u prirodi te izrađena karta istih koja se koristi u turističke svrhe, dok je Udruga kineziologa razradila pješačke staze u Gradu.

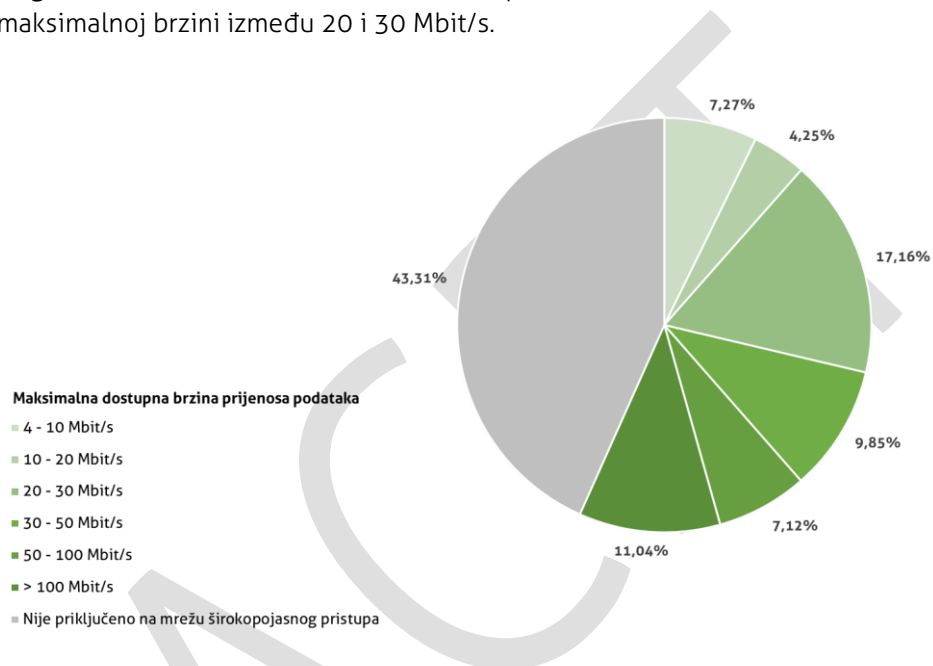
Sudionici participativnih radionica s dionicima slažu se da je potrebno jačati biciklistički i pješački promet, ali da se prvo mora osigurati infrastruktura za neometano i sigurno odvijanje tih dvaju oblika prometa.

3.4.5. Širokopojasna infrastruktura

Prijenos informacija digitalnim putem jedan je od temelja na kojemu je zasnovan suvremeni društveni i ekonomski razvoj. Širokopojasna infrastruktura, koja omogućava povezivanje s Internetom i prijenos podataka digitalnim putem velikom brzinom, omogućava komunikaciju između osoba, prijenos znanja i informacija te ju je stoga važno planirati kako bi se ostvario razvoj područja. Razvoj širokopojasne infrastrukture kao prioritetno područje razvoja uključen je u Nacionalnu razvojnu strategiju Republike Hrvatske do 2030. godine (NN 13/21). Njezin razvoj ponajprije se potiče u svrhu ostvarenja digitalnog

gospodarstva te poticanje gospodarskog razvoja, a njeno korištenje osobito je došlo do izražaja prilikom komunikacije na daljinu tijekom globalne pandemije COVID-19. Osnovni plan razvoja širokopojasne infrastrukture u Hrvatskoj je izgraditi mrežu s visokom povezivosti i brzinom prijenosa podataka oko 1 Gbit/s.

Hrvatska regulatorna agencija za mrežne djelatnosti (HAKOM) objavljuje podatke o dostupnosti širokopojasne infrastrukture i broju kućanstava (objekata) koja su na nju priključena. Prema dostupnim podacima za treći kvartal 2021. g. (HAKOM, 2021b) u Gradu Puli-Pola je na mrežu širokopojasnog pristupa bilo priključeno 12.999 kućanstava, što je 55,7 % ukupnog broja kućanstava kojih u Puli ima 22.934. Pregled udjela kućanstava prema dostupnoj maksimalnoj brzini interneta prikazan je na priloženom dijagramu (Sl. 51.). Najviše korisnika širokopojasne infrastrukture u Puli imalo je pristup Internetu po maksimalnoj brzini između 20 i 30 Mbit/s.

Sl. 51. Udio kućanstava u Gradu Pula-Pola prema priključenosti na širokopojasnu infrastrukturu i maksimalnoj brzini prijenosa podataka u trećem kvartalu 2021. godine

Izvor podataka: HAKOM, 2021b

Brzina prijenosa podataka na teritoriju Grada Pula-Pola varira između kategorije manjih brzina (2 – 30 Mbit/s), velikih brzina (30 – 100 Mbit/s) i vrlo velikih brzina (100 Mbit/s i više) (HAKOM, 2021a). Prijenos podataka manjim brzinama moguć je u svim dijelovima Grada, dok je prijenos podataka velikim i vrlo velikim brzinama moguć u širem središnjem dijelu Pule. U pokretnim mrežama prijenos podataka malim brzinama (2 – 30 Mbit/s) moguć je na cijelom teritoriju Grada, dok prijenos podataka velikim brzinama (30 – 100 Mbit/s) djelomično ne pokriva poluotok Muzil i Brijunsko otočje (HAKOM, 2021a). Ulaganje u širenje dostupnosti mreže s prijenosom podataka velikim brzinama potrebno je podupirati u budućim razdobljima, iako ono uvelike ovisi o pružateljima telekomunikacijskih usluga koje financiraju izgradnju i unaprjeđenje infrastrukture.

U cilju unaprjeđenja i širenja mreže širokopojasne infrastrukture JLS zasebno ili u suradnji s drugim JLS izrađuju planove razvoja širokopojasne infrastrukture. Grad Pula-Pola trenutno je u postupku izrade takvog plana (HAKOM, 2021c). Grad Pula-Pola sudjelovao je u inicijativi Europske unije WiF4EU čiji je cilj osiguranje dostupnosti besplatnog bežičnog interneta na javnim lokacijama, poput trgova, parkova, javnih ustanova i sl. (WiFi4EU, 2021). Bežični Internet dostupan je na nekoliko lokacija u Gradu; Titovom parku, Parku Petra Krešimira IV., Trgu Forumu i na lokaciji Giardini/Portarata (Grad Pula-Pola, 2019). Potrebno je poticati i daljnje širenje dostupnosti besplatnog bežičnog interneta, osobito na turistički propulzivnim lokacijama. Kako bi se omogućio daljnji razvoj različitih aspekata društvenog i

gospodarskog okruženja u UP Pula, važno je ulaganje u unaprjeđenje optičke infrastrukture, prvenstveno razvijajući dostupnost mreže s vrlo velikim brzinama prijenosa podataka.

3.5. OKVIR UPRAVLJANJA RAZVOJEM

Upravljanje razvojem Grada Pula-Pola određeno je stupnjem suradnje i sinergije između javnog, privatnog i civilnog sektora. Za ostvarenje kvalitetne suradnje i uspješne provedba programa razvoja područja Grada Pula-Pola bitno je osmisliti efikasan i konkurentan model upravljanja koji se temelji na dva ključna načela – nediskriminaciji i održivom razvoju. Primjena tih načela osigurat će kreiranje inkluzivnih i socijalno osjetljivih politika postupanja uz učinkovitu i ekološki osviještenu primjenu resursa.

U ovom poglavlju sagledana je struktura te postojeći kapaciteti segmenata civilnog društva ključnih za upravljanje programom razvoja.

3.5.1. Javni sektor

Javni sektor ima vodeću i najvažniju ulogu u planiranju i upravljanju razvojem područja, a čine ga upravna tijela Grada Pula-Pola sastavljena od predstavničkih i izvršnih tijela. Predstavničku ulogu imaju Gradsko vijeće, 9 vijeća/predstavnik nacionalnih manjina te vijeća mjesnih odbora, dok izvršnu vlast obnašaju gradonačelnik te upravni odjeli koji formiraju radna tijela. Grad Pula-Pola ima 8 upravnih odjela, a riječ je o: Upravnom odjelu za lokalnu samoupravu, Upravnom odjelu za financije i gospodarstvo, Upravnom odjelu za prostorno planiranje i zaštitu okoliša, Upravnom odjelu za komunalni sustav i upravljanje imovinom, Upravnom odjelu za društvene djelatnosti i mlade, Upravnom odjelu za kulturu i razvoj civilnog društva, Službi za poslove zastupanje Grada te Službi za unutarnju reviziju. Prema podacima Grada Pula-Pola prije donošenja nove Odluke o ustrojstvu i djelokrugu upravnih tijela Grada Pula-Pola, u upravnim tijelima ukupno je radilo 272 izvršitelja, a najviše djelatnika (61) nalazilo se u tadašnjem Upravnom odjelu za financije i opću upravu (SSGP, 2021) (Tab. 49.).

Snaga i potencijal ljudskih kapaciteta javnog sektora jedan su od preduvjeta kvalitetnog planiranja i provedbe upravljanjem razvoja. Druga bitna stavka je financijski kapacitet, a prema podacima posljednjeg donesenog proračuna, Grad Pula-Pola za 2021. godine raspolaže s sredstvima u iznosu od 514.430.079,00 kn, no projekcije za naredne proračune do 2023. planiraju blago smanjenje rashoda (PGP, 2021).

Osim navedenih tijela, javni sektor analiziranog područja čine i razne ustanove i trgovačka društva u vlasništvu Grada Pula-Pola. Većinom je riječ o kulturno-umjetničkim te obrazovnim institucijama poput ustanove Pula Film Festival, Istarskog narodnog kazališta, Gradske knjižnice i čitaonice te dječjih vrtića i osnovnih škola. Trgovačka društva u vlasništvu Grada Pula-Pola vezana su uz komunalnu djelatnost te održavanje urbane infrastrukture (Tab. 50.). Također, u planiranju pripreme i provedbe razvojnih projekata važnu ulogu imaju i javne ustanove osnovane na županijskoj razini koje djeluju na prostoru UP-a, a to su: Istarska razvojna agencija - IDA d.o.o., Natura Histrica – Javna ustanova za upravljanje zaštićenim područjima i drugim zaštićenim prirodnim vrijednostima na području Istarske županije, Regionalni koordinator Istarske županije za europske programe i fondove - Coordinatore regionale della Regione istriana per i programmi e fondi europei, Zavod za prostorno uređenje Istarske županije te IKA – Istarska kulturna agencija – Agenzia culturale Istriana.

Sudionici participativnih radionica s dionicima istaknuli su da javni sektor, kojemu je u nadležnosti upravljanje razvojem, treba razvijati suradnju s privatnim i civilnim sektorom te osigurati održivost i prilagodljivost razvoja. Pritom je vrlo važno oslanjanje na korištenje sredstava iz fondova EU ili raznih ministarstava kako bi se omogućilo financiranje različitih razvojnih projekata. U javnom sektoru

potrebno je digitalizirati pojedine usluge kako bi se osigurala njihova kvalitetnija dostupnost za građane.

Tab. 49. Struktura javne vlasti na području Grada Pula-Pola

Upravna tijela		Broj izvršitelja
Predstavnička tijela	Gradsko vijeće	21
	Mandatna komisija	3
	Odbor za izbor i imenovanja	5
	Odbor za statut i druge opće akte	5
	Odbor za dodjelu nagrada i drugih priznanja Grada Pule	5
	Odbor za plan i financije	5
	Odbor za suradnju s općinama, gradovima, regijama i međunarodnu suradnju	5
	Odbor za ostvarivanje prava talijanske autohtone zajednice	7
	Odbor za prostorno uređenje, komunalno gospodarstvo i stambene odnose	5
	Odbor za društvene djelatnosti	5
	Odbor za gospodarstvo	5
	Odbor za razvoj	5
	Vijeće talijanske nacionalne manjine	15
	Vijeće srpske nacionalne manjine	15
	Vijeće slovenske nacionalne manjine	15
	Vijeće romske nacionalne manjine	15
	Vijeće makedonske nacionalne manjine	15
	Vijeće bošnjačke nacionalne manjine	15
	Vijeće albanske nacionalne manjine	15
	Vijeće crnogorske nacionalne manjine	12
Predstavnik mađarske nacionalne manjine Grada Pule	1	
vijeća mjesnih odbora	16	
Izvršna tijela	Gradonačelnik i zamjenici	3
	Upravni odjel za lokalnu samoupravu	*
	Upravni odjel za financije i gospodarstvo	*
	Upravni odjel za prostorno planiranje i zaštitu okoliša	*
	Upravni odjel za komunalni sustav i upravljanje imovinom	*
	Upravni odjel za društvene djelatnosti i mlade	*
	Upravni odjel za kulturu i razvoj civilnog društva	*
	Služba za poslove zastupanje Grada	*
	Služba za unutarnju reviziju	*
Ukupno		169

Izvor podataka: SSGP, 2021 (*podatak nije javno dostupan)

Tab. 50. Ustanove i trgovačka društva u vlasništvu Grada Pula-Pola

Ustanove	Trgovačka društva
<ul style="list-style-type: none"> Javna ustanova Pula Film Festival Istarsko narodno kazalište – Gradsko kazalište Pula Gradska knjižnica i čitaonica Pula Dječji vrtić Mali svijet Dječji vrtić Pula Dječji vrtić - Scuola dell'infanzia Rin Tin Tin Osnovne škole¹⁶ Pučko otvoreno učilište Javna vatrogasna postrojba Pula 	<ul style="list-style-type: none"> Castrum Pula 97 d.o.o. Fratarski d.o.o. Kaštijun d.o.o. Luka Pula d.o.o. Monte Giro d.o.o. Pula Plinara d.o.o. Pula Pula Herculanea d.o.o. Pragrande d.o.o. Pula Parking d.o.o. Pulapromet d.o.o. Pula Sport d.o.o. Tržnica d.o.o. Vodovod Pula d.o.o.

Izvor podataka: Popis tijela javne vlasti, 2021

3.5.2. Privatni sektor

¹⁶ Osnovna škola Šijana Osnovna škola Stoja Osnovna škola Centar, Osnovna škola Veli vrh, Osnovna škola - Scuola elementare "Giuseppina Martinuzzi", Osnovna škola Tone Peruška, Osnovna škola Kaštanjer, Osnovna škola Vidikovac, Osnovna škola "Monte Zaro", Osnovna škola Veruda. (Odluka o donošenju Mreže osnovnih i srednjih škola, učeničkih domova i programa obrazovanja, NN 70/11.)

Privatni sektor važan je akter u stvaranju gospodarskog, ali i društvenog i infrastrukturnog razvoja Grada Pula-Pola. U 2019. g. u Puli je bilo 2.068 aktivnih poduzeća i 1.553 obrta, koji se u razdoblju od 2015. g. konstantno povećavao, a podatci o broju upisa i brisanja poslovnih subjekata u sudskom registru upućuju na to da je rast broja poduzeća i obrta nastavljen i u pandemijskoj 2020. g. Po kategorijama djelatnosti prevladavaju poduzeća u uslužnom sektoru, koja pružaju razne stručne i tehničke usluge, trgovačke i ugostiteljske usluge, ali i razmjerno je velik broj privatnih poduzeća i obrta koji se bave djelatnostima u okviru građevinarstva i prerađivačke industrije. Velik broj poduzeća i obrta te velik obujam djelatnosti kojima se oni bave, rezultat su činjenice da je Pula glavno regionalno gospodarsko središte za Istarsku županiju, u kojoj je koncentriran najveći broj poslovnih subjekata u privatnom sektoru u odnosu na druge JLS u županiji te su razvijene poduzetničke potporne institucije, kojima je cilj stvaranje dinamičnog razvoja gospodarstva i poduzetništva temeljenog na inovacijama. Ulaganjem u istraživanja i razvoj inovacija privatni sektor može ojačati prepoznatljivost Pule i njezinih proizvoda na nacionalnom i međunarodnom tržištu.

Iz tog je razloga neophodno uključiti veći broj dionika iz privatnog sektora u izradu i provođenje strateškog razvoja temeljenog na strateškoplanskim dokumentima, a istovremeno osvijestiti izazove s kojima se taj sektor suočava i potrebe koje on ima te omogućiti suradnju u cilju stvaranja novih rješenja u razvoju Grada na dobrobit svih sektora. Zato je neophodna suradnja privatnog sektora s javnim i civilnim sektorom, kako bi se našla najbolja rješenja potrebna za sve aspekte razvoja Pule. Pritom posebni naglasak treba biti na jačanju kapaciteta u privatnom sektoru u sastavljanju i provedbi projekata vlastitog razvoja, na način da prošire i unaprijede svoje proizvode i tržište te omoguće razvoj novih radnih mjesta.

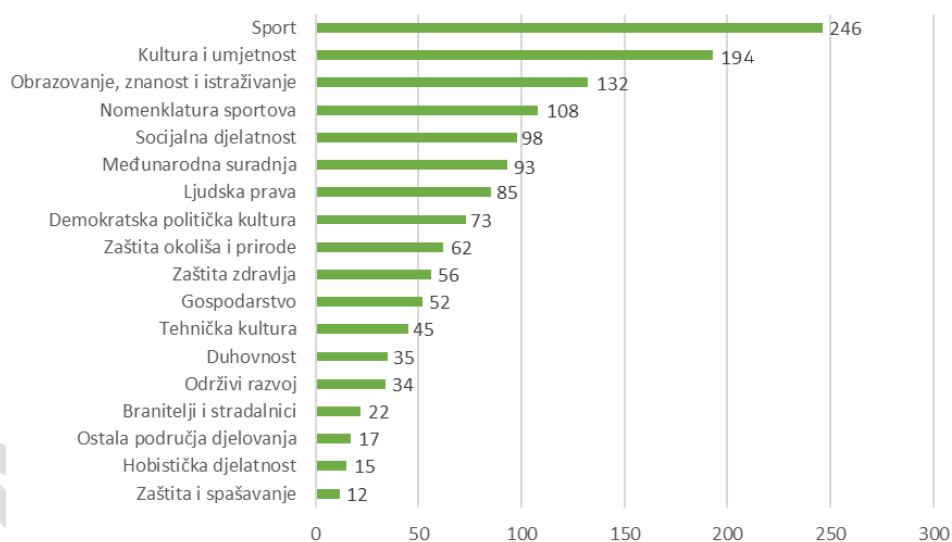
3.5.3. Civilni sektor

Treći stup civilnog društva je civilni sektor čija je glavna karakteristika neprofitno djelovanje, a sastoji se od raznih dobrovoljnih organizacija i inicijativa. S obzirom kako je glavni cilj civilnog sektora rad za opće dobro kroz bavljenje aktualnim društvenim pitanjima, ono je jedan od bitnih faktora u planiranju budućeg razvoja Grada Pula-Pola. U tom smislu, djelovanje civilnog sektora na lokalnoj razini pruža najviše prilika za kvalitetan odgovor na potrebe društva (Giljević i Lalić Novak, 2017).

Među akterima civilnog društva u Republici Hrvatskoj najzastupljenije su udruge koje umreženo djeluju u raznim poljima društvene djelatnosti. Sukladno Zakonu o udrugama (NN 74/14, 70/17, 98/19), kojim se regulira osnivanje, djelovanje i financiranje, rad udruga mora se temeljiti na načelima neovisnosti, javnosti, demokratskog ustroja, neprofitnosti i slobodnog sudjelovanja u javnom životu. Pravnu osobnost udruge stječu upisom u Registar udruga, čiji rad nadzire Ministarstvo pravosuđa i uprave. Prema evidenciji Registra udruga (2021), na području Grada Pula-Pola ukupno je aktivno 968 udruga, među kojima su najviše zastupljene sportske (25%) i kulturno-umjetničke udruge (20%), a visoko su zastupljene i udruge koje se bave znanstveno-obrazovnim pitanjima (14%). Promicanje aktivnog života te kulturno-umjetničkih i znanstveno-obrazovnih aspekata vrlo je važno za kvalitetan razvoj promatranog područja i potrebno je nastaviti poticati rad udruga iz tih područja djelatnosti. S druge strane, vidljiva je slabija zastupljenost udruženja čiji rad je povezan s zaštitom okoliša i zdravlja te promicanjem održivog razvoja (3 – 6%). Zdravo društvo je temelj razvoja, a briga za okoliš i razvijanje svijesti o važnosti održivog pristupa ključni su za stvaranje prosperitetne budućnosti te je potrebno ojačati rad takvih organizacija (Sl. 52.).

U pogledu civilnog sektora Grada važno je istaknuti postojanje i djelovanje Društvenog centra Rojc, mjesta rada i suradnje te poticanja razvoja gotovo 110 udruga iz djelatnosti kulture, sporta, socijalne skrbi i zdravstva, skrbi o osobama s posebnim potrebama, skrbi o djeci i osobama treće životne dobi, ekologije, humanitarnog rada, tehničke kulture, nacionalnih manjina i djelatnosti udruga proizašlih iz domovinskog rata. Upravo je DC Rojc zaslužan za jačanje civilnog društva Pule od kraja 90ih godina pa sve do danas te buduće dijeljenje znanja njegovih udruga (iz područja poput participacije i projektnog

menadžmenta) sa drugim dionicima, predstavlja potencijal za daljnji razvoj civilnog društva. U prostorima DC-a nalazi se Dnevni boravak namijenjen udrugama, civilnim inicijativama i samostalnim umjetnicima za provedbu njihovih programa i druženje, a sve u svrhu poticanja suradnje udruga i povećanja broja korisnika i posjetitelja. Nadalje, u sklopu DC-a nalazi se i prvi skate park u Puli, prvi radio zajednice s koncesijom (Radio Rojc) te mnoštvo prostorija namijenjenih različitim funkcijama poput produkcijskih prostora, prostora za probe, sportskih, radioničkih, uredskih i drugih prostora. Djelovanje Centra prepoznato je na lokalnoj, nacionalnoj pa i međunarodnoj razini zahvaljujući dugoj tradiciji suradnje civilnih udruga, bogatim sadržajima u vidu radionica, predstava i koncerata te inovativnim aktivnostima koje se u njemu odvijaju (Grad Pula, 2021; DC Rojc, 2021) Djelovanje velikog broja udruga karakteristika je civilnog sektora Grada Pula-Pola što doprinosi razvoju društva te generiranju pozitivnih promjena u Gradu. Kao što je ranije istaknuto, udruge obavljaju aktivnosti iz različitih područjima djelovanja poput na primjer brige za građane sa zdravstvenim problemima i teškoćama, pomoći pojedincima slabijeg imovinskog stanja, poticanja i pružanja podrške djeci i mladima, zaštite prirode i okoliša i dr. Zahvaljujući mnogim projektima i programima koje su provele te i dalje provode navedene udruge, Grad Pula-Pola ima potencijal razviti se u ugodno mjesto za život svih stanovnika. Uz udruge, na području Grada Pula-Pola nalaze se i 2 zaklade (Zaklada za poticanje partnerstva i razvoja civilnog društva te Zaklada tren). Njihov pravni položaj, osnivanje, djelovanje i financiranje definirani su i regulirani Zakonom o zakladama (NN 106/18, 98/19), te odgovarajućim registrima za koje je zaduženo Ministarstvo pravosuđa i uprave.

Sl. 52. Zastupljenost civilnih udruga po području djelovanja na prostoru Grada Pula-Pola¹⁷

Izvor podataka: Registar udruga, 2021

Sudionici participativnih radionica s dionicima naglasili su da u Gradu Pula-Pola djeluje velik broj organizacija civilnog društva koje bi mogle dati jači doprinos njegovom razvoju u područjima svojih interesa i djelovanja. U civilnom sektoru Grada Pula-Pola izazov predstavlja nedostatna umreženost i informiranost dionika te nedostatak programa suradnje i zajedničkih projekata dionika iz javnog, privatnog i civilnog sektora. Civilni sektor nije dovoljno digitaliziran i prepoznatljiv u javnosti. Građani i razvojni dionici relativno su slabo osviješteni o društvenim inovacijama i društvenom poduzetništvu. Identificirana je potreba za jačanjem svijesti stanovništva o volonterstvu i aktivizmu. Dionici civilnog sektora također u nedovoljnoj mjeri koriste fondove EU.

¹⁷ Prikazani broj ne izražava ukupan broj udruga na području Grada Pule, već zastupljenost pojedine kategorije područja djelatnosti sukladno tipologiji Registra udruga., unutar kojeg udruge mogu biti upisane pod više kategorija.

4. SWOT ANALIZA

4.1. Društvo

RAZVOJNI POTENCIJALI	RAZVOJNE POTREBE
Prednosti	Slabosti
Demografski trendovi <ul style="list-style-type: none"> - Pozitivan migracijski saldo (2015.-2019.g) 	Demografski trendovi <ul style="list-style-type: none"> - Smanjenje broja stanovnika - Negativna prirodna promjena (2015.-2019. g.) - Trend demografskog starenja (indeks starosti 2011. g. je iznosio 146,7)
Stanovanje i stambeni fond <ul style="list-style-type: none"> - Vrlo visoka razina opremljenosti naseljenih stanova pomoćnim prostorijama i osnovnim komunalnim instalacijama 	Stanovanje i stambeni fond <ul style="list-style-type: none"> - Visoke tržišne cijene i manjak ponude državnih stanova otežavaju rješavanje problema stambenog pitanja - Nedostatak poticaja za rješavanje stambenog pitanja mladih obitelji - Iseljavanje stanovnika iz središnjih dijelova Grada - Gradnja stambenih objekata bez parkirnih mjesta i okućnice ugrožava promet na cestama
Društvena infrastruktura <ul style="list-style-type: none"> - Ravnomjerna zastupljenost društvene infrastrukture - Upravne i javne ustanove Grada Pula-Pola kategorizirane kao pristupačne građevine osobama s invaliditetom i slabijom pokretljivošću - Djelovanje brojnih udruga koje promiču interese, prava i potrebe osoba s invaliditetom na području Grada Pula-Pola - Zastupljenost svih razina zdravstvene djelatnosti - Obnova i modernizacija zgrade Opće bolnice Pula u proteklom desetljeću te obnova Medicinske škole - Djelovanje zdravstvenih udruga koje nastoje pružiti podršku, podizati svijest o oboljelim te promicati zdrav život - Djelovanje velikog broja sportskih udruga na području Grada Pula-Pola - Porast broja korisnika Gradske knjižnice - Postojanje međunarodno poznatog Pula Film Festivala - Djelovanje Istarskog narodnog kazališta - Razni planovi modernizacije i gradnje sportsko-rekreativne infrastrukture u izradi i provedbi - DC Rojc kao jedinstven centar civilnog društva u HR, generator kulture i društvenih inovacija - dostatna razina projektno-tehničkog know how za upravljanje projektima financiranja iz EU i drugih fondova unutar većih i iskusnih OCD-a 	Društvena infrastruktura <ul style="list-style-type: none"> - Nedostatak financijskih sredstava - Nedostatak prostornih kapaciteta - Usitnjenost programa različitih segmenata društvene djelatnosti - Neumreženost udruga na gradskoj razini - Manjak ulaganja, vrijednosne orijentacije i ljudskih resursa u kulturnoj infrastrukturi - Nedostatak nezavisne kulture, inovativnih programa, programa koji imaju socijalnu dimenziju u kulturi - Nepristupačnost usluga pojedinim zdravstveno osjetljivim društvenim skupinama (velik broj objekata nije dostupan osobama s invaliditetom i slabijom pokretljivošću) - Manjak stručnog kadra opće medicine, pedijatrije, interne medicine te unutar rehabilitacije i fizikalne terapije u kući - Položaj Opće bolnice u trgovačkoj zoni Grada koja je često prometno zagušena - Nedostatak radne snage u medicini zbog niskih plaća u javnom zdravstvu - Nedostatak smještaja za roditelje s djecom uz Opću bolnicu - Nedostatak ustanove za obavljanje palijativne skrbi - Nedostatna opremljenost postojeće zdravstvene infrastrukture - Nedovoljna implementacija inovativnih metoda razvoja publike (međusektorska suradnja) - Nedostatna participacija udruga i građana u planiranju budućeg razvoja - Potreba za modernizacijom prostora Istarskog narodnog kazališta i povećanjem broja djelatnika - Nedostatno uključivanje mladih u kulturne programe - Kapaciteti sportske infrastrukture nisu dostatni i potrebno ih je obnoviti
Socijalna uključenost i skrb <ul style="list-style-type: none"> - Djelovanje nekoliko ustanova za socijalnu skrb - Smanjenje broja počinjenih kaznenih djela 2016.-2020. g. - Postojanje širokog spektra programa za socijalno ugroženo stanovništvo te prisutnost većeg broja javnih ustanova i civilnih udruga koji se bave socijalnom skrbi 	Socijalna uključenost i skrb <ul style="list-style-type: none"> - Porast broja osoba kojima je potrebna pomoć u starijoj dobi - Porast broja osoba u opasnosti od društvene marginaliziranosti i isključenosti - Nedovoljna educiranost zdravstvenih djelatnika za komunikaciju s osobama s posebnim potrebama (znakovni jezik, komunikacija sa slijepim osobama, ophođenje s osobama s intelektualnim poteškoćama, kao i osobama s motoričkim oštećenjima)
Odgaj i obrazovanje <ul style="list-style-type: none"> - Povoljna obrazovna struktura - Djelovanje ustanova za cjeloživotno obrazovanje - Većina osnovnih škola provodi jednosmjensku nastavu - Projekti modernizacije i tehnološkog opremanja škola i vrtića u proteklih godinama - Kontinuirano educiranje nastavnog i odgojnog osoblja - Povećanje dostupnih sadržaja i aktivnosti za učenike posljednjih godina - Djelovanje ustanova za visoko obrazovanje - Postojanje projekta KLIK 	Odgaj i obrazovanje <ul style="list-style-type: none"> - Smanjenje broja studenata u visokoškolskim ustanovama za 10% u razdoblju 2015.-2021. g. - Nedostatak nastavnog osoblja u STEAM području na tržištu rada - Nedostatak (mobilnih timova) stručnih suradnika u odgoju i obrazovanju - Nedostatak mjesta u vrtićima u jače suburbaniziranim rubnim zonama Grada - Neadekvatan smještaj pojedinih vrtićkih ustanova u višestambenim zgradama - Smanjenje broja učenika u srednjim školama - Nedostatni prostorni kapaciteti Škole primijenjenih umjetnosti i dizajna - Nedovoljna razina prepoznatosti cjeloživotnog obrazovanja u društvu
Upravljanje razvojem	Upravljanje razvojem

<ul style="list-style-type: none"> - Velik broj organizacija civilnog sektora - DC Rojc kao mjesto umrežavanja udruga 	<ul style="list-style-type: none"> - Nedostatne umreženosti i informiranosti dionika koji sudjeluju u razgovoru - Nedostatak programa suradnje i zajedničkih projekata dionika iz javnog, privatnog i civilnog Sektora - Nedovoljno digitalizirani civilni sektor - Neosvijestjenost građana o društvenim inovacijama i društvenom poduzetništvu - Nedovoljna osviještenost o volonterstvu i aktivizmu
Prilike	Prijetnje
Demografski trendovi <ul style="list-style-type: none"> - Provođenje politika s ciljem zadržavanja mladog stanovništva 	Demografski trendovi <ul style="list-style-type: none"> - Nastavak negativnih demografskih trendova
Stanovanje i stambeni fond <ul style="list-style-type: none"> - Provođenje programa društveno-poticane stanogradnje - Usmjeriti unaprjeđenje stambene infrastrukture sukladno demografskoj politici - Povećati pokrivenost stambenog fonda plinskim instalacijama 	Stanovanje i stambeni fond <ul style="list-style-type: none"> - Porast cijena nekretnina zbog daljnjeg razvoja turizma
Društvena infrastruktura <ul style="list-style-type: none"> - Mogućnost unaprjeđenja kulturne infrastrukture - Kulturna djelatnost prepoznata kao generator budućeg razvoja grada - Jačanje povezanosti kulturno-umjetničke usluge s kulturnom baštinom - Razvijati suradnju među sektorima u sklopu kulturne infrastrukture - mogućnost zapošljavanja osoba s invaliditetom - Ulaganje u unaprjeđenje opremljenosti zdravstvene infrastrukture - Unaprjeđenje kvalitete i kapaciteta sportske infrastrukture - Upoznavanje učenika osnovnih i srednjih škola sa zanimanjima u zdravstvu - Dostupnost brownfield lokaliteta za razvoj zdravstvenih usluga i zdravstvenog turizma - Poticanje održivog razvoja zdravstvenog turizma poticanjem specifičnih oblika zdravstvenih usluga u turizmu (npr. fizioterapija i rehabilitacija) - Poticanje suradnje između visokoškolskih ustanova i zdravstvenog sektora u cilju stvaranja dovoljno radne snage u zdravstvu - Stavljanje u funkciju hospicija za palijativnu skrb - Uključivanje kulturne ponude u turizam (npr. kuća filma vezana uz Pula Film Festival) - Uključivanje mladih u kulturne programe - Izrada digitalne platforme s objedinjenim informacijama o kulturnom sektoru - Jači razvoj kulturno-kreativnog sektora i povećanje kulturnih i društvenih sadržaja u lokalnim zajednicama - potencijal suradnje visokoobrazovnih institucija i udruga - daljnji razvoj neprofitne medijske scene, posebice u području medijske pismenosti i medijskog pluralizma - zaklada za razvoj civilnog društva i poticanja partnerstva kao lider udruga - mogućnost povezivanja s IT sektorom s ciljem razvoja društvenih inovacija i društvenog poduzetništva - brownfield područja koja se mogu planirati tako da uključuju rad OCD-a i generiraju nove društvene inovacije te potiču zapošljavanje i socijalno uključivanje 	Društvena infrastruktura <ul style="list-style-type: none"> - Manjak ulaganja u razvoj kulturne infrastrukture i u razvoj sinergije među dionicima u kulturi - Daljnje smanjenje stručnog kadra u zdravstvu - Nedostatak promjena u sektoru zdravstva na nacionalnoj razini koje bi spriječile iseljavanje osoba koje su obrazovane u zdravstvenom području - Nedostatak radne snage u turizmu u slučaju pretjeranog razvoja zdravstvenog turizma - Nedovoljna svijest stanovništva o sudjelovanju u kulturnim programima - Daljnje neulaganje u razvoj sportske infrastrukture
Socijalna uključenost i skrb <ul style="list-style-type: none"> - Razvoj sustava pomoći u kući za starije i nemoćne osobe (potencijal zapošljavanja teško zapošljivih osoba) - Povezivanje uključenosti starijih osoba s kulturnim programima (npr. po uzoru na čitaonicu za umirovljenike osmišljenu u Gradskoj knjižnici u Puli) - Korištenje rješenja pametnih gradova u svrhu unaprjeđenja urbane sigurnosti 	Socijalna uključenost i skrb <ul style="list-style-type: none"> - Porast potražnje za domovima za starije i nemoćne - Moguće posljedice COVID-19 pandemije na povećanje nezaposlenosti u Gradu
Odgoj i obrazovanje <ul style="list-style-type: none"> - Usklađivanje upisanih učenika ili studenata prema dokumentu Preporuke za obrazovnu upisnu politiku i politiku stipendiranja Hrvatskog zavoda za zapošljavanje - unaprjeđenje ustanova za osnovnoškolsko obrazovanje - unaprjeđenje dodatne infrastrukture za visokoškolsko obrazovanje (proširenje Studentskog doma i izgradnja drugih) - Poticanje obrazovnih smjerova iz medicinskog područja kako bi se zadovoljile potrebe tržišta rada - Širenje dostupnih sadržaja i aktivnosti za učenike (npr. STEM sadržaji, studijska putovanja, terenske nastave i sl.) 	Odgoj i obrazovanje <ul style="list-style-type: none"> - Daljnje smanjenje broja studenata u visokoškolskim ustanovama - Manjak ulaganja u predškolske i osnovnoškolske odgojno-obrazovne ustanove - Nedostatak strukturnih promjena u obrazovanju na nacionalnoj razini koje bi potaknule zapošljavanje stručnjaka iz STEM područja u obrazovanju i zapošljavanje dovoljnog broja stručnih suradnika
Upravljanje razvojem <ul style="list-style-type: none"> - Korištenje sredstava iz EU fondova u sklopu civilnog sektora - Trend jačanja važnosti civilnog društva 	

4.2. Gospodarstvo

RAZVOJNI POTENCIJALI	RAZVOJNE POTREBE
Prednosti	Slabosti
Opća gospodarska kretanja <ul style="list-style-type: none"> - Stalan rast BDP-a u godinama prije globalne pandemije COVID-19 - BDP po stanovniku Istarske županije viši u odnosu na druga područja u Hrvatskoj - Visok indeks razvijenosti – Pula u kategoriji najrazvijenijih JLS 	Opća gospodarska kretanja <ul style="list-style-type: none"> - Visok udio trgovine i ugostiteljstva u ukupnom BDV-u - Smanjenje udjela prerađivačke industrije u ukupnom BDV-u u posljednjem desetljeću
Tržište rada <ul style="list-style-type: none"> - Trend rasta zaposlenost i pada nezaposlenosti do stečaja Uljanika - Dostupnost brojnih radnih mjesta zbog pozicije Pule kao regionalnog centra rada 	Tržište rada <ul style="list-style-type: none"> - Smanjenje broja zaposlenih u trgovini i ugostiteljstvu tijekom pandemije - Povećanje broja nezaposlenosti nakon stečaja Uljanika – pitanje zapošljavanja industrijskih radnika - Potreba za uvozom radne snage za djelatnosti vezane uz turizam - Nedostatak radne snage u zdravstvenom sektoru - Smanjenje mlađe radne snage
Poslovno okruženje <ul style="list-style-type: none"> - Porast broja poduzeća i obrta u pretpandemijskom i pandemijskom razdoblju - Dostupnost poduzetničkih potpornih institucija i institucija za istraživanje i razvoj - Postojanje projekata za privlačenje vanjskih ulaganja - Porast prosječne plaće zaposlenih u poslovnim subjektima 	Poslovno okruženje <ul style="list-style-type: none"> - Negativni pokazatelji u poslovnom okruženju nakon stečaja Uljanika - Pad broja obrta u poljoprivredi i ribarstvu, ugostiteljstvu i trgovini u pretpandemijskom razdoblju - Nedostatak razvijene klasične poduzetničke zone s potrebnom infrastrukturom (postoje samo lokacije u kojima je koncentrirano više poduzeća)
Turizam <ul style="list-style-type: none"> - Kvalitetna atrakcijska osnova za turizam – dostupnost osnove za više selektivnih oblika turizma (u usporedbi sa susjednim JLS) - Porast dolazaka i noćenja turista u pretpandemijskom razdoblju - Prepoznatljivost na međunarodnom tržištu - Rast broja smještajnih jedinica u pretpandemijskom razdoblju - Kontinuirano ulaganje u širenje i povećanje kvalitete turističke ponude i razvijanje turističke infrastrukture proteklih godina - Produljenje turističke sezone proteklih godina zbog razvoja Pule kao <i>city-break</i> destinacije 	Turizam <ul style="list-style-type: none"> - Izrazit pad broja turističkih dolazaka i noćenja tijekom pandemije COVID-19 - Stagnacija broja domaćih turista u pretpandemijskom razdoblju - Sezonalnost turističkih dolazaka i noćenja (koncentracija u ljetnim mjesecima) (donekle u opadanju) - Visok pritisak na turističku, prometnu i komunalnu infrastrukturu tijekom ljetnih mjeseci - Smanjenje domaće radne snage za djelatnosti vezane uz turizam (visoka profitabilnost u sektoru turizma kao <i>pull</i> faktor) - Nedovoljna razina povezanosti javnim prijevozom između turističkih naselja i destinacija - Nedovoljna uređenost plaža
Prerađivačka industrija <ul style="list-style-type: none"> - Duga tradicija industrijske proizvodnje, osobito u sektoru brodogradnje - Porast broja manjih poduzeća u sektoru prerađivačke industrije tijekom posljednjih godina 	Prerađivačka industrija <ul style="list-style-type: none"> - Stečaj Uljanika, najveće tvrtke u Gradu Puli-Pola - Teško konkuriranje brodogradnje na međunarodnom tržištu i prilagodba na suvremene trendove u gospodarstvu
Poljoprivreda i ribarstvo <ul style="list-style-type: none"> - Postojanje neizgrađenog područja pogodnog za poljoprivredu u istočnom dijelu Grada - Resursi za ribarstvo u priobalnom morskom području u okolici Pule - Povoljna distribucija broja nositelja OPG-ova s obzirom na obrazovanje 	Poljoprivreda i ribarstvo <ul style="list-style-type: none"> - Manji interes stanovništva za bavljenjem poljoprivredom i zapuštanje agrarnih površina - Mali broj mladih poljoprivrednika - Slaba uključenost poljoprivrednih i ribarskih proizvoda u turističku valorizaciju - Nedostatak povezanosti poljoprivrednika i ribara s dionicima u turizmu i ugostiteljstvu - Nedostatak posebne ribarske luke u Puli - Nedostatna prepoznatost gradske tržnice kao mjesta ponude lokalnih poljoprivrednih proizvoda za stanovništvo i turiste - Problem usitnjenosti zemljišta otežava razvoj komercijalne poljoprivrede - Nemogućnost konkuriranja lokalnih poljoprivrednika i ribara trgovačkim centrima u kojima se prodaju prehrambeni proizvodi
Prilike	Prijetnje
Opća gospodarska kretanja <ul style="list-style-type: none"> - Viši BDP u odnosu na onaj tijekom prethodne krize stvara priliku za brži oporavak - Mogućnosti bržeg oporavka sredstvima iz Mehanizma za oporavak i otpornost EU 	Opća gospodarska kretanja <ul style="list-style-type: none"> - Nemogućnost točnijeg predviđanja trendova u gospodarstvu zbog pandemije - Nedostatak politika usmjerenih na diversifikaciju gospodarstva na nacionalnoj razini
Tržište rada <ul style="list-style-type: none"> - Dostupnost sredstava za poticanje zapošljivosti na nacionalnoj razini - Poticanje suradnje poslovnih subjekata s obrazovnim ustanovama za jačanje praktičnih znanja i vještina potrebnih za lokalno tržište rada 	Tržište rada <ul style="list-style-type: none"> - Slaba otpornost na krize u slučaju usmjerenosti na užu spektar djelatnosti uslužnog sektora
Poslovno okruženje <ul style="list-style-type: none"> - Postojanje investicijskih projekata za revitalizaciju pojedinih brownfield zona koji bi omogućili razvoj djelatnosti i povećali kvalitetu dostupnih usluga za stanovništvo i turiste 	Poslovno okruženje <ul style="list-style-type: none"> - Neizvjesnost gospodarskih kretanja u pojedinim sektorima zbog nepredvidivosti pandemije

<ul style="list-style-type: none"> - Mogućnosti za suradnju između znanstveno-istraživačkih ustanova i poduzetnika/obrnika - Potencijal poslovne valorizacije elemenata i infrastrukture brodograditeljske i industrijske baštine - Mogućnosti razvoja industrija visokih tehnologija, kulturnih i kreativnih industrija te smještaja za digitalne nomade i <i>influencere</i> - Projekti poticanja cirkularne ekonomije i društveno odgovornog poduzetništva - Uključivanje principa zelene tranzicije u poslovanje subjekata 	<ul style="list-style-type: none"> - Mogući problemi prilikom transformacije industrijskog sektora prema politici zelene tranzicije - Potencijalan nedostatak interesa lokalnog stanovništva za poslovne inicijative u djelatnostima nevezanim uz turizam - Problemi na nacionalnoj razini koji otežavaju poslovanje poslovnim subjektima (npr. modeli zbrinjavanja specifičnog otpada i sl.)
Turizam <ul style="list-style-type: none"> - Mogućnost valorizacije postojećih smještajnih objekata te brownfield lokacija u svrhu razvoja selektivnih oblika turizma izvan sezone (npr. zdravstveni, kongresni, <i>wellness</i> turizam itd.) - Mogućnost suradnje dionika u turizmu s dionicima u poljoprivredi i ribarstvu s područja Grada i obližnjih JLS - Potencijal modernizacije hotelskog smještaja s razvojem hotela za smještaj visoke kategorije - Stvaranje brenda Pule na međunarodnom turističkom tržištu razvojem novih turističkih proizvoda - Potencijal razvoja <i>cruising</i> i nautičkog turizma - Ulaganje u ljudske potencijale za stvaranje i interpretaciju turističkog sadržaja - Povećanje potražnje za selektivnim oblicima turizma 	Turizam <ul style="list-style-type: none"> - Nedovoljna usmjerenost u razvoj selektivnih oblika turizma koji će omogućiti produljenje turističke sezone - Neizvjesnost turističkih kretanja u slučaju daljnjeg nastavka pandemije COVID-19 i pojave drugih kriza - Daljnje povećanje kapaciteta iznajmljivača što podrazumijeva goste manje potrošačke moći i pretvaranje centra Grada u „spavaonicu“
Prerađivačka industrija <ul style="list-style-type: none"> - Mogućnost razvoja industrije uz vanjska ulaganja - Projekti revitalizacije industrijskih područja gdje je proizvodnja prestala mogu pozitivno utjecati na gospodarski razvoj - Poduzetnička potporna infrastruktura može pogodovati razvoju tvrtki u industrijskom sektoru - Pokretanje proizvodnje u Uljaniku može dovesti do ponovnog razvoja brodogradnje 	Prerađivačka industrija <ul style="list-style-type: none"> - Zapostavljenost industrije na nacionalnoj razini - Nemogućnost prilagodbe industrije na tokove na međunarodnom tržištu
Poljoprivreda i ribarstvo <ul style="list-style-type: none"> - Primjenom politike EU „Od polja do stola“ moguće povećanje dostupnosti lokalnih poljoprivrednih (i ribarskih) proizvoda na lokalnom tržištu - Očuvanje agrarnog krajobraza sredstvima za agroekološke mjere - Razvoj suradnje između poljoprivrednika, ribara i ugostitelja koja bi omogućila kvalitetan plasman lokalnih proizvoda - Razvoj manjih lokalnih tržnica koje bi postajale mjesta susreta za stanovništvo različitih naselja - Razvoj veletržnice (uz uvjet da se prije gradnje istraži održivost njezina poslovanja) - razvoj suradnje javnih ustanova i poljoprivrednika i ribara u cilju poticanja konzumacije lokalnih poljoprivrednih proizvoda i proizvoda ribarstva 	Poljoprivreda i ribarstvo <ul style="list-style-type: none"> - Nedostatak interesa poljoprivrednika za modele unaprjeđenja vlastite proizvodnje - Nedovoljna svijest u javnosti o važnosti lokalne poljoprivrede i ribarstva - Nedostatak interesa lokalnog stanovništva i turista za kupovanjem i potrošnjom lokalnih poljoprivrednih i ribarskih proizvoda - pojava invazivnih termofilnih vrsta koje ugrožavaju autohtone vrste riba - klimatske promjene uslijed kojih dolazi do promjena u morskom okolišu, do smanjenja bioraznolikosti, pojave tropske flore i faune što može negativno utjecati na brojnost morskih organizama (primjerice, zbog utjecaja invazivne zelene alge dolazi do degradacije morskih cvjetnica, a uslijed nedostatka cvjetnica dolazi i do ostalih degradacija kao npr. smanjenja brojnosti sipa, i dr.)

4.3. Urbano okruženje

RAZVOJNE POTENCIJALI	RAZVOJNE POTREBE
Prednosti	Slabosti
Gospodarenje okolišem i izloženost rizicima <ul style="list-style-type: none"> - visoka razina kvalitete zraka - značajni vodni resursi - izvrsna kakvoća mora za kupanje 	Gospodarenje okolišem i izloženost rizicima <ul style="list-style-type: none"> - jaki vjetrovi
Upravljanje javnim urbanim površinama <ul style="list-style-type: none"> - NP Brijuni - Park-šuma Šijana - dio Grada Pula-Pola zaštićen Naturom 2000 - prepoznata važnost zelenih površina za kvalitetu života stanovnika - velika zastupljenost zelenih površina u odnosu na broj stanovnika - bogata kulturna baština - identificirana „brownfield“ područja - idejni koncept odvodnje izrađen prema WSUD smjernicama s ugrađenim elementima zelene i plave infrastrukture 	Upravljanje javnim urbanim površinama <ul style="list-style-type: none"> - nepostojanje katastra zelenila - nepripremljenost planske dokumentacije za „brownfield“ područja - problem bespravne gradnje i ilegalne gradnje u zonama namijenjenim poljoprivredi
Komunalna infrastruktura <ul style="list-style-type: none"> - sva kućanstva spojena na vodoopskrbni sustav - visoka kvaliteta vode za piće - projekti razvoja sustava odvodnje koji se financiraju iz fondova EU 	Komunalna infrastruktura <ul style="list-style-type: none"> - vršno opterećenje vodoopskrbnog sustava i nedostatak vodospremi tijekom ljetnih mjeseci - dotrajalost vodoopskrbne mreže - manji udio kućanstava izvan centra Grada spojenih na javni sustav odvodnje i pročišćavanja otpadnih voda

<ul style="list-style-type: none"> - postojanje vodosprema iz doba Austro-ugarske koje se mogu koristiti za spremanje tehnološke vode za komunalne svrhe - planovi izgradnje sortirnice otpada u Puli su izrađeni te se očekuje njezina izgradnja - gotovo sva kućanstva spojena na energetske sustav - donesen plan gospodarenja otpadom 	<ul style="list-style-type: none"> - postojanje mješovitog kanalizacijskog sustava - štetan utjecaj ŽCGO Kaštijun na okoliš - postojanje ilegalnih odlagališta otpada - nedostatan opseg odvajanja i recikliranja otpada - manji udio kućanstava izvan centra Grada spojenih na plinooopskrbni sustav
<p>Promet i mobilnost</p> <ul style="list-style-type: none"> - dobra prometna povezanost s ostatkom Hrvatske te susjednim zemljama Slovenijom i Italijom - izrađen Plan održive urbane mobilnosti - postojanje pomorske luke za putnički i teretni promet - razmjerno velik broj putnika u pomorskom prijevozu do početka pandemije - postojanje državne cjelogodišnje brzobrodске linije Pula-Zadar - postojanje Zračne luka Pula u kojoj se odvija međunarodni promet prema većem broju europskih destinacija uz povećanje broja putnika u razdoblju 2015.-2019. - provedena modernizacija javnog gradskog i prigradskog autobusnog prijevoza tvrtke Pulapromet suvremenim autobusima na prirodni plin 	<p>Promet i mobilnost</p> <ul style="list-style-type: none"> - visok udio korisnika individualnog automobilskog prijevoza – slabo korištenje javnog prijevoza za urbanu mobilnost i veća zagušenja u prometu u središnjim dijelovima naselja - nedostatan broj prometnica namijenjenih javnom prijevozu („žute trake“) - preniske cijene parkinga - slaba frekventnost linija javnog prijevoza - nedostatak integracije javnog autobusnog i željezničkog prijevoza - nepovezanost s ostatkom RH željezničkim prijevozom - nedovoljan broj parkirnih mjesta - slaba frekventnost linija javnog autobusnog i željezničkog prigradskog prijevoza - nedovoljan broj parkirnih mjesta i česta slaba povezanost luke Pula u pomorskom putničkom prometu - zagušenja prometnica u kojima se nalaze parkirne površine - nedostatak biciklističkih i pješačkih površina i nedovoljno kvalitetna uklopljenost postojećih površina s površinama za druge vrste prometa - nedostatak biciklističkih površina - neiskorišten potencijal hidroaviona - neiskorišten potencijal lukobrana na Muzilu
<p>Telekomunikacijska infrastruktura</p> <ul style="list-style-type: none"> - pristup širokopoljnoj mreži dostupan u cijelom gradu 	<p>Telekomunikacijska infrastruktura</p> <ul style="list-style-type: none"> - nedostatan razvijena mreža za širokopoljnski pristup velikih brzina
Prilike	Prijetnje
<p>Gospodarenje okolišem i izloženost rizicima</p> <ul style="list-style-type: none"> - sustavno navodnjavanje tla - Program zaštite zraka, ozonskog sloja, ublažavanja klimatskih promjena i prilagodbe klimatskim promjenama Istarske županije za razdoblje od 2019. do 2023. godine kojim su definirani i razrađeni ciljevi i mjere po sektorima utjecaja s prioritetima, rokovima i nositeljima provedbe mjera - zadovoljavajući operativni kapaciteti 	<p>Gospodarenje okolišem i izloženost rizicima</p> <ul style="list-style-type: none"> - nije uspostavljeno sustavno praćenje kvalitete i onečišćenosti tla - trajni gubitak tala uslijed urbanizacije - plavljenje obale podizanjem razine mora zbog povećanja temperature - nelegalna odlagališta otpada - odlagalište otpada Kaštijun kao izvor sanitarnih opasnosti - požari izazvani ljudskim djelovanjem
<p>Upravljanje javnim urbanim površinama</p> <ul style="list-style-type: none"> - razvoj „urbanih vrtova“ - provođenje sustavne inventarizacije javnih zelenih površina - razvoj zelene infrastrukture i rješenja temeljenih na prirodi (NBS) u upravljanju javnim površinama - „brownfield“ područja koja se mogu revitalizirati i postati mjesta dinamičnog društvenog, gospodarskog i ekološkog razvoja Grada - korištenje sredstava iz EU fondova za razvoj zelene infrastrukture i revitalizaciju <i>brownfield</i> područja - svjetski trendovi povećanja razumijevanja važnosti zelenih površina 	<p>Upravljanje javnim urbanim površinama</p> <ul style="list-style-type: none"> - posljedice klimatskih promjena - nedovoljna svijest stanovništva o vrijednosti javnih površina - neriješeni imovinsko-pravni odnosi koji mogu otežati revitalizaciju brownfield lokacija
<p>Komunalna infrastruktura</p> <ul style="list-style-type: none"> - održavanje i modernizacija vodovodne mreže te osiguranje od smanjene dostupnosti tijekom turističke sezone - planiranje razdjelnog sustava odvodnje otpadnih i oborinskih voda te paralelno razvijanje oba sustava - potreba za razvojem održivog i učinkovitog sustava naplate i kontrole tijekom gospodarenja otpadom - politike EU iz područja održivog gospodarenja otpadom - mogućnosti financiranja projekata vezanih uz komunalnu infrastrukturu preko Fonda za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost - povećanje energetske učinkovitosti javnog i privatnog vlasništva primjenom različitih modela (npr. dizalice topline, solarna energija i sl.) 	<p>Komunalna infrastruktura</p> <ul style="list-style-type: none"> - kontinuirani nastanak ilegalnih odlagališta otpada - nedostatak promjena na nacionalnoj razini koje bi unaprijedile i povećale učinkovitost sustava za gospodarenje otpadom - nedovoljno razvijena svijest stanovništva o suvremenim standardima u gospodarenju otpadom - rastuće cijene građevinskog materijala i radova poskupljuje i usporava procese obnove i modernizacije infrastrukture te energetske obnove javnih i privatnih zgrada
<p>Promet i mobilnost</p> <ul style="list-style-type: none"> - provođenje zahvata u prometu koji će povećati protočnost prometa (osobito za javni prijevoz) - razvoj infrastrukture i programa poticaja za korištenje ekološki prihvatljivih cestovnih vozila - modernizacija željezničke mreže i osvještenje važnosti razvoja željezničkog prometa kao oblika prometa koji je u skladu sa zelenim politikama EU - racionalno širenje mreže javnog prigradskog prometa putem ugovora o pružanju usluga - razvoj većih parkirnih prostora na rubovima Grada Pula-Pola 	<p>Promet i mobilnost</p> <ul style="list-style-type: none"> - nedostatak interesa kod stanovništva za korištenje javnog prijevoza ili <i>park & ride</i> sustava - financijski neodrživo povećanje frekventnosti linija u javnom autobusnom prijevozu - loše stanje željeznica i nedostatak ulaganja u željeznički sustav na nacionalnoj razini - nedostatak ulaganja u lučku infrastrukturu i u jačanje prometne povezanosti u pomorskom putničkom prijevozu

<ul style="list-style-type: none">- razvoj lučke infrastrukture na temelju koncepta zelenih luka- korištenje oblika održive mobilnosti	
Telekomunikacijska infrastruktura <ul style="list-style-type: none">- daljnja ulaganja u razvoj širokopolasne mreže	Telekomunikacijska infrastruktura <ul style="list-style-type: none">- u slučaju loše povezanosti opasnost da dio stanovništva izgubi pristup mjestu rada i obrazovanja ukoliko su ona u online okruženju

NACRT

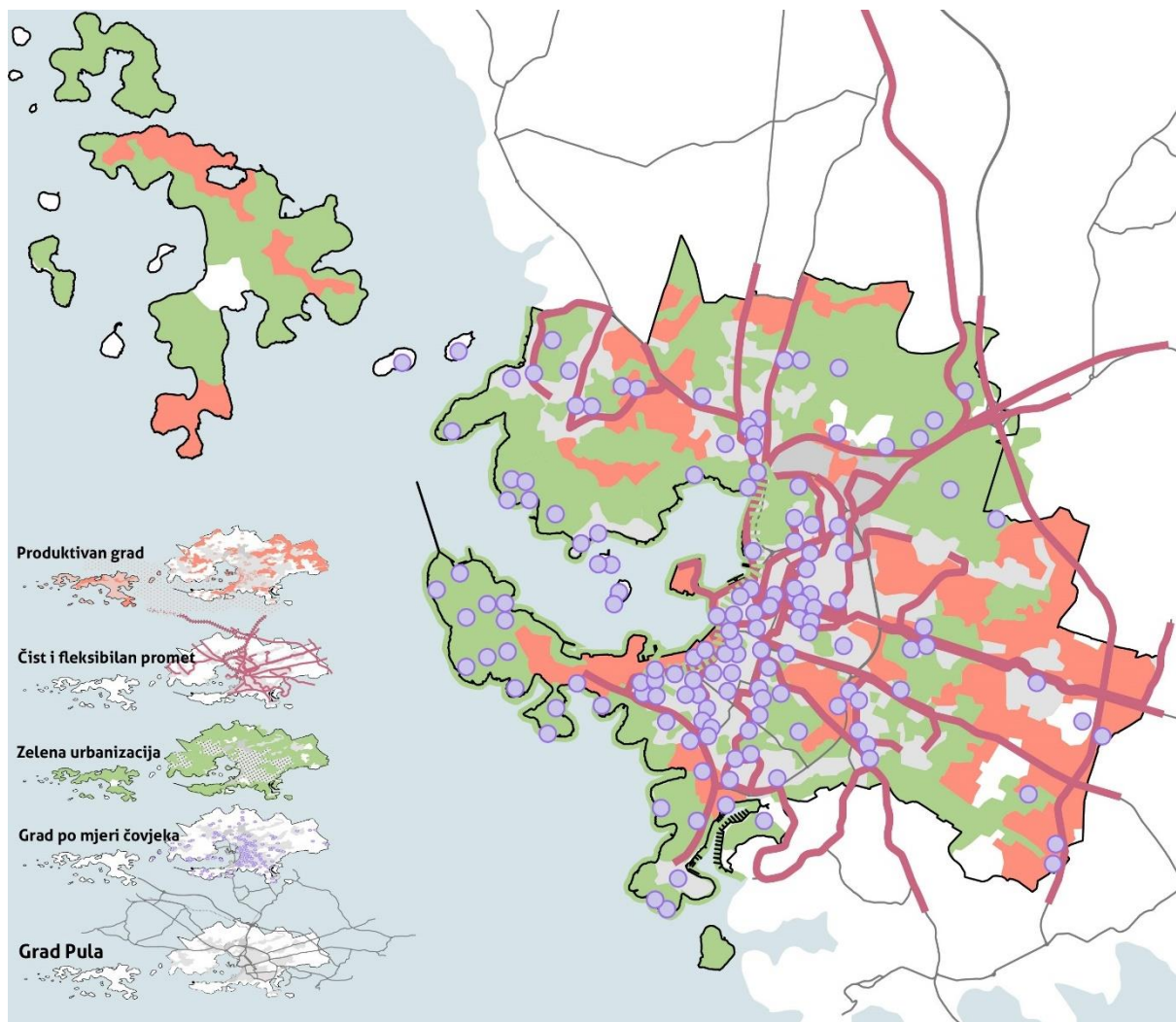
5. SREDNJOROČNA VIZIJA RAZVOJA

Pula-Pola je zelen grad po mjeri stanovnika, unaprjeđen principima održivog, otpornog i kružnog razvoja, koji svojim inovativnim okruženjem potiče razvoj zajednice.

Pojašnjenje vizije

Pula-Pola je grad izuzetno bogat kulturnom i prirodnom baštinom koji svojim raznovrsnim društvenim i ekonomskim potencijalima ima snažnu osnovu za daljnji razvitak ka održivoj budućnosti. Pozitivni trendovi u razvoju gospodarstva (poljuljani stečajem Uljanika i pandemijom COVID-19 virusa) ukazuju na mogućnost napretka koji je potrebno ojačati poticanjem inovativnosti i otpornosti. Također je potrebno jačati lokalnu poljoprivrednu proizvodnju i ribarstvo koji, iako nisu dovoljno prepoznati, predstavljaju velik potencijal za razvoj produktivnosti Pule. Grad Pula-Pola ima potencijal za razvoj različitih oblika turizma koji počiva na vrijednim kulturnim i prirodnim resursima te povoljnom geoprometnom položaju te je navedene potencijale potrebno iskoristiti kako bi Pula postala primjer održivog turizma 21. stoljeća. Dobru prometnu povezanost Grada sa okolicom potrebno je dopuniti unaprjeđenjem unutargradskog prometa te stvoriti sustav koji počiva na temeljima zelenog razvoja i održivosti. Važno je uključiti i područja luka i brodogradilišta koja predstavljaju svojevrsan simbol Grada te mogu postati generator zelene tranzicije. S obzirom na sve veće negativne utjecaje klimatskih promjena, kako globalno, tako i na lokalnoj razini, nužno je raditi na izgradnji otpornosti teritorija te raditi na očuvanju bogatih prirodnih resursa i vrijednih krajobrazu. Kako bi Pula uistinu postala grad po mjeri stanovnika, potrebno je raditi na uključivosti svih sudionika društva, između ostalog kroz procese digitalizacije. Kako bi se zadržalo i privuklo mlado stanovništvo sposobno za pokretanje kreativnog napretka, važno je poboljšati odgojno-obrazovni sustav te pružiti temelje za navedeni napredak. Važno je iskoristiti i veliki potencijal kulturne baštine u svrhu povećanja prepoznatljivosti Pule kroz prizmu kulture te osnaživanja kulturno-kreativne industrije.

Sl. 53. prikazuje viziju razvoja Grada Pula-Pola definiranu kroz četiri različita, ali komplementarna prioriteta: Grad po mjeri čovjeka, Zelena urbanizacija, Čist i fleksibilan promet i Produktivan grad. Područja predviđena za ostvarenje četiri smjera vizije prostiru se na cijelom obuhvatu Grada te se u mnogim dijelovima i preklapaju, što omogućuje sveobuhvatan razvoj i ne favorizira određene predjele.

Sl. 53. Prikaz vizije razvoja Grada Pula-Pola

6. STRATEŠKI OKVIR

6.1. Prioriteti

Strateškim okvirom postavljena su četiri prioriteta razvoja Grada Pula-Pola definirana na temelju ranije utvrđenih razvojnih potreba i potencijala. Sva četiri prioriteta doprinose jednom pravcu razvoja Grada, no tek kada su zajedno implementirani, moguće je očekivati ostvarenje vizije Pule kao „zelenog grada po mjeri stanovnika, unaprijeđenog principima održivog, otpornog i kružnog razvoja, koji svojim inovativnim okruženjem potiče razvoj zajednice.“ U nastavku su objašnjena sva četiri prioriteta razvoja te je prikazana njihova moguća artikulacija u prostoru.

Sl. 54. Prioriteti razvoja Grada Pula-Pola

PRIORITET 1: Grad po mjeri čovjeka

Svrha

Stvaranje okvira za razvoj Grada prilagođenog potrebama svakog stanovnika, počevši od najranije životne dobi, u kojemu svi pojedinci mogu ostvarit ugodan život, a lokalna se zajednica kontinuirano razvija korištenjem svojih vrijednih resursa.

Izazovi

Kako bi se stvorila pozitivna demografska slika Grada Pula-Pola potrebno je raditi na rješavanju aktualnih negativnih trendova poput pada broja stanovnika te starenja stanovništva. Nadalje, kako bi se omogućio razvoj zajednice, važno je konstantno unaprjeđivati školski sustav, u kojemu su uočeni određeni nedostaci poput podkapacitiranosti i neadekvatnog smještaja. Također, od iznimne je važnosti raditi na obnovi i revitalizaciji bogate kulturne baštine koja ima potencijal poticanja društvenog i gospodarskog napretka i razvoju kulture zajednice koja može doprinijeti razvoju umjetničke produkcije, društvenog napretka (inovacije u kulturi, uključivanje mladih u društvo, zapošljavanje i sl.) S ciljem rješavanja navedenih slabosti te iskorištavanja prilika donesena su četiri posebna cilja sa pripadajućim mjerama i aktivnostima.

Posebni ciljevi prioriteta 1

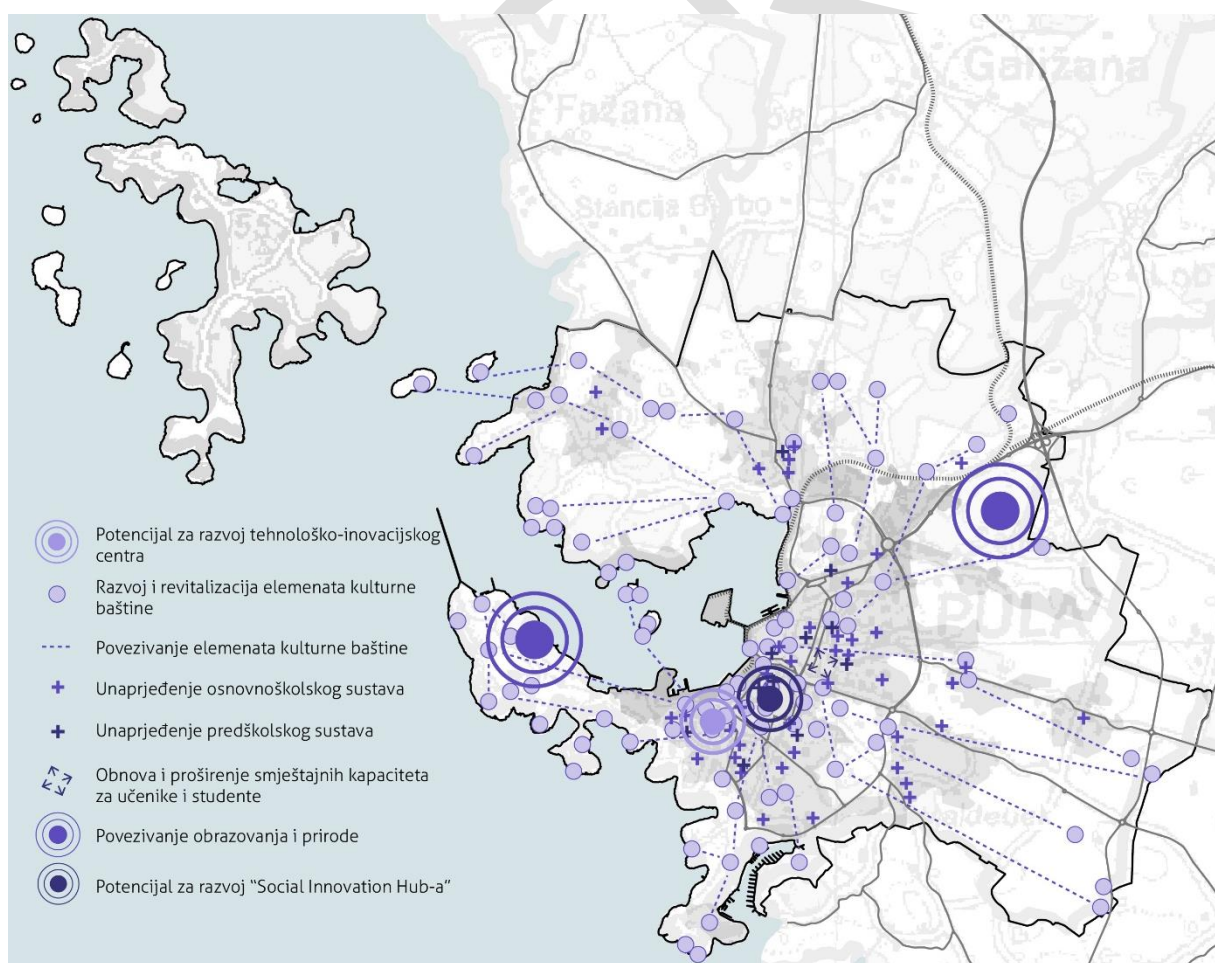
- 1.1. Grad znanja i inovacija
- 1.2. Grad kulture
- 1.3. Uključiv grad
- 1.4. Digitalan grad

Povezanost s Nacionalnom razvojnom strategijom RH do 2030.

Ostvarenje prioriteta 1 i pripadajućih posebnih ciljeva i mjera doprinosi ostvarenju nekoliko strateških ciljeva Nacionalne razvojne strategije, što je detaljnije opisano u Poglavlju 7, a s time u skladu doprinosi i ispunjenju slijedećih pokazatelja učinka: Europska ljestvica uspjeha u inoviranju, Postotak visokoobrazovanih u dobnoj skupini 30-34, Osobe u riziku od siromaštva i socijalne isključenosti, Emisije stakleničkih plinova, DESI indeks gospodarske i društvene digitalizacije te Indeks globalne konkurentnosti (EU). Ciljne vrijednosti pokazatelja prikazane su u tabličnom prikazu u Prilogu I.

Obrazloženje

Grad po mjeri čovjeka pretpostavlja razvoj Grada Pula-Pola kao grada namijenjenog svakom čovjeku i prilagođenog raznolikim potrebama stanovnika, ali i posjetitelja. Ostvarenjem posebnih ciljeva ovog prioriteta Pula ima mogućnost postati uključiv, digitalan grad kulture znanja i inovacije. Revitalizacijom nekoliko ključnih objekata poput Vojne bolnice i Društvenog centra Rojc stvorila bi se nova važna žarišta Grada koja imaju mogućnost generiranja razvoja na području tehnologije, inovacije i kulture te stvaranja lokalnog identiteta. Razvojem kulturnog i kreativnog sektora i obnovom i povezivanjem elemenata kulturne baštine te raznolikih dionika društva, riješili bi se problemi nedovoljne svijesti stanovništva o važnosti kulture te bi urbana i funkcionalna obnova povijesne jezgre pretvorili Pulu u Grad kulture. Unaprjeđenje školskog sustava nužan je preduvjet za razvoj Grada te bi trebao uključivati sve od predškolskog do visokoškolskog obrazovanja, zajedno sa obnovom i proširenjem smještajnih kapaciteta studentskih i učeničkih domova. Razvojem programa škole u prirodi na području Muzila i Šijanske šume djeci i mladima bi se omogućilo upoznavanje s važnostima očuvanja prirode te bi navedeno doprinijelo budućem održivom razvitku edukacijom generacija sutrašnjice. Nadalje, različitim aktivnostima iz područja zdravstva, socijalnih usluga te općenitog uključivanja svih članova društva, potpomognutim digitalizacijom uprave, ali i građana, stvorio bi se pravedan grad u kojem bi se svi građani osjećali kako punopravni članovi.

Sl. 55. Grad po mjeri čovjeka

PRIORITET 2: Zelena urbanizacija

Svrha

Razvoj zelenog, održivog, otpornog i učinkovitog urbanog prostora Grada Pula-Pola, uključujući elemente infrastrukture, zgradarstva te krajobraza.

Izazovi

Grad Pula-Pola, a posebice njezini rubni dijelovi bogati su zelenim površinama koje predstavljaju potencijal za stvaranje učinkovite zelene infrastrukture grada koji je potrebno iskoristiti u svrhu zelenog razvoja. Također, postojanje *brownfield* područja važno je iskoristiti u skladu s principima kružnog gospodarenja prostorom. Nadalje, nužno je raditi na rješavanju problema gospodarenja otpadom, tj. nedovoljnim odvajanjem te postojanjem ilegalnih odlagališta štetnih za okoliš i stanovništvo te dotrajalosti i energetske neučinkovitosti stambenog fonda i ostalih građevina. Kako bi se omogućilo normalno funkcioniranje Grada, potrebno je raditi na dotrajalom sustavu infrastrukture i njezinoj preopterećenosti uzrokovanoj turističkom sezonom. U svrhu suočavanja s navedenim izazovima, postavljen je niz mjera i aktivnosti raspoređenih unutar tri posebna cilja.

Posebni ciljevi prioriteta 2

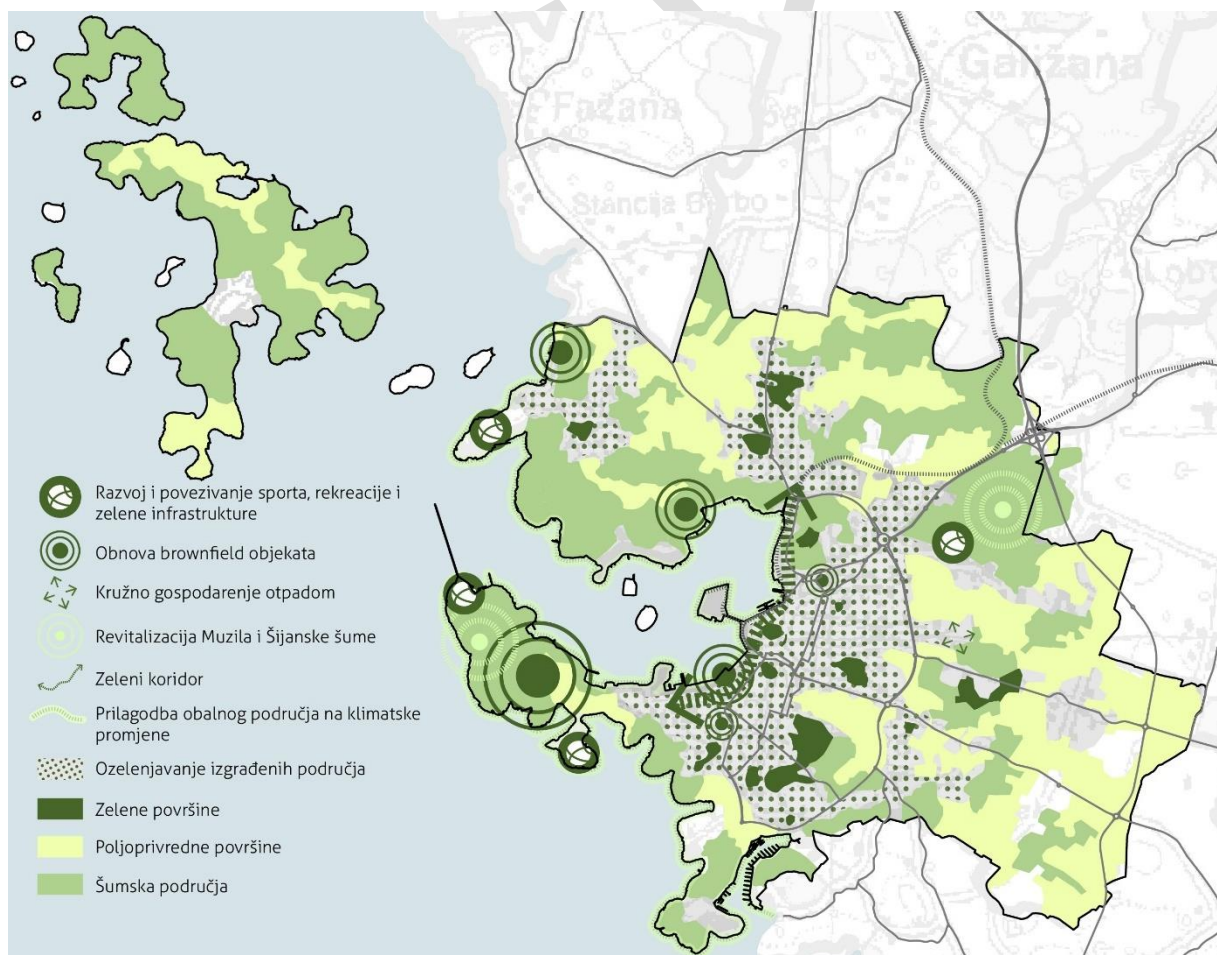
- 2.1. "Zero-waste and circular society"
- 2.2. Zeleni urbani prostor
- 2.3. Otpornost na klimatske promjene, prirodne i antropogene rizike

Povezanost s Nacionalnom razvojnom strategijom RH do 2030.

Realizacijom prioriteta 2 i pripadajućih posebnih ciljeva i mjera doprinosi se ostvarenju četiri strateška cilja Nacionalne razvojne strategije, koji su navedeni u Poglavlju 7, a s time u skladu doprinosi se i slijedećim pokazateljima učinka: Stopa recikliranja komunalnog otpada, Udio obnovljivih izvora energije u bruto ukupnoj potrošnji energije, Emisije stakleničkih plinova, Regionalni indeks konkurentnosti (EU) te Očekivani broj godina zdravog života. Ciljne vrijednosti navedenih pokazatelja prikazane su u tabličnom prikazu u Prilogu I.

Obrazloženje

Prioritet Zelena urbanizacija temelji se na ideji zelenog, otpornog i kružno upravljano prostora Grada Pula-Pola. Obnova urbanog prostora te očuvanje urbanog okoliša i krajobraza prostorno bi se distribuirali unutar cijelog područja obuhvata jer se odnose na zelene površine unutar gradskog tkiva, ali i velika krajobrazno vrijedna područja poput Šijanske šume i poluotoka Muzila. Ostvarenjem posebnih ciljeva obnovila bi se zapuštena i nedovoljno iskorištena područja poput *brownfield* prostora Muzila, Hidrobaze, Arsenala, Vallelunge i dr. Kružno gospodarenje bi se osim u prostoru primjenjivalo i na području zbrinjavanja otpada, razvojem odvojenog prikupljanja otpada i reciklaže. Važno je i stvaranje zelenog koridora kao novog vala urbane obnove sa rješenjima temeljenim na prirodi i inovativnim i atraktivnim arhitektonskim rješenjima koje bi doprinijelo održivom napretku grada, ali i prepoznatljivosti područja. Ostvarenjem ovog prioriteta Pula bi postala grad otporan na klimatske promjene provođenjem aktivnosti vezanih za zelenu infrastrukturu te rješenja temeljena na prirodi, uz osvještavanje stanovništva o potrebama istih. Na taj način klimatske promjene ne bi ostvarivale velike negativne učinke na prostoru Grada te bi se neke od njih čak mogle i spriječiti. Zeleni razvoj bi se proveo i na području stanogradnje kroz procese energetske obnove, korištenje obnovljivih izvora energije i razvoj pasivnih stambenih objekata.

Sl. 56. Zelena urbanizacija

PRIORITET 3: Čist i fleksibilan promet

Svrha

Transformacija prometnog sustava Grada u moderan, učinkovit i siguran sustav, temeljen na korištenju ekološki prihvatljivih i inovativnih oblika prometa koji su u skladu s načelima održivog razvoja.

Izazovi

Karakteristike prometnog sustava Grada Pula-Pola su velik udio individualnog automobilskeg prometa koji uzrokuje opterećenje prometnica uže urbane zone, nedostatak parkirališnih mjesta te zagađenje okoliša, nedovoljna opremljenost pješačko-biciklističke infrastrukture i slabo korištenje javnog gradskog prijevoza. Kako bi se promet Grada iz trenutnog stanja neodrživosti razvio u čist i fleksibilan sustav postavljena su dva posebna cilja navedena u nastavku.

Posebni ciljevi prioriteta 3

- 3.1. Zelena urbana mobilnost
- 3.2. Redistribucija prometnih tokova

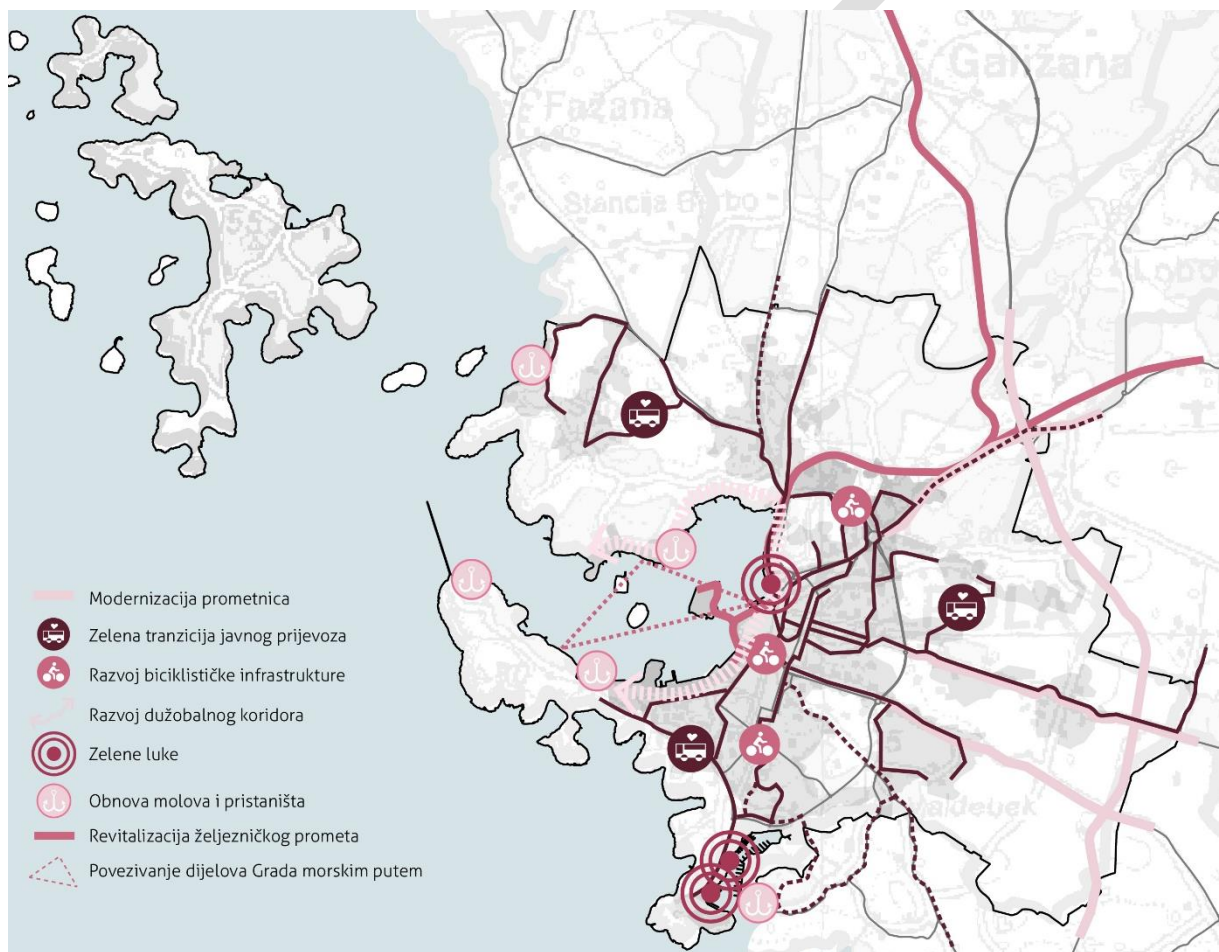
Povezanost s Nacionalnom razvojnom strategijom RH do 2030.

Prioritet 3 i definirani posebni ciljevi i mjere doprinose ostvarenju tri strateška cilja Nacionalne razvojne strategije, koji su objašnjeni u Poglavlju 7, te na taj način doprinose ispunjenju pokazatelja učinka: Emisije stakleničkih plinova, Indeks globalne konkurentnosti (GCI), komponentna „Infrastruktura“ te Regionalni indeks konkurentnosti (EU). Ciljne vrijednosti pokazatelja prikazane su u tabličnom prikazu u Prilogu I.

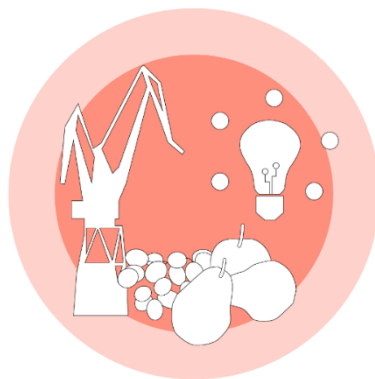
Obrazloženje

Prioritet Čist i fleksibilan promet prostorno bi se distribuirao na prometnim površinama Grada te u duž obalnom pojasu. Mogućnost razvoja modela zelene urbane mobilnosti prisutna je u cijelom Gradu, kroz unaprjeđenje javnog gradskog prijevoza (daljnjom digitalizacijom, korištenjem ekoloških rješenja i sl.) daljnji razvoj pješačko-biciklističke infrastrukture, modernizaciju prometnica te poticanje revitalizacije željeznica. Razvojem dužobalnog koridora postigao bi se zeleni i plavi razvoj područja kroz uspostavu i jačanje održivih oblika mobilnosti i uređenja i unaprjeđenja lučke infrastrukture kao važnog elementa središta Grada. Navedeno bi također doprinijelo pozitivnim promjenama u turizmu naročito kroz uvođenje

inovativnih modela pomorskog prometa i uspostavu *e-sharing* sustava. Inovativna i atraktivna rješenja u pomorskom prometu od posebne su važnosti za Pulu zbog zaljeva koji pruža različite mogućnosti te bi se njihovim poticanjem upotpunio razvoj održive mobilnosti u svim kategorijama. Individualni promet također bi doživio transformaciju, poticanim prelaskom na korištenje električnih automobila, dok bi se u javnom gradskom prijevozu nastavila već započeta zelena tranzicija kroz različite aktivnosti povezane s korištenjem obnovljivih izvora energije, rješenja temeljenih na prirodi i daljnje digitalizacije usluga. Središte Grada prometno bi se rasteretilo te bi se postepeno riješili problemi nedostatka parkirnih mjesta i zagušenja prometnica, dok bi pozitivne promjene u sustavu javnog prijevoza i biciklističke infrastrukture odrazile na smanjenje korištenja osobnih automobila na spomenutom području.

Sl. 57. Čist i fleksibilan promet

PRIORITET 4: Produktivan grad

Svrha

Razvoj inovativnog gospodarstva temeljen na poticanju zelene i digitalne tranzicije, uz stvaranje preduvjeta za razvitak suvremenih oblika poljoprivredne proizvodnje i ribarstva koji uz produktivnost potiču i konzumaciju lokalnih proizvoda te očuvanje vrijednih krajobraza.

Izazovi

Usprkos velikom potencijalu Grada Pula-Pola za razvoj poljoprivredne proizvodnje, manjak interesa među mladim stanovništvom uzrokuje zapostavljanje djelatnosti te posljedično i zapuštanje agrikulturnog krajobraza. Nadalje, nedostatkom povezivanja poljoprivrede i ribarstva s turizmom i ugostiteljstvom propušta se prilika za sveobuhvatnim održivim razvojem koju je potrebno iskoristiti. Također, nekada vrijedan ali trenutno nedovoljno iskorišten resurs brodogradilišta važno je transformirati u skladu sa suvremenim potrebama i trendovima, kao i ostale grane gospodarstva Grada. S time u vidu predložena su dva posebna cilja čijim se mjerama i aktivnostima Pula može razviti u produktivan grad.

Posebni ciljevi prioriteta 4

4.1. Transformacija gospodarstva

4.2. Poljoprivreda i ribarstvo 21. stoljeća

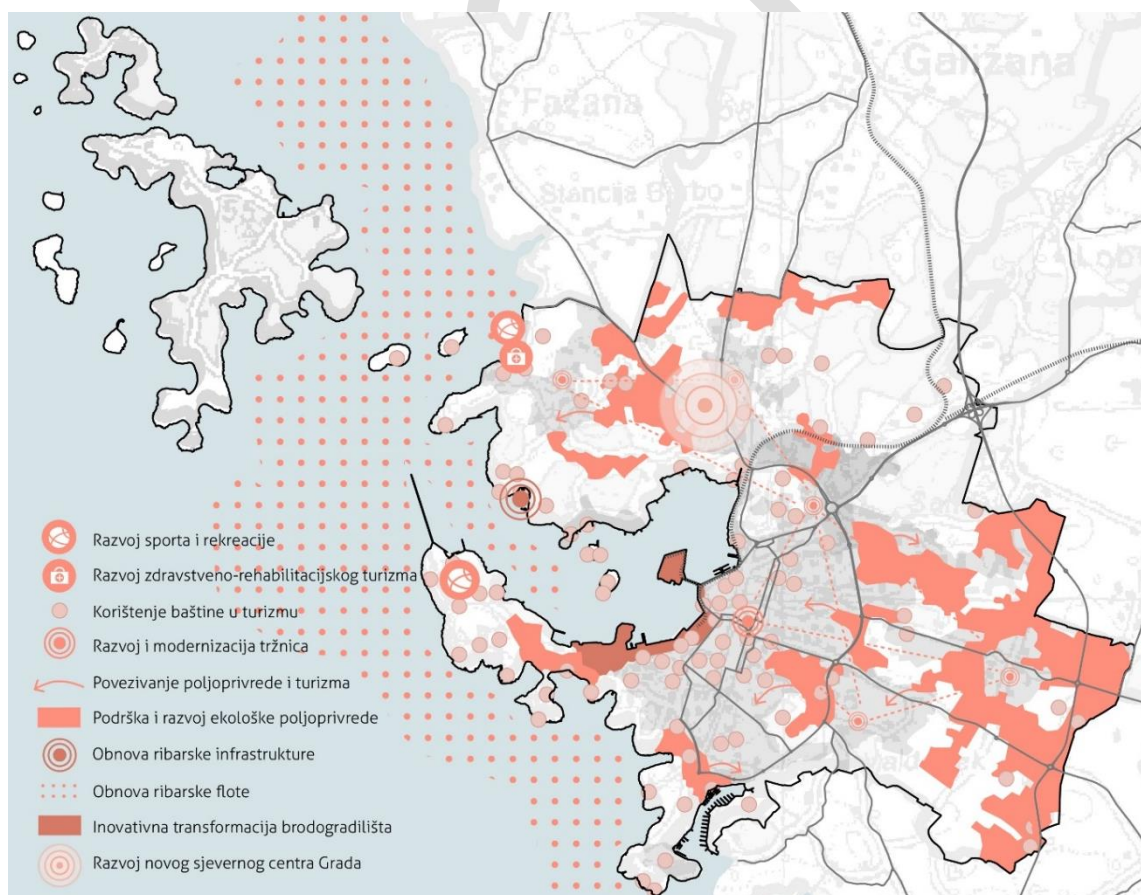
Povezanost s Nacionalnom razvojnom strategijom RH do 2030.

Ostvarenje prioriteta 4 i pripadajućih posebnih ciljeva i mjera doprinosi ostvarenju nekoliko strateških ciljeva Nacionalne razvojne strategije, koji se navode u Poglavlju 7 ovog dokumenta, a s time u skladu doprinosi se i sljedećim pokazateljima učinka: BDP po stanovniku prema paritetu kupovne moći, u % prosjeka EU-a, Osobe u riziku od siromaštva i socijalne isključenosti, Emisije stakleničkih plinova, Produktivnost rada u poljoprivredi te DESI indeks gospodarske i društvene digitalizacije. Ciljne vrijednosti navedenih pokazatelja prikazane su u tabličnom prikazu u Prilogu I.

Obrazloženje

Produktivan grad postavlja pretpostavku Pule s održivim, inovativnim i digitalnim gospodarstvom te modernom i naprednom poljoprivredom i ribarstvom. Prostorno se

distribuirana na poljoprivrednim površinama kojima je potrebna podrška za razvoj ekološke poljoprivrede, unaprjeđenje proizvodnje i očuvanja atraktivnosti i specifičnosti krajobraza. Važno je i njezino povezivanje s turizmom i ugostiteljstvom s ciljem stvaranja jedinstvenog sustava. Uz poljoprivredu, javlja se i potreba za razvojem ribarstva 21.stoljeća koje je moguće ostvariti obnovom i poticanjem razvoja ribarske infrastrukture i flote te ostalih aktivnosti predviđenih provođenjem mjere „od polja do stola“. Osim neizgrađenih dijelova obuhvata ovog Plana, i izgrađena urbana područja igraju važnu ulogu u ostvarenju produktivnosti i oživljavanju koncepta „od polja do stola“. Naime modernizacijom postojećih i uvođenjem novih lokalnih tržnica stvorila bi se dostupnost lokalnih proizvoda te se poljoprivreda približila lokalnom stanovništvu. Održivost i otpornost turizma ostvarila bi se kroz korištenje kulturne i prirodne baštine te razvojem različitih vrsta turizma na za to pogodnim područjima kao što su Hidrobaza i Muzil. Dugu tradiciju u sektoru brodogradnje moguće je iskoristiti kao priliku za modernizaciju brodogradilišta te isto pretvoriti u inovativan prostor okarakteriziran kružnim procesima, zelenim načelima i industrijskim krajobrazom. Na taj način bi se navedeni prostor također ponovo približio lokalnom stanovništvu i stvorio osjećaj identifikacije s nekada važnim ekonomskim resursom Grada. U svrhu stvaranja Produktivnog Grada, istaknut je prijedlog dionika za razvojem trećeg centra Grada na sjeveru (područje Karšiole), uz postojeće centre u povijesnom središtu te na jugu Pule (na Verudi), kroz uspostavu različitih funkcija te revitalizaciju zapuštenih prostora.

Sl. 58. Produktivan grad

6.2. Posebni ciljevi, mjere i aktivnosti s pripadajućim pokazateljima ishoda

Prioritet 1: Grad po mjeri čovjeka

Posebni cilj 1.1. Grad znanja i inovacija

Svrha

Razvoj kvalitetnog obrazovnog sustava Grada na svim njegovim razinama te iskorištavanje potencijala za stvaranje tehnološko-inovacijskog centra.

Obrazloženje

U Gradu Pula-Pola uočena je povoljna obrazovna struktura sa većim udjelom srednjoškolsko i visokoškolsko obrazovanog stanovništva nego što je zabilježeno na nacionalnoj razini. Također valja istaknuti prednost djelovanja ustanova za cjeloživotno i visoko obrazovanje na području Grada koje stanovnicima pružaju priliku za obrazovanjem i napretkom. Ipak, proteklih je godina evidentirano smanjenje broja studenata u visokoškolskim ustanovama, što ukazuje na potrebu za uvođenjem aktivnosti kojima bi se navedena slabost mogla riješiti. S tim u vidu ovim posebnim ciljem predložena je mjera razvoja Grada Pula-Pola kao tehnološko-inovacijskog centra i studentskog grada. Jačanjem kapaciteta i modernizacijom infrastrukture visokoškolskih ustanova te proširenjem kapaciteta studentskog doma stvorio bi se temelj za razvoj visokog obrazovanja Grada. Nadalje, ovom se mjerom predlažu aktivnosti poput obnove Vojne bolnice u središtu Grada i prenamjene u poslovni inkubator u svrhu poticanja tehnologije i inovacija, uz mogućnost uključivanja tvrtki iz segmenta društvenog poduzetništva, razvoj inovacijskog centra na Vallengi, poticanja tehnološko-inovacijskih aktivnosti u segmentima zelene tranzicije, razvoja programa prijenosa znanja u suradnji s poduzetnicima, kojima se daje mogućnost za napredak stanovništva i nakon obrazovnog perioda te potiče tehnološko-inovacijski razvitak Grada. Važno je raditi na interdisciplinarnom pristupu kroz spoj znanosti, tehnologije i industrije, te razvoju znanja. Druga mjera ovog posebnog cilja odnosi se na unaprjeđenje školskog sustava kroz proširenje kapaciteta te unaprjeđenje infrastrukture, školskih programa i nastavnog kadra. Naime, u Puli je prepoznat nedostatak mjesta u predškolskim ustanovama u rubnim dijelovima grada te neadekvatan smještaj pojedinih jedinica, uz nedovoljan broj stručnih suradnika u nastavi, kao i potreba za obnovom i proširenjem prostornih kapaciteta Škole primijenjenih umjetnosti i dizajna. Kako bi se obrazovanje prilagodilo stvarnoj situaciji na tržištu rada predlaže se pružanje podrške izradi programa usklađivanja srednjoškolskih programa s potrebama na tržištu rada i opremanje škola STEAM tehnologijama te uređivanje nastavnih i izvannastavnih sadržaja za STEAM područja. Nadalje, s ciljem integracije djece i mladih u procese zelene tranzicije planira se razvoj programa škole u prirodi na područjima Muzila i Šijanske šume. Također će se raditi na pružanju podrške inkluzivnom obrazovanju na svim razinama (npr. prilagodba

infrastrukture, edukacija zaposlenih u obrazovanju, cjeloživotno obrazovanje za ranjive skupine i dr.)

Posebnim ciljem 1.1. doprinosi se ostvarenju ciljeva 4 i 9 održivog razvoja (SDG) UN Agende 2030, a koji glase: Osigurati uključivo i pravedno obrazovanje i promicati prilike za cjeloživotno učenje svim ljudima te cilja, Izgraditi otpornu infrastrukturu, promicati uključivu i održivu industrijalizaciju i poticati inovacije. Nadalje, cilj doprinosi digitalnoj transformaciji (poticanjem korištenja novih tehnologija) te zelenoj tranziciji (razvoj programa škole u prirodi). Također, posebni cilj doprinosi provedbi ciljeva Nacionalne razvojne strategije, što je prikazano u Poglavlju 7.

Mjere i aktivnosti unutar posebnog cilja 1.1.

MJERA	AKTIVNOST
1.1.1. Razvoj Grada Pule kao tehnološko-inovacijskog centra i studentskog grada	1.1.1.1. Razvoj tehnološko inovacijskog centra i poslovnog inkubatora na prostoru Mornaričke bolnice i Vallengunge 1.1.1.2. Jačanje kapaciteta i modernizacija infrastrukture visokoškolskih ustanova u Puli 1.1.1.3. Poticanje projekata koji imaju integriran razvoj novih tehnologija, inovacija i poduzetničke akcelerijske aktivnosti, te pružanje akcelerijskih i inkubacijskih usluga povezanih sa visokoškolskim ustanovama 1.1.1.4. Proširenje kapaciteta studentskog doma 1.1.1.5. Poticanje tehnološko-inovacijskih aktivnosti u segmentima zelene tranzicije 1.1.1.6. Razvoj programa prijenosa znanja u suradnji s poduzetnicima
1.1.2. Unaprjeđenje školskog sustava	1.1.2.1. Proširenje kapaciteta ustanova predškolskog odgoja 1.1.2.2. Ulaganje u unaprjeđenje infrastrukture osnovnoškolskih objekata s ciljem organizacije jednosmjenske nastave, uključujući i dvorane 1.1.2.3. Podrška udrugama i klubovima koji nude izvannastavne programe za učenike osnovnih i srednjih škola (uključujući sport, kulturu itd.) 1.1.2.4. Razvoj programa škole u prirodi na prostoru Muzila i Šijanske šume 1.1.2.5. Pružanje podrške unaprjeđenju infrastrukture srednjoškolskih ustanova, uključujući i dvorane 1.1.2.6. Pružanje podrške izradi programa usklađivanja srednjoškolskih programa s potrebama na tržištu rada 1.1.2.7. Opremanje škola STEAM tehnologijama te uređivanje nastavnih i izvannastavnih sadržaja za STEAM područja 1.1.2.8. Podrška projektima zapošljavanja pomoćnika u nastavi 1.1.2.9. Pružanje podrške usklađivanju voznog reda sustava javnog prijevoza i smjena svih razina školstva 1.1.2.10. Podrška obnovi učeničkog doma 1.1.2.11. Pružanje podrške inkluzivnom obrazovanju na svim razinama

Ključni pokazatelji ishoda

Naziv pokazatelja	Definicija pokazatelja	Mjerilo	Polazna vrijednost (2021.)	Ciljana vrijednost (2030.)
Zaposleni u proizvodnim sektorima visoke i srednje visoke tehnologije i uslužnim sektorima temeljenima na znanju (OI.02.9.24)	Broj novozaposlenih u proizvodnim sektorima visoke i srednje visoke tehnologije i uslužnim sektorima temeljenim na znanju	broj	-	50
Broj sporazuma o znanstvenoj i/ili tehnološkoj suradnji i programa između zemalja, prema vrsti suradnje (OI.02.9.39)	Broj novoostvarenih međunarodnih suradnji i programa u znanosti i/ili tehnologiji	broj	-	6
Broj dječjih vrtića i drugih pravnih osoba koje ostvaruju programe predškolskog odgoja (OI.02.2.60)	Proširenje kapaciteta predškolskih ustanova	broj	22	24

Posebni cilj 1.2 Grad kulture

Svrha

Poticanje napretka društvenog i gospodarskog aspekta Grada Pula-Pola korištenjem elemenata bogate i vrijedne kulturne baštine te razvojem kulturnog i kreativnog sektora.

Obrazloženje

Pula se može pohvaliti bogatom kulturnom baštinom koja uz provedbu mjere revitalizacije ima mogućnost postati ključan generator za društveni razvoj Grada. Za početak je važno pristupiti izradi Plana upravljanja povijesnom jezgrom Grada Pule kako bi se ostvarila mogućnost za njezinim održivim upravljanjem te provedbi aktivnosti koje doprinose njezinoj urbanoj i funkcionalnoj revitalizaciji. Nadalje, predlaže se integrirana obnova gradskih utvrda, povezivanje kulturne infrastrukture i elemenata kulturne baštine u povezanu tematsku interpretacijsku cjelinu te podrška razvoju inovativnih digitalnih alata interpretacije kulturne baštine. Mjerom poticanja razvoja kulturnih usluga i kulturnih i kreativnih industrija nastoji se generirati društveni i gospodarski napredak te unaprijediti lokalna zajednica, što se namjerava provesti kroz podršku razvoja nove kulturne infrastrukture i sadržaja, kao što je na primjer utemeljenje Muzeja Grada Pule, Kuće Antonija Smareglie, omogućavanje prostora za manifestacije poput Sanjam knjige te projektima razvoja kulturno-kreativnih industrija. Nadalje, u skladu s principima ekološkog i društvenog održivog razvoja potrebno je provesti energetska obnova kulturne infrastrukture i zgrada sa statusom kulturne baštine te prilagoditi kulturne sadržaje osobama s invaliditetom (na primjer, osigurati tumača hrvatskog znakovnog jezika, titlove i induktivnu petlju za gluhe i nagluhe osobe) i urediti infrastrukturu u skladu s principima univerzalnog dizajna. Kako bi kulturna infrastruktura Grada bila u korak s trendovima 21. stoljeća predlaže se digitalizacija usluga čitavog kulturnog sektora i podrška digitalizaciji sadržaja knjižnica, kulturnih ustanova i ostalih aktera u kulturi. U kontekstu knjižnica, obnova i unaprjeđenje infrastrukture i digitalizacija mogu uključivati proširenje i razvoj mreže knjižnica/ogranaka kao potpora obrazovanju i društvenom razvoju, pokretanje bibliobusne službe, razvoj jedinstvene platforme za pristup digitaliziranoj zavičajnoj knjižnoj baštini uz inovativne elemente, automatizacija poslovanja knjižnica, obnovu Sveučilišne knjižnice i dr. Također se planira iskorištavanje tradicije Pula Film Festivala u svrhu razvoja "Movie Hub"-a, klastera koji bi povezivao filmsku industriju, edukaciju i promociju. Predlaže se i raditi na razvoju i unaprjeđenu prezentacijsko-produkcijskih uvjeta uz pružanje podrške nezavisnim kulturnim projektima i inovativnoj umjetničkoj praksi. Posljednja aktivnost podrazumijeva poticanje inovativnih kulturnih projekata koji spajaju tehnologiju, znanost i umjetnost uz popularizaciju tehnologije i međusektorske suradnja.

Provedbom posebnog cilja 1.2. doprinosi se digitalnoj transformaciji kroz razvoj inovativnih digitalnih alata interpretacije kulturne baštine te digitalizaciju usluga kulturnih ustanova. Također, doprinosi se 11 cilju UN Agende 2030 - Učiniti gradove i ljudska naselja uključivima, sigurnima, otpornima i održivima. Također, posebni cilj doprinosi provedbi ciljeva Nacionalne razvojne strategije, što je opisano u Poglavlju 7.

Mjere i aktivnosti unutar posebnog cilja 1.2.

MJERA	AKTIVNOST
<p>1.2.1. Poticanje razvoja kulturnih usluga i kulturnih i kreativnih industrija</p>	<p>1.2.1.1. Podrška digitalizaciji čitavom sektoru kulture, uključujući sadržaje knjižnica, kulturnih ustanova i ostalih aktera u kulturi uz pružanje podrške medijima zajednice, tj. lokalnih udruga</p> <p>1.2.1.2. Podrška razvoju, obnovi i unaprjeđenju kulturne infrastrukture i sadržaja koji će biti u funkciji unaprjeđenja lokalne zajednice i umjetničke produkcije</p> <p>1.2.1.3. Energetska obnova kulturne infrastrukture i zgrada sa statusom kulturne baštine</p> <p>1.2.1.4. Prilagodba i dostupnost kulturnih sadržaja za osobe s invaliditetom uz uređenje infrastrukture po principima univerzalnog dizajna</p> <p>1.2.1.5. Podrška projektima razvoja kulturnih i kreativnih industrija</p> <p>1.2.1.6. Razvoj "Movie Hub"-a - klastera koji povezuje filmsku industriju, edukaciju i promociju, povezanu s tradicijom Pula Film Festivala</p> <p>1.2.1.7. Razvoj i unaprjeđenje prezentacijsko-produkcijskih uvjeta uz pružanje podrške nezavisnim kulturnim projektima i inovativnoj umjetničkoj praksi</p> <p>1.2.1.8. Poticanje inovativnih kulturnih projekata koji spajaju tehnologiju, znanost i umjetnost uz popularizaciju tehnologije i međusektorske suradnja (IT, znanost, kultura)</p> <p>1.2.1.9. Podrška revitalizaciji Doma hrvatskih branitelja u „Palaču kulture“ (uz osiguravanje prostora za programe i sadržaje Pula Film Festivala i drugih važnih događanja)</p> <p>1.2.1.10. Podrška realizaciji inicijative razvoja Kazališnog trga</p> <p>1.2.1.11. Podrška revitalizaciji spomen sobe posvećene Antoniju Smaregli s funkcijom muzeja</p> <p>1.2.1.12. Razvoj muzejske infrastrukture (muzej grada)</p>
<p>1.2.2. Revitalizacija elemenata kulturne i industrijske baštine</p>	<p>1.2.2.1. Izrada Plana upravljanja povijesnom jezgrom Grada Pule, s ciljem revitalizacije povijesne jezgre</p> <p>1.2.2.2. Provedba aktivnosti koje doprinose urbanoj i funkcionalnoj revitalizaciji povijesne jezgre (obnova zgrada, prenamjena praznih prostora i dr.)</p> <p>1.2.2.3. Integrirana obnova gradskih utvrda</p> <p>1.2.2.4. Podrška razvoju inovativnih digitalnih alata interpretacije kulturne baštine i razvoju publike</p> <p>1.2.2.5. Povezivanje kulturne infrastrukture i elemenata kulturne baštine u povezanu tematsku interpretacijsku cjelinu</p>

Ključni pokazatelji ishoda

Naziv pokazatelja	Definicija pokazatelja	Mjerilo	Polazna vrijednost (2021.)	Ciljana vrijednost (2030.)
Udio zaposlenih u kulturnim djelatnostima u ukupnom broju zaposlenih (OI.02.8.26)	Povećanje udjela zaposlenih u kulturi	%	2,9 (2019. kategorija umjetnost, zabava i rekreacija)	5
Rashodi za kulturu JLP(R)S, po stanovniku (OI.02.8.48)	Povećanje rashoda za kulturu po stanovniku	HRK	620	698

Posebni cilj 1.3 Uključiv grad**Svrha**

Stvaranje grada koji podržava sve svoje stanovnike te potiče napredak lokalne zajednice uz generiranje razvoja na temelju pozitivne demografske slike.

Obrazloženje

U okviru posebnog cilja uključiv grad definirano je šest mjera: potpora demografskoj revitalizaciji, podrška socijalnoj uključenosti, podrška modernizaciji zdravstva, podrška lokalnoj zajednici u razvoju ideja i usluga, podrška unaprjeđenju urbane sigurnosti te podrška razvoju aktivnog života. Prvom se mjerom nastoje zaustaviti negativni demografski trendovi zabilježeni u Gradu: pad broja stanovnika, negativna prirodna promjena čija je stopa čak manja od županijskog prosjeka te prisutnost procesa demografskog starenja koji ukazuje da Pula ima gotovo 47% više starog nego mladog stanovništva. S time u vidu predviđa se izrada programa održive dugoročne demografske obnove u suradnji s demografskim stručnjacima, podupiranje pronatalitetne politike integrirane s mjerama politike gospodarskog razvoja te razvoj seta povlastica za mlade obitelji s djecom što uključuje i rješavanje problema visokih tržišnih cijena te nedostatnog poticanja mladih za rješavanje stambenog pitanja kako bi se postigao sveobuhvatni održivi razvoj zajednice. Drugom mjerom planira se modernizacija infrastrukture te razvoj ustanova i udruga socijalne skrbi (npr. pružanje podrške razvoju sadržaja na području Luč Eduke i dr.), uključujući usluge za starije i nemoćne s obzirom na uočeno povećanje broja stanovnika kojima je u starijoj životnoj dobi potrebna pomoć. Kako bi Pula doista postala uključiv grad koji skrbi o potrebama svakog stanovnika važno je raditi na integraciji svih pojedinaca te se stoga predlažu aktivnosti podrške projektima udruga socijalne skrbi koje doprinose socijalnoj uključenosti marginaliziranih skupina (npr. pružanje pomoći pri komunikaciji gluhim osobama kroz osiguravanje tumača), uključujući podršku razvoju socijalnog poduzetništva. Podršku društvenom poduzetništvu moguće je pružati dodjelom potpora koje se ostvaruju kroz javne pozive (na primjer sufinanciranje nabave opreme, projekata od značaja za zajednicu, zapošljavanja osoba s invaliditetom i sl.). Nadalje, potpora uključuje i na primjer smanjenje davanja za društvene poduzetnike, osiguravanje financijske podrške za radne instruktore, razvoj partnerstva na svim razinama, uključivanjem poduzetnika u odluke od važnosti za njihov rad, promicanje važnosti i uloge društvenog poduzetništva kroz obrazovanje, osiguravanje vidljivosti i informiranje javnosti. Mjerom se predviđa i pružanje podrške projektima koji uključuju unaprjeđenje mogućnosti i uvjeta za inkluziju (npr. ugradnja induktivnih petlji u javnim prostorima te omogućavanje stručno-komunikacijskih posrednika u obrazovnom sustavu) te podrške uključivanju svih kategorija osoba s invaliditetom¹⁸ na tržište rada kroz konkretne i djelotvorne mehanizme (uz moguću podršku poslodavcima koji zapošljavaju OSi iznad kvote, davanje podrške kroz društveno poduzetništvo i sl.). Nadalje, pružat će se i podrška projektima koji promiču aktivnosti i vrijednosti volontiranja te razvijati javni sanitarni čvorovi prilagođeni za osobe s invaliditetom. Također će se u svrhu smanjenja institucionalizacije pružati podrška projektima socijalnog stanovanja za zbrinjavanje osjetljivih skupina, uključujući osobe s mentalnim invaliditetom (npr. osobe s poremećajima prilagodbe). Iako je modernizacija i prilagodba javnog prijevoza za osobe s invaliditetom djelomično provedena, važno je istu nastaviti kroz provedbu aktivnosti kao što je na primjer osiguravanje titlova sa informacijama o stajalištima

18 Prilikom provedbe svih horizontalnih aktivnosti prilagodbe infrastrukture i povećanja uključivosti za osobe s invaliditetom potrebno je uzeti u obzir specifične potrebe prema kategorijama osoba s invaliditetom: osobe s oštećenjem vida; oštećenjem sluha; oštećenjem govorno-glasovne komunikacije; oštećenjem lokomotornog sustava; oštećenjem središnjeg živčanog sustava; oštećenjem perifernog živčanog sustava; oštećenjem drugih organa i organskih sustava, kromosomopatije, prirodne anomalije i rijetke bolesti; intelektualnim oštećenjima; poremećajima iz spektra autizma; mentalnim oštećenjima; gluhošljepomoćom; višestrukim oštećenjima.

za gluhe i nagluhe osobe. Treća mjera odnosi se na područje zdravstvene djelatnosti, u kojoj već postoje udruge koje se bave pružanjem podrške, podizanju svijesti o oboljenjima te promicanju zdravog života, no potrebna je podrška u izvedbi promotivnih aktivnosti u daljnjoj promociji zdravog načina života te pravilne primjene prve pomoći unesrećenim osobama, promociji važnosti aktivnog života, kao i razvoj mreže defibrilatora na otvorenim javnim površinama, uz promociju i edukacije o načinu korištenja. Također će se pružati podrška projektima koji povezuju sustave zdravstva i socijalne skrbi kako bi se osigurala koordinacija i pružila odgovarajuća skrb. Naravno, s obzirom na načela održivosti te povećanje energetske učinkovitosti, energetska se obnova planira i na objektima zdravstvene infrastrukture. Aktivnosti četvrte mjere odnose se na poticanje rada i jačanje kapaciteta lokalnih udruga (kao i na primjer stvaranje temelja za razvoj novih udruga poput Komornog orkestra, pružanje podrške udrugama poput Udruge gluhih i nagluhih Istarske županije i drugima), razvoj i unaprjeđenje Društvenog centra Rojc kao "Social Innovation Hub"-a - promotora lokalnog kulturnog identiteta i generatora novih ideja te razvoj Foruma - mreže centara lokalne zajednice kroz koje se participativnim metodama diskutiraju teme od važnosti za lokalnu zajednicu. Također je predviđeno pružanje podrške daljnjem razvoju i unaprjeđenju Radione u DC Rojc s ciljem povećanja razine recikliranja i ponovne uporabe predmeta, ali i poticanja razvoja lokalne zajednice, ulaganje u kapacitete za prijavu i provedbu EU projekata, pružanje savjetodavne pomoći lokalnim dionicima u pripremi projektno-tehničke dokumentacije i pripremi EU projekata te izgradnja lokalnih kreativnih ekosustava. Peta mjera odnosi se na urbanu sigurnost kao važan element kvalitete života. Aktivnosti obuhvaćaju izradu holističkog Plana urbane sigurnosti, pružanje podrške projektima za poboljšanje sigurnosti javnog prostora te pružanje podrške korištenju tzv. „*smart city*“ rješenja (pametnih rješenja) u svrhu uspostave sigurnosti u različitim područjima (npr. kriminalitet, promet, socijalna kontrola i dr.). Aktivnosti šeste mjere obuhvaćaju izradu Strategije razvoja sporta, poticanje razvoja sportsko rekreacijskih objekata (izgrađenih u skladu s potrebama sporta te usklađenih sa Strategijom razvoja sporta grada Pule), promociju sporta, zdravog i aktivnog načina života, podršku prilagodbi sportskih objekata za osobe s invaliditetom te podršku projektima za razvoj elemenata za sport i rekreaciju svih generacija, kao što su na primjer inkluzivna vježbališta na otvorenom.

Posebnim ciljem 1.3. doprinosi se ostvarenju slijedećih ciljeva održivog razvoja (SDG): cilj 3 Osigurati zdrav život i promicati blagostanje svih ljudi svih starosnih skupina, cilj 11 Učiniti gradove i ljudska naselja uključivima, sigurnima, otpornima i održivima te cilj 17 Promicati mirna i uključiva društva za održivi razvoj, osigurati pristup pravdi za sve i izgraditi učinkovite, odgovorne i uključive institucije na svim razinama. Posebnim se ciljem doprinosi i zelenoj tranziciji (npr. kroz energetska obnovu zdravstvene infrastrukture) te digitalnoj transformaciji (npr. korištenje rješenja pametnih gradova). Nadalje, ovaj posebni cilj doprinosi provedbi ciljeva Nacionalne razvojne strategije, kao što je prikazano u Poglavlju 7.

Mjere i aktivnosti unutar posebnog cilja 1.3.

MJERA	AKTIVNOST
1.3.1. Potpora demografskoj revitalizaciji	1.3.1.1. Izrada programa održive dugoročne demografske obnove u suradnji s demografskim stručnjacima 1.3.1.2. Podupiranje pronatalitetne politike integrirane s mjerama politike gospodarskog razvoja 1.3.1.3. Razvoj seta povlastica za mlade obitelji s djecom, uključivši i poticanje stanogradnje s povlasticama 1.3.1.4. Pružanje podrške udrugama koje doprinose društvenoj uključenosti mladih 1.3.1.5. Poticanje nezaposlenih na korištenje programa cjeloživotnog obrazovanja i/ili prekvalifikacije
1.3.2. Podrška socijalnoj uključenosti	1.3.2.1. Modernizacija infrastrukture te razvoj ustanova i udruga socijalne skrbi, uključujući usluge za starije i nemoćne 1.3.2.2. Razvoj usluga socijalnog mentorstva ¹⁹ 1.3.2.3. Podrška projektima udruga socijalne skrbi koje doprinose socijalnoj uključenosti marginaliziranih skupina, uključujući socijalno poduzetništvo 1.3.2.4. Podrška projektima koji uključuju unaprjeđenje mogućnosti i uvjeta za inkluziju za osobe s invaliditetom, uključujući i prilagodbu infrastrukture u skladu s univerzalnim dizajnom 1.3.2.5. Podrška uključivanju osoba s invaliditetom na tržište rada 1.3.2.6. Podrška projektima koji promiču volonterske aktivnosti i vrijednosti 1.3.2.7. Razvoj javnih sanitarnih čvorova te javnih slavina pitke vode uz prilagodbu za osobe s invaliditetom 1.3.2.8. Podrška projektima socijalnog stanovanja za zbrinjavanje osjetljivih skupina, uključujući osobe s mentalnim invaliditetom 1.3.2.9. Poticanje prilagodbe sustava javnog prijevoza za osobe s invaliditetom
1.3.3. Podrška modernizaciji zdravstva	1.3.3.1. Pružanje podrške energetskej obnovi zdravstvene infrastrukture 1.3.3.2. Podrška promotivnih aktivnosti u suradnji sa zdravstvenim ustanovama u promociji zdravog načina života i pravilne primjene prve pomoći 1.3.3.3. Razvoj mreže javnih defibrilatora, uz promociju i edukacije o načinu korištenja 1.3.3.4. Podrška projektima koji promoviraju važnost aktivnog života i pješaćenja za zdravlje 1.3.3.5. Podrška projektima koji povezuju sustave zdravstva i socijalne skrbi
1.3.4. Podrška lokalnoj zajednici u razvoju ideja i usluga	1.3.4.1. Poticanje rada i jačanje kapaciteta lokalnih udruga i zadruga, posebice u segmentima društva u kojima nedostaje veći angažman građana 1.3.4.2. Razvoj Društvenog centra Rojc kao "Social Innovation Hub"-a - promotora lokalnog kulturnog identiteta i generatora novih ideja 1.3.4.3. Razvoj Foruma - mreže centara lokalne zajednice kroz koje se participativnim metodama diskutiraju teme od važnosti za lokalnu zajednicu 1.3.4.4. Podrška unaprjeđenju Radione DC Rojc kao mjesta promocije recikliranja i socijalne uključenosti 1.3.4.5. Izgradnja lokalnih kreativnih ekosustava (zajedno sa školama, lokalnim talentima) 1.3.4.6. Ulaganje u kapacitete za prijavu i provedbu EU projekata 1.3.4.7. Pružanje savjetodavne pomoći lokalnim dionicima u pripremi projektno-tehničke dokumentacije i pripremi EU projekata
1.3.5. Podrška unaprjeđenju urbane sigurnosti	1.3.5.1. Izrada Plana urbane sigurnosti 1.3.5.2. Pružanje podrške projektima za poboljšanje sigurnosti javnih prostora 1.3.5.3. Pružanje podrške korištenju rješenja pametnih gradova u svrhu uspostave sigurnosti
1.3.6. Podrška razvoju aktivnog života	1.3.6.1. Izrada Strategije razvoja sporta Grada Pule koja uz ostalo uključuje i aktivnostima brendiranja sporta 1.3.6.2. Poticanje razvoja sportsko-rekreacijskih objekata, sportskih dvorana i multifunkcionalnih dvorana za natjecateljski i rekreativni sport, te sport u funkciji obrazovanja, uključujući i opremu 1.3.6.3. Promocija sporta, zdravog i aktivnog načina života među djecom i mladima

¹⁹ Aktivnost uključuje osnovne i dodatne usluge socijalnog mentorstva, gdje se osnovnim uslugama smatraju one definirane u Zakonu o socijalnoj skrbi (NN 18/22), a dodatnima usluge koje je moguće dodatno financirati.

MJERA	AKTIVNOST
	1.3.6.4. Podrška projektima i programima za infrastrukturnu prilagodbu sportskih objekata osobama s invaliditetom, uključujući posjetitelje i korisnike 1.3.6.5. Podrška projektima za razvoj inkluzivnih elementa za sport i rekreaciju namijenjenih svim generacijama 1.3.6.6. Podrška edukaciji i usavršavanju sportskih radnika za rad s djecom s teškoćama i osobama s invaliditetom

Ključni pokazatelji ishoda

Naziv pokazatelja	Definicija pokazatelja	Mjerilo	Polazna vrijednost (2021.)	Ciljana vrijednost (2030.)
Postotak stanovništva od 0 do 14 godina u ukupnom stanovništvu (OI.02.3.02)	Porast udjela stanovništva od 0 do 14 godina u ukupnom stanovništvu	%	13,2 (2011.)	15
Površina izgrađenih građevinskih područja sportsko-rekreativne namjene (OI.02.5.50)	Površina novoizgrađenih područja sportsko-rekreativne namjene	ha	-	3

Posebni cilj 1.4 Digitalan grad

Svrha

Digitalna tranzicija javne uprave s ciljem povećanja učinkovitosti njezina djelovanja uz istovremeni razvoj digitalno pismenog i naprednog lokalnog društva Grada Pula-Pola.

Obrazloženje

Unaprjeđenje kvalitete usluga javne uprave moguće je postići njezinom digitalizacijom koja povećava transparentnost, olakšava korištenje njezinih usluga, komunikaciju s građanima te poslovanje općenito. Aktivnosti predložene ovom mjerom odnose se na ulaganje u razvoj digitalnih alata potrebnih za administrativno rasterećenje građana, jačanje kapaciteta javne uprave za provedbu digitalne tranzicije te ulaganje u razvoj digitalne infrastrukture i nabavu digitalne opreme za gradske ustanove i tijela gradske vlasti. Također je predviđeno i ulaganje u povećanje transparentnosti u radu uprave kroz GIS sustave, aplikacije i slična digitalna rješenja. Predlaže se i razvoj svjetlovodne mreže Grada Pula-Pola za potrebe Grada, s njime povezanih društava i obrazovnih ustanova na njegovom području u svrhu stvaranja novih mogućnosti informatičkog razvoja na povezanim lokacijama. Druga mjera ovog posebnog cilja povezana je s digitalizacijom društva te uključuje Razvoj online verzije Foruma (digitalnog alata s kojim građani mogu komunicirati svoje ideje i potrebe prema gradskoj upravi), izradu informativno-edukativnih materijala s ciljem povećanja digitalnih vještina građana, podršku digitalnoj tranziciji civilnog sektora (podrška ulaganju u digitalnu infrastrukturu i alate), korištenje „*smart city*“ rješenja i razvoj otvorene „mreže stvari“ Grada Pula-Pola (npr. u svrhu praćenja stanja u okolišu, povećanja učinkovitosti upravljanja potrošnjom resursa i prometom i dr.).

Posebni cilj 1.4. doprinosi prije svega digitalnoj transformaciji. Nadalje, provedbom mjera i aktivnosti navedenog cilja doprinijet će se i cilju 17 (UN Agenda 2030) Promicati mirna i uključiva društva za održivi razvoj, osigurati pristup pravdi za sve i izgraditi učinkovite, odgovorne i uključive institucije na svim razinama. Nadalje, posebni cilj 1.4. doprinosi i provedbi ciljeva Nacionalne razvojne strategije, što je prikazano u Poglavlju 7.

Mjere i aktivnosti unutar posebnog cilja 1.4.

MJERA	AKTIVNOST
1.4.1. Digitalizacija javne uprave	1.4.1.1. Ulaganje u razvoj digitalnih alata potrebnih za administrativno rasterećenje građana 1.4.1.2. Jačanje kapaciteta javne uprave za provedbu digitalne tranzicije (provedba edukacija i dr.) 1.4.1.3. Ulaganje u razvoj digitalne infrastrukture i nabavu digitalne opreme za gradske ustanove i tijela gradske uprave 1.4.1.4. Ulaganje u povećanje transparentnosti procesa javne uprave 1.4.1.5. Razvoj svjetlovodne mreže Grada Pule
1.4.2. Digitalizacija društva	1.4.2.1. Razvoj online verzije Foruma - digitalnog alata s kojim građani mogu komunicirati svoje ideje i potrebe prema gradskoj upravi 1.4.2.2. Izrada informativno-edukativnih materijala s ciljem povećanja digitalnih vještina građana 1.4.2.3. Podrška digitalnoj tranziciji civilnog sektora (podrška ulaganju u digitalnu infrastrukturu i alate) 1.4.2.4. Podrška razvoju i korištenju „smart city“ rješenja 1.4.2.5. Podrška razvoju otvorene „mreže stvari“ Grada Pule

Ključni pokazatelji ishoda

Naziv pokazatelja	Definicija pokazatelja	Mjerilo	Polazna vrijednost (2021.)	Ciljana vrijednost (2030.)
Kućanstva sa širokopojasnim pristupom (OI.02.7.05)	Povećanje udjela kućanstava sa širokopojasnim pristupom	%	55,7	85
Broj novih e-usluga za građane (OI.02.7.35)	Razvoj novih digitalnih usluga za građane	broj	-	3

Prioritet 2: Zelena urbanizacija**Posebni cilj 2.1. "Zero-waste and circular society"****Svrha**

Modernizacija infrastrukturnih sustava u svrhu otpornosti i održivosti te razvoj Grada temeljen na principima ponovne uporabe materijala i proizvoda te prevencije stvaranja i gomilanja otpada koji prijeti okolišu i ljudskom zdravlju.

Obrazloženje

Posebni cilj "Zero-waste and circular society" odnosi se na stvaranje društva koje počiva na principu smanjenog generiranja neupotrebljivog otpada (smeća) i konceptu kružnog gospodarenja. Provedba ovog cilja usmjerena je na područja gospodarenja otpadom i infrastrukture, unutar kojih su definirane dvije mjere. Prva mjera odnosi se na razvoj kružnog gospodarenja otpadom. Ispravan način gospodarenja otpadom predstavlja preduvjet za održiv razvoj nekog područja. Iako Grad Pula-Pola provodi odvojeno prikupljanje otpada,

utvrđeno je kako recikliranje nije na zadovoljavajućoj razini jer preko 70% otpada čini mješoviti komunalni otpad. Navedeni problem planira se riješiti provedbom aktivnosti poput modernizacije infrastrukture i opreme za odvojeno prikupljanje otpada, proširenja kapaciteta te promocije važnosti recikliranja. Nadalje, postojanje i mogućnost kontinuiranog nastanka novih ilegalnih odlagališta otpada predstavlja prijetnju za mogući razvoj koji je potrebno riješiti pomoću predložene aktivnosti sanacije. Druga mjera ovog posebnog cilja odnosi se na razvoj održive i učinkovite infrastrukture, koja predstavlja temelj za kvalitetan život zajednice. Vodoopskrbna infrastruktura i sustav odvodnje Grada Pula-Pola zahtijevaju modernizaciju kako bi se riješili problemi dotrajalosti vodovodne mreže, opterećenja vodoopskrbnog sustava tijekom ljetnih mjeseci te nedovoljne pokrivenosti kanalizacijskim sustavom na područjima izvan centra Grada. Također se predlaže razvoj održive javne rasvjete.

Provedbom posebnog cilja 2.1. pridonijet će se zelenoj tranziciji te slijedećim ciljevima UN Agende 2030: SDG 6 Osigurati dostupnost i održivo upravljanje vodama te zdravstvene uvjete za sve, SDG 7 Osigurati financijski dostupnu, pouzdanu, održivu i modernu energiju za sve, SDG 11 Učiniti gradove i ljudska naselja uključivima, sigurnima, otpornima i održivima te SDG 12: Osigurati održive obrasce potrošnje i proizvodnje. Također, provedbom posebnog cilja 2.1. doprinosi se provedbi ciljeva Nacionalne razvojne strategije, što je detaljnije prikazano u Poglavlju 7.

Mjere i aktivnosti unutar posebnog cilja 2.1.

MJERA	AKTIVNOST
2.1.1. Razvoj kružnog gospodarenja otpadom	2.1.1.1. Poticanje nabave ekološki prihvatljivih vozila u funkciji javnog odvoza otpada (prilagođen za odvojeno prikupljanje otpada) 2.1.1.2. Razvoj i modernizacija javne infrastrukture i opreme za odvojeno prikupljanje otpada (sustav javnih spremnika za otpad, javni (polu)podzemni spremnici, koševi i dr.) 2.1.1.3. Proširenje kapaciteta mreže reciklažnih dvorišta 2.1.1.4. Sanacija ilegalnih odlagališta otpada 2.1.1.5. Provedba promotivnih aktivnosti o potrebi recikliranja i pravilnog odvajanja otpada
2.1.2. Razvoj učinkovite i održive infrastrukture	2.1.2.1. Modernizacija sustava javne vodoopskrbe 2.1.2.2. Modernizacija sustava javne odvodnje i odvodnje oborinskih voda 2.1.2.3. Razvoj održive javne rasvjete 2.1.2.4. Podrška projektima razvoja i obnove energetske infrastrukture 2.1.2.5. Podrška razvoju skrbi za životinje, uključujući azil i groblje ljubimaca

Mjere i aktivnosti unutar posebnog cilja 2.1.

Naziv pokazatelja	Definicija pokazatelja	Mjerilo	Polazna vrijednost (2021.)	Ciljana vrijednost (2030.)
Stupanj recikliranja komunalnog otpada (O1.02.6.18)	Povećanje udjela recikliranog otpada	%	30	50
Ostvareni gubici u vodovodnoj mreži (O1.02.6.65.)	Smanjenje gubitaka u vodovodnoj mreži	%	23 (2020.)	10

Posebni cilj 2.2. Zeleni urbani prostor

Svrha

Razvoj zelene infrastrukture kroz stvaranje novih atraktivnih zelenih površina te obnovu i očuvanje postojećeg urbanog i prirodnog krajobraza te poticanje održivog razvoja u stanogradnji promicanjem energetske učinkovitosti i korištenja obnovljivih izvora energije.

Obrazloženje

Ovaj posebni cilj provodi se kroz tri različite mjere usmjerene na urbani okoliš. Prva mjera odnosi se na obnovu urbanog prostora na temeljima zelene tranzicije. Naglasak je stavljen na razvoj zelene infrastrukture te rješenja temeljenih na prirodi (NBS) koji će potaknuti zelenu tranziciju Grada. Predlaže se poticanje razvoja zelenog koridora sa „zelenim“ urbanističko-krajobrazno-arhitektonskim elementima koji će predstavljati novi val urbane obnove u skladu sa ciljevima Europskog zelenog plana, kao i razvoja sveobuhvatne zelene infrastrukture s elementima kao što su na primjer urbani vrtovi, čiji je potencijal prepoznat te definiran Generalnim urbanističkim planom Grada, sportsko-rekreacijska infrastruktura poput atletskih staza i slično. Nadalje, u Puli je identificirano sedam *brownfield* područja, nekadašnje vojne funkcije velikog potencijala za prenamjenu, no utvrđena je neadekvatnost planske dokumentacije za ista. Stoga je predložena aktivnost podrške obnovi i revitalizaciji navedenih objekata i ostalih nedovoljno iskorištenih prostora (posebice Društvenog centra Rojč). Druga mjera odnosi se na energetske učinkovitost i obnovljive izvori energije u stanovanju, gospodarskoj i javnoj infrastrukturi. S obzirom na činjenicu da postojeća stambena infrastruktura, ali i javne zgrade nisu na zadovoljavajućem nivou energetske učinkovitosti te je uglavnom u stanju dotrajalosti, kroz ovu mjeru poticati će se energetska obnova i razvoj energetske učinkovitih javnih i stambenih objekata (npr. energetske učinkovite škole s integriranim rješenjima temeljenim na prirodi), korištenje obnovljivih izvora energije te razvoj stambenih jedinica visoke energetske učinkovitosti i minimalnog ekološkog otiska. Treća se mjera odnosi na očuvanje urbanog okoliša i krajobraza te je od velike važnosti s obzirom na postojanje vrijednih i zaštićenih područja prirodne baštine te iznimno velik broj zelenih površina Grada, u odnosu na broj stanovnika Pule. Predlaže se revitalizacije dvije važne zone koje predstavljaju prirodnu i kulturnu baštinu Grada uz obnovu svih ostalih javnih zelenih površina s ciljem očuvanja vrijednog krajobraza.

Posebnim ciljem 2.2. ponajprije se doprinosi prioritetu zelene tranzicije. Nadalje, provedbom pripadajućih mjera i aktivnosti doprinijet će se ostvarenju slijedećih ciljeva održivog razvoja: 7 Osigurati financijski dostupnu, pouzdanu, održivu i modernu energiju za sve, 11 Učiniti gradove i ljudska naselja uključivima, sigurnima, otpornima i održivima, 15 Štititi, obnavljati i promovirati održivo korištenje zemaljskih ekosustava, održivo upravljati šumama, boriti se protiv dezertifikacije, zaustaviti i obrnuti proces degradacije zemljišta te zaustaviti gubitak biološke raznolikosti. Nadalje, ovaj posebni cilj doprinosi provedbi ciljeva Nacionalne razvojne strategije, što je prikazano u Poglavlju 7.

Mjere i aktivnosti unutar posebnog cilja 2.2.

MJERA	AKTIVNOST
2.2.1. Obnova urbanog prostora na temeljima zelene tranzicije	2.2.1.1. Podrška obnovi i revitalizaciji <i>brownfield</i> objekata i prostora te revitalizaciji nedovoljno korištenih prostora 2.2.1.2. Poticanje integriranja elemenata kružnog gospodarenja prostorom i zgradama 2.2.1.3. Poticanje razvoja zelene infrastrukture i rješenja zasnovanih na prirodi (NBS) 2.2.1.4. Poticanje razvoja plave infrastrukture 2.2.1.5. Poticanje razvoja sportsko-rekreacijske infrastrukture s elementima zelene infrastrukture 2.2.1.6. Pružanje podrške razvoja zelenog koridora s integriranjem atraktivnih i inovativnih arhitektonskih rješenja - Zeleni koridor kao novi val urbane obnove 2.2.1.7. Podrška procesima urbane sanacije bespravno izgrađenih građevina te sprječavanja nastanka novih građevina te vrste
2.2.2. Energetska učinkovitost i obnovljivi izvori energije u stanovanju, gospodarskoj i javnoj infrastrukturi	2.2.2.1. Poticanje razvoja pasivnih stambenih objekata i kuća (sustav "Passivhaus") 2.2.2.2. Podrška procesu energetske obnove i razvoju energetski učinkovitih javnih zgrada, uključujući edukaciju građana 2.2.2.3. Podrška procesu energetske obnove stambenih zgrada i objekata 2.2.2.4. Poticanje korištenja OIE u sustavu zgradarstva (javni i privatni objekti)
2.2.3. Očuvanje urbanog okoliša i krajobraza	2.2.3.1. Izrada krajobrazne studije očuvanja tradicionalnog urbanog krajobraza i zelenila 2.2.3.2. Podrška obnovi i revitalizaciji javnih zelenih površina 2.2.3.3. Razvoj novih atraktivnih zelenih površina u funkciji zelenog koridora 2.2.3.4. Revitalizacija Šijanske šume kao sportsko-rekreacijskog središta grada 2.2.3.5. Revitalizacija poluotoka Muzila 2.2.3.6. Provedba promotivnih aktivnosti s ciljem jačanja svijesti o potrebi očuvanja zelenih prostora grada

Ključni pokazatelji ishoda

Naziv pokazatelja	Definicija pokazatelja	Mjerilo	Polazna vrijednost (2021.)	Ciljana vrijednost (2030.)
Postotak stanovnika zadovoljnih parkovima (OI.02.16.41)	Postotak stanovnika zadovoljan parkovima u Gradu prema anketi provedenoj na kraju razdoblja	%	-	85
Postotak stanovnika zadovoljan rekreacijskim mogućnostima (OI.02.16.42)	Postotak stanovnika zadovoljan rekreacijskim mogućnostima na otvorenom u Gradu prema anketi provedenoj na kraju razdoblja	%	-	85

Posebni cilj 2.3. Otpornost na klimatske promjene, prirodne i antropogene rizike**Svrha**

Povećanje otpornosti na negativne učinke na okoliš uzrokovane klimatskim promjenama te antropogenim i prirodnim rizicima.

Obrazloženje

U okviru otpornosti na klimatske promjene i različite rizike definirane su dvije mjere: povećanje otpornosti na klimatske promjene i povećanje otpornosti na prirodne i antropogene rizike. Klimatske promjene predstavljaju stvarnu prijetnju za sve urbane i prirodne okoliše pa tako i onaj Grada Pule-Pola. Trenutno su prepoznate visoke razine kvalitete zraka, vodnih resursa te mora za kupanje, no prijetnje poput trajnog gubitka tla zbog

povećane urbanizacije, povećanja temperatura u gusto izgrađenim područjima te plavljenja obale uslijed podizanja razine mora ukazuju na potrebu za aktivnostima povećanja otpornosti. Mjerama su predviđene aktivnosti izrade plana prilagodbe obalne infrastrukture na posljedice podizanja razine mora te provedbe promotivnih aktivnosti radi osvještavanja stanovnika o problematici klimatskih promjena i mogućnostima prilagodbe. Nadalje, predlaže se i aktivnost integriranja elemenata zelene infrastrukture kao mjere ublažavanja urbanih toplinskih otoka, koja između ostaloga može uključivati obveznu sadnju drvoreda uz određene gradske prometnice u svrhu poboljšanja toplinske udobnosti, razvoj tzv. „džepnih“ parkova u stambenim kvartovima, gradnju zelenih parkirališta, obvezu sadnje stabala na svim javnim zelenim površinama i dr. Kako bi se navedeno moglo postići također je potrebno izraditi katastar zelenila tj. digitalnu kartu koja bi služila kao podloga za razvoj i održavanje zelene infrastrukture. Što se tiče mjere povećanja otpornosti na prirodne i antropogene rizike, predlaže se izrada plana prilagodbe i otpornosti, razvoj infrastrukture koja doprinosi ublažavanju rizika te ulaganje u kapacitete sustava civilne zaštite, a sve kako bi Pula postala otporna u razdoblju koje slijedi.

Provedbom posebnog cilja 2.3. doprinosi se zelenoj tranziciji s obzirom da se radi o aktivnostima povezanim s klimatskom politikom te digitalnoj transformaciji kroz izradu registra zelenila. Također se pridonosi i provedbi ciljeva Nacionalne razvojne strategije, što je prikazano u 7. Što se tiče ciljeva održivog razvoja UN-a doprinijet će se ostvarenju ciljeva 11 i 13, a koji glase: Učiniti gradove i ljudska naselja uključivima, sigurnima, otpornima i održivima te cilja te Poduzeti hitne mjere u borbi protiv klimatskih promjena i njihovih negativnih utjecaja.

Mjere i aktivnosti unutar posebnog cilja 2.3.

MJERA	AKTIVNOST
2.3.1. Povećanje otpornosti na klimatske promjene	2.3.1.1. Izrada plana prilagodbe obalne infrastrukture na posljedice podizanja razine mora 2.3.1.2. Integriranje elemenata zelene infrastrukture kao mjere ublažavanja urbanih toplinskih otoka 2.3.1.3. Provedba promotivnih aktivnosti radi osvještavanja stanovnika o problematici klimatskih promjena i mogućnostima prilagodbe 2.3.1.4. Izrada zelenog registra/katastra zelenila - digitalne karte zelene infrastrukture Grada
2.3.2. Povećanje otpornosti na prirodne i antropogene rizike	2.3.2.1. Ulaganje u izgradnju i opremanje kapaciteta sustava civilne zaštite 2.3.2.2. Razvoj infrastrukture koja doprinosi ublažavanju prirodnih i antropogenih rizika 2.3.2.3. Izrada plana prilagodbe i otpornosti na prirodne i antropogene rizike

Ključni pokazatelji ishoda

Naziv pokazatelja	Definicija pokazatelja	Mjerilo	Polazna vrijednost (2021.)	Ciljana vrijednost (2030.)
Rashodi za civilnu zaštitu, po stanovniku (01.02.10.34)	Povećanje rashoda koji se odnose na provođenje zaštite i spašavanja te financiranje Javne vatrogasne postrojbe Pula	HRK	346 (2020.)	410

Prioritet 3: Čist i fleksibilan promet

Posebni cilj 3.1. Zelena urbana mobilnost

Svrha

Transformacija prometnog sustava Grada Pula-Pola u inovativan i ekološki prihvatljiv sustav uz razvoj dužobalnog pojasa koji počiva na principima održivosti i zelenog razvoja.

Obrazloženje

U okviru zelene urbane mobilnosti definirano je pet mjera: razvoj dužobalnog zelenog koridora, razvoj dužobalnog plavog pojasa, poticanje održivih inovacija u dužobalnoj mobilnosti, daljnja zelena i daljnja digitalna tranzicija sustava javnog gradskog prijevoza i podrška zelenoj tranziciji individualnog prometa. Postojanje aktivne pomorske luke te karakterističnog dužobalnog prostora predstavljaju jednu od prepoznatljivosti Grada Pula-Pola, stoga se predlaže niz aktivnosti kojima bi se omogućio održiv razvoj navedenog prostora te kreirao tzv. plavi pojas, upotpunjen elementima zelene infrastrukture. Provedba prve tri mjere planirana je nizom aktivnosti koje bi rezultirale ostvarenjem cjelovitog i prometno efikasnog prostora. Predlaže se razvoj sharing sustava za električne bicikle, romobile i automobile te nabava električnih brodova i ostalih inovativnih rješenja u pomorskom prometu, poput vodenih bicikala, kao i potencijalnog razvoja javnog broskog prijevoza. Na taj način Pulska zaljev postao aktivan dio čistog i fleksibilnog sustava, povezivanjem nasuprotnih dijelova Grada poput sjeverne obale, Rive i Muzila. Također je potrebna obnova manjih pristaništa, molova i komunalnih vezova te modernizacija luke kroz koncept „zelenih luka“ zasnovane na rješenjima temeljenim na prirodi te kružnom gospodarenju. Radit će se i na razvoju projekata nautike s integriranim „zelenim“ rješenjima u svrhu otvaranja Grada prema obali i moru, jačanja nautičkog turizma te razvoja dužobalnog prostora u smjeru održivosti. Problem nedostatne pješačko-biciklističke infrastrukture riješit će se razvojem zelenog koridora koji bi osim efikasne mobilnosti doprinio zelenom razvoju Grada. Modernizacija javnog gradskog prijevoza, točnije zamjena starih autobusa za nove modele zadovoljavajućeg ekoloških standarda te omogućenog pristupa osobama s invaliditetom, koja je već provedena, predstavlja dobar temelj za razvoj održivog prometnog sustava, no svakako zahtjeva daljnje aktivnosti. Kako bi se omogućila potpuna zelena i digitalna tranzicija sustava potrebno je raditi na nabavi električnih i/ili vodikovih odnosno hibridnih modela vozila ovisno o Pozivima Ministarstva mora, pomorstva, prometne i infrastrukture i financiranja od strane fondova EU te razvoju popratne infrastrukture. Također se predlaže razvoj tzv. „zelenih stajališta“ koja koriste obnovljive izvore energije, digitalizirane info ploče te rješenja temeljena na prirodi (NBS). S obzirom na visok udio individualnog automobilskeg prijevoza, koji generira velika onečišćenja, potrebno je poticati ekološki prihvatljive oblike individualnog prometa te se stoga predlažu aktivnosti koje se odnose na električna vozila, poput razvoja poticaja za

nabavu električnih vozila, razvoja mreže punionica i manjih punionica u stambenim objektima. Potiče se korištenje svih vrsta vozila na ekološki prihvatljiv pogon.

Posebni cilj 3.1. doprinosi ostvarenju ciljeva održivog razvoja UN Agende 2030: SDG 9 Izgraditi otpornu infrastrukturu, promicati uključivu i održivu industrijalizaciju i poticati inovacije te SDG 11 Učiniti gradove i ljudska naselja uključivima, sigurnima, otpornima i održivima. Također, posebni cilj doprinosi zelenoj tranziciji javnog i individualnog prometa te digitalnoj transformaciji (npr. kroz integraciju digitalnih info ploča na autobusnim stajalištima), kao i provedbi ciljeva Nacionalne razvojne strategije.

Mjere i aktivnosti unutar posebnog cilja 3.1.

MJERA	AKTIVNOST
3.1.1. Razvoj dužobalnog zelenog koridora	3.1.1.1. Izrada plana povezivanja dužobalnog prostora u povezanu cjelinu zelenog koridora 3.1.1.2. Provedba natječaja za atraktivna rješenja razvoja integriranog zelenog koridora 3.1.1.3. Razvoj pješačko-biciklističke infrastrukture integrirane s elementima zelene infrastrukture u dužobalnoj zoni 3.1.1.4. Obnova pulskog lukobrana na Muzilu s elementima turističke interpretacije (povijest pulskog zaljeva, prirodna baština zaljeva) 3.1.1.5. Razvoj sustava e-bike sharing 3.1.1.6. Razvoj sustava e-scooter sharing 3.1.1.7. Poticanje razvoja podzemnih garaža i parkirališta u blizini planiranih e-točaka na zelenom koridoru
3.1.2. Razvoj dužobalnog plavog pojasa	3.1.2.1. Prometno povezivanje središta grada s točkama na obali od Muzila do Hidrobaze uz razvoj biciklističke infrastrukture 3.1.2.2. Obnova manjih pristaništa i molova na obali i prilagodba funkciji dužobalne mobilnosti 3.1.2.3. Obnova i modernizacija komunalnih vezova 3.1.2.4. Razvoj lučke infrastrukture s integriranim rješenjima temeljenim na prirodi (NBS) i elementima kružnog gospodarenja (razvoj "green ports") 3.1.2.5. Modernizacija sustava odvojenog prikupljanja otpada na lučkom prostoru 3.1.2.6. Podrška razvoju projekata nautike s integriranim „zelenim“ rješenjima
3.1.3. Poticanje održivih inovacija u dužobalnoj mobilnosti	3.1.3.1. Postavljanje pametnih klupa duž zelenog koridora 3.1.3.2. Nabava manjih solarnih i/ili električnih brodova u funkciji dužobalne mobilnosti plavog pojasa 3.1.3.3. Razvoj e-car sharing sustava u blizini zeleno-plavog koridora 3.1.3.4. Nabava vodenih bicikala te sličnih inovativnih i atraktivnih rješenja, s uključenom promocijom dužobalne mobilnosti 3.1.3.5. Poticanje inovativnih rješenja u održivoj urbanoj mobilnosti - Grad Pula kao generator ideja održive urbane mobilnosti
3.1.4. Zelena i digitalna tranzicija sustava javnog gradskog prijevoza	3.1.4.1. Podrška procesu nabave električnih, vodikovih i/ili hibridnih vozila u funkciji javnog gradskog prijevoza 3.1.4.2. Razvoj punionice za električna vozila u funkciji javnog gradskog prijevoza 3.1.4.3. Razvoj autobusnih stajališta s integriranim OIE i rješenjima zasnovanim na prirodi (NBS) - "zeleni stajališta" 3.1.4.4. Integriranje digitalnih info ploča na autobusna stajališta s informacijama o prometu i događanjima u gradu 3.1.4.5. Daljnja modernizacija sustava naplate voznih karata 3.1.4.6. Podrška razvoju garažno-parkirne infrastrukture za vozila javnog gradskog prijevoza
3.1.5. Podrška zelenoj tranziciji individualnog prometa	3.1.5.1. Razvoj mreže punionica za električna vozila 3.1.5.2. Razvoj poticaja za nabavu električnih vozila 3.1.5.3. Razvoj poticaja za ugradnju manjih punionica za električna vozila u stambenim zgradama i objektima

Ključni pokazatelji ishoda

Naziv pokazatelja	Definicija pokazatelja	Mjerilo	Polazna vrijednost (2021.)	Ciljana vrijednost (2030.)
Broj javno dostupnih punionica za vozila na alternativni pogon (OI.02.11.45)	Broj novih javno dostupnih punionica za vozila na alternativni pogon	broj	-	3
Broj javno dostupnih punionica za vozila na električni pogon (OI.02.11.44)	Broj novih javno dostupnih punionica za vozila na električni pogon	broj	-	9

Posebni cilj 3.2. Redistribucija prometnih tokova*Svrha*

Prostorna preraspodjela prometnih tokova s ciljem rasterećenja prekapacitiranih dijelova Grada te ujednačavanja distribucije.

Obrazloženje

Grad Pula-Pola karakterizira velika razina korištenja individualnih oblika prijevoznih sredstava što rezultira opterećenošću središnjeg dijela grada te nedostatnom broju parkirnih mjesta. S obzirom na navedeno, postavljena je mjera rasterećenja uže urbane zone kojom se definira niz aktivnosti usmjerenih na rješavanje navedenih problema. Neke od aktivnosti koje se namjerava provesti uključuju modernizaciju glavnih gradskih obodnih prometnica i pristupnih cesta prema središtu grada s ciljem povećanja protoka prometa, optimizaciju svjetlosne signalizacije u svrhu bolje protočnosti prometa, povećanje sigurnosti u prometu te proširenje kapaciteta javnih parkirališta na obodima grada i Park&Ride sustava. Također se predlažu aktivnosti koje za fokus imaju javni gradski prijevoz, poput evaluacije stvarnih potreba građana uz prilagodbu voznih redova i linija te promocije važnosti korištenja javnog prometa, s ciljem smanjenja pritiska na užu urbanu zonu u skladu sa mogućnostima naručitelja. Druga mjera ovog posebnog cilja predstavlja dugoročno planiranje željezničke revitalizacije. Sukladno EU politikama zelenog i održivog razvoja potrebno je razvijati željeznički promet kao učinkovit i ekološki prihvatljiv oblik prijevoza putnika i dobara. Stoga se predlažu dvije aktivnosti koje bi dovele do njegove revitalizacije u Gradu Pula-Pola: poticanje suradnje s HŽ-om u okvirima planiranja buduće revitalizacije željezničke infrastrukture te izrada studije predizvodljivosti razvoja željezničkog prijevoza do zračne luke Pula.

Mjerama i aktivnostima posebnog cilja 3.2. doprinosi se ostvarenju slijedećih ciljeva održivog razvoja: SDG 3 Osigurati zdrav život i promicati blagostanje svih ljudi svih starosnih skupina, SDG 9 Izgraditi otpornu infrastrukturu, promicati uključivu i održivu industrijalizaciju i poticati inovacije te SDG 11 Učiniti gradove i ljudska naselja uključivima, sigurnima, otpornima i održivima. Nadalje, ovaj posebni cilj doprinosi provedbi ciljeva Nacionalne razvojne strategije, kao što je prikazano u Poglavlju 7.

Mjere i aktivnosti unutar posebnog cilja 3.2.

MJERE	AKTIVNOSTI
3.2.1. Rasterećenje uže urbane zone	3.2.1.1. Modernizacija glavnih gradskih prometnica na obodu grada te pristupnih cesta prema središtu s ciljem povećanja protoka prometa 3.2.1.2. Optimizacija prometne svjetlosne signalizacije 3.2.1.3. Povećanje sigurnosti u prometu rješavanjem "crnih točaka" 3.2.1.4. Povećanje sigurnosti pješačko-biciklističke infrastrukture uz edukaciju svih dionika prometa o sigurnosti u prometu 3.2.1.5. Proširenje kapaciteta javnih parkirališnih prostora na obodima grada, uključujući Park&Ride 3.2.1.6. Promocija važnosti korištenja sustava javnog prijevoza 3.2.1.7. Evaluacija potreba građana u sustavu javnog gradskog prijevoza te prilagodba vozničkih redova i linija u skladu sa Ugovorom o javnoj usluzi. 3.2.1.8. Razvoj stanice za privremeno zadržavanje putničkih vozila u blizini Rive i Arene
3.2.2. Dugoročno planiranje željezničke revitalizacije	3.2.2.1. Poticanje suradnje s HŽ-om u okvirima planiranja buduće revitalizacije željezničke infrastrukture 3.2.2.2. Izrada studije predizvodljivosti razvoja željezničkog prijevoza do zračne luke Pula

Ključni pokazatelji ishoda

Naziv pokazatelja	Definicija pokazatelja	Mjerilo	Polazna vrijednost (2021.)	Ciljana vrijednost (2030.)
Prometne nesreće (Ol.02.11.43)	Smanjenje broja prometnih nesreća	broj	599 (2019.)	430
Duljina rekonstruiranih cesta, u km (Ol.02.11.42)	Duljina novoobnovljenih cesta	km	-	40

Prioritet 4: Produktivan grad**Posebni cilj 4.1. Transformacija gospodarstva****Svrha**

Razvoj održivog i konkurentnog gospodarstva Grada Pula-Pola stvaranjem okruženja za poticanje poduzetništva, digitalizacijom te principima otpornosti i inovacije ponajviše u sektorima brodogradnje i turizma.

Obrazloženje

Grad Pula-Pola je u pretpandemijskom razdoblju bilježila stalan rast BDP-a te je isti po stanovniku unutar Istarske županije zabilježen kao viši nego onaj na nacionalnoj razini. Bez obzira na navedeno uočen je niz slabosti koje je moguće prebroditi mjerama posebnog cilja

transformacije gospodarstva. Provedba ovog cilja strukturirana je kroz provođenje četiri mjere: poticanje novih poduzetničkih pothvata, gospodarstva i industrije, digitalno gospodarstvo, podrška inovativnoj transformaciji brodogradnje te otporan i održiv turizam. Prvom mjerom predlažu se aktivnosti s ciljem razvoja poduzetničkog duha poput razvoja inkubacijskih i akceleracijskih aktivnosti, poduzetničke potporne infrastrukture te poticaja za poduzetnike u zelenoj tranziciji gospodarstva, a sve kroz interdisciplinarni pristup koji spaja tehnologiju, industriju i znanost. Također se predlaže razvoj Sjevernog centra Grada kroz osmišljavanje novih funkcija, revitalizaciju i otvaranje obale. Naime, sjeverni dio Pule predstavlja dinamičan prostor velikog ekonomsko-gospodarskog potencijala, odlične prometne povezanosti te između ostalog sadržava veliku i komunalno opremljenu industrijsku zonu. Mjerom se predlaže i uspostava Razvojne agencije Grada Pule, kao i pružanje podrške njezinu razvoju. Druga mjera odnosi se na digitalizaciju gospodarstva. Kako bi se ona ostvarila potrebno je za početak izraditi strategiju digitalne transformacije gospodarstva Grada Pula-Pola. Nadalje, predlaže se razvoj poticaja za poduzetnike u digitalnoj tranziciji gospodarstva te poticanje razvoja IT industrije s ciljem stvaranja modernog i konkurentnog gospodarstva. Također se predlaže razvoj jedinstvenog podatkovnog centra za pružanje usluga u oblacima za potrebe Grada Pula-Pola, društava povezanih s Gradom, sveučilišta i poduzetničkih inkubatora u svrhu kvalitetnijeg upravljanja računalnom infrastrukturom. S obzirom na dugu tradiciju brodogradnje te njezinu ulogu u prepoznatljivosti Pule, no nažalost nedovoljnu konkurentnost na međunarodnom tržištu, predlaže se mjera podrške njezinoj inovativnoj transformaciji. Aktivnosti poput osmišljavanja vizualno atraktivnog industrijskog krajobraza radi povezivanja s novim identitetom urbanog tkiva i zelenog koridora te pružanja podrške infrastrukturnoj obnovi s elementima modernog industrijskog krajobraza kroz suradnju s visokoobrazovnim ustanovama, umjetničkim akademijama i ostalim akterima doprinijele bi takvoj transformaciji. Nadalje, mjerom se predlaže pružanje podrške zelenoj tranziciji i digitalnoj transformaciji infrastrukture i procesa u sektoru brodogradnje te integracija elemenata kružnog gospodarenja. Četvrtom mjerom nastoji se stvoriti temelj za održiv napredak turizma koji ne počiva na sezonalnosti i samo jednom obliku turizma, već se nastoji potaknuti razvoj raznolike ponude te iskoristiti *brownfield* područja u tu svrhu. Tako su na primjer predložene aktivnosti poput podrške aktivnostima koje doprinose razvoju turističke ponude i potražnje u pred- i post- sezoni, pružanja podrške razvoju zdravstvenog i zdravstveno-rehabilitacijskog turizma, poput projekta na prostoru Hidrobaze, razvoja sportsko-rekreacijskih sadržaja na prostorima Hidrobaze i Muzila te integracija s turističkim sadržajima. Također je potrebno pristupiti uređenju plaža koje trenutno nisu dostatno opremljene. U skladu sa principima socijalne uključenosti važno je raditi i na razvoju inkluzivnog turizma kako bi se turističke destinacije i usluge prilagodile osobama s invaliditetom te urediti prostore na temelju univerzalnog dizajna (npr. prilagodba plaža za osobe s invaliditetom, pružanje usluga tumača znakovnog jezika gluhim osobama za vrijeme obilaska turističkih atrakcija i sl.).

Provedba posebnog cilja 4.1. doprinosi provedbi nekoliko ciljeva održivog razvoja UN Agende 2030: SDG 8 Promicati ravnomjeran, uključivi i održivi gospodarski rast, punu i produktivnu zaposlenost i dostojan posao za sve, SDG 9 Izgraditi otpornu infrastrukturu, promicati uključivu i održivu industrijalizaciju i poticati inovacije te SDG 12 Osigurati održive obrasce potrošnje i proizvodnje. Također pridonosi zelenoj tranziciji i digitalnoj transformaciji te provedbi ciljeva Nacionalne razvojne strategije.

Mjere i aktivnosti unutar posebnog cilja 4.1.

MJERA	AKTIVNOST
<p>4.1.1. Poticanje novih poduzetničkih pothvata, gospodarstva i industrije</p>	<p>4.1.1.1. Razvoj inkubacijskih i akceleracijskih aktivnosti za start-up-ove i nove tehnologije, uključujući i razvoj inovacijskog centra koji potiče međusektorsku sinergijsku suradnju</p> <p>4.1.1.2. Razvoj i modernizacija poduzetničke potporne infrastrukture</p> <p>4.1.1.3. Razvoj poticaja za poduzetnike u zelenoj tranziciji gospodarstva - dekarbonizacija poslovanja, korištenje OIE i dr.</p> <p>4.1.1.4. Poticanje samozapošljavanja i početka poduzetničkih aktivnosti, uključujući edukacije</p> <p>4.1.1.5. Podrška obrtnicima u razvoju inovativnih poslovnih modela i proizvoda</p> <p>4.1.1.6. Podrška razvoju sjevernog centra Grada kroz podršku aktivnostima i projektima revitalizacije i poticanja uspostave novih funkcija</p> <p>4.1.1.7. Uspostava i podrška razvoju djelatnosti Razvojne agencije Grada Pule</p> <p>4.1.1.8. Podrška poduzetništvu u kulturi, kulturnim i kreativnim industrijama te STEAM projektima</p> <p>4.1.1.9. Podrška razvoju industrijske zone s ciljem podrške jačanju sektora industrije</p>
<p>4.1.2. Digitalno gospodarstvo</p>	<p>4.1.2.1. Izrada strategije digitalne transformacije gospodarstva Grada Pule</p> <p>4.1.2.2. Razvoj poticaja za poduzetnike u digitalnoj tranziciji gospodarstva</p> <p>4.1.2.3. Poticanje razvoja IT industrije</p> <p>4.1.2.4. Razvoj jedinstvenog podatkovnog centra za pružanje usluga u oblacima (tzv. <i>cloud</i>)</p>
<p>4.1.3. Podrška inovativnoj transformaciji brodogradnje</p>	<p>4.1.3.1. Osmišljavanje vizualno atraktivnog industrijskog krajobraza radi povezivanja s novim identitetom urbanog tkiva i zelenog koridora</p> <p>4.1.3.2. Pružanje podrške infrastrukturnoj obnovi s elementima modernog industrijskog krajobraza - suradnja s visokoobrazovnim ustanovama i umjetničkim akademijama</p> <p>4.1.3.3. Pružanje podrške zelenoj tranziciji infrastrukture i radnih procesa u sektoru brodogradnje (smanjenje okolišnih i klimatskih utjecaja)</p> <p>4.1.3.4. Pružanje podrške digitalnoj transformaciji procesa u sektoru brodogradnje</p> <p>4.1.3.5. Pružanje podrške razvoju inovativnih rješenja u sektoru brodogradnje - postepena specijalizacija brodogradilišta</p> <p>4.1.3.6. Pružanje podrške integriranju elemenata kružnog gospodarstva u sektor brodogradnje i radne procese</p>
<p>4.1.4. Otporan i održiv turizam</p>	<p>4.1.4.1. Pružanje podrške razvoju sportskog turizma</p> <p>4.1.4.2. Pružanje podrške razvoju zdravstvenog i zdravstveno-rehabilitacijskog turizma, uključujući i razvoj projekta Hidrobaze</p> <p>4.1.4.3. Razvoj sportsko-rekreacijskih sadržaja na prostorima Hidrobaze i Muzila te integracija s turističkim sadržajima</p> <p>4.1.4.4. Razvoj seta mjera za dionike u turizmu u cilju povećanja kvalitete turističke ponude</p> <p>4.1.4.5. Podrška procesu razvoja inovativne turističke signalizacije na zelenom dužobalnom koridoru</p> <p>4.1.4.6. Poticanje razvoja inovativnih načina interpretacija kulturne i prirodne baštine u funkciji turističke valorizacije</p> <p>4.1.4.7. Podrška aktivnostima koje doprinose razvoju turističke ponude i potražnje u pred- i post- sezoni</p> <p>4.1.4.8. Tematiziranje i uređenje plaža radi stvaranja dodatnih kapaciteta i poticanja malog poduzetništva</p> <p>4.1.4.9. Pružanje podrške razvoju inkluzivnog turizma uključujući prilagodbu infrastrukture na temeljima univerzalnog dizajna</p> <p>4.1.4.10. Podrška provedbi Strategije TZ Južne Istre</p>

Ključni pokazatelji ishoda

Naziv pokazatelja	Definicija pokazatelja	Mjerilo	Polazna vrijednost (2021.)	Ciljana vrijednost (2030.)
Broj novih malih i srednji poduzeća po godini (OI.02.4.06)	Novootvorena mala i srednja poduzeća	broj	-	40
Prosječni boravak turista (u danima) (OI.02.8.25)	Produljenje prosječnog boravka turista u danima	broj	4,7 (2019.)	5,9

Posebni cilj 4.2. Poljoprivreda i ribarstvo 21. stoljeća*Svrha*

Razvoj primarnih djelatnosti Grada Pula-Pola u skladu s načelima „Od polja do stola“.

Obrazloženje

U okviru posebnog cilja poljoprivreda i ribarstvo 21.stoljeća definirane su dvije mjere: od polja do stola i od mora do stola. U Gradu Pula-Pola uočene su povoljne mogućnosti za obavljanje poljoprivrednih djelatnosti, no i dalje postoje mnogi problemi koji koče njezin razvoj. Smanjen interes stanovništva za obavljanje poljoprivredne djelatnosti dovodi do zapuštanja zemljišta te degradacije vrijednog agrikolturnog krajobraza. S ciljem rješavanja navedenog problema predlaže se provedba agroekoloških mjera u svrhu očuvanja prirodno atraktivnog poljoprivrednog krajobraza. U Gradu je također prepoznat nedostatak suradnje između poljoprivrednog i turističkog sektora te otežan pristup lokalno proizvedenim prehrambenim proizvodima. Stoga je potrebno raditi na razvitku aktivne suradnje između poljoprivrednika i ugostiteljskih i turističkih subjekata te modernizaciji tržnice kao mjesta za promicanje potrošnje lokalno proizvedenih proizvoda. Morfologija poljoprivrednih površina (usitnjenost zemljišta) s jedne strane predstavlja potencijal za razvoj ekološke poljoprivrede temeljene na principima održivog razvoja, dok s druge strane predstavlja problem za komercijalnu proizvodnju. Budući da je potrebno pronaći ravnotežu između dva navedena tipa proizvodnje, predložene su aktivnosti koje potiču razvoj oba: podrška procesima komasacije u poljoprivredi i rješavanja imovinsko-pravnih odnosa te podrška razvoju ekološke poljoprivrede. Mjerom od mora do stola predlažu se aktivnosti za razvoj održivog i modernog ribarstva Grada Pula-Pola. S obzirom na trenutno nepovoljnu situaciju predlaže se pružanje podrške suradnji dionika u ribarstvu s dionicima u uslužnom sektoru. S ciljem razvoja ribarstva kao dijela održivog, diversificiranog i produktivnog gospodarstva Grada želi se pružiti podrška razvoju ribarske infrastrukture, infrastrukture ribarnica te ribarske flote.

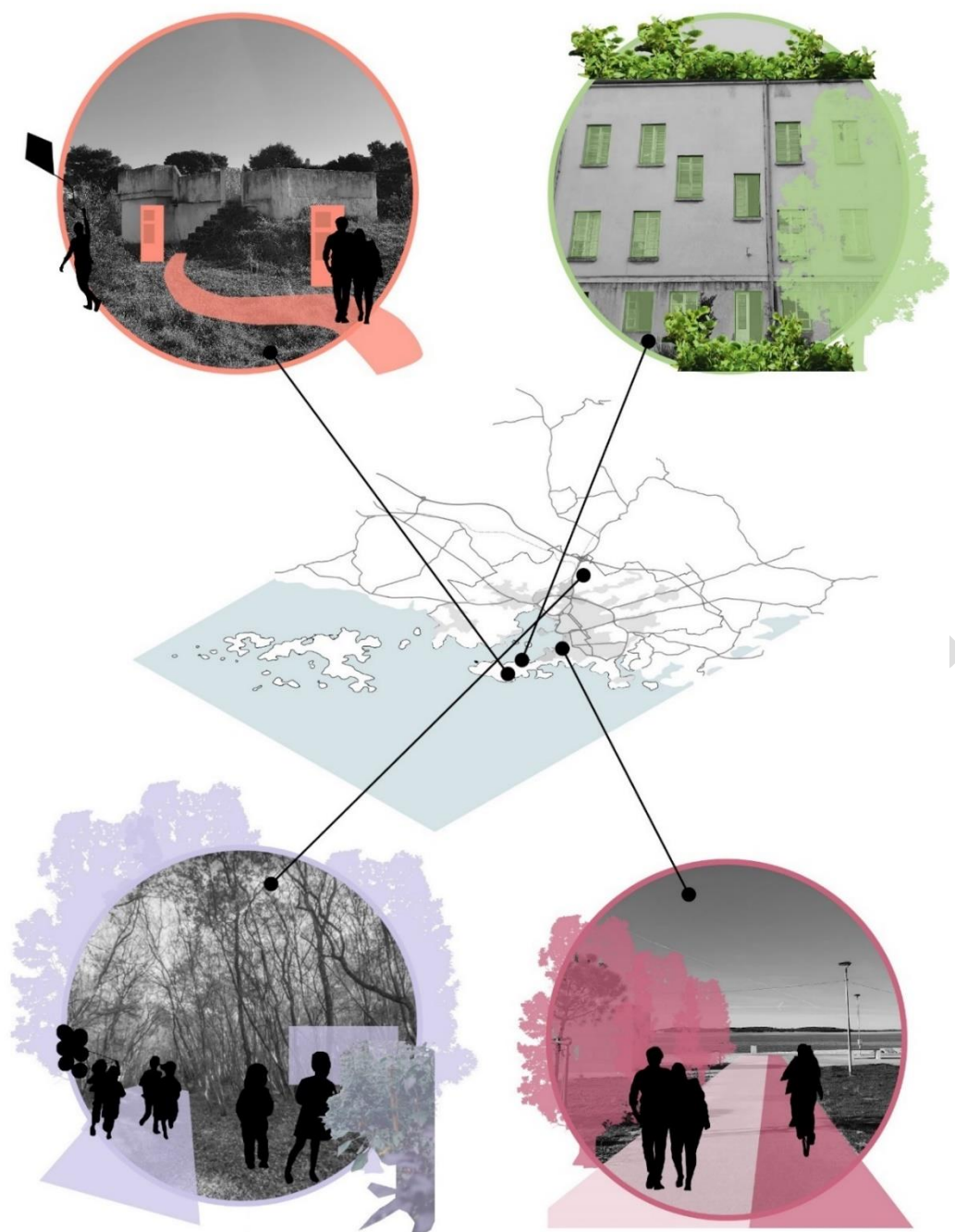
Mjerama i aktivnostima posebnog cilja 4.2. doprinosi se cilju 2 održivog razvoja koji glasi Iskorijeniti glad, osigurati dostatne količine hrane i bolju prehranu te promovirati održivu poljoprivredu te također pridonosi zelenoj tranziciji (razvoj ekološke poljoprivrede) i digitalnoj transformaciji (podrška razvoju e-tržnice). Također, ovaj posebni cilj doprinosi provedbi ciljeva nekoliko Nacionalne razvojne strategije koji su prikazani u Poglavlju 7.

Mjere i aktivnosti unutar posebnog cilja 4.2.

MJERA	AKTIVNOST
4.2.1. Od polja do stola	4.2.1.1. Podrška procesima komasacije u poljoprivredi i rješavanja imovinsko-pravnih odnosa 4.2.1.2. Podrška razvoju ekološke poljoprivrede 4.2.1.3. Podrška razvoju lanca prehrambenih proizvoda kroz aktivnu suradnju poljoprivrednika te ugostiteljskih i turističkih subjekata 4.2.1.4. Provedba agroekoloških mjera s ciljem očuvanja prirodno atraktivnog poljoprivrednog krajobraza 4.2.1.5. Razvoj seta mjera poticanja mladih poljoprivrednika na unaprjeđenje poljoprivredne proizvodnje 4.2.1.6. Obnova i modernizacija tržnica s inovativnim rješenjima koja potiču lokalne proizvođače 4.2.1.7. Podrška razvoju e-tržnice - online prodaja i promocija proizvoda u ribarstvu i poljoprivredi
4.2.2. Od mora do stola	4.2.2.1. Podrška razvoju i infrastrukturnoj obnovi ribarske infrastrukture - ribarska luka Zonka 4.2.2.2. Podrška obnovi ribarske flote 4.2.2.3. Pružanje podrške obnovi infrastrukture ribarnica 4.2.2.4. Razvoj centra za purifikaciju, obradu i distribuciju ribe 4.2.2.5. Pružanje podrške suradnji dionika u ribarstvu s dionicima u uslužnom sektoru

Ključni pokazatelji ishoda

Naziv pokazatelja	Definicija pokazatelja	Mjerilo	Polazna vrijednost (2021.)	Ciljana vrijednost (2030.)
Razvoj broja novih poljoprivrednika (OI.02.12.60)	Broj poljoprivrednih gospodarstava	broj	456 (2020)	500
Subjekti upisani u Upisnik poljoprivrednih proizvođača (OI.02.12.77)	Broj novih subjekata upisanih u Upisnik	broj	-	25

Sl. 59. Konceptualni prikaz pojedinih aktivnosti različitih prioriteta

7. USKLAĐENOST S NACIONALNOM RAZVOJNOM STRATEGIJOM

Plan razvoja Grada Pula-Pola svojim ciljevima nastoji ostvariti strateške ciljeve Nacionalne razvojne strategije Republike Hrvatske 2030 (NN 13/21) kako i nalaže zakonski okvir strateškog planiranja, kojim je određeno da svi strateški dokumenti nižeg reda moraju biti usklađeni s NRS. Nacionalnom razvojnom strategijom definirana je vizija koja Republiku Hrvatsku u 2030. godini vidi kao konkurentnu, inovativnu i sigurnu zemlju prepoznatljivog identiteta i kulture, očuvanih resursa, kvalitetnih životnih uvjeta i jednakih prilika za sve. Strategijom je postavljeno 13 strateških ciljeva podijeljenih u razvojne smjerove: Održivo gospodarstvo i društvo, Jačanje otpornosti na krize, Zelena i digitalna tranzicija te Ravnomjeran regionalni razvoj, a s tim je ciljevima usklađen ovaj dokument.

Potpuni pregled usklađenosti Plana razvoja Grada Pula-Pola i Nacionalne razvojne strategije prikazan je u Tab. 51 koja prikazuje posebne ciljeve i mjere Plana te jedan ili više strateških ciljeva Nacionalne razvojne strategije koji se nastoje ostvariti.

Tab. 51 Usklađenost Plana razvoja Grada Pula-Pola s Nacionalnom razvojnom strategijom RH

PLAN RAZVOJA GRADA PULA-POLA		NACIONALNA RAZVOJNA STRATEGIJA RH DO 2030.
Posebni cilj	Mjera	Strateški cilj
1.1. Grad znanja i inovacija	1.1.1. Razvoj Grada Pule kao tehnološko-inovacijskog centra i studentskog grada	SC1: Konkurentno i inovativno gospodarstvo
		SC2: Obrazovani i zaposleni ljudi
	1.2. Unaprjeđenje školskog sustava	SC2: Obrazovani i zaposleni ljudi
		SC5: Zdrav, aktivan i kvalitetan život SC8: Ekološka i energetska tranzicija za klimatsku neutralnost
1.2. Grad kulture	1.2.1. Poticanje razvoja kulturnih usluga i kulturnih i kreativnih industrija	SC1: Konkurentno i inovativno gospodarstvo
		SC5: Zdrav, aktivan i kvalitetan život
		SC8: Ekološka i energetska tranzicija za klimatsku neutralnost
	1.2.2. Revitalizacija elemenata kulturne i industrijske baštine	SC11: Digitalna tranzicija društva i gospodarstva
		SC1: Konkurentno i inovativno gospodarstvo
		SC11: Digitalna tranzicija društva i gospodarstva SC13: Jačanje regionalne konkurentnosti
1.3. Uključiv grad	1.3.1. Potpora demografskoj revitalizaciji	SC2: Obrazovani i zaposleni ljudi SC6: Demografska revitalizacija i bolji položaj obitelji
	1.3.2. Podrška socijalnoj uključenosti	SC5: Zdrav, aktivan i kvalitetan život
	1.3.3. Podrška modernizaciji zdravstva	SC1: Konkurentno i inovativno gospodarstvo
		SC5: Zdrav, aktivan i kvalitetan život SC8: Ekološka i energetska tranzicija za klimatsku neutralnost
	1.3.4. Podrška lokalnoj zajednici u razvoju ideja i usluga	SC5: Zdrav, aktivan i kvalitetan život
		SC8: Ekološka i energetska tranzicija za klimatsku neutralnost
	1.3.5. Podrška unaprjeđenju urbane sigurnosti	SC7: Sigurnost za stabilan razvoj SC13: Jačanje regionalne konkurentnosti
	1.3.6. Podrška razvoju aktivnog života	SC5: Zdrav, aktivan i kvalitetan život
1.4. Digitalan grad	1.4.1. Digitalizacija javne uprave	SC3: Učinkovito i djelotvorno pravosuđe, javna uprava i upravljanje državnom imovinom
		SC11: Digitalna tranzicija društva i gospodarstva
		SC13: Jačanje regionalne konkurentnosti

PLAN RAZVOJA GRADA PULA-POLA		NACIONALNA RAZVOJNA STRATEGIJA RH DO 2030.	
Posebni cilj	Mjera	Strateški cilj	
	1.4.2. Digitalizacija društva	SC11: Digitalna tranzicija društva i gospodarstva	
		SC13: Jačanje regionalne konkurentnosti	
2.1. "Zerowase and circular society"	2.1.1. Razvoj kružnog gospodarenja otpadom	SC8: Ekološka i energetska tranzicija za klimatsku neutralnost	
	2.1.2. Razvoj učinkovite i održive infrastrukture	SC13: Jačanje regionalne konkurentnosti	
		SC8: Ekološka i energetska tranzicija za klimatsku neutralnost	
		SC13: Jačanje regionalne konkurentnosti	
2.2. Zeleni urbani prostor	2.2.1. Obnova urbanog prostora na temeljima zelene tranzicije	SC5: Zdrav, aktivan i kvalitetan život	
		SC8: Ekološka i energetska tranzicija za klimatsku neutralnost	
		SC13: Jačanje regionalne konkurentnosti	
	2.2.2. Energetska učinkovitost i obnovljivi izvori energije u stanovanju, gospodarskoj i javnoj infrastrukturi	SC8: Ekološka i energetska tranzicija za klimatsku neutralnost	
		2.2.3. Očuvanje urbanog okoliša i krajobraza	SC5: Zdrav, aktivan i kvalitetan život
			SC8: Ekološka i energetska tranzicija za klimatsku neutralnost
2.3. Otpornost na klimatske promjene, prirodne i antropogene rizike	2.3.1. Povećanje otpornosti na klimatske promjene	SC8: Ekološka i energetska tranzicija za klimatsku neutralnost	
	2.3.2. Povećanje otpornosti na prirodne i antropogene rizike	SC7: Sigurnost za stabilan razvoj	
		SC8: Ekološka i energetska tranzicija za klimatsku neutralnost	
		SC8: Ekološka i energetska tranzicija za klimatsku neutralnost	
3.1. Zelena urbana mobilnost	3.1.1. Razvoj dužobalnog zelenog koridora	SC8: Ekološka i energetska tranzicija za klimatsku neutralnost	
		SC10: Održiva mobilnost	
	3.1.2. Razvoj dužobalnog plavog pojasa	SC8: Ekološka i energetska tranzicija za klimatsku neutralnost	
		SC10: Održiva mobilnost	
	3.1.3. Poticanje održivih inovacija u dužobalnoj mobilnosti	SC8: Ekološka i energetska tranzicija za klimatsku neutralnost	
		SC10: Održiva mobilnost	
	3.1.4. Zelena i digitalna tranzicija sustava javnog gradskog prijevoza	SC8: Ekološka i energetska tranzicija za klimatsku neutralnost	
		SC10: Održiva mobilnost	
		SC13: Jačanje regionalne konkurentnosti	
	3.1.5. Podrška zelenoj tranziciji individualnog prometa	SC8: Ekološka i energetska tranzicija za klimatsku neutralnost	
SC10: Održiva mobilnost			
3.2. Redistribucija prometnih tokova	3.2.1. Rasterećenje uže urbane zone	SC10: Održiva mobilnost	
	3.2.2. Dugoročno planiranje željezničke revitalizacije	SC10: Održiva mobilnost	
4.1. Transformacija gospodarstva	4.1.1. Poticanje novih poduzetničkih pothvata, gospodarstva i industrije	SC1: Konkurentno i inovativno gospodarstvo	
		SC8: Ekološka i energetska tranzicija za klimatsku neutralnost	
		SC13: Jačanje regionalne konkurentnosti	
	4.1.2. Digitalno gospodarstvo	SC1: Konkurentno i inovativno gospodarstvo	
		SC11: Digitalna tranzicija društva i gospodarstva	
	4.1.3. Podrška inovativnoj transformaciji brodogradnje	SC1: Konkurentno i inovativno gospodarstvo	
		SC8: Ekološka i energetska tranzicija za klimatsku neutralnost	
4.1.4. Otporan i održiv turizam	SC11: Digitalna tranzicija društva i gospodarstva		
		SC1: Konkurentno i inovativno gospodarstvo	

PLAN RAZVOJA GRADA PULA-POLA		NACIONALNA RAZVOJNA STRATEGIJA RH DO 2030.
Posebni cilj	Mjera	Strateški cilj
4.2. Poljoprivreda i ribarstvo 21. stoljeća	4.2.1. Od polja do stola	SC5: Zdrav, aktivan i kvalitetan život
		SC1: Konkurentno i inovativno gospodarstvo
		SC8: Ekološka i energetska tranzicija za klimatsku neutralnost
		SC9: Samodostatnost u hrani i razvoj biogospodarstva
	4.2.2. Od mora do stola	SC11: Digitalna tranzicija društva i gospodarstva
SC9: Samodostatnost u hrani i razvoj biogospodarstva		

U vrijeme izrade Plana razvoja Grada Pula-Pola, Plan razvoja Istarske županije nije bio usvojen, stoga prikaz usklađenosti s istim nije bilo moguće izraditi.

MACRO

8. RAZVOJNI PROJEKTI

Tijekom izrade Plana razvoja Grada Pula-Pola prikupljene su informacije o projektima koji se planiraju provoditi u narednom razdoblju, a isti služe kao temelj za definiranje indikativnog financijskog okvira. Iz potpune baze projekata izdvojeno je nekoliko projekata od strateške važnosti za razvoja Grada Pula-Pola za koje je pripremljen i terminski plan provedbe.

8.1. Baza projekata

U nastavku je prikazana baza projekata Plana razvoja Grada Pula-Pola koju čine 102 razvojna projekta različitih razina spremnosti. Unutar baze je vidljivo kako je najviše, tj. 42 projekta evidentirano u okviru prioriteta 2. Zelena urbanizacija, zatim slijede prioritet 1. Grad po mjeri čovjeka, prioritet 3. Čist i fleksibilan promet te 4. Produktivan grad.

Tab. 52 Baza projekata Plana razvoja Grada Pula-Pola

R.br.	Naziv projekta	Provedbeni dionici	Ukupno procijenjena vrijednost EUR
1.1.1. Razvoj Grada Pule kao tehnološko-inovacijskog centra i studentskog grada	Pulski inovacijski centar - PIC	UO za lokalnu samoupravu	4.645.298,29
	Opremanje zgrade bivšeg vojnog objekta Mornaričke bolnice	Sveučilište Jurja Dobrile u Puli	8.336.045,41
	Obnova zgrade Filozofskog fakulteta u Puli	Sveučilište Jurja Dobrile u Puli	207.360,70
	Energetska obnova Sveučilišne knjižnice u Puli	Sveučilište Jurja Dobrile u Puli	572.350,00
1.1.2. Unaprjeđenje školskog sustava	Rekonstrukcija i dogradnja DV Centar	UO za društvene djelatnosti i mlade, DV Pula	530.891,23
	Izgradnja dječjeg vrtića u Valmadama	UO za društvene djelatnosti i mlade	5.694.447,00
	izgradnja dječjeg vrtića u Štinjanu	UO za društvene djelatnosti i mlade	1.194.505,28
	izgradnja dječjeg vrtića u Sisplac	UO za društvene djelatnosti i mlade	2.433.000,00
	Prenamjena objekta barokomore u dječji vrtić	Sveučilište Jurja Dobrile u Puli	266.050,20
	Rekonstrukcija i dogradnja OŠ Kaštanjer	UO za društvene djelatnosti i mlade	7.167.032,00
	Rekonstrukcija i dogradnja OŠ Šijana	UO za društvene djelatnosti i mlade	2.700.000,00
	Izgradnja školske sportske dvorane OŠ Tone Peruška	UO za društvene djelatnosti i mlade	1.725.396,51
	Izgradnja nove OŠ na području Grada Pula - Pola	UO za društvene djelatnosti i mlade	6.636.140,42
1.2.1. Poticanje razvoja kulturnih usluga i kulturnih i kreativnih industrija	E ČITAJ	UO za kulturu i razvoj civilnog društva	199.084,21
	Novi sadržaji u knjižnicama i čitaonici umirovljenika	UO za kulturu i razvoj civilnog društva	53.089,12
	DIGITALNA PLATFORMA "DOGAĐANJA PULA-POLA EVENTS"	UO za kulturu i razvoj civilnog društva	26.544,56
	KNJIGA U KVARTU	UO za kulturu i razvoj civilnog društva	19.908,42
	STORYTELLING PULA	UO za kulturu i razvoj civilnog društva	56.407,19
	Projekt realizacije Centra za suvremenu umjetnost i nove tehnologije (Produkcijско prezentacijskog centra za inovativne umjetničke prakse)	Udruga Metamedij, platforma Mi plus	500.000,00
	ENERGETSKA OBNOVA ISTARSKOG NARODNOG KAZALIŠTA - GRADSKOG KAZALIŠTA PULA	UO za kulturu i razvoj civilnog društva	1.128.143,87
	PRILAGODBA KULTURNIH SADRŽAJA ZA OSOBE S INVALIDITETOM	UO za kulturu i razvoj civilnog društva	53.089,12
	KUĆA FILMA/MOVIE HUB	UO za kulturu i razvoj civilnog društva	331.807,02
1.2.2. Revitalizacija elemenata kulturne i industrijske baštine	Ulica Sergijevaca	UO za komunalni sustav i upravljanje imovinom	3.981.684,25
	Rekonstrukcija Kandlerove ulice	UO za komunalni sustav i upravljanje imovinom	3.862.233,72
	Kaštel - uređenje vanjske vodospreme	UO za prostorno planiranje i zaštitu okoliša	398.168,43

R.br.	Naziv projekta	Provedbeni dionici	Ukupno procijenjena vrijednost EUR
	Zvezdarnica Monte Zaro	UO za prostorno planiranje i zaštitu okoliša	1.990.842,13
	Utvrda na otoku Sv. Andrija	UO za prostorno planiranje i zaštitu okoliša	3.716.238,64
	Prenamjena utvrde sv. Mihovila	Sveučilište Jurja Dobrile u Puli	201.650,50
	DIGITALNA RUTA FORTIFIKACIJA	UO za kulturu i razvoj civilnog društva	66.361,40
	Razvoj inovativnih digitalnih alata interpretacije kulturne baštine Pule	UO za kulturu i razvoj civilnog društva	106.178,25
	Pametni multimedijalni punktovi	UO za lokalnu samoupravu	92.905,97
	Interpretacijski centar	UO za kulturu i razvoj civilnog društva	597.252,64
1.3.1. Potpora demografskoj revitalizaciji	Osnivanje Centra za mlade	UO za društvene djelatnosti i mlade	199.084,21
1.3.2. Podrška socijalnoj uključenosti	Dom za starije i nemoćne	UO za društvene djelatnosti i mlade	4.645.298,29
	Izgradnja nove zgrade DCZR Veruda-Pula	UO za društvene djelatnosti i mlade	3.460.597,78
	Prihvatilište za beskućnike	Gradsko društvo Crvenog križa Pula, UO za društvene djelatnosti i mlade	1.990.842,13
1.3.4. Podrška lokalnoj zajednici u razvoju ideja i usluga	Regionalni centar za društvene inovacije Istria (ReCeD'Istria)	Zaklada za poticanje partnerstva i razvoja civilnog društva, UNIPU, Grad Pula	663.614,04
	Kuća Filantropije	Zaklada za poticanje partnerstva i razvoja civilnog društva	530.891,23
1.4.1. Digitalizacija javne uprave	IKT rješenja	UO za lokalnu samoupravu	106.178,25
	e-dugovanja	UO za lokalnu samoupravu	46.452,98
	ePP (ePlatiPula)	UO za lokalnu samoupravu	46.452,98
	Izgradnja i opremanje podatkovnog centra (IKT infrastruktura)	UO za lokalnu samoupravu	1.327.228,08
	Digitalizacija javne uprave	UO za lokalnu samoupravu	199.084,21
2.1.1. Razvoj kružnog gospodarenja otpadom	Izgradnja reciklažnog dvorišta i druge aktivnosti u dijelu razvoja kružnog gospodarenja otpadom	UO za prostorno planiranje i zaštitu okoliša	729.975,45
2.1.2. Razvoj učinkovite i održive infrastrukture	Rekonstrukcija vodovodne mreže Malog i Velikog Brijuna s dva podmorska cjevovoda	Vodovod Pula	2.873.448,80
	Izgradnja magistralnog cjevovoda VS Vidikovac - Banjole ukupne duljine 4770 m	Vodovod Pula	2.000.000,00
	Rekonstrukcija vodovodne mreže naselja Štinjan i FAZA - Izgradnja vod.mreže u duž.1320 m	Vodovod Pula	291.990,18
	Rekonstrukcija vodovodne mreže naselja Štinjan II FAZA - Izgradnja vod.mreže u duž.480 m	Vodovod Pula	199.084,21
	Rekonstrukcija vodovodne mreže naselja Štinjan III FAZA - Izgradnja vod.mreže u duž.450 m	Vodovod Pula	199.084,21
	Rekonstrukcija vodovodne mreže naselja Štinjan IV FAZA - Izgradnja vod.mreže u duž.595m	Vodovod Pula	199.084,21
	Rekonstrukcija vodovodne mreže naselja Štinjan V FAZA - Izgradnja vod.mreže u duž.990 m	Vodovod Pula	199.084,21
	Rekonstrukcija vodovodne mreže naselja Štinjan VI FAZA - Izgradnja vod.mreže u duž.990 m	Vodovod Pula	345.079,30
	Štinjan II faza - Izgradnja vod.mreže u duž.1320 m	Vodovod Pula	291.990,18
	Rekonstrukcija i izgradnja cjevovoda Valdebečki put i dionica RS Valdebek	Vodovod Pula	524.918,71
	Izmještanje magistralnog cjevovoda Valdebek , Marsovo Polje II FAZA	Vodovod Pula	504.346,67
	Izgradnja vodovodne mreže na području naselja Monte Šerpo, Monte Turko, Stancija Kataro, Šikića, Škatara i Busolera – (proširenje aglomeracije Pula centar - 3 . FAZA)	Vodovod Pula	331.807,02
	Izgradnja vodovodne mreže na području naselja Monte Šerpo, Monte Turko, Stancija Kataro, Šikića, Škatara i Busolera – (proširenje aglomeracije Pula centar - 4 . FAZA)	Vodovod Pula	464.529,83
	Izgradnja vodovodne mreže na području naselja Monte Šerpo, Monte Turko, Stancija Kataro, Šikića, Škatara i Busolera – (proširenje aglomeracije Pula centar - 2. FAZA)	Vodovod Pula	288.141,22
	Izgradnja vodovodne mreže na području naselja Monte Šerpo, Monte Turko, Stancija Kataro, Šikića, Škatara i Busolera – (proširenje aglomeracije Pula centar - 5. FAZA)	Vodovod Pula	331.807,02

R.br.	Naziv projekta	Provedbeni dionici	Ukupno procijenjena vrijednost EUR
	Rekonstrukcija vodovoda niske zone gradske jezgre - faza I. i faza II - Rekonstrukcija vodoopskrbne mreže na trasi kanala PRAGRANDE - Rekonstrukcija vodoopskrbne mreže na trasi ŠIJANSKOG KOLEKTORA - Lokalna vodovodna mreža na području naselja BUSOLER, VALDEBEK, ŠIKIĆI, ŠKATARI - Lokalna vodovodna mreža na području naselja VELI VRH, ŠIJANA, VALMADE i MONTE ŠERPO - Lokalna vodovodna mreža na području naselja JADREŠKI - Lokalna vodovodna mreža na području naselja VALDEBEK	Vodovod Pula	4.051.686,24
	Rekonstrukciju cjevovoda DN 300 na potezu od kazališta do Punte	Vodovod Pula	1.194.505,28
	Izgradnja i rekonstrukcija vodovodne mreže u D66 i D75 dionica Veli Vrh	Vodovod Pula	318.534,74
	Rekonstrukcija vodovodne mreže u Trščanskoj ulici u Puli	Vodovod Pula	464.529,83
	Poboljšanje sustava vodoopskrbe te sustava odvodnje i pročišćavanja otpadnih voda u aglomeraciji Pula sjever	Pragrande	45.901.382,06
	Odvodnja otpadnih voda i vodoopskrba podprojekt Pula, sjeverno priobalno područje - aglomeracija Pula centar	Pragrande	89.077.565,50
	Modernizacija javne rasvjete Grada Pule	UO za komunalni sustav i upravljanje imovinom	3.583.515,83
	Izgradnja srednje tlačnog plinovoda naselja Veli Vrh	Plinara Pula	1.355.464,86
2.2.1. Obnova urbanog prostora na temeljima zelene tranzicije	Društveni centar Rojc	UO za kulturu i razvoj civilnog društva	10.000.000,00
	PARK ROJC	UO za kulturu i razvoj civilnog društva	53.089,12
	Formiranje novih drvoreda	UO za prostorno planiranje i zaštitu okoliša	202.402,28
	Formiranje novih zona urbanog zelenila	UO za prostorno planiranje i zaštitu okoliša	265.445,62
	Uređenje kupališta Stoja	UO za prostorno planiranje i zaštitu okoliša	2.389.010,55
	Kupalište Mornar - rekonstrukcija	UO za komunalni sustav i upravljanje imovinom	1.327.228,08
	Uređenje plaže Valovine	UO za prostorno planiranje i zaštitu okoliša	663.614,04
	Dovršetak uređenja plaže Hidrobaza	UO za komunalni sustav i upravljanje imovinom	464.529,83
	Marsovo polje	UO za komunalni sustav i upravljanje imovinom	696.794,74
	Uređenje zelene zone Pragrande	UO za prostorno planiranje i zaštitu okoliša	6.636.140,42
	Izgradnja sportskih igrališta pored utvrde sv. Mihovila	Sveučilište Jurja Dobrile u Puli	308.534,70
	Uređenje pulske Rive	UO za prostorno planiranje i zaštitu okoliša	26.544.561,68
2.2.2. Energetska učinkovitost i obnovljivi izvori energije u stanovanju, gospodarskoj i javnoj infrastrukturi	Energetska obnova objekata	UO za prostorno planiranje i zaštitu okoliša	663.614,04
	Korištenje obnovljivih izvora energije	UO za prostorno planiranje i zaštitu okoliša	929.059,66
	Solarna elektrana za vlastitu proizvodnju/potrošnju SE BOLERO I 330kW	Plinara Pula	390.080,63
2.2.3. Očuvanje urbanog okoliša i krajobraza	Revitalizacija i obnova gradskih parkova	UO za prostorno planiranje i zaštitu okoliša	663.614,04
	Uređenje pješačke zone Giardina	UO za prostorno planiranje i zaštitu okoliša	2.760.634,42
	Šetnica Kaštel	UO za komunalni sustav i upravljanje imovinom	862.698,25
3.1.1. Razvoj dužobalnog zelenog koridora	Lukobran	Lučka uprava, Istarska županija, Grad Pula-Pola	11.281.438,72
3.1.4. Zelena i digitalna tranzicija sustava javnog gradskog prijevoza	Vozila i infrastruktura	Pulapromet	6.575.000,00
	Informiranje putnika u JGP	Pulapromet	180.000,00
	Poboljšanje usluga javnog prijevoza	Pulapromet	3.485.000,00
3.1.5. Podrška zelenoj tranziciji individualnog prometa	Punionica električnih vozila	Plinara Pula	131.122,98
3.2.1. Rasterećenje uže urbane zone	Cesta prekomorskih brigada- od Medulinske do Premanturske	UO za komunalni sustav i upravljanje imovinom	3.319.000,00
	Rekonstrukcija Fažanske ceste	UO za komunalni sustav i upravljanje imovinom	1.140.088,93
	DINAMIČKA SIGNALIZACIJA ZA UPRAVLJANJE PROMETOM	Pulaparking	557.435,80
	OPERATIVNO DOJAVNI CENTAR	Pulaparking	371.623,86
	Rekonstrukcija raskrižja ulice Veruda-Verudela-Cesta prekomorskih brigada	UO za komunalni sustav i upravljanje imovinom	729.975,45
	Razvoj biciklističke infrastrukture	UO za komunalni sustav i upravljanje imovinom	1.327.228,08

R.br.	Naziv projekta	Provedbeni dionici	Ukupno procijenjena vrijednost EUR
	Garaža Marsovo polje	Pulaparking	5.000.000,00
	Proširenje kapaciteta javnih parkirališnih prostora na obodima grada, uključujući Park&Ride "Uvođenje Park&Ride sustava u Gradu Puli"	Pulapromet	3.364.523,19
	Uređenje platoa ispod Arene	UO za prostorno planiranje i zaštitu okoliša	23.890.105,51
3.2.1. Dugoročno planiranje željezničke revitalizacije	Tramvaj	UO za komunalni sustav i upravljanje imovinom	6.636.140,42
4.1.1. Poticanje novih poduzetničkih pothvata, gospodarstva i industrije	Razvoj urbanog područja ulaganjem u razvoj centra kompetencija	Istarsko veleučilište – Università Istriana di scienze applicate	10.617.824,67
	Jačanja kapaciteta Poduzetničkog centra Coworking Pula	IDA	350.000,00

8.2. Terminski plan provedbe strateških projekata

U nastavku su prikazani projekti od strateškog značaja čijim se provođenjem znatno doprinosi realizaciji definiranih posebnih ciljeva, a prikazane su informacije o doprinosu posebnom cilju, nositelju i lokaciji projekta, statusu, spremnosti, indikativnom početku, planiranom trajanju, ukupnoj procijenjenoj vrijednosti te planiranim izvorima financiranja.

Tab. 53 Pregled strateškog projekta 1

Pulski inovacijski centar - PIC	
Prioritet	1. Grad po mjeri čovjeka
Posebni cilj	1.1. Grad znanja i inovacija
Nositelj projekta	UO za lokalnu samoupravu
Lokacija projekta	Grad Pula
Kratki opis projekta	<p>Pulski inovacijski centar – PIC - Područje Vallelunga predstavlja jednu od značajnijih brownfield lokacija na području grada koja je danas neadekvatno iskorištena, napuštena i zapuštena, a istovremeno predstavlja iznimno vrijedan prostorni resurs pogodan za prenamjenu za potrebe stanovništva čime i njegove kvalitetne integracije u postojeće urbano tkivo. Područje bi se regeneriralo kao multifunkcionalni prostor u kojem se planira „Pulski tehnološko - inovacijski centar - PIC“ s popratnim sadržajima kao što su primjerice sport, rekreacija, kulturni sadržaji i slični sadržaji od javnog interesa. Konačna rješenja planiraju se razvijati u suradnji sa lokalnim društvom arhitekata, pulskim sveučilištem te predstavnicima IT sektora.</p>
Status i spremnost projekta	2
Indikativni početak i planirano trajanje projekta	2023. g. (48 mjeseci)
Ukupna procijenjena vrijednost projekta (EUR)	4.645.298,29
Planirani izvori financiranja	Lokalni proračun, sredstva EU

Tab. 54 Pregled strateškog projekta 2

Društveni centar Rojc	
Prioritet	2. Zelena urbanizacija
Posebni cilj	2.2. Zeleni urbani prostor
Nositelj projekta	UO za kulturu i razvoj civilnog društva
Lokacija projekta	Grad Pula
Kratki opis projekta	Strateški, inovativni pilot projekt odnosi se na zgradu Društvenog centra Rojc izgrađenu 1870. g. koja predstavlja najveću javnu zgradu u Gradu Puli s površinom od 16.739m ² . Svrha projekta je integriranje ulaganja u zelenu infrastrukturu, povećanjem zelenih površina, na čestici javne zgrade, izvedbom „zelenih krovova“, integraciju oborinske odvodnje u tzv. "zelenu infrastrukturu oborinskih voda", održivu mobilnost opremanje površine za zelena parkirališta (bicikle, romobile) i mjere energetske učinkovitosti kojima će se utjecati na smanjenje ukupnih troškova energenata zgrade u javnom vlasništvu do 70%, implementacijom fotonaponskih sustava, obnove ovojnice zgrade i naprednih mjerenja potrošnje, povećanje standarda korištenja javnih zgrada stvaranjem ugodnijeg i zdravijeg okruženja za građane i korisnike javnih prostora, provedbom elemenata pristupačnosti građevine osobama s invaliditetom i smanjenom pokretljivosti te doprinos ostvarenju ciljeva održivog razvoja.
Status i spremnost projekta	2 (izrada dokumentacije u planu)
Indikativni početak i planirano trajanje projekta	2023. g. (48 mjeseci)
Ukupna procijenjena vrijednost projekta (EUR)	10.000.000,00
Planirani izvori financiranja	Lokalni proračun, sredstva EU

Tab. 55 Pregled strateškog projekta 3

Uređenje zelene zone Pragrande	
Prioritet	2. Zelena urbanizacija
Posebni cilj	2.2. Zeleni urbani prostor
Nositelj projekta	UO za prostorno planiranje i zaštitu okoliša
Lokacija projekta	Grad Pula
Kratki opis projekta	Projektom se planira provesti regeneracija zelenog tkiva biljnim kulturama, privođenjem svrsi neuređenih površina s ciljem stvaranja novih zelenih prostora Grada Pule koji bi doprinosili kvaliteti života stanovnika i ublažavanju klimatskih promjena te povećanju bioraznolikosti područja. Predviđeni prostor obuhvaća zonu zapuštenih vrtova koju je primarno potrebno krajobrazno urediti sadnjom stablašica i postavljanjem urbane opreme te zatim urediti prostore za rekreaciju, cjelodnevni boravak u prirodi, boravak kućnih ljubimaca i sl. Također se predviđa i uređivanje sustava za prihvat i pročišćavanje oborinskih voda elementima poput zelenih retencija, prirodnih jezera i dr.
Status i spremnost projekta	2 (izrađeno idejno rješenje na arhitektonsko-urbanističkom natječaju)
Indikativni početak i planirano trajanje projekta	2023. g. (60 mjeseci)
Ukupna procijenjena vrijednost projekta (EUR)	6.636.140,42
Planirani izvori financiranja	Lokalni proračun, sredstva EU

Tab. 56 Pregled strateškog projekta 4

Osnivanje Centra za mlade	
Prioritet	1. Grad po mjeri čovjeka
Posebni cilj	1.3. Uključiv grad
Nositelj projekta	UO za društvene djelatnosti i mlade
Lokacija projekta	Grad Pula
Kratki opis projekta	Osnivanjem Centra za mlade osigurao bi se prostor društvenog i kulturnog sadržaja koji bi bio prilagođen potrebama udruga mladih za razne aktivnosti, projekte i programe namijenjene mladima Grada Pule.
Status i spremnost projekta	1
Indikativni početak i planirano trajanje projekta	2022. g. (24 mjeseca)
Ukupna procijenjena vrijednost projekta (EUR)	199.084,21
Planirani izvori financiranja	Lokalni proračun, sredstva EU

Tab. 57 Pregled strateškog projekta 5

Cesta prekomorskih brigada- od Medulinske do Premanturske	
Prioritet	3. Čist i fleksibilan promet
Posebni cilj	3.2. Redistribucija prometnih tokova
Nositelj projekta	UO za komunalni sustav i upravljanje imovinom
Lokacija projekta	Grad Pula
Kratki opis projekta	Projekt obuhvaća rekonstrukciju i prilagodbu današnjim prometnim potrebama te usklađenje sa prometnim opterećenjem jednog od glavnih prometnih pravaca grada u dijelu koji predstavlja prometni "čep", s ciljem povećanja protoka prometa i smanjenja prometnih gužvi i rasterećenje drugih prometnica.
Status i spremnost projekta	1
Indikativni početak i planirano trajanje projekta	2023. g. (24 mjeseca)
Ukupna procijenjena vrijednost projekta (EUR)	3.319.000,00
Planirani izvori financiranja	Lokalni proračun, sredstva EU

Tab. 58 Pregled strateškog projekta 6

Kaštel - uređenje vanjske vodospreme	
Prioritet	1. Grad po mjeri čovjeka
Posebni cilj	1.2. Grad kulture
Nositelj projekta	UO za prostorno planiranje i zaštitu okoliša
Lokacija projekta	Grad Pula
Kratki opis projekta	Prostor vanjske vodospreme Kaštela uređuje se multimedijским sadržajima na temu vode i svjetla te se osposobljava prostor za izlaganje prostornih instalacija i drugih umjetničkih elemenata zahtjevnijih gabarita, održavanje izložbi i sl.
Status i spremnost projekta	1
Indikativni početak i planirano trajanje projekta	2023. g. (12 mjeseci)
Ukupna procijenjena vrijednost projekta (EUR)	398.168,43
Planirani izvori financiranja	Lokalni proračun, sredstva EU

Tab. 59 Pregled strateškog projekta 7

Dovršetak uređenja plaže Hidrobaza	
Prioritet	2. Zelena urbanizacija
Posebni cilj	2.2. Zeleni urbani prostor
Nositelj projekta	UO za komunalni sustav i upravljanje imovinom
Lokacija projekta	Grad Pula
Kratki opis projekta	Projekt obuhvaća uređenje dijela u kojem su pretežito zastupljene zelene površine - poticanje rješenja zasnovanih na prirodi uz istovremeno poticanje razvoja plave infrastrukture, kao i razvoja sportsko rekreacijskih sadržaja s elementima zelene infrastrukture.
Status i spremnost projekta	1
Indikativni početak i planirano trajanje projekta	2022. g. (12 mjeseci)
Ukupna procijenjena vrijednost projekta (EUR)	464.529,83
Planirani izvori financiranja	Lokalni proračun, sredstva EU

Tab. 60 Pregled strateškog projekta 8

Razvoj biciklističke infrastrukture	
Prioritet	3. Čist i fleksibilan promet
Posebni cilj	3.2. Redistribucija prometnih tokova
Nositelj projekta	UO za komunalni sustav i upravljanje imovinom
Lokacija projekta	Grad Pula
Kratki opis projekta	U Operativni plan razvoja cikloturizma Istarske županije, dokument kojim su definirane smjernice i operativni planovi razvoja cikloturizma na području Istarske županije do 2025. godine, za Grad Pulu predviđen je razvoj biciklističke infrastrukture kroz slijedeće okosnice: izradu prometne studije kojom će se definirati optimalni gabariti i prostorni smještaj biciklističkih staza te sustava javnih bicikli, s ciljem uspostave funkcionalnog sustava alternativnog javnog prijevoza za građane, ali i usluge za turiste, razvoj mreže biciklističkih staza u dužini od cca 6,5km kroz izgradnju novih i proširenja postojećih prometnica, nadogradnju sustava javnih bicikli pod nazivom „Bičikleta“.
Status i spremnost projekta	2
Indikativni početak i planirano trajanje projekta	2023. g. (60 mjeseci)
Ukupna procijenjena vrijednost projekta (EUR)	1.327.228,08
Planirani izvori financiranja	Lokalni proračun, županijski proračun, sredstva EU, ostali izvori

Tab. 61 Pregled strateškog projekta 9

Šetnica Kaštel	
Prioritet	2. Zelena urbanizacija
Posebni cilj	2.2. Zeleni urbani prostor
Nositelj projekta	UO za komunalni sustav i upravljanje imovinom
Lokacija projekta	Grad Pula
Kratki opis projekta	Projekt podrazumijeva adekvatnu i primjerenu valorizaciju spomenika kulture, uz nadogradnju na dosada realizirane projekte.
Status i spremnost projekta	2
Indikativni početak i planirano trajanje projekta	2023. g. (36 mjeseci)

Ukupna procijenjena vrijednost projekta (EUR)	862.698,25
Planirani izvori financiranja	Lokalni proračun, sredstva EU

Tab. 62 Pregled strateškog projekta 10

Park Rojc	
Prioritet	2. Zelena urbanizacija
Posebni cilj	2.2. Zeleni urbani prostor
Nositelj projekta	UO za kulturu i razvoj civilnog društva
Lokacija projekta	Grad Pula
Kratki opis projekta	Zgrada Društvenog centra Rojc sagrađena 1870. godine te predstavlja najveću javnu zgradu u gradu površine preko 17.000 m ² , s unutarnjim dvorištem, parkingom, sportskim igralištima i zelenim površinama. Svrha projekta je oplemeniti novim sadržajima okućnicu Društvenog centra Rojc koja će poslužiti kao mjesto okupljanja građana svih životnih dobi.
Status i spremnost projekta	2
Indikativni početak i planirano trajanje projekta	2023. g. (24 mjeseca)
Ukupna procijenjena vrijednost projekta (EUR)	53.089,12
Planirani izvori financiranja	Lokalni proračun, sredstva EU

Tab. 63 Pregled strateškog projekta 11

Proširenje kapaciteta javnih parkirališnih prostora na obodima grada, uključujući Park&Ride „Uvođenje Park&Ride sustava u Gradu Puli“	
Prioritet	3. Čist i fleksibilan promet
Posebni cilj	3.2. Redistribucija prometnih tokova
Nositelj projekta	Pula parking
Lokacija projekta	Grad Pula
Kratki opis projekta	Sukladno Strategiji prometnog razvoja RH jedan od velikih problema gradova je i neadekvatan gradski promet koji stvara jednu četvrtinu ukupnih stakleničkih plinova i uzrok je prometnih gužvi, loše kvalitete zraka u gradovima, s ciljem jačanja zelenog, čistog, pametnog i održivog gradskog prometa u svrhu jačanja integriranog teritorijalnog razvoja u gradovima. Projektom bi se doprinijelo gradskoj mobilnosti radi poboljšanja prigradskog i gradskog prijevoza, javnog prijevoza kroz sustav javnih e-bicikala i srodnih e-vozila, te s tim povezu potrebnu infrastrukturu i postavljanje sustava javnih bicikala, te inovativna rješenja tzv. „vaporetti“, električne brodice koje bi spajale otočje Brijuni, Hidrobazu, Valelungu, Muzil i pulsku Rivu u sklopu Pulske luke u dužini od 31 km. Digitalizacija gradskog prometa te uvođenje intermodalnih terminala, odnosno digitaliziranih, inteligentnih gradskih sustava. Projektom bi se utjecalo na promociju biciklizma kao poželjnog oblika prometa te korištenje ekološki prihvatljivih vozila u pomorskom prijevozu i prilagodbe u tu svrhu.
Status i spremnost projekta	1 (projekt spreman za provedbu)
Indikativni početak i planirano trajanje projekta	2023.-2025.
Ukupna procijenjena vrijednost projekta (EUR)	3.364.523,19
Planirani izvori financiranja	Lokalni proračun, EU sredstva, javna poduzeća

Tab. 64 Pregled strateškog projekta 12

Tramvaj	
Prioritet	3. Čist i fleksibilan promet
Posebni cilj	3.2. Redistribucija prometnih tokova
Nositelj projekta	UO za komunalni sustav i upravljanje imovinom
Lokacija projekta	Grad Pula
Kratki opis projekta	Dugoročno se planira suradnja s HŽ-om, na način da se revitalizira postojeća željeznička pruga (industrijski kolosijek) na Rivi, a koja bi se dogradnjom povezala do područja "PAGRANDE".
Status i spremnost projekta	3
Indikativni početak i planirano trajanje projekta	2024. g. (72 mjeseca)
Ukupna procijenjena vrijednost projekta (EUR)	6.636.140,42
Planirani izvori financiranja	Lokalni proračun, državni proračun, sredstva EU

Tab. 65 Pregled strateškog projekta 13

Utvrda na otoku Sv. Andrija	
Prioritet	1. Grad po mjeri čovjeka
Posebni cilj	1.2. Grad kulture
Nositelj projekta	UO za kulturu i razvoj civilnog društva, UO za prostorno planiranje i zaštitu okoliša
Lokacija projekta	Grad Pula
Kratki opis projekta	Utvrda Kaiser Franz I. s topničkom baterijom na otoku Sv. Andrije, smještenom u Pulskom zaljevu, osim što čini dio fortifikacijskog sustava grada Pule iz razdoblja austrougarske, hvalevrijedan je primjerak baštine te ima vrlo atraktivnu lokaciju pristupačnu morskim putem. Uz obnovu i revitalizaciju utvrde, moguća je i realizacija brojnih sadržaja zabavnog karaktera, održavanje koncerata, predstava na otvorenom, do organizacije evenata, stručnih skupova i drugih vidova turističke ponude.
Status i spremnost projekta	3
Indikativni početak i planirano trajanje projekta	2022. g. (72 mjeseca)
Ukupna procijenjena vrijednost projekta (EUR)	3.716.238,64
Planirani izvori financiranja	Lokalni proračun, državni proračun, sredstva EU

Tab. 66 Pregled strateškog projekta 14

Izgradnja i opremanje podatkovnog centra (IKT infrastruktura)	
Prioritet	1. Grad po mjeri čovjeka
Posebni cilj	1.4. Digitalan grad
Nositelj projekta	UO za lokalnu samoupravu
Lokacija projekta	Grad Pula
Kratki opis projekta	Projekt podrazumijeva izgradnju i opremanje podatkovnog centra, koji bi trebao služiti kao centralno mjesto za buduće pametne usluge koje će se pružati na području grada.
Status i spremnost projekta	2
Indikativni početak i planirano trajanje projekta	2023. g. (48 mjeseci)
Ukupna procijenjena vrijednost projekta (EUR)	1.327.228,08
Planirani izvori financiranja	Lokalni proračun, sredstva EU

Tab. 67 Pregled strateškog projekta 15

Uređenje kupališta Stoja	
Prioritet	2. Zelena urbanizacija
Posebni cilj	2.2. Zeleni urbani prostor
Nositelj projekta	UO za prostorno planiranje i zaštitu okoliša
Lokacija projekta	Grad Pula
Kratki opis projekta	Kompleks kupališta Stoja neizostavni je dio identiteta grada Pule, lociran na istočnoj obali poluotoka Stoja na kojem je smješten i istoimeni autokamp. Radi se o jednom od najuspjelijih arhitektonskih ostvarenja talijanske međuratne moderne, sačuvanom na prostoru Hrvatske. Ovo izuzetno vrijedno arhitektonsko djelo danas se zbog zuba vremena i blizine mora, nalazi u derutnom stanju. Planirana je rekonstrukcija (dogradnja) jedne od pet postojećih građevina te cjelovita obnova i vraćanje u izvornu funkciju vrhunski opremljenog kupališta s brojnim pratećim sadržajima.
Status i spremnost projekta	3
Indikativni početak i planirano trajanje projekta	2022. g. (36 mjeseci)
Ukupna procijenjena vrijednost projekta (EUR)	2.389.010,55
Planirani izvori financiranja	Lokalni proračun, sredstva EU

9. INDIKATIVNI FINACIJSKI OKVIR

Indikativni financijski okvir za provedbu posebnih ciljeva definiranih strateškim okvirom Plana razvoja Grada Pula-Pola izrađen je s ciljem prikaza predviđenih sredstava potrebnih za ostvarenje ciljeva kroz provedbeno razdoblje, mogućih planiranih izvora financiranja istih te povezivanja s proračunskim programima. Indikativan financijski plan prikazuje procijenjena financijska sredstva za cijelo razdoblje provedbe Plana te prikazuje alokaciju troškova za utvrđene strateške projekte. Najveći iznos sredstava usmjeren je prema prioritetu Zelene urbanizacije, što je u skladu s utvrđenom vizijom Pule kao zelenog grada. Detaljniji pregled alokacija po godinama i izvorima financiranja na razini posebnih ciljeva prikazan je u tablicama u prilogu (Tablica 2. i Tablica 3.), dok je puni indikativni financijski okvir definiran kroz zasebni interni dokument Akcijskog plana. Indikativan financijski okvir moguće je ažurirati na godišnjoj razini, sukladno mogućnostima lokalnog proračuna, dostupnim vanjskim izvorima financiranja tijekom faze provedbe te rezultatima procesa praćenja i provedbe Plana razvoja, ukoliko se utvrdi potreba za prilagodbom Akcijskog plana.

Tab. 68. Sažeta tablica indikativnog financijskog okvira za cijelo provedbeno razdoblje do 2030. g.

R.br.	Naziv prioriteta / cilja / strateškog projekta	Ukupna procijenjena vrijednost u EUR (2023.-2030.)	Potencijalni izvori financiranja u proračunu
1.	Grad po mjeri čovjeka	135.195.710,58	
1.1.	Grad znanja i inovacija	72.553.802,07	Programi 4002; 4003; 4004; 4006; 4009
strateški projekt	Pulski inovacijski centar - PIC	4.645.298,29	
1.2.	Grad kulture	34.529.376,29	Programi 5002; 1001; 3005; 3009
strateški projekt	Kaštel - uređenje vanjske vodospreme	398.168,43	
strateški projekt	Utvrdna na otoku Sv. Andrija	3.716.238,64	
1.3.	Uključiv grad	24.628.558,50	Programi 3005; 4007; 4008; 4009; 5001; 5003
strateški projekt	Osnivanje Centra za mlade	199.084,21	
1.4.	Digitalan grad	3.483.973,72	Programi 1001; 2001; 2003; 2004; 3001; 4001; 5001; 5003; 6001; 7001; 4003
strateški projekt	Izgradnja i opremanje podatkovnog centra (IKT infrastruktura)	1.327.228,08	
2.	Zelena urbanizacija	264.550.106,52	
2.1.	"Zero-waste and circular society"	174.846.912,26	Programi 3003; 3005; 3006
2.2.	Zeleni urbani prostor	87.959.880,18	Programi 3002; 3003; 3007; 3008; 3005; 3009
strateški projekt	Društveni centar Rojc	10.000.000,00	
strateški projekt	PARK ROJC	53.089,12	
strateški projekt	Uređenje kupališta Stoja	2.389.010,55	
strateški projekt	Dovršetak uređenja plaže Hidrobaza	464.529,83	
strateški projekt	Uređenje zelene zone Pragrande	6.636.140,42	
strateški projekt	Šetnica Kaštel	862.698,25	
2.3.	Otpornost na klimatske promjene, prirodne i antropogene rizike	1.743.314,09	Programi 3003; 2005
3.	Čist i fleksibilan promet	114.769.491,23	
3.1.	Zelena urbana mobilnost	36.071.567,61	Programi 3004; 3005; 3003
3.2.	Redistribucija prometnih tokova	78.697.923,62	Programi 3004; 3005
strateški projekt	Cesta prekomorskih brigada- od Medulinske do Premanturske	3.319.000,00	
strateški projekt	Razvoj biciklističke infrastrukture	1.327.228,08	
strateški projekt	Proširenje kapaciteta javnih parkirališnih prostora na obodima grada, uključujući Park&Ride "Uvođenje Park&Ride sustava u Gradu Puli"	3.364.523,19	
strateški projekt	Tramvaj	6.636.140,42	
4.	Produktivan grad	25.507.342,89	
4.1.	Transformacija gospodarstva	23.352.189,93	Programi 2002; 5002; 4003
4.2.	Poljoprivreda i ribarstvo 21. stoljeća	2.155.152,96	Program 2002

10. OKVIR ZA PRAĆENJE I VREDNOVANJE

Praćenje provedbe Plana razvoja Grada Pula-Pola podrazumijeva proces prikupljanja, analize, obrade i usporedbe pokazatelja kojima se prati uspješnosti provedbe dokumenta. Proces je utvrđen Zakonom o sustavu strateškog planiranja i upravljanja razvojem Republike Hrvatske (NN 123/17) i vezanim aktima. Proces praćenja i izvještavanja o provedbi Plana razvoja izvršava se korištenjem identificiranih pokazatelja iz Biblioteke pokazatelja Ministarstva regionalnoga razvoja i fondova Europske unije. U okviru poglavlja koji raspisuje strateški okvir, osim pokazatelja iz navedene Biblioteke, korišteni su i dodatni pokazatelji, s ciljem preciznijeg praćenja provedbe Plana razvoja. Nositelji izrade planova razvoja u fazi provedbe akta strateškog planiranja imaju obvezu izraditi izvješće o provedbi kroz koje se evaluira doprinos ostvarenju pokazatelja na godišnjoj razini. Nakon predaje Izvješća, Grad Pula-Pola na svojim će web stranicama objaviti podatke i Izvješće o provedbi. Temeljem izvješća o provedbi moguće su prilagodbe provedbenog plana kako bi se osigurala uspješna provedba dokumenta. Lokalni koordinatorski izvješćuje jednom godišnje regionalnog koordinatorskog o provedbi strateškog dokumenta.

Osim praćenja provedbe, važan alat predstavlja i vrednovanje Plana razvoja. Svi akti strateškog planiranja i dokumenti politika regionalnoga razvoja u Republici Hrvatskoj moraju proći kroz postupak vrednovanja tijekom izrade, tijekom provedbe te nakon provedbe. Postupak vrednovanja Plana razvoja tijekom izrade proveden je u fazi izrade dokumenta te su zaključci vrednovanja integrirani u Plan tijekom njegove izrade. Vrednovanje tijekom provedbe se provodi u fazi implementacije Plana, a rezultati se očekuju tijekom 2026. ili 2027. g. Vrednovanje tijekom provedbe organizira se radi identifikacije nedostataka i prepreka u provedbi te radi pravovremene prilagodbe pristupa realizaciji Plana. Nakon završetka provedbe dokumenta, provodi se vrednovanje nakon provedbe, a koje sažeto ponavlja i ocjenjuje cjelokupan utjecaj, odnosno učinak Plana te njegovu djelotvornost i učinkovitost. Poželjno je tijekom faze vrednovanja nakon provedbe utvrditi prijedloge za unaprjeđenje strateškog planiranja za buduće plansko razdoblje. Rezultat vrednovanja nakon provedbe očekuje se tijekom 2031. g. Svi navedeni postupci i metodologija uređeni su Pravilnikom o postupku i metodologiji vrednovanja politike regionalnoga razvoja (NN 121/15) te Pravilnikom o provedbi postupka vrednovanja (NN 66/19). Rezultati svakog procesa biti će objavljeni na web stranicama Grada Pula-Pola.

11. PARTICIPATIVNI PRISTUP

Zakonom o sustavu strateškog planiranja i upravljanja razvojem Republike Hrvatske (NN 123/17) partnerstvo je određeno kao jedno od načela strateškog planiranja te isto obvezuje tijelo zaduženo za izradu i provedbu akta strateškog planiranja da u procesima strateškog planiranja osigura partnerstvo s glavnim dionicima i nadležnim tijelima jedinica lokalne samouprave, uz uključivanje gospodarskih udruženja i socijalnih partnera, akademske i znanstvene zajednice, organizacija civilnoga društva te zainteresirane javnosti. Slijedom navedenog, dana 26. listopada 2021.g. donesena je Odluka o osnivanju i imenovanju članova Partnerskog vijeća Grada Pule-Pola koje se sastoji od 27 članova. Vijeće je tijekom izrade Plana održalo nekoliko sjednica, a članovi Vijeća bili su predstavnici relevantnih institucija, tvrtki i udruga s prostora Grada Pula-Pola. Članovi Vijeća su tijekom procesa izrade Plana dostavljali svoje komentare, prijedloge i primjedbe na nacрте dokumenata te je većina komentara usvojena i implementirana. Partnersko vijeće, osim sudjelovanja u izradi dokumenta, može sudjelovati i kao savjetodavno partnersko tijelo u fazi provedbe Plana razvoja.

U sklopu izrade Plana razvoja Grada Pula-Pola održane su fokus grupe kojima su uključeni dionici kroz otvorenu raspravu doprinijeli kvaliteti izrade Plana. Naime, svojim su sudjelovanjem pružili uvid u razvojne probleme i izazove na području Grada Pula-Pola te potencijale za razvoj i napredak. Kvalitativni podatci prikupljeni na takav način iskorišteni su kako bi se izradila potpuna analiza stanja i trendova koja uz navedeno sadrži i kvantitativne i druge službene podatke, a koji se međusobno upotpunjuju. Tri radionice s fokus grupama provedene su u rujnu 2021. g., bile su podijeljene na tri tematske cjeline: socijalna pitanja i društvo, gospodarstvo i turizam te urbano okruženje, a u svakoj grupi sudjelovali su relevantni dionici iz određenih sektora.

Osim navedenih fokus grupa tijekom izrade Plana razvoja održano je i nekoliko radionica sa različitim relevantnim zainteresiranim dionicima. Dana 20. siječnja 2022.g. održane su dvije radionice s predstavnicima organizacija socijalne skrbi i zdravstva te sporta i rekreacije na kojima je prikazan nacrt strateškog okvira te su dionici pomoću online obrasca mogli dostaviti svoje prijedloge za dopunu i prilagodbu istoga. Nadalje, 10. veljače održana je radionica s poduzetnicima kojima je na jednak način omogućeno sudjelovanje i davanje prijedloga. Također je u svim fazama izrade Plana bio dostupan online upitnik za dostavu prijedloga i komentara s ciljem poticanja participativnosti.

Važno je napomenuti i kako je u listopadu 2021. g. u sklopu manifestacije Dođi u grad održan je okrugli stol „Kako će Pula izgledati 2030.?” na kojem su sudjelovali predstavnici Grada Pule, javnog i civilnog sektora te stručnjaci za urbanizam i održivi urbani razvoj iz Pule, Zagreba i Ljubljane.

12. SAŽETAK REZULTATA PROVEDENOG POSTUPKA VANJSKOG VREDNOVANJA

1. Kratki sažetak

Vrednovanje tijekom izrade prvenstveno je bilo usmjereno na analizu snaga, slabosti i razvojnog potencijala pružajući relevantnim dionicima prethodnu prosudbu o tome jesu li akti strateškog planiranja ispravno utvrđeni, je li vidljiva koherentnost u odnosu na nadređene politike i smjernice, jesu li očekivani učinci realni sl.¹

Proces prethodnog vrednovanja izrade Plana razvoja Grada Pule za razdoblje od 2020. do 2030. godine pratio je proces izrade dokumenta.

- Prva faza vrednovanja obuhvatila je izradu Analizu stanja i SWOT analizu. Zaključci prve faze prethodnog vrednovanja pretočeni su u dokument koji je između ostalog poslužio kao temelj za izradu strateškog okvira.
- Druga faza vrednovanja izvršena je u više zasebnih koraka, budući da je najprije, tijekom ožujka, dostavljen Plan razvoja bez poglavlja koja se odnose na Razvojne projekte i Provedbeni plan, te da je kasnije tijekom lipnja 2022. godine dostavljen revidirani dokument Plana razvoja kojem je nedostajalo samo poglavlje koje obrađuje terminski plan provedbe strateških projekata (popis strateških projekata je bio u fazi ažuriranja), a tijekom rujna revidirani dokument Plana razvoja koji je obuhvaćao i plan provedbe strateških projekata.
- U okviru, ovog konačnog izvješća, još je jednom sagledan cjelokupan dokument sa svim uključenim poglavljima.

Ocjena osnovne analize stanja

Koristeći kriterije vrednovanja važnost (relevantnost) i koherentnost (usklađenost) utvrđeno je da su okviru analize stanja obrađeni kvantitativni i kvalitativni podaci iz relevantnih sektora održivog razvoja (društvo, gospodarstvo, urbano okruženje). Primjenjivali su se svježiji podaci, koji se uglavnom odnose na petogodišnje razdoblje. Interpretirani su primjenom kvalitetnog, interdisciplinarnog pristupa koji je osigurao donošenje relevantnih i opravdanih zaključaka te omogućio prepoznavanje razvojnih potreba i potencijala.

Ocjena SWOT analize

Sadržajno bogata analiza stanja društva, gospodarstva i urbanog okruženja osigurala je identificiranje velikog broja snaga (prednosti) i slabosti koji su nakon minimalnih ispravaka pravilno kategorizirani u snage, slabosti, prilike i prijetnje. Prilikom faznog vrednovanja dano je nekoliko prijedloga u vezi usklađivanja SWOT analize s Analizom stanja i obrnuto, te obogaćivanja SWOT analize novijim razvojnim temama (pametni gradovi, održiva mobilnost i sl). Svi prijedlozi su implementirani u konačnoj verziji dokumenta.

¹ Pravilnik o provedbi postupka vrednovanja (NN 66/2019), čl.20, st.3

Ocjena važnosti (relevantnosti) prioriteta, ciljeva i mjera

Strateški okvir je postavljen na način da su uz svaki prioritet utvrđeni izazovi koji se njime rješavaju čime je stvorena direktna poveznica između strateškog okvira te izradene SWOT analize. Realizacija postavljenih prioriteta, ciljeva, mjera i aktivnosti jasno doprinosi postavljenoj viziji kojom je definirano ono što se želi postići u dugoročnom razdoblju.

Ocjena usklađenosti (koherentnosti) i komplementarnosti strateškog okvira

Podjela Plana razvoja na prioritete, ciljeve, mjere i aktivnosti proizlazi iz osnovnih nalaza analize stanja. Prioriteti, posebni ciljevi, mjere i aktivnosti postavljeni su tako da se međusobno osnažuju i vode ka ostvarivanju postavljene vizije. Među posebnim ciljevima nema međusobnog preklapanja, a preklapanja koja su prepoznata na razini definiranih aktivnosti, kao i nepotrebna ponavljanja te moguća sažimanja na koja je upozoreno u faznom izvješću prethodnog vrednovanja korigirana su u konačnom dokumentu.

Ocjena postavljenih pokazatelja ishoda i rezultata

Kod vrednovanja kvalitete definiranih pokazatelja ishoda i rezultata primijenili su se kriteriji relevantnosti i jasnoće. Na razini svakog posebnog cilja definirana su najmanje dva pokazatelja, izuzev posebnog cilja 2.3. kojem je pridodan jedan pokazatelj. Za sve je definirane pokazatelje postignuta potrebna razina izravnosti, nedvosmislenosti, usredotočenosti na djelovanje, važnosti, praktičnosti, korisnosti i jednostavnosti.

Ocjena provedbenih mehanizama

Provedbeni mehanizmi su detaljno obrađeni. Na temelju prikupljene baze projekata gdje je za svaki projekt procijenjena vrijednost i provedbeni dionici, izabrani su strateški projekti. Za svaki strateški projekt definiran je nositelj projekta, lokacija projekta, dan je kratki opis projekta, status i spremnost projekta, indikativni početak i planirano trajanje projekta, ukupna procijenjena vrijednost projekta i planirani izvor financiranja. U konačnici dan je indikativan financijski okvir za cjelokupni strateški okvir.

Jasno je na koji će se način pratiti i vrednovati provedba Plana razvoja.

Ocjena kvalitete partnerskih konzultacija

U proces konzultacija bili su uključeni svi relevantni dionici, te je čitav proces konzultacija bio uključiv, interaktivan, temeljen na principima konsenzusa, jednakosti i transparentnosti.

Zaključci i preporuke

Strateški dokument Plana razvoja Grada Pule-Pola 2020.-2030. izrađen je sukladno odredbama Zakona o sustavu strateškog planiranja i upravljanja razvojem Republike Hrvatske NN 123/17 i Uredbe o smjernicama za izradu akata strateškog planiranja NN 89/18. Također, praćene su preporuke Priručnika o strateškom planiranju pripremljenog od strane Ministarstva regionalnog razvoja i fondova Europske unije.

Nalazi procesa prethodnog vrednovanja su dostavljani Nositelju izrade strateškog dokumenta u fazama, te su prosljeđivani Izrađivaču koji je preporuke usvajao i implementirao u svaku narednu verziju strateškog dokumenta.

13. POPIS LITERATURE I IZVORA

POPIS LITERATURE

- Adriatic Lines, 2021: Naslovna, <https://adriatic-lines.com/> (05.07.2021.)
- Agencija za obalni linijski pomorski promet [AZOLPP], 2021: Redovi plovidbe s cjenicima za 2021. godinu, <http://agencija-zolpp.hr/linije/> (05.07.2021.)
- Agencija za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju [APRRR], 2021a: ARKOD, <https://www.aprrr.hr/arkod/#> (09.08.2021.)
- Agencija za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju [APRRR], 2021b: Upisnik poljoprivrednika, <https://www.aprrr.hr/upisnik-poljoprivrednika/> (09.08.2021.)
- Agencija za pravni promet i posredovanje nekretninama [APN], <http://apn.hr/>, (21.6.2021.)
- Atiqul Haq, D. Md. (2011) Urban Green Spaces and an Integrative Approach to Sustainable Development. Journal of Environmental Protection.
- Belamarić I. (2018) Uljanik d.d., Hrvatska tehnička enciklopedija, Leksikografski zavod Miroslav Krleža, Zagreb, <https://tehnika.lzmk.hr/uljanik-brodogradiliste-d-d/>
- Bežovan, G., Ivanović, M., 2011: Razvoj civilnog društva u Hrvatskoj, UNDP, Zagreb.
- Bioportal, <http://www.bioportal.hr/gis/> (01.06.2021.)
- Brioni Pula, 2021: Linije i destinacije, <https://www.brioni.hr/hr-hr/PRIJEVOZ-PUTNIKA/Linije-i-destinacije> (07.07.2021.)
- Brojenje prometa na cestama Republike Hrvatske godine 2015., Hrvatske ceste, Zagreb, 2016., https://hrvatske-cesteceste.hr/uploads/documents/attachment_file/file/43/2015.pdf (02.07.2021.)
- Brojenje prometa na cestama Republike Hrvatske godine 2019., Hrvatske ceste, Zagreb, 2020., https://hrvatske-cesteceste.hr/uploads/documents/attachment_file/file/887/Brojenje_prometa_na_cestama_Republike_Hrvatske_godine_2019.pdf (02.07.2021.)
- Bruto domaći proizvod – pregled po županijama, Statistika u nizu, DZS, Zagreb, 2021., <https://www.dzs.hr/> (27.05.2021.)
- Bruto domaći proizvod za Republiku Hrvatsku, NKPS 2012. – 2. razina i županije u 2018., *Priopćenje* 12.1.3., DZS, Zagreb, 2021., <https://www.dzs.hr/> (14.05.2021.)
- Calucem, 2021: About, <https://calucem.com/about/> (09.08.2021.)
- Centar METRIS [METRIS], 2021: O nama: O nastanku, <https://www.centarmetris.hr/o-nama/o-nastanku> (19.07.2021.)
- Centar za socijalnu skrb Pula, 2021: <https://www.czsspula.hr/kontakt> (01.07.2021.)
- Climate central, New coastal risk screening tool, <https://www.climatecentral.org/news/new-coastal-risk-screening-tool-supports-sea-level-rise-and-flood-mapping-by-year-water-level-and-elevation-dataset> (2.7.2021.)
- Corine Land Cover Hrvatska [CLCCro], Ministarstvo gospodarstva i održivog razvoja, Zavod za zaštitu okoliša i prirode, Zagreb, 2021., <http://www.haop.hr/hr/baze-i-portali/pokrov-i-namjena-koristenja-zemljista-corine-land-cover> (09.07.2021.)
- Curić, Z., Glamuzina, N., Opačić, V. T., 2013: *Geografija turizma – regionalni pregled*, Naklada Ljevak, Zagreb
- Direktiva 2006/7/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 15. veljače 2006. o upravljanju kakvoćom vode za kupanje, a kojom se ukida Direktiva 76/160/EEZ
- Državni hidrometeorološki zavod, Buduće klimatske promjene [DHMZ], https://meteo.hr/klima.php?section=klima_modeli¶m=klima_promjene (2.7.2021.)
- Đokić, I. i Sumpor, M. (2010) Brownfield Redevelopment Issues in Croatia. Zagreb: Privredna kretanja i ekonomska politika, Vol. 20 No. 123
- Europska komisija [EK], 2021a: Ekološka poljoprivreda u kratkim crtama, https://ec.europa.eu/info/food-farming-fisheries/farming/organic-farming/organics-glance_hr (10.08.2021.)
- Europska komisija [EK], 2021b: Od polja do stola, https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/european-green-deal/actions-being-taken-eu/farm-fork_hr (10.08.2021.)
- Generalni urbanistički plan Grada Pule [GUPGP], Službene novine Grada Pule, br. 5a/08, 12/12, 5/14, 10/14, 13/14, 7/15, 2/17, 5/17, 20/18, 8/19, 11/19, 8/20, 3/21, 4/21.
- Giljević T., Lalić Novak, G., 2017: Udruge kao element civilnog društva: adekvatnost pozitivnopravne regulacije i međunarodni primjeri aktivizma s naglaskom na lokalnu razinu, u: Građani, javna uprava, lokalna samouprava: jesu li mogući povjerenje, suradnja i potpora (ur. Koprić, I. i dr.), Institut za javnu upravu, Zagreb, 133 – 152.
- Grad Pula 2021: Osnovne škole, <https://www.pula.hr/hr/uprava/upravni-odjeli-i-sluzbe/upravni-odjel-za-drustvene-djelatnosti/odsjek-za-odgoj-obrazovanje-sport-i-tehnicku-kulturu/osnovne-skole/> (25.05.2021.)
- Grad Pula, 2019: Zahvaljujući projektu WiFi4EU, Grad Pula među prvima proširio mrežu besplatnog gradskog interneta, <https://www.pula.hr/hr/novosti/detail/19598/zahvaljujuci-projektu-wifi4eu-grad-pula-medju-prvima-prosirio-mrezu-besplatnog-gradskog-interneta/> (12.08.2021.)

- Grad Pula, 2020: Predstavljen projekt Centar za kompetentno cjeloživotno razvijanje inovativnih znanja i vještina u sektoru ugostiteljstva i turizma Pula – KLIK Pula, <https://www.pula.hr/hr/novosti/detail/20735/predstavljen-projekt-centar-za-kompetentno-cjelozivotno-razvijanje-inovativnih-znanja-i-vjestina-u-sektoru-ugostiteljstva-i-turizma-pula-klik-pula/> (26.05.2021.)
- Grad Pula, 2021: Predškolske ustanove u Puli, <https://www.pula.hr/hr/uprava/upravni-odjeli-i-sluzbe/upravni-odjel-za-drustvene-djelatnosti/odsjek-za-odgoj-obrazovanje-sport-i-tehnicku-kulturu/vrtici/> (24.05.2021.)
- Grad Pula, 2021: Srednje škole, <https://www.pula.hr/hr/vodici/za-gradanstvo/djeca-i-mladi/odgoj-i-obrazovanje/srednje-skole/> (25.05.2021.)
- Grad Pula, 2021: Društveni centar Rojc, [Društveni centar Rojc | Grad Pula](http://www.rojcneta.org/) (15.11.2021.)
- Gradovi u statistici 2020., Državni zavod za statistiku Republike Hrvatske, Zagreb, 2020
- Gradovi u statistici, *Statistika u nizu*, DZS, Zagreb, 2021., <https://www.dzs.hr/> (25.05.2021.)
- Hrvatska gospodarska komora, 2019: Županije – razvojna raznolikost i gospodarski potencijali, Zagreb
- Hrvatska obrtnička komora, 2021: Obrt i oblici obrta, <https://www.hok.hr/gospodarstvo-i-savjetovanje/registracija-obrta/obrt-i-oblici-obrta> (13.05.2021.)
- Hrvatska regulatorna agencija za mrežne djelatnosti [HAKOM], 2021a: Područja dostupnosti širokopojasnog pristupa, <http://mapiranje.hakom.hr/hr-HR/SirokopojasniPristup#sthash.XR5wldUg.dpbs> (11.08.2021.)
- Hrvatska regulatorna agencija za mrežne djelatnosti [HAKOM], 2021b: Prikaz korištenja brzina širokopojasnog pristupa, <http://mapiranje.hakom.hr/hr-HR/StatistickiPrikaz#sthash.R3qGV6vO.dpbs> (11.08.2021.)
- Hrvatska regulatorna agencija za mrežne djelatnosti [HAKOM], 2021c: Projekti: Pula, <https://nop.hakom.hr/projekti/grad-pula/1451> (11.08.2021.)
- Hrvatski zavod za zapošljavanje, 2020: Preporuke za obrazovnu upisnu politiku i politiku stipendiranja
- HŽ Infrastruktura, 2021: Obnova i modernizacija željezničke pruge u Istri, <https://www.hzinfra.hr/obnova-i-modernizacije-pruge-u-istri/> (05.07.2021.)
- HŽ Putnički prijevoz [HŽPP], 2018 – 2020: Statistika za 2017. – Statistika za 2019., Zagreb, <http://www.hzpp.hr/izvjesca-2> (08.06.2021.)
- HŽ Putnički prijevoz [HŽPP], 2021: HŽ Putnički prijevoz [HŽPP], 2021: Vozni red 13.XII.2020. – 11.XII.2021., Zagreb, <http://www.hzpp.hr/Media/Default/Documents/pp/kurir%20web%201-7-2021.pdf> (05.07.2021.)
- Institut za političku ekologiju, 2021: Nacrt Plana upravljanja Društvenim centrom Rojc, Pula
- Institut za razvoj poduzetništva i obrtništva d.o.o., 2021: Strategija razvoja Istarskog veleučilišta – Università Istriana di Scienze Applicate 2021.-2027., Pula
- Istarska razvojna agencija – IDA [IDA], 2021: O nama, <https://ida.hr/hr/tn/o-nama/> (19.07.2021.)
- Istarska županija, 2020: Popis dodijeljenih potpora za samozapošljavanje, <https://www.istra-istria.hr/hr/clanci/upravni-odjel-za-gospodarstvo/12161/popis-dodijeljenih-potpورا-za-samozapostljavanje-2020-godine/> (04.08.2021.)
- Istra bike, 2021: Staze, <http://istria-bike.com/hr/staze> (18.05.2021.)
- Izvješće o mreži 2021. – III. izmjene i dopune (pročišćeni tekst), HŽ Infrastruktura, Zagreb, 2021., https://www.hzinfra.hr/wp-content/uploads/2021/01/2021_III_IOM.pdf (05.07.2021.)
- Izvješće o stanju u prostoru grada Pule - Pola za razdoblje od 2014. do 2018. godine [ISPGP], Grad Pula, Pula, 2018.
- Izvješće o tržištu nekretnina Grada Pula-Pola za 2020. godinu [ITNGP], Upravni odjel za prostorno uređenje, komunalni sustav i imovinu, Grad Pula, 2021.
- Izvješće o tržištu nekretnina za područje Istarske županije za 2020. godinu [ITNPIŽ], Odsjek za analizu tržišta nekretnina, Istarska županija, 2021.
- Jedinostveni registar poduzetničke infrastrukture, Ministarstvo gospodarstva i održivog razvoja, Zagreb, 2021., <http://reg.mingo.hr/pi/public/#> (19.07.2021.)
- Kakvoća mora u Republici Hrvatskoj, 2021: Ocjene kakvoće mora za kupanje, <https://vrtlac.izor.hr/ords/kakvoca/kakvoca> (11.06.2021.)
- Karta potresne opasnosti, <http://seizkarta.gfz.hr> (2.7.2021.)
- Klimatski atlas Hrvatske 1961-1990, 1971 – 2000 [KAH], Državni hidrometeorološki zavod, Zagreb, 2008.
- Koncani Uhač, I., Petrović, M., Sardoz, A., 2018: Projekt zaštite rimskog šivanog broda Pula 2: od mulja do ponovnog sjaja/ Protection Project of the Roman Sewn Boat Pula 2: From Sludge to its Former Splendour, *Histria archaeologica* 48, 169 – 192.
- Krizmanić, A., 2005: Prostorni razvitak austrijske Pule, u: Pula: tri tisućljeća mita i stvarnosti: tri tisuće godina povijesti Pule (ur. Bertoša S.), C.A.S.H., Pula, 113 – 192.
- Kulturni centar Rojc, 2021: <http://rojcneta.org/> (15.11.2021.)
- Lalli Pačelat, I., Brkić Bakarić, M., Matticchio, I., 2020: Službena dvojezičnost u Istarskoj županiji: Stanje i perspektive, *Rasprave* 46 (2), 815-837
- Lokalna akcijska grupa u ribarstvu Istarska batana [LAGUR Istarska batana], 2021: Lokalna razvojna strategija u ribarstvu FLAG-a „Istarska batana“, <https://www.lagur-istarska-batana.hr/uploads/documents/a8aee0737c1ef05ffb56.pdf> (10.08.2021.)
- Lučka uprava Pula, 2021: O nama, <https://www.lup.hr/lucka-uprava/> (05.07.2021.)
- Magaš, D., 2013: *Geografija Hrvatske*, Sveučilište u Zadru, Meridijani, Zadar, Samobor
- Master plan turizma Istarske županije 2015. – 2025., Turistička zajednica Istarske županije, Poreč, 2015.

- Matković, I. i Jakovčić, M. (2019) Brownfield prostori i njihova regeneracija. Zagreb: Prostor, 27, 2-58, Sveučilište u Zagrebu, Arhitektonski fakultet
- Matticchio D. i Matticchio L. (2019) Konzervatorska podloga kompleksa mornaričke bolnice u Puli. Pula
- Ministarstvo mora, prometa i infrastrukture, 2021: EU prometni koridori i TEN-T, <https://promet-eufondovi.hr/eu-prometni-koridori-i-ten-t/> (21.04.2021.)
- Ministarstvo poljoprivrede, 2021: Površina ekološki korištenog zemljišta i broj ekološki uzgojene stoke, <https://poljoprivreda.gov.hr/ekoloska-poljoprivreda-96/96> (10.08.2021.)
- Ministarstvo regionalnog razvoja i fondova Europske unije, 2018: Vrijednost indeksa razvijenosti i pokazatelja za izračun indeksa razvijenosti 2018. godine, <https://razvoj.gov.hr/o-ministarstvu/djelokrug-1939/regionalni-razvoj/indeks-razvijenosti/vrijednosti-indeksa-razvijenosti-i-pokazatelja-za-izracun-indeksa-razvijenosti-2018/3740> (27.05.2021.)
- Mirić, M., Džanić, R., 2012: Vodič za osobe s invaliditetom kroz Istarsku županiju, Istarska županija - Zajednica saveza osoba s invaliditetom Hrvatske – SOIH, Pula.
- Mjesečni statistički bilteni Hrvatskog zavoda za zapošljavanje, Hrvatski zavod za zapošljavanje [HZZ], Zagreb, 2015.-2021., <https://www.hzz.hr/usluge-poslodavci-posloprimci/publikacije-hzz/> (04.08.2021.)
- Nacionalna razvojna strategija Republike Hrvatske do 2030. godine, NN 13/21
- Nacionalna strategija izjednačavanja mogućnosti za osobe s invaliditetom, NN 42/17.
- Nacionalni park Brijuni [NP Brijuni], www.np-brijuni.hr (01.06.2021.)
- Nacionalni plan oporavka i otpornosti (nacrt), Vlada Republike Hrvatske, Zagreb, 2021., <https://planoporavka.gov.hr/dokumenti-113/113> (05.07.2021.)
- Naredba o razvrstaju luka otvorenih za javni promet na području Istarske županije, NN 113/19
- Naselja i stanovništvo Republike Hrvatske 1857. – 2001., DZS, Zagreb, 2005., <https://www.dzs.hr/> (25.05.2021.)
- Natura Histrica, www.natura-histrica.hr (01.06.2021.)
- Nejašmić, I., 2005: *Demogeografija: Stanovništvo u prostornim odnosima i procesima*, Školska knjiga, Zagreb
- Odluka o donošenju Mreže osnovnih i srednjih škola, učeničkih domova i programa obrazovanja, NN 70/11.
- Odluka o donošenju Prostornog plana Istarske županije (pročišćeni tekst), Službene novine Istarske županije [SNIŽ] 14/16
- Odluka o razvrstavanju javnih cesta u državne ceste, županijske ceste i lokalne ceste, NN 17/10
- Odluka o razvrstavanju javnih cesta, *Narodne novine* 18/21, Zagreb, 2021., https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2021_02_18_429.html (21.04.2021.)
- Odluka o razvrstavanju javnih cesta, NN 18/21
- Opća bolnica Pula [OPB], <http://www.obpula.hr/o-nama/>, (24.5.2021.)
- Opća bolnica Pula [OPB], <http://www.obpula.hr/o-nama/>, (24.5.2021.)
- OpenStreetMap.org, 2021: OpenStreetMap, <https://www.openstreetmap.org/> (21.04.2021.)
- Operativni plan aktivnosti za socijalnu pomoć i zdravlje Grada Pule [OPASPZGP], Grad Pula, Pula, 2019
- Osnovne škole i dječji vrtići i druge pravne osobe koje ostvaruju program predškolskog odgoja, kraj šk. g. 2018./2019. i početak šk./ped. g. 2019./2020., Statistička izvješća 1663, Državni zavod za statistiku Republike Hrvatske, Zagreb, 2020.
- Plan gospodarenja otpadom Grada Pule za razdoblje 2017.-2022., Pula, 2016
- Plan održive urbane mobilnosti Grada Pule, Grad Pula, Pula, 2019.
- Plan zaštite i spašavanja. Grad Pula, [PZISGP], Grad Pula, Pula, 2012.
- Plinara Pula d.o.o. (<https://www.plinara.hr/plinara/djelatnost-i-distribucija>) (23.08.2021.)
- Podaci o zdravstvenom stanju stanovništva i radu zdravstvene djelatnosti u Istarskoj županiji u 2019. godini, Izvješća o zdravstvenom stanju Istarske županije [IZSIŽ], Nastavni zavod za javno zdravstvo Istarske županije, Pula, 2020.
- Poduzetnički inkubator Izazov, 2021: O nama, <http://www.inkubator-izazov.com/o-nama/> (19.07.2021.)
- Popis stanovništva 2001. godine, DZS, Zagreb, 2003., <https://www.dzs.hr/> (25.05.2021.)
- Popis stanovništva, kućanstava i stanova 2011. godine, DZS, Zagreb, 2013., <https://www.dzs.hr/> (25.05.2021.)
- Popis stanovništva, kućanstava i stanova 2011. godine: Stanovništvo prema spolu i starosti, *Statistička izvješća* 1468, DZS, Zagreb, 2013.
- Popis stanovništva, kućanstava i stanova 2011., Stanovništvo prema obrazovnim obilježjima, Statistička izvješća 1582, Državni zavod za statistiku Republike Hrvatske, Zagreb, 2016
- Popis stanovništva, kućanstava i stanova 2011: kućanstva i obitelji [PSKS Kućanstva], Statistička izvješća 1583, Državni zavod za Statistiku, Zagreb, 2016.
- Popis stanovništva, kućanstava i stanova 2011: stanovi prema načinu korištenja [PSKS Stanovi], Statistička izvješća 1586, Državni zavod za Statistiku, Zagreb, 2017.
- Popis stanovništva 2021: Prvi rezultati Popisa stanovništva 2021., <https://popis2021.hr/> (14.1.2022.)
- Popis tijela javne vlasti, <https://tjv.pristupinfo.hr/>, (28.6.2021.)
- Pragrando d.o.o. – EU projekti – projekti uspostave kanalizacije u aglomeracijama Pula sjever (Pula, Vodnjan, Fažana) i Pula centar (Pula, dio Medulina i dio Ližnjana)
- Pravilnik o osiguranju pristupačnosti građevina osobama s invaliditetom i smanjenom pokretljivošću, NN 78/13.
- Procjena rizika od velikih nesreća. Grad Pula-Pula [PRVNGP], Grad Pula, Pula, 2017.
- Procjena rizika od velikih nesreća. Istarska županija [PRVNIŽ], Istarska županija, 2018.

- Procjena ugroženosti stanovništva, materijalnih i kulturnih dobara i okoliša od katastrofa i velikih nesreća istarske županije, Istarska županija, 2017.
- Program zaštite okoliša Istarske županije za razdoblje od 2019. do 2023. godine [PZOIŽ], Istarska županija, Zagreb, 2019.
- Program zaštite zraka, ozonskog sloja, ublažavanja klimatskih promjena i prilagodbe klimatskim promjenama Istarske županije za razdoblje od 2019. do 2023. godine [PZZIŽ], Istarska županija, Zagreb, 2019.
- Promet putnika i vozila na državnim linijama 2017./2018., Agencija za obalni linijski pomorski promet [AZOLPP], Split, 2019., http://agencija-zolpp.hr/wp-content/uploads/2019/04/PROMET_PUTNIKA_I_VOZILA_2017-2018.pdf (05.07.2021.)
- Promet putnika i vozila na državnim linijama 2019./2020., Agencija za obalni linijski pomorski promet [AZOLPP], Split, 2021., http://agencija-zolpp.hr/wp-content/uploads/2021/02/1.-PROMET-PUTNIKA-I-VOZILA-usporedba-2019_2020.pdf (05.07.2021.)
- Proračun Grada Pule za 2021. godine i projekcije za 2022. i 2023. godinu, Grad Pula, Pula, 2020., https://www.pula.hr/site_media/media/filer_public/75/40/7540efbc-2004-4fa9-92ee-8e3785247bcc/proracun_grada_pule_za_2021_godinu_i_projekcija_proracuna_grada_pule_za_2022_i_2023_godin_u.pdf (06.08.2021.)
- Proračun Grada Pule za 2021. godinu i projekcije za 2022. i 2023. godinu [PGP], Grad Pula, Pula, 2020.
- Prostorni plan Istarske županije ("Službene novine Istarske županije" br. 02/02, 01/05, 04/05, 14/05 - pročišćeni tekst, 10/08, 07/10, 16/11 - pročišćeni tekst, 13/12, 09/16), Istarska županija, Rijeka, 2016
- Prostorni plan Istarske županije (Službene novine Istarske županije br. 02/02, 04/05, 10/08, 07/10, 13/12, 09/16), Javna ustanova Zavod za prostorno uređenje Istarske županije, 2016
- Prostorni plan uređenja Grada Pule (Službene novine Grada Pule br. 12/06, 12/12, 05/14, 07/15, 05/16, 02/17, 05/17, 20/18, 11/19), Pula, 2019
- Pula Herculanea d.o.o. – Čistoća u Puli – osnovni podaci o djelatnostima poduzeća (<https://www.herculanea.hr/?page=cistoca>) (23.08.2021.)
- Pula Sport, Objekti [PS], <https://www.pulasport.hr/hr/objekti/>, (26.5.2021.)
- Pulapromet, 2021a: Gradske linije, <http://pulapromet.com/hr/gradske-linije/> (06.07.2021.)
- Regan K. i Nadilo B. (2013) Utvrde Pule i okolice (II. dio). Zagreb: Građevinar, 3/65, Hrvatski savez građevinskih inženjera
- Regionalna energetska agencija, Europska inicijativa za obnovu zgrada [REGEA], <https://regea.org/europska-inicijativa-za-energetsku-obnovu-zgrada/>, (21.6.2021.)
- Regionalni plan uređenja i upravljanja morskim plažama u Istarskoj županiji, Istarska županija, Institut za turizam, Zagreb, 2015.
- Registar dozvola u akvakulturi, Ministarstvo poljoprivrede, Uprava ribarstva, Zagreb, 2021., <https://ribarstvo.mps.hr/default.aspx?id=415> (10.08.2021.)
- Registar kulturnih dobara Republike Hrvatske [RKDRH], <https://registar.kulturnadobra.hr/#/>, (30.4.2021.)
- Registar udruga Republike Hrvatske [RUPH], <https://registri.uprava.hr/#ludruge>, (18.6.2021.)
- Registar zaklada Republike Hrvatske [RZRH], <https://registri.uprava.hr/#Istranke>, (18.6.2021.)
- Republika Hrvatska Policijska uprava istarska, 2021: Statistika, <https://istarska-policija.gov.hr/statistika/90> (01.07.2021.)
- Riđanović, J., 1975: *Geografija SR Hrvatske: Sjeverno Hrvatsko primorje*, Školska knjiga, Zagreb
- Rodrigue, J. P., 2020: *The Geography of Transport Systems*, Fifth Edition, Routledge, New York
- Shaw, J., Knowles, R., Docherty, I., 2009: *Introducing Transport Geographies*, u: *Transport Geographies; Mobilities, Flows and Spaces* (ur. Knowles, R., Shaw, J., Docherty, I.), Blackwell Publishing, Malden, Oxford, Victoria
- Službene stranice Grada Pule [SSGP], <https://www.pula.hr/hr/>, (28.6.2021.)
- Smještajni kapaciteti, dolasci i noćenja turista, Republika Hrvatska, NKPJS 2012. - 2. razina, županije, gradovi i općine po mjesecima, DZS, Zagreb, 2021., <https://www.dzs.hr/> (18.05.2021.)
- Sportska zajednica Grada Pule, Manifestacije [SZGP], <https://www.szgpu.hr/manifestacije/>, (26.5.2021.)
- Središnji državni portal, 2021: Poduzetnička infrastruktura, <https://gov.hr/hr/poduzetnicka-infrastruktura/1368> (19.07.2021.)
- Srednje škole i učenički domovi, kraj šk. g. 2018./2019. i početak šk. g. 2019./2020., Statistička izvješća 1664, Državni zavod za statistiku Republike Hrvatske, Zagreb, 2020.
- Statut Udruženja obrtnika Pula, Udruženje obrtnika Pula, Pula, 2014., https://www.obrtnici-pula.hr/fileadmin/user_upload/zakoni/Statut_UO_Pula_20.11.2014.pdf (13.05.2021.)
- Strategija razvoja kulture Grada Pule 2014. – 2020. [SRKGP], Grad Pula, Pula, 2013.
- Strategija razvoja turizma Grada Pule 2016. – 2020. godine, Grad Pula, Pula, 2015., https://www.pula.hr/site_media/media/uploads/content/images/2018/07/24/strategija_turizma_grad_pula_2016_2020.pdf (20.05.2021.)
- Strategija razvoja Urbanog područja Pula, 2017
- Sveučilišta Jurja Dobrile u Puli, 2016: Strategija razvoja Sveučilišta Jurja Dobrile u Puli. 2016.-2020., Pula
- Sveučilište Jurja Dobrile u Puli, 2021: Cjelozivotno obrazovanje, https://www.unipu.hr/obrazovanje/cjelozivotno_obrazovanje (26.05.2021.)

- Šaponja G. (2009) Povijest Muzila 2. dio, Otvoreni Muzil, broj 1, Građanska inicijativa "Volim Pulu", Pula, https://www.zelena-istra.hr/media/filer_public/bd/5c/bd5c1847-d5d5-4880-b584-67f295bd0d9f/01_otvorenimuzil_web.pdf
- Šaponja I. (2009) Povijest Muzila 1. dio, Otvoreni Muzil, broj 1, Građanska inicijativa "Volim Pulu", Pula, https://www.zelena-istra.hr/media/filer_public/bd/5c/bd5c1847-d5d5-4880-b584-67f295bd0d9f/01_otvorenimuzil_web.pdf
- Šegota, T., Filipčić, A., 1996: *Klimatologija za geografe* (III. izdanje), Školska knjiga, Zagreb
- Šimović, H., M., Deskar-Škrbić, 2020: *Ekonomika javnog sektora s hrvatskim primjerima*, Arhivalitika d.o.o., Zagreb.
- Tehnološki inkubator, Istarska razvojna agencija – IDA, 2021: O nama, <http://www.tehnoloski-inkubator.com/index.php?id=74> (19.07.2021.)
- Trogrić, M. i Stepanić, Ž. (2007) Pula kao Austro-ugarska luka. Split: Školski vjesnik 56 (1 – 2), Filozofski fakultet u Splitu
- Tunjić, A. i dr., Desetogodišnji (2018.-2027.) plan razvoja distribucijske mreže HEP ODS-a, HEP ODS, Zagreb, 2017
- Turistička zajednica Istarske županije, 2021: Nautički turizam, <https://www.istra.hr/hr/dozivljaji/sunce-i-more/nautika> (30.12.2021.)
- Turistička zajednica Grada Pule, 2021: Naslovnica, <https://www.pulainfo.hr/hr/> (20.05.2021.)
- Turistička zajednica Grada Pule, Događaji [TZGP], <https://www.pulainfo.hr/hr/events>, (26.5.2021.)
- Turističke zajednice Južne Istre, 2021: Strategija i operativni program rada TZ Južne Istre do 2027. godine
- Turizam u primorskim gradovima i općinama 2015., *Statistička izvješća* 1565, DZS, Zagreb, 2016., <https://www.dzs.hr/> (17.05.2021.)
- Turizam u primorskim gradovima i općinama 2016., *Statistička izvješća* 1595, DZS, Zagreb, 2017., <https://www.dzs.hr/> (17.05.2021.)
- Turizam u primorskim gradovima i općinama 2017., *Statistička izvješća* 1617, DZS, Zagreb, 2018., <https://www.dzs.hr/> (17.05.2021.)
- Turizam u primorskim gradovima i općinama, DZS, Zagreb, 2021., <https://www.dzs.hr/> (17.05.2021.)
- Uredba o ekološkoj mreži i nadležnostima javnih ustanova za upravljanje područjima ekološke mreže (NN 80/2019), Vlada Republike Hrvatske, Zagreb, 2019
- Uredba o kakvoći mora za kupanje, NN 73/2008
- Uredba o mjerilima za razvrstavanje javnih cesta, NN 34/12
- ViaMichelin, 2021: ViaMichelin Route Planner, <https://www.viamichelin.com/> (02.07.2021.)
- Vita projekt, 2017: Strateška studija utjecaja na okoliš - Županijska razvojna strategija Istarske županije do 2020. godine, Zagreb
- Vodovod d.o.o. Pula – Kvaliteta vode – način praćenja kvalitete vode, izvješća o kakvoći vode za ljudsku potrošnju (<http://www.vodovod-pula.hr/index.php/kvaliteta-vode>) (22.08.2021.)
- Vodovod d.o.o. Pula – Općeniti podatci – djelatnost, teritorij, karta vodovodne mreže, osnovni podatci o vodovodnoj mreži – rezervoari, zapremnina, agregati, postrojenja za pripremu vode za piće, hidranti, duljina mreže, visina za prirodni pad vode (<http://www.vodovod-pula.hr/index.php/o-nama>) (22.08.2021.)
- Vresk, M., 2002: *Grad i urbanizacija*, Školska knjiga, Zagreb
- Vretenar, J. (2012) Austrougarsko mornaričko zrakoplovstvo / Austro-Hungarian Maritime Airforce, in: V. Međunarodna konferencija o industrijskoj baštini posvećena temi Rijeka i graditeljsko naslijeđe - baština arhitekture i građevinarstva: zbornik (Ed. Palinić, N.), Rijeka, 25. – 26. travnja 2012., Pro Torpedo, Rijeka
- WiFi4EU, Besplatan Wi-Fi za građane Europe, Europska komisija, 2021., <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/wifi4eu-besplatan-wi-fi-za-gradane-europe> (11.08.2021.)
- Zakon o gradnji, NN 153/13, 20/17.
- Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara, Narodne novine, br. 69/99, 151/03, 157/03, 100/04, 87/09, 88/10, 61/11, 25/12, 136/12, 157/13, 152/14, 98/15, 44/17, 90/18, 32/20, 62/20.
- Zakon o klimatskim promjenama i zaštiti ozonskog sloja, NN 127/19.
- Zakon o odgoju i obrazovanju u osnovnoj i srednjoj školi, Narodne novine, br. 87/08, 86/09, 92/10, 105/10, 90/11, 5/12, 16/12, 86/12, 126/12, 94/13, 152/14, 07/17, 68/18, 98/19, 64/20.
- Zakon o poljoprivrednom zemljištu, NN 20/18, 115/18, 98/19
- Zakon o predškolskom odgoju i obrazovanju, Narodne novine, br.10/97, 107/07, 94/13, 98/19.
- Zakon o prostornom uređenju (NN 153/13, 65/17, 114/18, 39/19, 98/19), Vlada Republike Hrvatske, Zagreb, 2019
- Zakon o regionalnom razvoju Republike Hrvatske, NN 147/14, 123/17, 118/18
- Zakon o socijalnoj skrbi (NN 157/13, 152/14, 99/15, 52/16, 16/17, 130/17, 98/19, 64/20, 138/20)
- Zakon o sportu, NN 71/06, 150/08, 124/10, 124/11, 86/12, 94/13, 85/15, 19/16, 98/19, 47/20, 77/20.
- Zakon o sustavu strateškog planiranja i upravljanja razvojem Republike Hrvatske, NN 123/17
- Zakon o ublažavanju i uklanjanju posljedica prirodnih nepogoda, NN 16/19.
- Zakon o udrugama, NN 74/14, 70/17, 98/19.
- Zakon o vodi za ljudsku potrošnju, NN 56/13, 64/15, 104/17, 115/18, 16/20
- Zakon o zakladama, NN 106/18, 98/19.
- Zakon o zaštiti zraka, NN 127/19
- Zakon o zdravstvenoj zaštiti, NN 100/18, 125/19, 147/20.
- Zakonom o obveznom zdravstvenom osiguranju, NN 80/13, 137/13, 98/19.

- Zakonom o upravljanju javnim ustanovama u kulturi, NN 96/01, 98/19.
- Zaposleni prema područjima djelatnosti i po županijama; stanje 31. ožujka 2020., Priopćenje 9.2.4., DZS, Zagreb, 2021., <https://www.dzs.hr/> (27.05.2021.)
- Zavod za javno zdravstvo Istarske županije, 2015: Godišnji izvještaj o praćenju kvalitete zraka na području Istarske županije za 2015. godinu, Pula
- Zavod za javno zdravstvo Istarske županije, 2016: Godišnji izvještaj o praćenju kvalitete zraka na području Istarske županije za 2016. godinu, Pula
- Zavod za javno zdravstvo Istarske županije, 2017: Godišnji izvještaj o praćenju kvalitete zraka na području Istarske županije za 2017. godinu, Pula
- Zavod za javno zdravstvo Istarske županije, 2018: Godišnji izvještaj o praćenju kvalitete zraka na području Istarske županije za 2018. godinu, Pula
- Zavod za javno zdravstvo Istarske županije, 2019: Godišnji izvještaj o praćenju kvalitete zraka na području Istarske županije za 2019. godinu, Pula
- Zavod za javno zdravstvo Istarske županije, 2020: Kvaliteta prirodnih resursa voda uključenih u vodoopskrbu u Istarskoj županiji u 2019. godini, Pula
- Zračna luka Pula, 2021a: Karta odredišta, <https://airport-pula.hr/letovi/karta-odredista/#puy> (06.07.2021.)
- Zračna luka Pula, 2021b: Poslovne informacije, <https://airport-pula.hr/poslovno/> (06.07.2021.)
- Žmegač, A. 2009: Bastioni jadranske Hrvatske, Školska knjiga, Zagreb.

NEPUBLICIRANI IZVORI

- Grad Pula, Izvješća o izvršenju PGO za 2015., 2016. i 2017. g., izvješća o sanaciji ilegalnih odlagališta otpada za 2018., 2019. i 2020. g., Pula, 2021
- Izvadak iz obrtnog registra o broju obrta u jedinicama lokalne samouprave Urbanog područja Pula za razdoblje od 2015. do 2021. godine
- Podatci o broju i dobnoj i spolnoj strukturi nezaposlenih osoba u Gradu Puli za razdoblje od siječnja do travnja 2020. i 2021. godine, Hrvatski zavod za zapošljavanje [HZZ], Zagreb, 2021.
- Podatci o broju i posljedicama prometnih nesreća te prekršajima u prometu od 2015. do 2020., Policijska uprava Istarska, Pula, 2021.
- Podatci o broju osoba prijavljenih na mirovinsko osiguranje u jedinicama lokalne samouprave UP Pula po području djelatnosti, spolu i dobi od 2015. do 2020. godine, Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje [HZMO], Zagreb, 2021.
- Podatci o broju parkirnih mjesta i parkirnih automata po zonama u Puli te o broju zaposlenih u tvrtki Pula Parking d.o.o., Pula Parking d.o.o., Pula, 2021.
- Podatci o broju prevezenih putnika na autobusnim linijama prijevoznika Pulapromet, voznom parku, intermodalnosti infrastrukture, prilagođenosti vozila za osobe s invaliditetom te potrebama i planovima razvoja sustava javnog prijevoza, Pulapromet, Pula, 2021b
- Podatci o broju prevezenih putnika na linijskim i kružnim putovanjima iz luke Pula, količini prevezenog tereta i količini prekranog opasnog tereta u luci Pula od 2003. do 2021. godine, Lučka uprava Pula, Pula, 2021.
- Podatci o broju prevezenih putnika po godinama i mjesecima u Zračnoj luci Pula od 2015. do 2020. godine, Zračna luka Pula, Ližnjan, 2021c
- Podatci o poslovanju poduzetnika u Gradu Puli prema veličini poduzeća od 2015. do 2019. godine, Financijska agencija [FINA], Zagreb, 2021.
- Pregled broja zaposlenih u obrtništvu u Istarskoj županiji (prosječan broj zaposlenih po obrtu), Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje, Zagreb, 2021., obrada: Hrvatska obrtnička komora, Obrtnička komora Istarske županije
- Vodovod d.o.o. Pula, Priključenost kućanstava i gospodarskih subjekata na vodoopskrbnu infrastrukturu, potrošnja vode po stanovniku i po poduzeću, isporučena voda

14. PRILOZI

Tablica 1. Obrazovni programi u kojima treba povećati broj upisanih i stipendiranih učenika ili studenata u Gradu Puli

Obrazovni program	Potrebno povećanja broja upisanih i stipendiranih učenika ili studenata	Potrebno smanjenje broja upisanih i stipendiranih učenika ili studenata
Dvogodišnji ili trogodišnji srednjoškolski	<ul style="list-style-type: none"> • Kuhar/kuharica • Konobar/konobarica • Slastičar/slastičarka • Mesar/mesarica • Pekar/pekarica • Zidar/zidarica • Tesar/tesarica • Fasader/fasaderka • Soboslikar-ličilac/soboslikarica-ličiteljica • Stolar/stolarica • Elektroinstalater/elektroinstalaterka • Bravar/bravarica • Instalater grijanja i klimatizacije/instalaterka grijanja i klimatizacije • Monter suhe gradnje/monterka suhe gradnje • Automehaničar/automehaničarka • Vodoinstalater/vodoinstalaterka 	-
Četverogodišnji ili petogodišnji srednjoškolski	<ul style="list-style-type: none"> • Medicinska sestra/medicinski tehničar opće njege • Farmaceutski tehničar/farmaceutska tehničarka 	<ul style="list-style-type: none"> • Ekonomist • Komerčijalist/komerčijalista • Hotelijersko-turistički tehničar/hotelijersko-turistička tehničarka • Poslovni tajnik/poslovna tajnica
Stručni studij	<ul style="list-style-type: none"> • Sestrinstvo • Primaljstvo 	<ul style="list-style-type: none"> • Ekonomija
Sveučilišni studij	<ul style="list-style-type: none"> • Građevinarstvo • Medicina • Dentalna medicina • Matematička-nastavnički smjer • Geografija-nastavnički smjer • Fizika-nastavnički smjer • Kemija-nastavnički smjer • Biologija-nastavnički smjer • Informatika-nastavnički smjer • Njemački jezik-nastavnički smjer • Logopedija • Rehabilitacija • Farmacija • Socijalni rad 	<ul style="list-style-type: none"> • Ekonomija • Pravo

Izvor podataka: HZZ, 2020

Tablica 2. Indikativan financijski okvir sukladno predloženim vremenskim i lokacijama unutar razdoblja provedbe Plana, prikazano u EUR

R.br.	Naziv cilja /mjere /projekta	Ukupno procijenjena vrijednost (2022.-2030.)	2022.	2023.	2024.	2025.	2026.	2027.	2028.	2029.	2030.
1.	Grad po mjeri čovjeka	135.195.710,58	0,00	6.542.114,36	33.964.104,75	26.618.014,43	18.647.095,86	13.927.666,07	12.076.979,23	11.938.416,62	11.481.319,26
1.1.	Grad znanja i inovacija	72.553.802,07	0,00	4.432.479,76	24.617.977,07	15.027.666,69	6.536.598,31	5.547.813,39	5.441.635,14	5.474.815,85	5.474.815,85
1.1.1.	Razvoj Grada Pule kao tehnološko-inovacijskog centra i studentskog grada	20.888.269,22	0,00	945.614,21	10.227.345,43	1.964.297,56	1.725.396,51	1.519.676,16	1.479.859,31	1.513.040,02	1.513.040,02
strateški projekt	Pulski inovacijski centar - PIC	4.645.298,29	0,00	663.614,04	1.327.228,08	1.327.228,08	1.327.228,08	0,00	0,00	0,00	0,00
projekt	Opremanje zgrade bivšeg vojnog objekta Mornaričke bolnice	8.336.045,41	0,00	0,00	8.336.045,41	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
projekt	Obnova zgrade Filozofskog fakulteta u Puli	207.360,70	0,00	21.548,77	53.089,12	66.361,40	66.361,40	0,00	0,00	0,00	0,00
projekt	Energetska obnova Sveučilišne knjižnice u Puli	572.350,00	0,00	41.458,77	265.445,62	265.445,62	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
1.1.2.	Unaprjeđenje školskog sustava	51.665.532,85	0,00	3.486.865,55	14.390.631,64	13.063.369,12	4.811.201,81	4.028.137,24	3.961.775,83	3.961.775,83	3.961.775,83
projekt	Rekonstrukcija i dogradnja DV Centar	530.891,23	0,00	530.891,23	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
projekt	Izgradnja dječjeg vrtića u Valmadama	5.694.447,00	0,00	0,00	67.000,00	5.627.447,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
projekt	Izgradnja dječjeg vrtića u Štinjanu	1.194.505,28	0,00	0,00	1.194.505,28	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
projekt	Izgradnja dječjeg vrtića u Sisplac	2.433.000,00	0,00	33.000,00	1.200.000,00	1.200.000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
projekt	Prenamjena objekta barokomore u dječji vrtić	266.050,20	0,00	0,00	132.722,81	133.327,39	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
projekt	Rekonstrukcija i dogradnja OŠ Kaštanjer	7.167.032,00	0,00	0,00	7.167.032,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
projekt	Rekonstrukcija i dogradnja OŠ Sijana	2.700.000,00	0,00	2.700.000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
projekt	Izgradnja školske sportske dvorane OŠ Tone Peruška	1.725.396,51	0,00	0,00	1.725.396,51	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
projekt	Izgradnja nove OŠ na području Grada Pula - Pola	6.636.140,42	0,00	0,00	2.654.456,17	2.654.456,17	1.327.228,08	0,00	0,00	0,00	0,00
1.2.	Grad kulture	34.529.376,29	0,00	1.079.838,33	4.245.620,15	6.280.035,18	7.064.834,27	4.669.188,40	4.010.883,27	3.771.982,22	3.406.994,49
1.2.1.	Poticanje razvoja kulturnih usluga i kulturnih i kreativnih industrija	9.117.028,34	0,00	263.592,14	1.088.808,15	1.249.265,38	1.346.472,89	1.220.386,22	1.287.411,24	1.313.955,80	1.347.136,51
projekt	E ČITAJ	199.084,21	0,00	13.272,28	53.089,12	66.361,40	66.361,40	0,00	0,00	0,00	0,00
projekt	Novi sadržaji u knjižnicama i čitaonici umirovljenika	53.089,12	0,00	0,00	13.272,28	19.908,42	19.908,42	0,00	0,00	0,00	0,00
projekt	DIGITALNA PLATFORMA "DOGAĐANJA PULA-POLA EVENTS"	26.544,56	0,00	9.290,60	17.253,97	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
projekt	KNJIGA U KVARTU	19.908,42	0,00	0,00	3.981,68	3.981,68	5.972,53	5.972,53	0,00	0,00	0,00
projekt	STORYTELLING PULA	56.407,19	0,00	5.308,91	11.281,44	19.908,42	19.908,42	0,00	0,00	0,00	0,00
projekt	Projekt realizacije Centra za suvremenu umjetnost i nove tehnologije (Produkcijско prezentacijskog centra za inovativne umjetničke prakse)	500.000,00	0,00	30.000,00	250.000,00	220.000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
projekt	ENERGETSKA OBNOVA ISTARSKOG NARODNOG KAZALIŠTA - GRADSKOG KAZALIŠTA PULA	1.128.143,87	0,00	66.361,40	530.891,23	530.891,23	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
projekt	PRILAGODBA KULTURNIH SADRŽAJA ZA OSOBE S INVALIDITETOM	53.089,12	0,00	0,00	16.590,35	36.498,77	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
projekt	KUĆA FILMA/MOVIE HUB	331.807,02	0,00	0,00	26.544,56	132.722,81	132.722,81	39.816,84	0,00	0,00	0,00
1.2.2.	Revitalizacija elemenata kulturne i industrijske baštine	25.412.347,96	0,00	816.246,18	3.156.812,00	5.030.769,80	5.718.361,37	3.448.802,18	2.723.472,03	2.458.026,41	2.059.857,99
projekt	Ulica Sergijevaca	3.981.684,25	0,00	265.445,62	1.858.119,32	1.858.119,32	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
projekt	Rekonstrukcija Kandlerove ulice	3.862.233,72	0,00	145.996,00	0,00	1.327.228,00	2.389.009,72	0,00	0,00	0,00	0,00
strateški projekt	Kaštel - uređenje vanjske vodospreme	398.168,43	0,00	0,00	0,00	398.168,43	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
projekt	Zvezdarnica Monte Zaro	1.990.842,13	0,00	13.272,28	265.445,62	530.891,23	530.891,23	650.341,76	0,00	0,00	0,00
strateški projekt	Utvrdna na otoku Sv. Andrija	3.716.238,64	0,00	132.722,81	530.891,23	530.891,23	1.194.505,28	1.327.228,08	0,00	0,00	0,00
projekt	Prenamjena utvrde sv. Mihovila	201.650,50	0,00	66.361,40	66.361,40	68.927,69	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
projekt	DIGITALNA RUTA FORTIFIKACIJA	66.361,40	0,00	0,00	16.590,35	16.590,35	16.590,35	16.590,35	0,00	0,00	0,00
projekt	Razvoj inovativnih digitalnih alata interpretacije kulturne baštine Pule	106.178,25	0,00	0,00	14.599,51	14.599,51	14.599,51	14.599,51	15.926,74	15.926,74	15.926,74
projekt	Pametni multimedijalni punktovi	92.905,97	0,00	33.180,70	33.180,70	26.544,56	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
projekt	Interpretacijski centar	597.252,64	0,00	39.816,84	265.445,62	159.267,37	132.722,81	0,00	0,00	0,00	0,00
1.3.	Uključiv grad	24.628.558,50	0,00	624.991,70	4.178.084,01	4.486.103,92	4.772.254,30	3.453.845,64	2.383.568,92	2.424.182,10	2.305.527,90
1.3.1.	Potpora demografskoj revitalizaciji	1.300.683,52	0,00	102.860,18	169.221,58	248.855,27	129.404,74	142.677,02	155.949,30	169.221,58	182.493,86
strateški projekt	Osnivanje Centra za mlade	199.084,21	0,00	0,00	66.361,40	132.722,81	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
1.3.2.	Podrška socijalnoj uključenosti	15.440.158,47	0,00	103.523,79	3.197.926,07	3.226.431,75	3.398.971,40	2.077.111,95	1.278.120,65	1.145.397,84	1.012.675,03
projekt	Dom za starije i nemoćne	4.645.298,29	0,00	0,00	1.990.842,13	1.327.228,08	1.327.228,08	0,00	0,00	0,00	0,00
projekt	Izgradnja nove zgrade DCZR Veruda-Pula	3.460.597,78	0,00	0,00	692.119,45	1.384.239,17	1.384.239,17	0,00	0,00	0,00	0,00
projekt	Prihvatište za beskućnike	1.990.842,13	0,00	0,00	398.168,43	398.168,43	530.891,23	663.614,04	0,00	0,00	0,00
1.3.3.	Podrška modernizaciji zdravstva	469.838,74	0,00	37.427,83	37.826,00	51.496,45	51.894,62	65.565,07	65.963,24	79.633,69	80.031,85

R.br.	Naziv cilja /mjere /projekta	Ukupno procijenjena vrijednost (2022.-2030.)	2022.	2023.	2024.	2025.	2026.	2027.	2028.	2029.	2030.
1.3.4.	Podrška lokalnoj zajednici u razvoju ideja i usluga		0,00	172.539,65	504.346,67	510.982,81	477.802,11	427.367,44	142.013,41	128.741,12	128.741,12
projekt	Regionalni centar za društvene inovacije Istria (ReCeD'Istria)	663.614,04	0,00	0,00	265.445,62	265.445,62	132.722,81	0,00	0,00	0,00	0,00
projekt	Kuća Filantropije	530.891,23	0,00	66.361,40	66.361,40	66.361,40	132.722,81	199.084,21	0,00	0,00	0,00
1.3.5.	Podrška unaprjeđenju urbane sigurnosti	776.428,43	0,00	79.633,69	59.725,26	79.633,69	79.633,69	106.178,25	106.178,25	132.722,81	132.722,81
1.3.6.	Podrška razvoju aktivnog života	4.148.914,99	0,00	129.006,57	209.038,42	368.703,96	634.547,75	634.945,92	635.344,08	768.465,06	768.863,23
1.4.	Digitalan grad	3.483.973,72	0,00	404.804,57	922.423,52	824.208,64	273.408,99	256.818,63	240.891,90	267.436,46	293.981,02
1.4.1.	Digitalizacija javne uprave	2.767.270,56	0,00	298.626,32	809.609,13	736.611,59	205.720,35	175.857,72	162.585,44	175.857,72	202.402,28
projekt	IKT rješenja	106.178,25	0,00	39.816,84	26.544,56	19.908,42	19.908,42	0,00	0,00	0,00	0,00
projekt	e-dugovanja	46.452,98	0,00	13.272,28	33.180,70	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
projekt	ePP (ePlatiPula)	46.452,98	0,00	19.908,42	26.544,56	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
strateški projekt	Izgradnja i opremanje podatkovnog centra (IKT infrastruktura)	1.327.228,08	0,00	66.361,40	597.252,64	597.252,64	66.361,40	0,00	0,00	0,00	0,00
projekt	Digitalizacija javne uprave	199.084,21	0,00	106.178,25	66.361,40	26.544,56	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
1.4.2.	Digitalizacija društva	716.703,17	0,00	106.178,25	112.814,39	87.597,05	67.688,63	80.960,91	78.306,46	91.578,74	91.578,74
2.	Zelena urbanizacija	264.550.106,52	647.023,69	18.664.221,99	53.638.890,40	64.179.259,97	64.140.979,29	26.197.642,13	11.084.345,34	12.404.937,29	13.592.806,42
2.1.	"Zero-waste and circular society"	174.846.912,26	3.318,07	13.255.531,13	39.824.171,05	49.149.695,96	48.316.385,76	10.650.587,51	4.283.628,64	4.615.435,66	4.748.158,47
2.1.1.	Razvoj kružnog gospodarenja otpadom	5.534.541,11	0,00	700.112,81	567.390,01	567.390,01	567.390,01	700.112,81	700.112,81	832.835,62	899.197,03
projekt	Izgradnja reciklažnog dvorišta i druge aktivnosti u dijelu razvoja kružnog gospodarenja otpadom	729.975,45	0,00	464.529,83	265.445,62	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2.1.2.	Razvoj učinkovite i održive infrastrukture	169.312.371,15	3.318,07	12.555.418,32	39.256.781,04	48.582.305,96	47.748.995,75	9.950.474,70	3.583.515,83	3.782.600,04	3.848.961,44
projekt	Rekonstrukcija vodovodne mreže Malog i Velikog Brijuna s dva podmorska cjevovoda	2.873.448,80	0,00	929.059,66	1.015.329,48	929.059,66	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
projekt	Izgradnja magistralnog cjevovoda VS Vidikovac - Banjole ukupne duljine 4770 m	2.000.000,00	0,00	0,00	141.880,68	929.059,66	929.059,66	0,00	0,00	0,00	0,00
projekt	Rekonstrukcija vodovodne mreže naselja Štinjan I FAZA - Izgradnja vod.mreže u duž.1320 m	291.990,18	0,00	291.990,18	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
projekt	Rekonstrukcija vodovodne mreže naselja Štinjan II FAZA - Izgradnja vod.mreže u duž.480 m	199.084,21	0,00	199.084,21	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
projekt	Rekonstrukcija vodovodne mreže naselja Štinjan III FAZA - Izgradnja vod.mreže u duž.450 m	199.084,21	0,00	199.084,21	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
projekt	Rekonstrukcija vodovodne mreže naselja Štinjan IV FAZA - Izgradnja vod.mreže u duž.595m	199.084,21	0,00	199.084,21	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
projekt	Rekonstrukcija vodovodne mreže naselja Štinjan V FAZA - Izgradnja vod.mreže u duž.990 m	199.084,21	0,00	199.084,21	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
projekt	Rekonstrukcija vodovodne mreže naselja Štinjan VI FAZA - Izgradnja vod.mreže u duž.990 m	345.079,30	0,00	345.079,30	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
projekt	Štinjan II faza - Izgradnja vod.mreže u duž.1320 m	291.990,18	0,00	291.990,18	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
projekt	Rekonstrukcija i izgradnja cjevovoda Valdebečki put i dionica RS Valdebek	524.918,71	0,00	524.918,71	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
projekt	Izmještanje magistralnog cjevovoda Valdebek , Marsovo Polje II FAZA	504.346,67	0,00	504.346,67	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
projekt	Izgradnja vodovodne mreže na području naselja Monte Šerpo, Monte Turko, Stancija Kataro, Šikića, Škatara i Busolera – (proširenje aglomeracije Pula centar - 3 . FAZA)	331.807,02	0,00	331.807,02	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
projekt	Izgradnja vodovodne mreže na području naselja Monte Šerpo, Monte Turko, Stancija Kataro, Šikića, Škatara i Busolera – (proširenje aglomeracije Pula centar - 4 . FAZA)	464.529,83	0,00	464.529,83	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
projekt	Izgradnja vodovodne mreže na području naselja Monte Šerpo, Monte Turko, Stancija Kataro, Šikića, Škatara i Busolera – (proširenje aglomeracije Pula centar - 2. FAZA)	288.141,22	0,00	288.141,22	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
projekt	Izgradnja vodovodne mreže na području naselja Monte Šerpo, Monte Turko, Stancija Kataro, Šikića, Škatara i Busolera – (proširenje aglomeracije Pula centar - 5. FAZA)	331.807,02	0,00	331.807,02	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
projekt	Rekonstrukcija vodovoda niske zone gradske jezgre - faza I. i faza II - Rekonstrukcija vodoopskrbne mreže na trasi kanala PRAGRANDE - Rekonstrukcija vodoopskrbne mreže na trasi ŠIJANSKOG KOLEKTORA - Lokalna vodovodna mreža na području naselja	4.051.686,24	0,00	796.336,85	796.336,85	796.336,85	796.336,85	866.338,84	0,00	0,00	0,00

R.br.	Naziv cilja /mjere /projekta	Ukupno procijenjena vrijednost (2022.-2030.)	2022.	2023.	2024.	2025.	2026.	2027.	2028.	2029.	2030.
	BUSOLER, VALDEBEK, ŠIKICI, SKATARI - Lokalna vodovodna mreža na području naselja VELI VRH, ŠIJANA, VALMADE i MONTE ŠERPO - Lokalna vodovodna mreža na području naselja JADREŠKI - Lokalna vodovodna mreža na području naselja VALDEBEK										
projekt	Rekonstrukciju cjevovoda DN 300 na potezu od kazališta do Punte	1.194.505,28	0,00	597.252,64	597.252,64	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
projekt	Izgradnja i rekonstrukcija vodovodne mreže u D66 i D75 dionica Veli Vrh	318.534,74	0,00	318.534,74	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
projekt	Rekonstrukcija vodovodne mreže u Tršćanskoj ulici u Puli	464.529,83	0,00	464.529,83	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
projekt	Poboljšanje sustava vodoopskrbe te sustava odvodnje i pročišćavanja otpadnih voda u aglomeraciji Pula sjever	45.901.382,06	0,00	4.512.575,49	22.695.600,24	18.693.206,33	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
projekt	Odvodnja otpadnih voda i vodoopskrba podprojekt Pula, sjeverno priobalno područje - aglomeracija Pula centar	89.077.565,50	0,00	261.412,41	9.938.685,95	26.696.693,03	44.622.950,56	7.557.823,56	0,00	0,00	0,00
projekt	Modernizacija javne rasvjete Grada Pule	3.583.515,83	3.318,07	6.636,14	3.573.561,62	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
projekt	Izgradnja srednje tlačnog plinovoda naselja Veli Vrh	1.355.464,86	0,00	338.866,22	338.866,22	338.866,22	338.866,22	0,00	0,00	0,00	0,00
2.2.	Zeleni urbani prostor	87.959.880,18	643.705,62	5.262.032,15	13.678.014,86	14.874.278,32	15.629.491,01	15.309.480,79	6.523.326,03	7.498.838,68	8.540.712,72
2.2.1.	Obnova urbanog prostora na temeljima zelene tranzicije	62.153.381,74	622.469,97	4.084.843,06	10.954.605,04	11.975.612,18	12.663.136,24	11.593.242,15	2.986.263,19	3.198.619,68	4.074.590,22
strateški projekt	Društveni centar Rojč	10.000.000,00	0,00	300.000,00	1.700.000,00	4.000.000,00	3.200.000,00	800.000,00	0,00	0,00	0,00
strateški projekt	PARK ROJC	53.089,12	0,00	0,00	26.544,56	26.544,56	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
projekt	Formiranje novih drvoreda	202.402,28	0,00	66.361,40	66.361,40	69.679,47	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
projekt	Formiranje novih zona urbanog zelenila	265.445,62	0,00	53.089,12	53.089,12	53.089,12	53.089,12	53.089,12	0,00	0,00	0,00
strateški projekt	Uređenje kupališta Stoja	2.389.010,55	124.759,44	1.335.191,45	929.059,66	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
projekt	Kupalište Mornar - rekonstrukcija	1.327.228,08	0,00	0,00	663.614,04	663.614,04	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
projekt	Uređenje plaže Valovine	663.614,04	0,00	331.807,02	331.807,02	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
strateški projekt	Dovršetak uređenja plaže Hidrobaza	464.529,83	464.529,83	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
projekt	Marsova polje	696.794,74	33.180,70	265.445,62	398.168,43	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
strateški projekt	Uređenje zelene zone Pragrande	6.636.140,42	0,00	200.000,00	265.998,67	500.000,00	2.654.456,17	3.015.685,58	0,00	0,00	0,00
projekt	Izgradnja sportskih igrališta pored utvrde sv. Mihovila	308.534,70	0,00	0,00	43.089,08	132.722,81	132.722,81	0,00	0,00	0,00	0,00
projekt	Uređenje pulske Rive	26.544.561,68	0,00	1.327.228,08	6.304.333,40	6.304.333,40	6.304.333,40	6.304.333,40	0,00	0,00	0,00
2.2.2.	Energetska učinkovitost i obnovljivi izvori energije u stanovanju, gospodarskoj i javnoj infrastrukturi	8.207.454,04	0,00	533.483,48	712.659,27	736.611,59	968.876,50	1.041.874,05	1.194.505,28	1.426.770,19	1.592.673,70
projekt	Energetska obnova objekata	663.614,04	0,00	66.361,40	92.905,97	172.539,65	199.084,21	132.722,81	0,00	0,00	0,00
projekt	Korištenje obnovljivih izvora energije	929.059,66	0,00	132.722,81	159.267,37	199.084,21	199.084,21	238.901,06	0,00	0,00	0,00
projekt	Solarna elektrana za vlastitu proizvodnju/potrošnju SE BOLERO I 330kW	390.080,63	0,00	195.040,31	195.040,31	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2.2.3.	Očuvanje urbanog okoliša i krajobraza	17.599.044,40	21.235,65	643.705,62	2.010.750,55	2.162.054,55	1.997.478,27	2.674.364,59	2.342.557,57	2.873.448,80	2.873.448,80
projekt	Revitalizacija i obnova gradskih parkova	663.614,04	0,00	132.722,81	132.722,81	132.722,81	132.722,81	132.722,81	0,00	0,00	0,00
projekt	Uređenje pješačke zone Giardina	2.760.634,42	21.235,65	265.445,62	1.327.228,08	1.146.725,06	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
strateški projekt	Šetnica Kaštel	862.698,25	0,00	0,00	0,00	0,00	331.807,02	530.891,23	0,00	0,00	0,00
2.3.	Otpornost na klimatske promjene, prirodne i antropogene rizike	1.743.314,09	0,00	146.658,70	136.704,49	155.285,69	195.102,53	237.573,83	277.390,67	290.662,95	303.935,23
2.3.1.	Povećanje otpornosti na klimatske promjene	1.051.164,64	0,00	86.269,83	86.269,83	91.578,74	118.123,30	147.322,32	173.866,88	173.866,88	173.866,88
2.3.2.	Povećanje otpornosti na prirodne i antropogene rizike	692.149,45	0,00	60.388,88	50.434,67	63.706,95	76.979,23	90.251,51	103.523,79	116.796,07	130.068,35
3.	Čist i fleksibilan promet	114.769.491,23	5.972,53	7.066.130,11	17.973.120,36	19.706.350,94	22.352.179,69	21.475.545,82	8.198.287,88	9.195.036,17	8.796.867,74
3.1.	Zelena urbana mobilnost	36.071.567,61	0,00	2.706.517,10	5.684.049,78	6.464.596,19	6.188.532,75	6.487.159,07	2.600.039,82	2.870.794,35	3.069.878,56
3.1.1.	Razvoj dužobalnog zelenog koridora	18.262.658,44	0,00	736.611,59	2.891.698,19	2.931.515,03	3.044.329,42	3.203.596,79	1.619.218,26	1.818.302,48	2.017.386,69
projekt	Lukobran	11.281.438,72	0,00	564.071,94	2.679.341,69	2.679.341,69	2.679.341,69	2.679.341,69	0,00	0,00	0,00
3.1.2.	Razvoj dužobalnog plavog pojasa	2.262.923,88	0,00	119.450,53	159.267,37	199.084,21	245.537,20	358.351,58	358.351,58	411.440,71	411.440,71
3.1.3.	Poticanje održivih inovacija u dužobalnoj mobilnosti	1.412.170,68	0,00	88.924,28	155.285,69	181.830,25	131.395,58	171.212,42	197.756,98	242.882,74	242.882,74
3.1.4.	Zelena i digitalna tranzicija sustava javnog gradskog prijevoza	12.974.089,85	0,00	1.652.834,30	2.362.465,99	3.052.624,59	2.667.728,45	2.614.639,33	252.173,34	185.811,93	185.811,93
projekt	Vozila i infrastruktura	6.575.000,00	0,00	602.473,62	663.614,04	1.327.228,08	1.990.842,13	1.990.842,13	0,00	0,00	0,00
projekt	Informiranje putnika u JGP	180.000,00	0,00	73.821,75	106.178,25	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
projekt	Poboljšanje usluga javnog prijevoza	3.485.000,00	0,00	830.543,83	1.327.228,08	1.327.228,08	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
3.1.5.	Podrška zelenoj tranziciji individualnog prometa	1.159.724,75	0,00	108.696,41	115.332,55	99.542,11	99.542,11	139.358,95	172.539,65	212.356,49	212.356,49
projekt	Punionica električnih vozila	131.122,98	0,00	65.561,49	65.561,49	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
3.2.	Redistribucija prometnih tokova	78.697.923,62	5.972,53	4.359.613,01	12.289.070,58	13.241.754,75	16.163.646,94	14.988.386,75	5.598.248,06	6.324.241,82	5.726.989,18

R.br.	Naziv cilja /mjere /projekta	Ukupno procijenjena vrijednost (2022.-2030.)	2022.	2023.	2024.	2025.	2026.	2027.	2028.	2029.	2030.
3.2.1.	Rasterećenje uže urbane zone	71.968.877,23	5.972,53	4.352.976,87	12.196.164,62	12.817.041,76	13.038.024,80	11.929.126,02	5.591.611,92	6.317.605,68	5.720.353,04
strateški projekt	Cesta prekomorskih brigada- od Medulinske do Premanturske	3.319.000,00	0,00	0,00	3.319.000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
projekt	Rekonstrukcija Fažanske ceste	1.140.088,93	4.645,30	91.579,00	199.084,00	597.253,00	247.527,63	0,00	0,00	0,00	0,00
projekt	DINAMIČKA SIGNALIZACIJA ZA UPRAVLJANJE PROMETOM	557.435,80	0,00	185.811,93	185.811,93	185.811,93	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
projekt	OPERATIVNO DOJAVNI CENTAR	371.623,86	0,00	265.445,62	106.178,25	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
projekt	Rekonstrukcija raskrižja ulice Veruda-Verudela-Cesta prekomorskih brigada	729.975,45	0,00	0,00	0,00	0,00	464.529,83	265.445,62	0,00	0,00	0,00
strateški projekt	Razvoj biciklističke infrastrukture	1.327.228,08	1.327,23	33.181,00	199.084,00	199.084,00	496.383,43	398.168,43	0,00	0,00	0,00
projekt	Garaža Marsovo polje	5.000.000,00	0,00	1.018.315,75	1.327.228,08	1.327.228,08	1.327.228,08	0,00	0,00	0,00	0,00
strateški projekt	Proširenje kapaciteta javnih parkirališnih prostora na obodima grada, uključujući Park&Ride "Uvođenje Park&Ride sustava u Gradu Pulj"	3.364.523,19	0,00	1.327.228,08	1.327.228,08	710.067,03	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
projekt	Uređenje platoa ispod Arene	23.890.105,51	0,00	1.327.228,08	5.308.912,34	5.308.912,34	5.972.526,38	5.972.526,38	0,00	0,00	0,00
3.2.1.	Dugoročno planiranje željezničke revitalizacije	6.729.046,39	0,00	6.636,14	92.905,97	424.712,99	3.125.622,14	3.059.260,73	6.636,14	6.636,14	6.636,14
strateški projekt	Tramvaj	6.636.140,42	0,00	0,00	66.361,40	398.168,43	3.118.986,00	3.052.624,59	0,00	0,00	0,00
4.	Produktivan grad	25.507.342,89	0,00	3.519.686,11	6.561.284,76	4.188.731,83	1.801.579,40	1.956.732,36	2.271.152,70	2.337.381,38	2.870.794,35
4.1.	Transformacija gospodarstva	23.352.189,93	0,00	3.342.235,72	6.302.342,56	3.908.023,09	1.492.467,98	1.625.854,40	2.011.414,16	2.069.148,58	2.600.703,43
4.1.1.	Poticanje novih poduzetničkih pothvata, gospodarstva i industrije	18.187.945,45	0,00	2.997.820,03	5.846.439,71	3.404.340,04	895.878,96	962.240,36	1.187.869,14	1.240.958,26	1.652.398,96
projekt	Razvoj urbanog područja ulaganjem u razvoj centra kompetencija	10.617.824,67	0,00	2.654.456,17	5.308.912,34	2.654.456,17	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
projekt	Jačanja kapaciteta Poduzetničkog centra Coworking Pula	350.000,00	0,00	18.192,98	66.361,40	66.361,40	66.361,40	66.361,40	66.361,40	0,00	0,00
4.1.2.	Digitalno gospodarstvo	1.203.795,87	0,00	92.242,35	119.450,53	119.450,53	116.132,46	129.404,74	195.766,14	209.038,42	222.310,70
4.1.3.	Podrška inovativnoj transformaciji brodogradnje	1.590.682,86	0,00	84.942,60	138.695,33	132.722,81	199.084,21	185.811,93	252.173,34	252.173,34	345.079,30
4.1.4.	Otporan i održiv turizam	2.369.765,74	0,00	167.230,74	197.756,98	251.509,72	281.372,35	348.397,37	375.605,55	366.978,57	380.914,46
4.2.	Poljoprivreda i ribarstvo 21. stoljeća	2.155.152,96	0,00	177.450,39	258.942,20	280.708,74	309.111,42	330.877,96	259.738,54	268.232,80	270.090,92
4.2.1.	Od polja do stola	1.174.331,41	0,00	107.770,92	108.965,43	123.432,21	137.899,00	152.365,78	166.832,57	181.299,36	195.766,14
4.2.2.	Od mora do stola	980.821,55	0,00	69.679,47	149.976,77	157.276,53	171.212,42	178.512,18	92.905,97	86.933,44	74.324,77
	UKUPNO:	540.022.651,22	652.996,22	35.792.152,56	112.137.400,27	114.692.357,17	106.941.834,24	63.557.586,38	33.630.765,15	35.875.771,45	36.741.787,78

Tablica 3. Indikativan financijski okvir sukladno procijenjenim alokacijama izvora financiranja unutar cijelog razdoblja provedbe Plana, prikazano u EUR

R.br.	Naziv cilja /mjere /projekta	Planirana sredstva za provedbu skupine mjera (2022.-2030.)						
		Državni proračun	Županijski proračun	Lokalni proračun	EU sredstva	Javna poduzeća	Ostali izvori	Sveukupno
1.	Grad po mjeri čovjeka	2.950.016,64	592.806,42	32.229.482,20	96.048.448,88	16.590,75	3.358.366,09	135.195.710,58
1.1.	Grad znanja i inovacija	1.042.537,66	167.230,74	18.638.076,85	49.807.075,48	5.972,92	2.892.908,81	72.553.802,07
1.1.1.	Razvoj Grada Pule kao tehnološko-inovacijskog centra i studentskog grada	118.123,30	0,00	2.375.738,27	15.659.680,81	0,40	2.734.726,83	20.888.269,22
strateški projekt	Pulski inovacijski centar - PIC	0,00	0,00	929.059,66	3.716.238,64	0,00	0,00	4.645.298,29
projekt	Opremanje zgrade bivšeg vojnog objekta Mornaričke bolnice	0,00	0,00	0,00	5.835.231,79	0,00	2.500.813,62	8.336.045,41
projekt	Obnova zgrade Filozofskog fakulteta u Puli	0,00	0,00	0,00	145.152,49	0,13	62.208,21	207.360,70
projekt	Energetska obnova Sveučilišne knjižnice u Puli	0,00	0,00	0,00	400.645,00	0,27	171.705,00	572.350,00
1.1.2.	Unaprjeđenje školskog sustava	924.414,36	167.230,74	16.262.338,58	34.147.394,67	5.972,53	158.181,98	51.665.532,85
projekt	Rekonstrukcija i dogradnja DV Centar	0,00	0,00	79.633,69	451.257,55	0,00	0,00	530.891,23
projekt	Izgradnja dječjeg vrtića u Valmadama	0,00	0,00	854.167,05	4.840.279,95	0,00	0,00	5.694.447,00
projekt	izgradnja dječjeg vrtića u Štinjanu	0,00	0,00	179.175,79	1.015.329,48	0,00	0,00	1.194.505,28
projekt	izgradnja dječjeg vrtića u Sisplac	0,00	0,00	364.950,00	2.068.050,00	0,00	0,00	2.433.000,00
projekt	Prenamjena objekta barokomore u dječji vrtić	0,00	0,00	0,00	159.630,12	0,00	106.420,08	266.050,20
projekt	Rekonstrukcija i dogradnja OŠ Kaštanjer	0,00	0,00	7.167.032,00	0,00	0,00	0,00	7.167.032,00
projekt	Rekonstrukcija i dogradnja OŠ Šijana	0,00	0,00	2.700.000,00	0,00	0,00	0,00	2.700.000,00
projekt	Izgradnja školske sportske dvorane OŠ Tone Peruška	0,00	0,00	258.809,48	1.466.587,03	0,00	0,00	1.725.396,51
projekt	Izgradnja nove OŠ na području Grada Pula - Pola	0,00	0,00	995.421,06	5.640.719,36	0,00	0,00	6.636.140,42
1.2.	Grad kulture	1.508.779,66	16.590,35	7.482.362,80	25.416.395,91	0,00	105.247,58	34.529.376,29
1.2.1.	Poticanje razvoja kulturnih usluga i kulturnih i kreativnih industrija	406.795,41	16.590,35	1.833.680,07	6.784.962,51	0,00	75.000,00	9.117.028,34
projekt	E ČITAJ	0,00	0,00	39.816,84	159.267,37	0,00	0,00	199.084,21
projekt	Novi sadržaji u knjižnicama i čitaonici umirovljenika	0,00	0,00	15.926,74	37.162,39	0,00	0,00	53.089,12
projekt	DIGITALNA PLATFORMA "DOGAĐANJA PULA-POLA EVENTS"	0,00	0,00	6.636,14	19.908,42	0,00	0,00	26.544,56
projekt	KNJIGA U KVARTU	0,00	0,00	19.908,42	0,00	0,00	0,00	19.908,42
projekt	STORYTELLING PULA	0,00	0,00	22.562,88	33.844,32	0,00	0,00	56.407,19
projekt	Projekt realizacije Centra za suvremenu umjetnost i nove tehnologije (Produkcijско prezentacijskog centra za inovativne umjetničke prakse)	0,00	0,00	25.000,00	400.000,00	0,00	75.000,00	500.000,00
projekt	ENERGETSKA OBNOVA ISTARSKOG NARODNOG KAZALIŠTA - GRADSKOG KAZALIŠTA PULA	0,00	0,00	169.221,58	958.922,29	0,00	0,00	1.128.143,87
projekt	PRILAGODBA KULTURNIH SADRŽAJA ZA OSOBE S INVALIDITETOM	5.308,91	0,00	10.617,82	37.162,39	0,00	0,00	53.089,12
projekt	KUĆA FILMA/MOVIE HUB	16.590,35	16.590,35	116.132,46	182.493,86	0,00	0,00	331.807,02
1.2.2.	Revitalizacija elemenata kulturne i industrijske baštine	1.101.984,25	0,00	5.648.682,73	18.631.433,40	0,00	30.247,58	25.412.347,96
projekt	Ulica Sergijevaca	0,00	0,00	796.336,85	3.185.347,40	0,00	0,00	3.981.684,25
projekt	Rekonstrukcija Kandlerove ulice	0,00	0,00	1.544.893,49	2.317.340,23	0,00	0,00	3.862.233,72
strateški projekt	Kaštel - uređenje vanjske vodospreme	0,00	0,00	99.542,11	298.626,32	0,00	0,00	398.168,43
projekt	Zvezdarnica Monte Zaro	199.084,21	0,00	497.710,53	1.294.047,38	0,00	0,00	1.990.842,13
strateški projekt	Utvrdna na otoku Sv. Andrija	371.623,86	0,00	929.059,66	2.415.555,11	0,00	0,00	3.716.238,64
projekt	Prenamjena utvrde sv. Mihovila	30.247,58	0,00	0,00	141.155,35	0,00	30.247,58	201.650,50
projekt	DIGITALNA RUTA FORTIFIKACIJA	0,00	0,00	13.272,28	53.089,12	0,00	0,00	66.361,40
projekt	Razvoj inovativnih digitalnih alata interpretacije kulturne baštine Pule	0,00	0,00	21.235,65	84.942,60	0,00	0,00	106.178,25
projekt	Pametni multimedijalni punktovi	0,00	0,00	27.871,79	65.034,18	0,00	0,00	92.905,97
projekt	Interpretacijski centar	0,00	0,00	119.450,53	477.802,11	0,00	0,00	597.252,64
1.3.	Uključiv grad	375.804,63	408.985,33	5.171.422,27	18.301.518,73	10.617,82	360.209,70	24.628.558,50
1.3.1.	Potpora demografskoj revitalizaciji	7.963,37	215.010,95	643.705,62	426.040,22	0,00	7.963,37	1.300.683,52
strateški projekt	Osnivanje Centra za mlade	0,00	0,00	26.544,56	172.539,65	0,00	0,00	199.084,21
1.3.2.	Podrška socijalnoj uključenosti	12.741,39	0,00	2.693.620,16	12.483.747,15	10.617,82	239.431,95	15.440.158,47
projekt	Dom za starije i nemoćne	0,00	0,00	696.794,74	3.948.503,55	0,00	0,00	4.645.298,29
projekt	Izgradnja nove zgrade DCZR Veruda-Pula	0,00	0,00	519.089,67	2.941.508,12	0,00	0,00	3.460.597,78
projekt	Prihvatilište za beskućnike	0,00	0,00	398.168,43	1.393.589,49	0,00	199.084,21	1.990.842,13
1.3.3.	Podrška modernizaciji zdravstva	41.674,96	0,00	140.951,62	272.081,76	0,00	15.130,40	469.838,74
1.3.4.	Podrška lokalnoj zajednici u razvoju ideja i usluga	127.944,79	8.494,26	587.431,15	1.682.128,87	0,00	86.535,27	2.492.534,34
projekt	Regionalni centar za društvene inovacije Istria (ReCeD'Istria)	66.361,40	0,00	66.361,40	464.529,83	0,00	66.361,40	663.614,04
projekt	Kuća Filantropije	53.089,12	0,00	106.178,25	371.623,86	0,00	0,00	530.891,23
1.3.5.	Podrška unaprjeđenju urbane sigurnosti	0,00	0,00	163.249,05	613.179,37	0,00	0,00	776.428,43
1.3.6.	Podrška razvoju aktivnog života	185.480,12	185.480,12	942.464,66	2.824.341,36	0,00	11.148,72	4.148.914,99

1.4.	Digitalan grad	22.894,68	0,00	937.620,28	2.523.458,76	0,00	0,00	3.483.973,72
1.4.1.	Digitalizacija javne uprave	22.894,68	0,00	787.378,06	1.956.997,81	0,00	0,00	2.767.270,56
projekt	IKT rješenja	0,00	0,00	31.853,47	74.324,77	0,00	0,00	106.178,25
projekt	e-dugovanja	0,00	0,00	13.935,89	32.517,09	0,00	0,00	46.452,98
projekt	ePP (ePlatiPula)	0,00	0,00	13.935,89	32.517,09	0,00	0,00	46.452,98
strateški projekt	Izgradnja i opremanje podatkovnog centra (IKT infrastruktura)	0,00	0,00	398.168,43	929.059,66	0,00	0,00	1.327.228,08
projekt	Digitalizacija javne uprave	0,00	0,00	59.725,26	139.358,95	0,00	0,00	199.084,21
1.4.2.	Digitalizacija društva	0,00	0,00	150.242,22	566.460,95	0,00	0,00	716.703,17
2.	Zelena urbanizacija	15.031.596,75	933.041,34	23.157.291,72	192.624.608,17	19.075.328,09	13.728.240,45	264.550.106,52
2.1.	"Zero-waste and circular society"	14.471.506,50	404.804,57	4.413.579,47	123.155.004,30	18.919.295,84	13.482.721,58	174.846.912,26
2.1.1.	Razvoj kružnog gospodarenja otpadom	318.534,74	132.722,81	1.030.592,61	3.619.350,99	433.339,97	0,00	5.534.541,11
projekt	Izgradnja reciklažnog dvorišta i druge aktivnosti u dijelu razvoja kružnog gospodarenja otpadom	72.997,54	0,00	182.493,86	474.484,04	0,00	0,00	729.975,45
2.1.2.	Razvoj učinkovite i održive infrastrukture	14.152.971,76	272.081,76	3.382.986,86	119.535.653,32	18.485.955,87	13.482.721,58	169.312.371,15
projekt	Rekonstrukcija vodovodne mreže Malog i Velikog Brijuna s dva podmorska cjevovoda	0,00	0,00	2.442.431,48	431.017,32	0,00	0,00	2.873.448,80
projekt	Izgradnja magistralnog cjevovoda VS Vidikovac - Banjole ukupne duljine 4770 m	0,00	0,00	0,00	1.700.000,00	300.000,00	0,00	2.000.000,00
projekt	Rekonstrukcija vodovodne mreže naselja Štinjan I FAZA - Izgradnja vod.mreže u duž.1320 m	0,00	0,00	0,00	233.592,14	58.398,04	0,00	291.990,18
projekt	Rekonstrukcija vodovodne mreže naselja Štinjan II FAZA - Izgradnja vod.mreže u duž.480 m	0,00	0,00	0,00	159.267,37	39.816,84	0,00	199.084,21
projekt	Rekonstrukcija vodovodne mreže naselja Štinjan III FAZA - Izgradnja vod.mreže u duž.450 m	0,00	0,00	0,00	159.267,37	39.816,84	0,00	199.084,21
projekt	Rekonstrukcija vodovodne mreže naselja Štinjan IV FAZA - Izgradnja vod.mreže u duž.595m	0,00	0,00	0,00	159.267,37	39.816,84	0,00	199.084,21
projekt	Rekonstrukcija vodovodne mreže naselja Štinjan V FAZA - Izgradnja vod.mreže u duž.990 m	0,00	0,00	0,00	159.267,37	39.816,84	0,00	199.084,21
projekt	Rekonstrukcija vodovodne mreže naselja Štinjan VI FAZA - Izgradnja vod.mreže u duž.990 m	0,00	0,00	0,00	276.063,44	69.015,86	0,00	345.079,30
projekt	Štinjan II faza - Izgradnja vod.mreže u duž.1320 m	0,00	0,00	0,00	233.592,14	58.398,04	0,00	291.990,18
projekt	Rekonstrukcija i izgradnja cjevovoda Valdebečki put i dionica RS Valdebek	0,00	0,00	0,00	419.934,97	104.983,74	0,00	524.918,71
projekt	Izmještanje magistralnog cjevovoda Valdebek, Marsovo Polje II FAZA	0,00	0,00	0,00	403.477,34	100.869,33	0,00	504.346,67
projekt	Izgradnja vodovodne mreže na području naselja Monte Šerpo, Monte Turko, Stancija Katara, Šikića, Škatara i Busolera - (proširenje aglomeracije Pula centar - 3. FAZA)	0,00	0,00	0,00	282.035,97	49.771,05	0,00	331.807,02
projekt	Izgradnja vodovodne mreže na području naselja Monte Šerpo, Monte Turko, Stancija Katara, Šikića, Škatara i Busolera - (proširenje aglomeracije Pula centar - 4. FAZA)	0,00	0,00	0,00	394.850,36	69.679,47	0,00	464.529,83
projekt	Izgradnja vodovodne mreže na području naselja Monte Šerpo, Monte Turko, Stancija Katara, Šikića, Škatara i Busolera - (proširenje aglomeracije Pula centar - 2. FAZA)	0,00	0,00	0,00	244.920,03	43.221,18	0,00	288.141,22
projekt	Izgradnja vodovodne mreže na području naselja Monte Šerpo, Monte Turko, Stancija Katara, Šikića, Škatara i Busolera - (proširenje aglomeracije Pula centar - 5. FAZA)	0,00	0,00	0,00	282.035,97	49.771,05	0,00	331.807,02
projekt	Rekonstrukcija vodovoda niske zone gradske jezgre - faza I. i faza II - Rekonstrukcija vodoopskrbne mreže na trasi kanala PRAGRANDE - Rekonstrukcija vodoopskrbne mreže na trasi ŠIJANSKOG KOLEKTORA - Lokalna vodovodna mreža na području naselja BUSOLERA, VALDEBEK, ŠIKIĆI, ŠKATARI - Lokalna vodovodna mreža na području naselja VELI VRH, ŠIJANA, VALMADE i MONTE ŠERPO - Lokalna vodovodna mreža na području naselja JADREŠKI - Lokalna vodovodna mreža na području naselja VALDEBEK	0,00	0,00	607.752,94	2.836.180,37	607.752,94	0,00	4.051.686,24
projekt	Rekonstrukciju cjevovoda DN 300 na potezu od kazališta do Punte	0,00	0,00	0,00	1.015.329,48	179.175,79	0,00	1.194.505,28
projekt	Izgradnja i rekonstrukcija vodovodne mreže u D66 i D75 dionica Veli Vrh	0,00	0,00	0,00	270.754,53	47.780,21	0,00	318.534,74
projekt	Rekonstrukcija vodovodne mreže u Trščanskoj ulici u Puli	0,00	0,00	0,00	394.850,36	69.679,47	0,00	464.529,83
projekt	Poboljšanje sustava vodoopskrbe te sustava odvodnje i pročišćavanja otpadnih voda u aglomeraciji Pula sjever	4.590.138,21	0,00	0,00	31.212.939,80	5.508.165,85	4.590.138,21	45.901.382,06
projekt	Odvodnja otpadnih voda i vodoopskrba podprojekt Pula, sjeverno priobalno područje - aglomeracija Pula centar	8.892.583,37	0,00	0,00	62.399.815,38	8.892.583,38	8.892.583,38	89.077.565,50
projekt	Modernizacija javne rasvjete Grada Pule	0,00	0,00	537.527,37	3.045.988,45	0,00	0,00	3.583.515,83
projekt	Izgradnja srednje tlačnog plinovoda naselja Veli Vrh	0,00	0,00	0,00	677.732,43	677.732,43	0,00	1.355.464,86
2.2.	Zeleni urbani prostor	560.090,25	528.236,78	18.260.733,96	68.209.268,08	156.032,25	245.518,86	87.959.880,18
2.2.1.	Obnova urbanog prostora na temeljima zelene tranzicije	95.560,42	63.706,95	12.186.674,63	49.684.025,86	0,00	123.413,88	62.153.381,74
strateški projekt	Društveni centar Rojč	0,00	0,00	1.500.000,00	8.500.000,00	0,00	0,00	10.000.000,00
strateški projekt	PARK ROJČ	0,00	0,00	10.617,82	42.471,30	0,00	0,00	53.089,12
projekt	Formiranje novih drvoreda	0,00	0,00	30.360,34	172.041,94	0,00	0,00	202.402,28
projekt	Formiranje novih zona urbanog zelenila	0,00	0,00	53.089,12	212.356,49	0,00	0,00	265.445,62
strateški projekt	Uređenje kupališta Stoja	0,00	0,00	716.703,17	1.672.307,39	0,00	0,00	2.389.010,55
projekt	Kupalište Mornar - rekonstrukcija	0,00	0,00	530.891,23	796.336,85	0,00	0,00	1.327.228,08
projekt	Uređenje plaže Valovine	0,00	0,00	199.084,21	464.529,83	0,00	0,00	663.614,04
strateški projekt	Dovršetak uređenja plaže Hidrobaza	0,00	0,00	139.358,95	325.170,88	0,00	0,00	464.529,83
projekt	Marsovo polje	0,00	0,00	174.198,69	522.596,06	0,00	0,00	696.794,74
strateški projekt	Uređenje zelene zone Pragranda	0,00	0,00	995.421,06	5.640.719,36	0,00	0,00	6.636.140,42

projekt	Izgradnja sportskih igrališta pored utvrde sv. Mihovila	0,00	0,00	0,00	185.120,82	0,00	123.413,88	308.534,70
projekt	Uređenje pulske Rive	0,00	0,00	5.308.912,34	21.235.649,35	0,00	0,00	26.544.561,68
2.2.2.	Energetska učinkovitost i obnovljivi izvori energije u stanovanju, gospodarskoj i javnoj infrastrukturi	0,00	0,00	2.641.183,89	5.288.132,92	156.032,25	122.104,98	8.207.454,04
projekt	Energetska obnova objekata	0,00	0,00	265.445,62	398.168,43	0,00	0,00	663.614,04
projekt	Korištenje obnovljivih izvora energije	0,00	0,00	371.623,86	557.435,80	0,00	0,00	929.059,66
projekt	Solarna elektrana za vlastitu proizvodnju/potrošnju SE BOLERO I 330KW	0,00	0,00	0,00	234.048,38	156.032,25	0,00	390.080,63
2.2.3.	Očuvanje urbanog okoliša i krajobraza	464.529,83	464.529,83	3.432.875,44	13.237.109,30	0,00	0,00	17.599.044,40
projekt	Revitalizacija i obnova gradskih parkova	0,00	0,00	132.722,81	530.891,23	0,00	0,00	663.614,04
projekt	Uređenje pješačke zone Giardina	0,00	0,00	552.126,88	2.208.507,53	0,00	0,00	2.760.634,42
strateški projekt	Setnica Kaštel	0,00	0,00	129.404,74	733.293,52	0,00	0,00	862.698,25
2.3.	Otpornost na klimatske promjene, prirodne i antropogene rizike	0,00	0,00	482.978,30	1.260.335,79	0,00	0,00	1.743.314,09
2.3.1.	Povećanje otpornosti na klimatske promjene	0,00	0,00	246.333,53	804.831,11	0,00	0,00	1.051.164,64
2.3.2.	Povećanje otpornosti na prirodne i antropogene rizike	0,00	0,00	236.644,77	455.504,68	0,00	0,00	692.149,45
3.	Čist i fleksibilan promet	2.812.396,31	1.404.870,93	27.226.011,08	78.594.539,21	4.451.628,57	280.045,13	114.769.491,23
3.1.	Zelena urbana mobilnost	145.995,09	1.272.148,12	4.189.727,25	28.520.878,05	1.861.858,18	80.960,91	36.071.567,61
3.1.1.	Razvoj dužobalnog zelenog koridora	0,00	1.128.143,87	2.961.045,86	14.173.468,71	0,00	0,00	18.262.658,44
projekt	Lukobran	0,00	1.128.143,87	1.128.143,87	9.025.150,97	0,00	0,00	11.281.438,72
3.1.2.	Razvoj dužobalnog plavog pojasa	114.805,23	144.004,25	409.449,86	1.574.756,12	0,00	19.908,42	2.262.923,88
3.1.3.	Poticanje održivih inovacija u dužobalnoj mobilnosti	0,00	0,00	350.056,41	1.001.061,78	0,00	61.052,49	1.412.170,68
3.1.4.	Zelena i digitalna tranzicija sustava javnog gradskog prijevoza	0,00	0,00	273.408,99	10.891.271,88	1.809.408,99	0,00	12.974.089,85
projekt	Vozila i infrastruktura	0,00	0,00	0,00	5.588.750,00	986.250,00	0,00	6.575.000,00
projekt	Informiranje putnika u JGP	0,00	0,00	0,00	153.000,00	27.000,00	0,00	180.000,00
projekt	Poboljšanje usluga javnog prijevoza	0,00	0,00	0,00	2.962.250,00	522.750,00	0,00	3.485.000,00
3.1.5.	Podrška zelenoj tranziciji individualnog prometa	31.189,86	0,00	195.766,14	880.319,55	52.449,19	0,00	1.159.724,75
projekt	Punionica električnih vozila	0,00	0,00	0,00	78.673,79	52.449,19	0,00	131.122,98
3.2.	Redistribucija prometnih tokova	2.666.401,22	132.722,81	23.036.283,83	50.073.661,16	2.589.770,39	199.084,21	78.697.923,62
3.2.1.	Rasterećenje uže urbane zone	0,00	132.722,81	21.628.094,83	47.419.204,99	2.589.770,39	199.084,21	71.968.877,23
strateški projekt	Cesta prekomorskih brigada- od Medulinske do Premanturske	0,00	0,00	3.319.000,00	0,00	0,00	0,00	3.319.000,00
projekt	Rekonstrukcija Fažanske ceste	0,00	0,00	1.140.088,93	0,00	0,00	0,00	1.140.088,93
projekt	DINAMIČKA SIGNALIZACIJA ZA UPRAVLJANJE PROMETOM	0,00	0,00	83.615,37	334.461,48	139.358,95	0,00	557.435,80
projekt	OPERATIVNO DOJAVNI CENTAR	0,00	0,00	55.743,58	222.974,32	92.905,97	0,00	371.623,86
projekt	Rekonstrukcija raskrižja ulice Veruda-Verudela-Cesta prekomorskih brigada	0,00	0,00	145.995,09	583.980,36	0,00	0,00	729.975,45
strateški projekt	Razvoj biciklističke infrastrukture	0,00	132.722,81	199.084,21	796.336,85	0,00	199.084,21	1.327.228,08
projekt	Garaža Marsova polje	0,00	0,00	750.000,00	3.000.000,00	1.250.000,00	0,00	5.000.000,00
strateški projekt	Proširenje kapaciteta javnih parkirališnih prostora na obodima grada, uključujući Park&Ride "Uvođenje Park&Ride sustava u Gradu Puli"	0,00	0,00	0,00	2.859.844,71	504.678,48	0,00	3.364.523,19
projekt	Uređenje platoa ispod Arene	0,00	0,00	7.167.031,65	16.723.073,86	0,00	0,00	23.890.105,51
3.2.1.	Dugoročno planiranje željezničke revitalizacije	2.666.401,22	0,00	1.408.189,00	2.654.456,17	0,00	0,00	6.729.046,39
strateški projekt	Tramvaj	2.654.456,17	0,00	1.327.228,08	2.654.456,17	0,00	0,00	6.636.140,42
4.	Produktivan grad	172.008,76	2.317.273,87	4.084.318,80	18.510.830,51	0,00	422.910,94	25.507.342,89
4.1.	Transformacija gospodarstva	148.649,55	2.166.036,23	3.639.790,30	17.101.792,09	0,00	295.921,76	23.352.189,93
4.1.1.	Poticanje novih poduzetničkih pothvata, gospodarstva i industrije	148.649,55	2.046.585,71	1.909.881,21	13.977.828,99	0,00	105.000,00	18.187.945,45
projekt	Razvoj urbanog područja ulaganjem u razvoj centra kompetencija	127.413,90	1.996.151,04	0,00	8.494.259,74	0,00	0,00	10.617.824,67
projekt	Jačanja kapaciteta Poduzetničkog centra Coworking Pula	0,00	0,00	0,00	245.000,00	0,00	105.000,00	350.000,00
4.1.2.	Digitalno gospodarstvo	0,00	119.450,53	506.138,43	578.206,91	0,00	0,00	1.203.795,87
4.1.3.	Podrška inovativnoj transformaciji brodogradnje	0,00	0,00	386.820,63	1.012.940,47	0,00	190.921,76	1.590.682,86
4.1.4.	Otporan i održiv turizam	0,00	0,00	836.950,03	1.532.815,71	0,00	0,00	2.369.765,74
4.2.	Poljoprivreda i ribarstvo 21. stoljeća	23.359,21	151.237,64	444.528,50	1.409.038,42	0,00	126.989,18	2.155.152,96
4.2.1.	Od polja do stola	23.359,21	46.718,43	254.801,25	781.126,82	0,00	68.325,70	1.174.331,41
4.2.2.	Od mora do stola	0,00	104.519,21	189.727,25	627.911,61	0,00	58.663,48	980.821,55
UKUPNO:		20.966.018,46	5.247.992,57	86.697.103,81	385.778.426,77	23.543.547,41	17.789.562,60	540.022.651,22